॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੇ

ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ

ਪਾਰਾਯਨਵਗ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧. ਅਜਿਤਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਾਰਾਯਨਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਅਜਿਤਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ –

'ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨਿਵੁਤੋ ਲੋਕੋ, (ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋ,)

ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤਿ।
ਕਿਸ੍ਸਾਭਿਲੇਪਨਂ ਬ੍ਰੂਸਿ, ਕਿਂਸੁ ਤਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯ''ਨ੍ਤਿ॥ –

ਅਜਿਤਮਾਣਵਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ਚ ਉਪਰੂਪਰਿਪਞ੍ਹੇ ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ ਚ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਮੇਵ ਵਕ੍ਖਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਵੁਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤੋ। **ਕਿਸ੍ਸਾਭਿਲੇਪਨਂ ਬ੍ਰੂਸੀ**ਤਿ ਕਿਂ ਅਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਭਿਲੇਪਨਂ ਵਦੇਸਿ?

ਆਵੁਤੋਤਿ ਆਵਰਿਤੋ। **ਨਿਵੁਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤੋ। **ਓਵੁਤੋ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤੋ। **ਪਿਹਿਤੋ**ਤਿ ਉਪਰਿਭਾਗੇਨ ਛਾਦਿਤੋ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਅਵਿਵਟੋ। **ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤੋ**ਤਿ ਅਧੋਮੁਖਂ ਛਾਦਿਤੋ।

ਨਪ੍ਪਕਾਸਤੀਤਿ ਨਪ੍ਪਕਾਸੋ ਹੋਤਿ। **ਨਪ੍ਪਭਾਸਤੀ**ਤਿ ਞਾਣਪ੍ਪਭਾਸਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਨ ਤਪਤੀ**ਤਿ ਞਾਣਤਪਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਨ ਵਿਰੋਚਤੀ**ਤਿ ਞਾਣਵਿਰੋਚਨਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਨ ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਨ ਜਾਨੀਯਤਿ। **ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਨਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯਤੇ।

ਕੇਨ ਲਿਤ੍ਤੋਤਿ ਕੇਨ ਲਿਮ੍ਪਿਤੋ। **ਸਂਲਿਤ੍ਤੋ ਉਪਲਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢਿਤਂ। **ਆਚਿਕ੍ਖਸਿ** ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ। **ਦੇਸੇਸਿ** ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ । **ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ** ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ। ਅਤ੍ਥਂ ਬੋਧੇਨ੍ਤੋ **ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ**। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **ਵਿਵਰਸਿ**। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **ਵਿਭਜਸਿ**। ਨਿਕੁਜ੍ਜਿਤਭਾਵਂ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਞ੍ਚ ਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸੋਤੂਨਂ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਜਨਯਨ੍ਤੋ **ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਸਿ**। ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਇਮੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸੋਤੂਨਂ ਅਞ੍ਞਾਣਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮੇਨ੍ਤੋ **ਪਕਾਸੇਸੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੨. **ਵੇਵਿਚ੍ਛਾ ਪਮਾਦਾ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤੀ**ਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਹੇਤੁ ਚ ਪਮਾਦਹੇਤੁ ਚ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤਿ। ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਹਿਸ੍ਸ ਦਾਨਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਪਕਾਸਿਤੁਂ ਨ ਦੇਤਿ, ਪਮਾਦੋ ਸੀਲਾਦੀਹਿ। **ਜਪ੍ਪਾਭਿਲੇਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਅਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਮਕ੍ਕਟਲੇਪੋ ਵਿਯ ਮਕ੍ਕਟਸ੍ਸ ਅਭਿਲੇਪਨਂ। **ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਆਦਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਆਦਿਤੋ ਸਮੁਦਾਗਮਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਠਮਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ ਨਿਰੋਧੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਭਙ੍ਗਤੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਕਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕੋ ਕਮ੍ਮਂ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਕਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਵਿਪਾਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵਿਪਾਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ

ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਾਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨਾਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਰੂਪਂ ਨਾਮਂ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਨਾਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਰੂਪਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਨਾਮਂ ਰੂਪਂ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਰੂਪਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੩. **ਸਵਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸੋਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਰੂਪਾਦਿਆਯਤਨੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਦਿਕਾ ਸੋਤਾ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। **ਕਿਂ ਨਿਵਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਕਿਂ ਆਵਰਣਂ ਕਾ ਰਕ੍ਖਾ। **ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਤਂ ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਰਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਹਿ। ਏਤੇਨ ਸਾਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਕੇਨ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਰੇ**ਤਿ ਕੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਏਤੇ ਸੋਤਾ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਅਨਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

ਸਵਨ੍ਤੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਆਸਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਧੋਗਾਮਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਵਨ੍ਤਿ। **ਸਨ੍ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਗਾਮਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਦਮਾਨਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

੪. **ਸਤਿ ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯੁਤ੍ਤਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਤਿਯੋ ਸਮਨ੍ਵੇਸਮਾਨਾ ਸਤਿ ਤੇਸਂ ਸੋਤਾਨਂ ਨਿਵਾਰਣਂ । **ਸੋਤਾਨਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਮੀ**ਤਿ ਤਮੇਵਾਹਂ ਸਤਿਂ ਸੋਤਾਨਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧੀਯਰੇ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਪਨ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਪਟਿਵੇਧਸਾਧਿਕਾਯ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਏਤੇ ਸੋਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਿਧੀਯਨ੍ਤਿ।

ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਸਮੁਦਯਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ। **ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਭਾਵਗਮਨਞ੍ਚ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ ਵਾ। **ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਆਨਿਸਂਸਞ੍ਚ। **ਆਦੀਨਵਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਦੋਸਞ੍ਚ। **ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨਞ੍ਚ।

੫. **ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਵਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹਾਗਾਥਾਯ ਯਾ ਚਾਯਂ ਤਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ **ਪਞ੍ਞਾ**, ਯਾ ਚ **ਸਤਿ**, ਯਞ੍ਚ ਤਦਵਸੇਸਂ **ਨਾਮਰੂਪਂ, ਏਤਂ** ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ **ਕਤ੍ਥ** ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। **ਏਤਂ ਮੇ** ਪਞ੍ਹਂ **ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਤ੍ਥੇਤਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਏਤਂ ਨਾਮਰੂਪਂ ਕਤ੍ਥ ਨ ਭਵਤਿ। **ਵੂਪਸਮ੍ਮਤੀ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਤਿ। **ਅਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਅਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ।

੬. ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਗਾਥਾਯ ਪਨਸ੍ਸ ਯਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਸਤਿਯੋ ਨਾਮੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾ ਵਿਸੁਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – **ਯਂ ਮਂ** ਤ੍ਵਂ, **ਅਜਿਤ, ਏਤਂ ਪਞ੍ਹਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿ** – ‘‘ਕਤ੍ਥੇਤਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ, ਤਦੇਤਂ **ਯਤ੍ਥ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਅਸੇਸਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ,** ਤਂ ਤੇ **ਵਦਾਮਿ**। ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਹਿ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ** ਸਹੇਵ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ **ਏਤ੍ਥੇਤਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ,** ਏਤ੍ਥੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੇਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨਾਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਯ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਧੋ ਨਿਰੋਧੋ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਨਿਰੋਧੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਨਿਰੋਧੋਤਿ। **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ** ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਹਗਤਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਰੂਪਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ । ਤਂ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ , ਤਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਤਯੋ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਚੇ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਅਭਾਵਿਤੋ ਅਭਵਿਸ੍ਸਾ, ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯੁਂ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਪਨ ਨੇਸਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾਰਯਮਾਨੋ ਸੇਤੁਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਭਾਵਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ ਨਾਮ। **ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾਨੀਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਛ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। **ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ** ਅਣੁਸਹਗਤਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਤਾਨਿ ਏਵ ਛ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। **ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ

ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਞ੍ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਚੇ ਤੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਤੇ ਮਗ੍ਗਾ ਅਭਾਵਿਤਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਤਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯੁਂ। ਤੇ ਪਨ ਤੇਸਂ ਮਗ੍ਗਾ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾਰਯਮਾਨਾ ਸੇਤੁਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਭਾਵਂ ਕੁਰੁਮਾਨਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਂ ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਏਵਂ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਨਿਰੋਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਚੇ ਪਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਅਭਾਵਿਤੋ ਅਭਵਿਸ੍ਸਾ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤ ਭਵੇ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟੇ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਕ੍ਖਨ੍ਧਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਤੂਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ। ਤੀਣਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋਤਿ ਇਮੇ ਪਨ ਪਞ੍ਚ ਕਿਲੇਸੇ ਸੋ ਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਵ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਕੁਤੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤ ਭਵੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟੇ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ ਨਾਮ।

ਸਚੇ ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਅਭਾਵਿਤੋ ਅਭਵਿਸ੍ਸਾ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਭਵੇ ਪਞ੍ਚਸੁ ਭਵੇਸੁ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਤੂਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ। ਓਲਾਰਿਕਾਨਿ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਓਲਾਰਿਕੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋਤਿ ਇਮੇ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਿਲੇਸੇ ਸੋ ਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਵ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਕੁਤੋ ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਭਵੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਭਵੇਸੁ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ । ਏਵਂ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ ਨਾਮ।

ਸਚੇ ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਅਭਾਵਿਤੋ ਅਭਵਿਸ੍ਸਾ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਭਵਂ ਦੁਤਿਯਭਵੇ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਤੂਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ। ਅਣੁਸਹਗਤਾਨਿ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਅਣੁਸਹਗਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋਤਿ ਇਮੇ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਿਲੇਸੇ ਸੋ ਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਵ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਕੁਤੋ ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਏਕਂ ਭਵਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਭਵੇ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ ਨਾਮ।

ਸਚੇ ਅਰਹਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਅਭਾਵਿਤੋ ਅਭਵਿਸ੍ਸਾ, ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਤੂਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ। ਰੂਪਰਾਗੋ ਅਰੂਪਰਾਗੋ ਮਾਨੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋਤਿ ਇਮੇ ਪਨ ਅਟ੍ਠ ਕਿਲੇਸੇ ਸੋ ਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਵ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਕੁਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ? ਏਵਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ ਨਾਮ।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਪਾਯਭਵਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਸੁਗਤਿਕਾਮਭਵੇਕਦੇਸਂ। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਕਾਮਭਵਂ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵਂ, ਸਬ੍ਬਭਵੇਪਿ ਨਿਰੋਧੇਤਿ ਏਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਨਿਰੋਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ ''ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਨਿਰੋਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਨਿਰੋਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਤ੍ਤ ਭਵੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਾਮਭਵਤੋ ਕਾਮਭਵਂ ਸਂਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤ ਭਵੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। **ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸਂਸਾਰੇ**ਤਿ –

> ''ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਪਾਟਿ, ਧਾਤੁਆਯਤਨਾਨ ਚ।
> ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ, 'ਸਂਸਾਰੋ'ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੧੯; ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪.੧੯੯; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧.੧੧੭; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪, ੫੮; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੯) –

ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਿਤੇ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟੇ। **ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਨਮਨਲਕ੍ਖਣਂ ਚਤੁਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣਂ ਭੂਤੋਪਾਦਾਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਰੂਪਞ੍ਚ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ। **ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇ ਏਤੇ ਨਾਮਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ ਨਿਰੋਧਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਞ੍ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਕਿਂਯੇਵ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸਕਦਾਗਾਮੀ , ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ। ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞਾਣੇਨ। **ਦ੍ਵੇ ਭਵੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾਯੇਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਭਵੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। **ਪਞ੍ਚਸੁ ਭਵੇਸੂ**ਤਿ ਤਦਵਸਿਟ੍ਠੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਭਵੇਸੁ। **ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। **ਏਕਂ ਭਵਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਵਸੇਨ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਵਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਵਾ ਏਕਂ ਭਵਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। **ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਵਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਵਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਕਭਵੇ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਚੇਵ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਚ। **ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰੂਪਭਵੇ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਅਰੂਪਭਵੇ ਨਾਮਮੇਵ। **ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਏਤੇ ਨਾਮਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਅਰਹਤੋਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ''ਅਰਹਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਦੁਵਿਧਾ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਾ ਚ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਉਪਾਦੀਯਤਿ ''ਅਹਂ ਮਮਾ''ਤਿ ਭੁਸਂ ਗਣ੍ਹੀਯਤੀਤਿ ਉਪਾਦਿ, ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਉਪਾਦਿਯੇਵ ਸੇਸੋ ਅਵਸਿਟ੍ਠੋ ਉਪਾਦਿਸੇਸੋ, ਸਹ ਉਪਾਦਿਸੇਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਾ**। ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਉਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ **ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾ**। ਤਾਯ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ। **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਰਿਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਵਿਯ ਜਾਤਵੇਦਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਚਰਿਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਨਿਰੋਧਵਸੇਨ। ਤਯੋ ਚਰਿਮਾ ਭਵਚਰਿਮੋ ਝਾਨਚਰਿਮੋ ਚੁਤਿਚਰਿਮੋਤਿ। ਭਵੇਸੁ ਹਿ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ **ਭਵਚਰਿਮੋ**। ਝਾਨੇਸੁ ਪੁਰਿਮਝਾਨਤ੍ਤਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ **ਝਾਨਚਰਿਮੋ**। ਯੇ ਪਨ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਸੋਲ਼ਸਮੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਸੋ **ਚੁਤਿਚਰਿਮੋ ਨਾਮ। ਅਯਂ ਇਧ ਚਰਿਮੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ** ਬੁਦ੍ਧਾ ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾ ਵਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਕੁਨ੍ਥਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬੇ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇਨ ਕਾਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਚਰਿਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨਾ**ਤਿ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਞ੍ਞਾ ਚ ਸਤਿ ਚ ਨਾਮਞ੍ਚਾਤਿ ਏਤੇਹਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਗਹਣਂ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬਂ। **ਰੂਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਚਤੁਵੀਸਤਿਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਗਹਣਂ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੂਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ, ਏਤ੍ਥੇਤਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਿਮਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਹੀਨਨਿਰੋਧੇਨ ਏਤ੍ਥੇਤਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਦੀਪਸਿਖਾ ਵਿਯ ਅਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕਭਾਵਂ ਯਾਤਿ, ਚਰਿਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨੇਵ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੯੮)।

੭. ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ''ਦੁਕ੍ਖਮਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਸਿਤਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ''ਯਾਨਿ ਸੋਤਾਨੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ''ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧੀਯਰੇ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ, ''ਅਸੇਸਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ ਅਰਿਯਭੂਮਿਂ ਅਨਧਿਗਤੋ ਪੁਨ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਪਟਿਪਦਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ "**ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾਸੇ**"ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਵੀਮਂਸਿਤਧਮ੍ਮਾ, ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਸੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਸੀਲਾਦੀਨਿ ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਾ ਅਵਸੇਸਾ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ। **ਪੁਥੂ**ਤਿ ਬਹੂ ਸਤ੍ਤਜਨਾ। **ਤੇਸਂ ਮੇ ਨਿਪਕੋ ਇਰਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਮੇ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਾਨਂ ਨਿਪਕੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਤ੍ਵਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਬ੍ਰੂਹੀਤਿ।

ਤੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਤਾਤਿ ਤੇਸਂ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਾ, ਸਙ੍ਖੇਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾ ਵਾ। ਧਾਤੁਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਇਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਯੋਗਂ। **ਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਂ। **ਵੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਂ। **ਆਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਣਂ। **ਗੋਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਂ।

ਵਿਹਾਰਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥਪਵਤ੍ਤਨਂ। **ਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ।

੮. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸੇਕ੍ਖੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਏਵ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਕਾਮੇਸੂ**ਤਿ ਉਪਡ੍ਢਗਾਥਾਯ ਸੇਕ੍ਖਪਟਿਪਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਵਤ੍ਥੁ**ਕਾਮੇਸੁ** ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਨ **ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯ,** ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਯੋ ਚ ਮਨਸੋ ਆਵਿਲਭਾਵਕਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ **ਮਨਸਾਨਾਵਿਲੋ ਸਿਯਾ**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਪਰਿਤੁਲਿਤਤ੍ਤਾ **ਕੁਸਲੋ** ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਆਦੀਹਿ ਚ **ਸਤੋ** ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਭਿਕ੍ਖੁ**ਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ **ਪਰਿਬ੍ਬਜਤਿ,** ਤਸ੍ਮਾ ''ਕੁਸਲੋ''ਤਿ ਉਪਡ੍ਢਗਾਥਾਯ ਅਸੇਕ੍ਖਪਟਿਪਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾਤਿ ਗੇਧਂ ਨਾਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਨ ਪਲਿਗਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਲੋਭਂ ਨਾਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਨ ਪਲਿਬੁਨ੍ਧੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਲੋਭਵਸੇਨ ਨ ਅਲ੍ਲੀਯੇਯ੍ਯ।

ਆਵਿਲਕਰੇ ਕਿਲੇਸੇ ਜਹੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਲੁਲ੍ਕਰੇ ਉਪਤਾਪਸਙ੍ਖਾਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਜਹੇਯ੍ਯ।

ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਕਰਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸਭਾਵਂ।

ਸਹ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾਤਿ ਗਾਥਾਵਸਾਨੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ। **ਯੇਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਯੇ ਏਤੇ ਅਜਿਤਮਾਣਵੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਏਕਜ੍ਝਾਸਯਾ। **ਏਕਪ੍ਪਯੋਗਾ**ਤਿ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਪਯੋਗੇਹਿ ਏਕਪ੍ਪਯੋਗਾ। **ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ**ਤਿ ਏਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਰੁਚਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ, ਏਕਰੁਚਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਵਾਸਨਵਾਸਿਤਾ**ਤਿ ਅਤੀਤਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਾਵਿਤਭਾਵਨਾ। **ਅਨੇਕਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕੇਸਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਂ। **ਵਿਰਜਂ ਵੀਤਮਲ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਰਜਵਿਰਹਿਤਂ ਰਾਗਾਦਿਮਲਵਿਰਹਿਤਞ੍ਚ।

ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਨ੍ਤਿ ਇਧ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਂ। ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਞ੍ਹਿ ਨਿਰੋਧਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਜਿਤਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸਹਸ੍ਸਾਨਞ੍ਚ ਤਣ੍ਹਾਦੀਹਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਾਮਾਸਵਾਦੀਹਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿ। **ਸਹ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਹੇਵ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਅਜਿਤਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਚ ਅਜਿਨਜਟਾਵਾਕਚੀਰਤਿਦਣ੍ਡਕਮਣ੍ਡਲੁਆਦਯੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੁ। ਸਬ੍ਬੇਵ ਇਦ੍ਧਿਮਯਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਰਾ ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਕੇਸਾ ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨਾ ਪਞ੍ਜਲਿਕਾ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ਅਜਿਤਤ੍ਥੇਰੋਵ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਯਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਿਤਲਦ੍ਧਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਲਦ੍ਧਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਅਜਿਤਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੯. ਦੁਤਿਯੇ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਕੋਧ ਸਨ੍ਤੁਸਿਤੋ**ਤਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤੇ ਪਨ ਅਜਿਤਸੁਤ੍ਤੇ ''ਕਥਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ, ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੧੨੪; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ੧੪੩) ਏਵਂ ਮੋਘਰਾਜਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਆਰਭਿ। ''ਨ ਤਾਵਸ੍ਸ

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਤਾਨੀ''ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ''ਤਿਟ੍ਠ ਤ੍ਵੰ, ਮੋਘਰਾਜ, ਅਞ੍ਞੇ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ। ਤਤੋ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੰਸਯੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ “**ਕੋਧਾ**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕੋਧ ਸਨ੍ਤੁਸਿਤੋ**ਤਿ ਕੋ ਇਧ ਸਤ੍ਤੋ ਤੁਟ੍ਠੋ। **ਇਞ੍ਜਿਤਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਾਨਿ। **ਉਭਨ੍ਤਮਭਿਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਉਭੋ ਅਨ੍ਤੇ ਅਭਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ।

ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਦਿਵਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਨੋਰਥੋ।

ਤਣ੍ਹਿਞ੍ਜਿਤਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਚਲਿਤੰ। **ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਜਿਤਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕਾਮਿਞ੍ਜਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ ਇਞ੍ਜਿਤੰ ਫਨ੍ਦਿਤੰ। ''ਕਮ੍ਮਿਞ੍ਜਿਤ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤੰ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰੰ।

ਮਹਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੋਤਿ **ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ**। ਉਤ੍ਤਮੋ ਪੁਰਿਸੋਤਿ **ਅਗ੍ਗਪੁਰਿਸੋ**। ਪਧਾਨੋ ਪੁਰਿਸੋਤਿ **ਸੇਟ੍ਠਪੁਰਿਸੋ**। ਅਲਾਮਕੋ ਪੁਰਿਸੋਤਿ **ਵਿਸਿਟ੍ਠਪੁਰਿਸੋ**। ਜੇਟ੍ਠਕੋ ਪੁਰਿਸੋਤਿ **ਪਾਮੋਕ੍ਖਪੁਰਿਸੋ**। ਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਕੋ ਪੁਰਿਸੋਤਿ **ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ**। ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੋਤਿ **ਪਧਾਨਪੁਰਿਸੋ**। ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਪੁਰਿਸੋਤਿ **ਪਵਰਪੁਰਿਸੋ**।

ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਮਚ੍ਚਗਾਤਿ ਤਣ੍ਹੰ ਅਤਿਅਗਾ, ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਉਪਚ੍ਚਗਾ**ਤਿ ਭੁਸੰ ਅਤਿਅਗਾ।

੧੦. ਤਸ੍ਸੇਤਮਤ੍ਥੰ ਭਗਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰੋਨ੍ਤੋ “**ਕਾਮੇਸੂ**”ਤਿ ਗਾਥਾਦ੍ਵਯਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾ**ਤਿ ਕਾਮਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾ, ਕਾਮੇਸੁ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਨ੍ਤੁਸਿਤਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਅਨਿਞ੍ਜਿਤਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖਾਯ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮੇ ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾ ਰਾਗਾਦਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ।

ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਨੀਚਧਮ੍ਮਸਮਾਯੋਗਤੋ। **ਆਰਤੀ**ਤਿ ਆਰਕਾ ਰਮਨੰ। **ਵਿਰਤੀ**ਤਿ ਤਾਯ ਵਿਨਾ ਰਮਨੰ। **ਪਟਿਵਿਰਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਵਿਨਾ ਰਮਨੰ। **ਵੇਰਮਣੀ**ਤਿ ਵੇਰਵਿਨਾਸਨੰ। **ਅਕਿਰਿਯਾ**ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨੰ। **ਅਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਰਣਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨੰ। **ਅਨਜ੍ਝਾਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨਾਪਜ੍ਜਨਤਾ। **ਵੇਲਾਅਨਤਿਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਸੀਮਾਅਨਤਿਕ੍ਕਮੋ। ਸੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸਿ। ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਅਯਮ੍ਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸਹਸ੍ਸੇਨ, ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ। ਸੇਸੰ ਪੁਬ੍ਬਸਦਿਸਮੇਵ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪੁਣ੍ਣਕਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨. ਤਤਿਯੇ ਪੁਣ੍ਣਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਅਨੇਜ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਮੋਘਰਾਜਾਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਮੂਲਦਸ੍ਸਾਵਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਦਿਦਸ੍ਸਾਵਿੰ। **ਇਸਯੋ**ਤਿ ਇਸਿਨਾਮਕਾ ਜਟਿਲਾ। **ਯਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੰ। **ਅਕਪ੍ਪਯਿੰਸੂ**ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਿੰਸੁ।

ਹੇਤੁਦਸ੍ਸਾਵੀਤਿਆਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਕਾਰਣਵੇਵਚਨਾਨੇਵ। ਕਾਰਣਞ੍ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਤ੍ਥਾਯ ਹਿਨੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਹੇਤੂ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੰ ਫਲੰ ਨਿਦੇਤਿ 'ਹਨ੍ਦ, ਗਣ੍ਹਥ ਨ'ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪੇਤਿ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਾਵੀਤਿਆਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਪਦਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤਨਯਾਨਿ ਏਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਫਲਂ ਤਤੋ ਸਮੁਦੇਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਚ **ਸਮੁਦਯੋ**ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਾ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਾਪਿ ਕਾਚਿ ਸੁਗਤਿਯੋਤਿ ਚਤੁਅਪਾਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਕਾ ਉਤ੍ਤਰਮਾਤਾਦਯੋ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ ਕਪਣਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਦੁਲ੍ਲਭਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਪੀਲ਼ਿਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਯਾ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਾਪਿ ਕਾਚਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯੋ**ਤਿ ਯਮਰਾਜਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਪੇਤਮਹਿਦ੍ਧਿਕਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬਾ। **ਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ। **ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਜਾਨਾਤਿ। **ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਅਕੁਸਲਾਤਿ ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਾ। ਅਕੁਸਲਂ ਭਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਕੁਸਲਭਾਗਿਯਾ**। ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਭਵਾਤਿ **ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖਿਕਾ**। ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਮੂਲਂ ਕਾਰਣਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਾਮੂਲਕਾ**। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਮੋਸਰਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਓਸਰਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੋਸਰਣਾ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਹਤਾਯ। **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਹਤਭਾਵਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ।

ਅਪ੍ਪਮਾਦਮੂਲਕਾਤਿ ਸਤਿਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਮੂਲਂ ਕਾਰਣਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਦਮੂਲਕਾ। ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾ ਓਸਰਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਪ੍ਪਮਾਦਸਮੋਸਰਣਾ। ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਤੇਸਂ** ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ**ਤਿ ਸਯਂ ਕਾਮਾਵਚਰੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਚਤੁਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੇਨ ਅਗ੍ਗੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ।**

ਅਲਮਤ੍ਤੋਤਿ ਸਮਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤੋ। **ਮਯਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਯਾ ਪੁਟ੍ਠਂ। **ਵਹਸ੍ਸੇਤਂ ਭਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਆਭਤਭਾਰਂ ਵਹਸ੍ਸੁ। **ਯੇ ਕੇਚਿ ਇਸਿਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ**। ''ਇਸਿਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ।

ਆਜੀਵਕਸਾਵਕਾਨਂ ਆਜੀਵਕਾ ਦੇਵਤਾਤਿ ਯੇ ਆਜੀਵਕਵਚਨਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ ਸੁਸ੍ਸੁਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਆਜੀਵਕਸਾਵਕਾ, ਤੇਸਂ ਆਜੀਵਕਸਾਵਕਾਨਂ। ਆਜੀਵਕਾ ਚ ਤੇਸਂ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਏਵ ਆਜੀਵਕਾ ਦੇਵਤਾ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਯੇ ਯੇਸਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਯੇ ਆਜੀਵਕਾਦਯੋ ਦਿਸਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਯੇਸਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਨਂ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ। **ਤੇ ਤੇਸਂ ਦੇਵਤਾ**ਤਿ ਤੇ ਆਜੀਵਕਾਦਯੋ ਤੇਸਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਨਂ ਦੇਵਤਾ।

ਯੇਪਿ ਯਞ੍ਞਂ ਏਸਨ੍ਤੀਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਗਵੇਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਯਞ੍ਞਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ**ਤਿ ਯਞ੍ਞਾ ਏਵ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੁਕਾ। **ਯਞ੍ਞਯਾਜਕਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ**ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਯਾਜਨਕਾ ਏਵ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੁਕਾ। **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ**ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ ਏਵ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੁਕਾ। ਤੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕਥਂ ਯਞ੍ਞਾ ਵਾ ਏਤੇ ਪੁਥੂ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੧੩. **ਆਸੀਸਮਾਨਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਨਿ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ। **ਇਤ੍ਥਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਭਾਵਞ੍ਚ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਦਿਭਾਵਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਜਰਂ ਸਿਤਾ**ਤਿ ਜਰਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਜਰਾਮੁਖੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਂ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਤੋ ਅਪਰਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਾਯੇਵ ਕਪ੍ਪਯਿਂਸੂਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

ਰੂਪਪਟਿਲਾਭਂ ਆਸੀਸਮਾਨਾਤਿ ਵਣ੍ਣਾਯਤਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਲਾਭਂ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ। **ਸਦ੍ਦਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਲਾਭਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਕੁਲਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕੇਸੁ ਦੇਵੇਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਭਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਾਦੀਸੁ।

ਜਰਾਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਜਰਂ ਅਸ੍ਸਿਤਾ। **ਬਜਾਧਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬਂ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ।

੧੪. ਕਚ੍ਚਿਸੁ ਤੇ ਭਗਵ◌ਾ ਯਞ੍ਞਪਥੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ, ਅਤਾਰੁ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਜਰਞ੍ਚ ਮਾਰਿਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਞ੍ਞੋ ਏਵ ਯਞ੍ਞਪਥੋ। ਇਦਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਕਚ੍ਚਿ ਤੇ ਯਞ੍ਞੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਯਞ੍ਞਂ ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਾ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਮੁਤ੍ਤਰਿਂਸੂਤਿ।

ਯੇਪਿ ਯਞ੍ਞਂ ਦੇਨ੍ਤਿ ਯਜਨ੍ਤੀਤਿ ਦੇਯਜਧਮ੍ਮਦਾਨਵਸੇਨ ਯਜਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ।

੧੫. ਆਸੀਸਨ੍ਤੀਤਿ ਰੂਪਪਟਿਲਾਭਾਦਯੋ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ। **ਥੋਮਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ‘‘ਸੁਚਿਂ ਦਿਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਯਞ੍ਞਾਦੀਨਿ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ। **ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਪਟਿਲਾਭਾਯ ਵ◌ਾਚਂ ਗੀਰਨ੍ਤਿ। **ਜੁਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੇਨ੍ਤਿ। **ਕਾਮਾਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲਾਭ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਲਾਭਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਾਮੇ ਏਵ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ, ‘‘ਅਹੋ ਵਤ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਸਿਯਜੁ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਣ੍ਹਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਯਾਜਯੋਗਾ**ਤਿ ਯਾਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤਾ। **ਭਵਰਾਗਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਵਮਿਮੇਹਿ ਆਸੀਸਨਾਦੀਹਿ ਭਵਰਾਗੇਨੇਵ ਰਤ੍ਤਾ, ਭਵਰਾਗਰਤ੍ਤਾ ਵ◌ਾ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਏਤਾਨਿ ਆਸੀਸਨਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਾ **ਨਾਤਰਿਂਸੁ** ਜਾਤਿਆਦਿਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਉਤ੍ਤਰਿਂਸੁ।

ਯਞ੍ਞਂ ਵ◌ਾ ਥੋਮੇਨ੍ਤੀਤਿ ਦਾਨਂ ਵ◌ਾ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ। **ਫਲਂ** ਵ◌ਾਤਿ ਰੂਪਾਦਿਪਟਿਲਾਭਂ। **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜੇ** ਵ◌ਾਤਿ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਦੀਸੁ। **ਸੁਚਿਂ ਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਚਿਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਦਿਨ੍ਨਂ। **ਮਨਾਪ**ਨ੍ਤਿ ਮਨਵਡ੍ਢਨਕਂ। **ਪਣੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਓਜਵਨ੍ਤਂ। **ਕਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਕਾਲੇ । **ਕਪ੍ਪਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵ◌ਾ ਦਿਨ੍ਨਂ। **ਅਨਵਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਂ। **ਅਭਿਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ। **ਦਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਦਤੋ ਮੁਞ੍ਚਨਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦਿਤਨ੍ਤਿ। **ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗੁਣਂ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਂ ਭਣਨ੍ਤਿ। **ਪਸਂਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਸਾਦਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤਿ।

ਇਤੋ ਨਿਦਾਨਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਤੋ ਦਿਨ੍ਨਕਾਰਣਾ। **ਅਜ੍ਝਾਯਕਾ**ਤਿ ਮਨ੍ਤੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾ। **ਮਨ੍ਤਧਰਾ**ਤਿ ਮਨ੍ਤੇ ਧਾਰੇਨ੍ਤਾ। **ਤਿਣ੍ਣਂ ਵ◌ੇਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਰੁਵ◌ੇਦਯਜੁਵ◌ੇਦਸਾਮਵ◌ੇਦਾਨਂ। ਓਟ੍ਠਪਹਟਕਰਣਵਸੇਨ ਪਾਰਂ ਗਤਾਤਿ **ਪਾਰਗੂ**। ਸਹ ਨਿਘਣ੍ਡੁਨਾ ਚ ਕੇਟੁਭੇਨ ਚ **ਸਨਿਘਣ੍ਡੁਕੇਟੁਭਾਨਂ। ਨਿਘਣ੍ਡੂ**ਤਿ ਨਿਘਣ੍ਡੁਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਵ◌ੇਵਚਨਪ੍ਪਕਾਸਕਂ ਸਤ੍ਥਂ। **ਕੇਟੁਭ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਵ◌ਿਕਪ੍ਪੋ ਕਵ◌ੀਨਂ ਉਪਕਾਰਾਵਹਂ ਸਤ੍ਥਂ । ਸਹ ਅਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦੇਨ **ਸਾਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦਾਨਂ। ਅਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦੋ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾ ਚ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਚ। **ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਥਬ੍ਬਣਵ◌ੇਦਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ‘‘ਇਤਿਹ ਆਸ, ਇਤਿਹ ਆਸਾ’’ਤਿ ਈਦਿਸਵਚਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਪੁਰਾਣਕਥਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਇਤਿਹਾਸੋ ਪਞ੍ਚਮੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮਾ, ਤੇਸਂ ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮਾਨਂ ਵ◌ੇਦਾਨਂ।

ਪਦਂ ਤਦਵਸੇਸਞ੍ਚ ਬਜਾਕਰਣਂ ਅਧਿਯਨ੍ਤਿ, ਵ◌ੇਦੇਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾਤਿ **ਪਦਕਾ ਵ◌ੇਯਜਾਕਰਣਾ। ਲੋਕਾਯਤਂ** ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਵ◌ਿਤਣ੍ਡਵ◌ਾਦਸਤ੍ਥਂ। **ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਲਕ੍ਖਣਦੀਪਕਂ ਦ੍ਵ◌ਾਦਸਸਹਸ੍ਸਗਨ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣਂ ਸਤ੍ਥਂ। ਯਤ੍ਥ ਸੋਲਸਸਹਸ੍ਸਗਾਥਾਪਦਪਰਿਮਾਣਾ ਬੁਦ੍ਧਮਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਅਹੇਸੁਂ। ਯੇਸਂ ਵਸੇਨ ‘‘ਇਮਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ, ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾ , ਅਸੀਤਿਮਹਾਸਾਵਕਾ (ਥੇਰਗਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੨੮੮), ਬੁਦ੍ਧਮਾਤਾ, ਬੁਦ੍ਧਪਿਤਾ, ਅਗ੍ਗੁਪਟ੍ਠਾਕੋ, ਅਗ੍ਗੁਪਟ੍ਠਾਯਿਕਾ, ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਅਯਂ ਵ◌ਿਸੇਸੋ ਞਾਯਤਿ। **ਅਨਵਯਾ**ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਲੋਕਾਯਤਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਅਨੂਨਾ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਨੋ, ਅਵਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਵਯਾ ਨਾਮ ਯੇ ਤਾਨਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਗਨ੍ਥਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। **ਵ◌ੀਤਰਾਗਾ**ਤਿ ਪਹੀਨਰਾਗਾ। ਏਤੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਟ੍ਠਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ। **ਰਾਗਵ◌ਿਨਯਾਯ ਵ◌ਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ। **ਵ◌ੀਤਦੋਸਾ**ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਟ੍ਠਾ। **ਦੋਸਵ◌ਿਨਯਾਯ ਵ◌ਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ। **ਵ◌ੀਤਮੋਹਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਟ੍ਠਾ। **ਮੋਹਵ◌ਿਨਯਾਯ ਵ◌ਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ। **ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕੇਹਿ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ। **ਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਲੋਕਿਯਮੇਵ। **ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ। **ਜਪ੍ਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤਿ। **ਪਜਪ੍ਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤੀਵ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤਿ। **ਯਾਜਯੋਗੇਸੁ ਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੇ ਦੇਯਜਧਮ੍ਮੇ ਦਿਯਜਮਾਨੇ ਅਭਿਯੋਗਵਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ।

੧੬. ਅਥ ਕੋ ਚਰਹੀਤਿ ਅਥ ਇਦਾਨਿ ਕੋ ਅਵ੍ਵੋ ਅਤਾਰਿ।

੧੭. ਸਙ੍ਖਾਯਾਤਿ ਞਾਣੇਨ ਵ◌ੀਮੰਸਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਪਰੋਪਰਾਨੀ**ਤਿ ਪਰਾਨਿ ਚ ਓਪਰਾਨਿ ਚ, ਪਰਤ੍ਤਭਾਵਸਕਤ੍ਤਭਾਵ◌ਾਦੀਨਿ ਪਰਾਨਿ ਚ ਓਪਰਾਨਿ ਚਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਵ◌ਿਧੂਮੋ**ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਧੂਮਵ◌ਿਰਹਿਤੋ । **ਅਨੀਘੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਈਘਵ◌ਿਰਹਿਤੋ। **ਅਤਾਰਿ ਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਏਵਰੂਪੋ ਅਰਹਾ ਜਾਤਿਜਰੰ ਅਤਾਰਿ।

ਸਕਰੂਪਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੂਪਾ। **ਪਰਰੂਪਾ**ਤਿ ਪਰੇਸੰ ਰੂਪਾ। **ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਵ◌ਿਧੂਮਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਵ◌ਿਧਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਵ◌ਿਧੂਮੰ ਕਤੰ। **ਵ◌ਿਧਮਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਸਿਤੰ।

ਮਾਨੋ ਹਿ ਤੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਖਾਰਿਭਾਰੋਤਿ ਯਥਾ ਖਾਰਿਭਾਰੋ ਖਨ੍ਧੇਨ ਵਯ੍ਹਮਾਨੋ ਉਪਰਿਟ੍ਠਿਤੋਪਿ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਕ੍ਕਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨੰ ਪਥਵ◌ਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਫਸ੍ਸੇਤਿ ਵ◌ਿਯ, ਏਵ◌ੰ ਜਾਤਿਗੋਤ੍ਤਕੁਲਾਦੀਨਿ ਮਾਨਵਤ੍ਥੂਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਸ੍ਸਾਪਿਤੋ ਮਾਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਇਸ੍ਸੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਚਤੂਸੁ ਅਪਾਯੇਸੁ ਸੰਸੀਦਾਪੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ – ''ਮਾਨੋ ਹਿ ਤੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਖਾਰਿਭਾਰੋ''ਤਿ। **ਕੋਧੋ ਧੂਮੋ**ਤਿ ਤਵ ਞਾਣਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਟ੍ਠੇਨ ਕੋਧੋ ਧੂਮੋ। ਤੇਨ ਹਿ ਤੇ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠੋ ਞਾਣਗ੍ਗਿ ਨ ਵ◌ਿਰੋਚਤਿ। **ਭਸ੍ਮਨਿ ਮੋਸਵਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੋਜਟ੍ਠੇਨ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦੋ ਛਾਰਿਕਾ ਨਾਮ। ਯਥਾ ਹਿ ਛਾਰਿਕਾਯ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਅਗ੍ਗਿ ਨ ਜੋਤਤਿ, ਏਵ◌ੰ ਤੇ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਜਿਵ◌੍ਹਾ ਸੁਜਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤੁਯ੍ਹੰ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਲੋਹਕਟ੍ਠਮਤ੍ਤਿਕਾਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਮਯਾ ਯਾਗਯਜਨਤ੍ਥਾਯ ਸੁਜਾ ਹੋਤਿ, ਏਵ◌ੰ ਮਯ੍ਹੰ ਧਮ੍ਮਯਾਗਯਜਨਤ੍ਥਾਯ ਪਹੁਤਜਿਵ◌੍ਹਾ ਸੁਜਾਤਿ ਵਦਤਿ। ਯਥਾ ਤੁਯ੍ਹੰ ਨਦੀਤੀਰੇ ਯਜਨਟ੍ਠਾਨੰ, ਏਵ◌ੰ ਧਮ੍ਮਯਾਗਯਜਨਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ **ਹਦਯੰ ਜੋਤਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ।

ਜਾਤੀਤਿ ਜਾਯਨਕਵਸੇਨ ਜਾਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਸਭਾਵਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ। ਸਞ੍ਜਾਯਨਵਸੇਨ **ਸਞ੍ਜਾਤਿ,** ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਪਦੰ ਵਡ੍ਢਿਤੰ। ਓਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ **ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ**। ਜਾਯਨਟ੍ਠੇਨ ਵ◌ਾ **ਜਾਤਿ**। ਸਾ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਵਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ। ਸਞ੍ਜਾਯਨਟ੍ਠੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਿ। ਸਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਵਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ। ਓਕ੍ਕਮਨਟ੍ਠੇਨ **ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ**। ਸਾ ਅਣ੍ਡਜਜਲਾਬੁਜਵਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ। ਤੇ ਹਿ ਅਣ੍ਡਕੋਸਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥਿਕੋਸਞ੍ਚ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ ਪਵ◌ਿਸਨ੍ਤਿ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਾ ਪਵ◌ਿਸਨ੍ਤਾ ਵ◌ਿਯ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ **ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ**। ਸਾ ਸੰਸੇਦਜਓਪਪਾਤਿਕਵਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ। ਤੇ ਹਿ ਪਾਕਟਾ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਤਾਵ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ।

ਇਦਾਨਿ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ ਹੋਤਿ। ਖਨ੍ਧਾ ਏਵ ਹਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਚ **ਖਨ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਵ◌ੋਕਾਰਭਵ◌ੇ ਏਕਸ੍ਸ, ਚਤੁਵ◌ੋਕਾਰਭਵ◌ੇ ਚਤੁਨ੍ਨੰ, ਪਞ੍ਚਵ◌ੋਕਾਰਭਵ◌ੇ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣੰ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਪਾਤੁਭਾਵ◌ੋ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਆਯਤਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨਾਯਤਨਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਟਿਲਾਭੋ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਪਾਤੁਭਾਵ◌ੋਯੇਵ। ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਾਨੇਵ ਹਿ ਤਾਨਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵ◌ੇ ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ ਜਾਤਿ, ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਰਸਾ, ਅਤੀਤਭਵਤੋ ਇਧ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਫਲਵਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖਵ◌ਿਚਿਤ੍ਤਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵ◌ਾ।

ਜਰਾਤਿ ਸਭਾਵਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ। **ਜੀਰਣਤਾ**ਤਿ ਆਕਾਰਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿਆਦਯੋ ਤਯੋ ਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦ੍ਵ◌ੇ ਪਕਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਾ। ਅਯਞ੍ਹਿ **ਜਰਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਸਭਾਵਤੋ ਦੀਪਿਤਾ। ਤੇਨਸ੍ਸਾ ਇਦੰ ਸਭਾਵਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ। **ਜੀਰਣਤਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਕਾਰਤੋ, ਤੇਨਸ੍ਸਾਯੰ ਆਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਦਨ੍ਤਨਖਾਨੰ ਖਣ੍ਡਿਤਭਾਵਕਰਣਕਿਚ੍ਚਤੋ। **ਪਾਲਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕੇਸਲੋਮਾਨੰ ਪਲਿਤਭਾਵਕਰਣਕਿਚ੍ਚਤੋ। **ਵਲਿਤ੍ਤਚਤਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮੰਸੰ ਮਿਲਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਤਚੇ ਵਲਿਭਾਵਕਰਣਕਿਚ੍ਚਤੋ। ਤੇਨਸ੍ਸਾ ਇਮੇ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਯੋ ਤਯੋ ਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸਾ। ਤੇਹਿ ਇਮੇਸੰ ਵ◌ਿਕਾਰਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਾਕਟੀਭੂਤਾ ਪਾਕਟਜਰਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਉਦਕਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਵ◌ਾਤਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਅਗ੍ਗਿਨੋ ਵ◌ਾ ਤਿਣਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਸੰਭਗ੍ਗਪਲਿਭਗ੍ਗਤਾਯ ਵ◌ਾ ਝਾਮਤਾਯ ਵ◌ਾ ਗਤਮਗ੍ਗੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਸੋ ਗਤਮਗ੍ਗੋ ਤਾਨੇਵ ਉਦਕਾਦੀਨਿ, ਏਵਮੇਵ ਜਰਾਯ ਦਨ੍ਤਾਦੀਨੰ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਗਤਮਗ੍ਗੋ ਪਾਕਟੋ, ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵ◌ਾਪਿ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਨ ਚ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਾਦੀਨੇਵ ਜਰਾ। ਨ ਹਿ ਜਰਾ ਚਕ੍ਖੁਵ◌ਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਹੋਤਿ।

ਆਯੁਨੋ ਸਂਹਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰਿਪਾਕੋਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਨ ਪਦੇਹਿ ਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਮੇਯੇਵ ਅਭਿਬਜਤ੍ਤਾਯ ਆਯੁਕ੍ਖਯਚਕ੍ਖਾਦਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਪਕਤਿਯਾ ਦੀਪਿਤਾ, ਤੇਨਸ੍ਸਿਮੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦ੍ਵੇ ਪਕਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਜਰਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਯੁ ਹਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਰਾ ''ਆਯੁਨੋ ਸਂਹਾਨੀ''ਤਿ ਫਲੂਪਚਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਦਹਰਕਾਲੇ ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ ਸੁਖੁਮਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯਂ ਸੁਖੇਨੇਵ ਗਣ੍ਹਨਸਮਤ੍ਥਾਨਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਜਰਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਪਕ੍ਕਾਨਿ ਆਲੁਲਿਤਾਨਿ ਅਵਿਸਦਾਨਿ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯਂ ਗਹੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰਿਪਾਕੋ''ਤਿ ਫਲੂਪਚਾਰੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਏਵਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਜਰਾ ਪਾਕਟਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਤਿ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ ਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਜਰਾ **ਪਾਕਟਜਰਾ** ਨਾਮ। ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਨ ਜਰਾ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਵਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਜਰਾ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਯ੍ਵਾਯਂ ਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਤਾਦਿਸਾਨਂ ਦਨ੍ਤਾਦੀਨਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਤ੍ਤਾ ਵਣ੍ਣੋਯੇਵ। ਤਞ੍ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਇਮੇ ਦਨ੍ਤਾ ਜਰਾਯ ਪਹਟਾ''ਤਿ ਜਰਂ ਜਾਨਾਤਿ। ਉਦਕਟ੍ਠਾਨੇ ਬਦ੍ਧਾਨਿ ਗੋਸਿਙ੍ਗਾਦੀਨਿ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਦਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਜਾਨਨਂ ਵਿਯ।

ਪੁਨ ਅਵੀਚਿ ਸਵੀਚੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਯਂ ਜਰਾ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਣਿਕਨਕਰਜਤਪਵਾਲ਼ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਾਦੀਨਂ ਮਨ੍ਦਦਸਕਾਦੀਸੁ ਪਾਣੀਨਂ ਵਿਯ ਚ ਪੁਪ੍ਫਫਲਪਲ੍ਲਵਾਦੀਸੁ ਅਪਾਣੀਨਂ ਵਿਯ ਚ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸਾਦੀਨਂ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯਜਤ੍ਤਾ ਜਰਾ **ਅਵੀਚਿਜਰਾ** ਨਾਮ, ਨਿਰਨ੍ਤਰਜਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸਾਦੀਨਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਤ੍ਤਾ ਜਰਾ **ਸਵੀਚਿਜਰਾ** ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਥ ਸਵੀਚਿਜਰਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਵਸੇਨ ਏਵਂ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ – ਦਹਰਕੁਮਾਰਕਾਨਞ੍ਹਿ ਪਠਮਮੇਵ ਖੀਰਦਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਤੇ ਥਿਰਾ। ਤੇਸੁ ਪਨ ਪਤਿਤੇਸੁ ਪੁਨ ਦਨ੍ਤਾ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਠਮਮੇਵ ਸੇਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਜਰਾਵਾਤੇਨ ਪਨ ਪਹਟਕਾਲੇ ਕਾਲ਼ਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕੇਸਾ ਪਨ ਪਠਮਮੇਵ ਤਮ੍ਬਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਾਲ਼ਕਾਪਿ ਸੇਤਕਾਪਿ। ਛਵਿ ਪਨ ਸਲੋਹਿਤਕਾ ਹੋਤਿ। ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਾਨਂ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਾਨਂ ਓਦਾਤਾਨਂ ਓਦਾਤਭਾਵੋ, ਕਾਲ਼ਕਾਨਂ ਕਾਲ਼ਕਭਾਵੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਜਰਾਵਾਤੇਨ ਪਹਟਕਾਲੇ ਚ ਵਲਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਸ੍ਸਂ ਵਪਿਤਕਾਲੇ ਸੇਤਂ ਹੋਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਨੀਲਂ। ਜਰਾਵਾਤੇਨ ਪਨ ਪਹਟਕਾਲੇ ਪਣ੍ਡਰਂ ਹੋਤਿ। ਅਮ੍ਬਙ੍ਕੁਰੇਨਾਪਿ ਦੀਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਏਵ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਖਨ੍ਧਪਰਿਪਾਕਲਕ੍ਖਣਾ ਜਰਾ, ਮਰਣੂਪਨਯਨਰਸਾ, ਯੋਬ੍ਬਨਵਿਨਾਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਅਯਮ੍ਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸਹਸ੍ਸੇਨ। ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਪੁਣ੍ਣਕਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਮੇਤ੍ਤਗੂਸੁਤ੍ਤੇ – **ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਤਂ ਵੇਦਗੂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਯਂ ਵੇਦਗੂ''ਤਿ ਚ ''ਭਾਵਿਤਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਚ ਏਵਂ ਤਂ ਮਞ੍ਞਾਮਿ।

ਅਪਰਿਤ੍ਤੋਤਿ ਨ ਅਪ੍ਪੋ। **ਮਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨ ਖੁਦ੍ਦਕੋ। **ਗਮ੍ਭੀਰੋ**ਤਿ ਨ ਉਤ੍ਤਾਨੋ। **ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਮਿਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ। **ਦੁਪ੍ਪਰਿਯੋਗਾਲ਼੍ਹੋ**ਤਿ ਅਵਗਾਹਿਤੁਂ ਓਤਰਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖੋ। **ਬਹੁਰਤਨੋ ਸਾਗਰੂਪਮੋ**ਤਿ ਬਹੂਨਂ ਧਮ੍ਮਰਤਨਾਨਂ ਆਕਰਤ੍ਤਾ

ਅਨੇਕਵਿਧਰਤਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਬਹੁਰਤਨੋ ਸਾਗਰਸਦਿਸੋ।

ਨ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਵਿਕੁਣਿਤਮੁਖੋ ਹੋਤਿ। **ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਦੋਸਵਸੇਨ ਨ ਘਨੀਭੂਤਚਿਤ੍ਤੋ। **ਅਲੀਨਮਨਸੋ**ਤਿ ਨ ਸਙ੍ਕੁਚਿਤਚਿਤ੍ਤੋ। **ਅਬਜਾਪਨ੍ਨਚੇਤਸੋ**ਤਿ ਨ ਪੂਤਿਚਿਤ੍ਤੋ।

ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੋਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਸਯੇ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੋਯੇਵ ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕਾਰੇਤਾ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਂ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਣ੍ਣਾਯਤਨਮੇਵ। **ਸੁਤਾਦੀ**ਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਪਿ ਚ **ਦਿਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਯੋਗੇਨ ਵਣ੍ਣਾਯਤਨਂ, ਸਵਨਯੋਗੇਨ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ, ਮੁਤਯੋਗੇਨ ਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਾਯਤਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਘਾਨਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ, ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਾਯਤਨਂ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਥਵੀ ਤੇਜੋ ਵਾਯੂਤਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਤਯੋਗੇਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠੇ ਅਨੂਪਯੋ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇ ਰਾਗੂਪਯਵਿਰਹਿਤੋ। **ਅਨਪਾਯੋ**ਤਿ ਕੋਧਵਿਰਹਿਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ । **ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨਲ੍ਲੀਨੋ। **ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਮਾਨੇਨ ਨ ਬਦ੍ਧੋ। **ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਮੁਤ੍ਤੋ। **ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਯੁਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ।

ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਭਗਵਤੋ ਚਕ੍ਖੂਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਕਤਿਮਂਸਚਕ੍ਖੁ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। **ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਦਕ੍ਖਤਿ ਓਲੋਕੇਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ। **ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਛਨ੍ਦੋ।

ਦਨ੍ਤਂ ਨਯਨ੍ਤਿ ਸਮਿਤਿਨ੍ਤਿ ਉਯਜਾਨਕੀਲਾਮਣ੍ਡਲਾਦੀਸੁ ਹਿ ਮਹਾਜਨਮਜ੍ਝਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਦਨ੍ਤਮੇਵ ਗੋਣਂ ਵਾ ਦਨ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯਂ ਵਾ ਯਾਨੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਨਯਨ੍ਤਿ। **ਰਾਜਾ**ਤਿ ਤਥਾਰੂਪਾਨੇਵ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਰਾਜਾਪਿ ਦਨ੍ਤਮੇਵ ਅਭਿਰੁਹਤਿ। **ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੂ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁਪਿ ਚਤੂਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹਿ ਦਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨੋਵ ਸੇਟ੍ਠੋ। **ਯੋਤਿਵਾਕਜ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਵਚਨਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ ਨਪ੍ਪਤਿਪ੍ਫਰਤਿ ਨ ਵਿਹਞ੍ਞਤਿ, ਏਵਰੂਪੋ ਦਨ੍ਤੋ ਸੇਟ੍ਠੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਸ੍ਸਤਰਾਤਿ ਵਲਵਾਯ ਗਦ੍ਰਭੇਨ ਜਾਤਾ। **ਆਜਾਨੀਯਾ**ਤਿ ਯਂ ਅਸ੍ਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਕਾਰਣਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਾਨਨਸਮਤ੍ਥਾ। **ਸਿਨ੍ਧਵਾ**ਤਿ ਸਿਨ੍ਧਵਰਟ੍ਠੇ ਜਾਤਾ ਅਸ੍ਸਾ। **ਮਹਾਨਾਗਾ**ਤਿ ਕੁਞ੍ਜਰਸਙ੍ਖਾਤਾ ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਨੋ। **ਅਤ੍ਤਦਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤੇ ਅਸ੍ਸਤਰਾ ਵਾ ਸਿਨ੍ਧਵਾ ਵਾ ਕੁਞ੍ਜਰਾ ਵਾ ਦਨ੍ਤਾਵ, ਨ ਅਦਨ੍ਤਾ। ਯੋ ਪਨ ਚਤੁਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਨ੍ਤਤਾਯ ਅਤ੍ਤਦਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨੋ, ਅਯਂ ਤਤੋਪਿ ਵਰਂ, ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਏਤੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨ ਹਿ ਏਤੇਹਿ ਯਾਨੇਹੀਤਿ ਯਾਨਿ ਏਤਾਨਿ ਹਤ੍ਥਿਯਾਨਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਮਯਾਨਾਨਿ, ਏਤੇਹਿ ਯਾਨੇਹਿ ਕੋਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇਨਪਿ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ''ਅਗਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਿਸਂ ਤਥਾ ਨ ਗਚ੍ਛੇਯਜ। ਯਥਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦਮੇਨ ਦਨ੍ਤੇਨ, ਅਪਰਭਾਗੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਸੁਦਨ੍ਤੇਨ ਦਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨੋ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਂ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਂ ਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਦਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਦਮਨਮੇਵ ਵਰਤਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੨੨; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੦)।

ਵਿਧਾਸੁ ਨ ਵਿਕਮ੍ਪਨ੍ਤੀਤਿ ਨਵਵਿਧਮਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਨ ਚਲਨ੍ਤਿ ਨ ਵੇਧੇਨ੍ਤਿ। **ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਤੋ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਮੁਤ੍ਤਾ। **ਦਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। **ਤੇ ਲੋਕੇ ਵਿਜਿਤਾਵਿਨੋ**ਤਿ ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਖੀਣਾਸਵਾ ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ ਵਿਜਿਤਵਿਜਯਾ ਨਾਮ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩.੧੬; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੦)।

ਯਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨੀਤਿ ਯਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾਦਿਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢਿਤਾਨਿ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦਿਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਯਤਨਾਨਿ ਚ ਰੂਪਾਦਿਬਹਿਦ੍ਧਾਯਤਨਾਨਿ ਚ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨਾਨਿ ਕਤਾਨਿ। **ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ**ਤਿ ਸਕਲਤੇਧਾਤੁਕੇ ਲੋਕੇ ਚ। **ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝ ਇਮਂ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਪਰਲੋਕੇ ਚ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ

ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਖੀਣਾਸਵੋ। **ਕਾਲਂ ਕਙ੍ਖਤਿ ਭਾਵਿਤੋ ਸ ਦਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਚਕ੍ਖਾਦਿਤੋ ਦਨ੍ਤੋ ਵਡ੍ਢਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਮਰਣਕਾਲਂ ਪਤ੍ਥੇਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੨੨; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੦)।

ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਦਿਤੋ ਸਮੁਦਾਗਮਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਯੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ ਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਵਸੇਨ ਤੇਸਂਯੇਵ ਅਭਾਵੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਕਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਵਿਪਾਕੋ ਕਮ੍ਮਂ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵਿਪਾਕੋਪਿ ਕਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋਵ ਨਾਮ। **ਨਾਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਰੂਪਂ ਨਾਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਨਾਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਾਮ ਜਾਤਂ। **ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਾਦਿਕਂ ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਂ। **ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟ**ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਯ ਪਤ੍ਥਟਂ। **ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਭਿਮਦ੍ਦਿਤਂ। **ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨਾ ਅਭਿਹਟਂ ਪਹਟਂ। **ਅਤਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਾਦੀਹਿਪਿ ਤਾਯਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਅਤਾਯਨਂ ਅਨਾਰਕ੍ਖਂ ਅਲਬ੍ਭਣੇਯ੍ਯਂ ਖੇਮਂ ਵਾ। **ਅਲੇਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਲ੍ਲੀਯਿਤੁਂ ਨਿਸ੍ਸਯਿਤੁਂ ਅਨਰਹਂ, ਅਲ੍ਲੀਨਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਲੇਣਕਿਚ੍ਚਕਰਣਂ। **ਅਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਨ ਭਯਹਾਰਕਂ, ਨ ਭਯਵਿਨਾਸਕਂ। **ਅਸਰਣੀਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਾਵੇਨੇਵ ਅਸਰਣਂ, ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮਕਾਲਮੇਵ ਅਸਰਣਭੂਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੯. **ਅਪੁਚ੍ਛਸੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅ**-ਇਤਿ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ ਯਥਾ ਪਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਏਵਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਉਪਧਿਨਿਦਾਨਾ ਪਭਵਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਉਪਧਿਨਿਦਾਨਾ ਜਾਤਿਆਦਿਦੁਕ੍ਖਵਿਸੇਸਾ ਪਭਵਨ੍ਤਿ।

ਤਣ੍ਹੂਪਧੀਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਏਵ ਤਣ੍ਹੂਪਧਿ। ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ **ਦਿਟ੍ਠੂਪਧਿ**। ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਾ ਏਵ **ਕਿਲੇਸੂਪਧਿ**। ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਕਮ੍ਮਾਨਿ ਏਵ **ਕਮ੍ਮੂਪਧਿ**। ਤਿਵਿਧਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿਯੇਵ **ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੂਪਧਿ**। ਕਬਲੀਕਾਰਾਦਯੋ ਆਹਾਰਾ ਏਵ **ਆਹਾਰੂਪਧਿ**। ਦੋਸਪਟਿਘੋ ਏਵ **ਪਟਿਘੂਪਧਿ**। ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਕਮ੍ਮੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾ ਪਥਵਾਦਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋਵ **ਚਤਸ੍ਸੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਧਾਤੁਯੋ ਉਪਧੀ**। ਚਕ੍ਖਾਦਿਛਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਏਵ **ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਉਪਧੀ**। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਛਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਾਵ **ਛ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਾ ਉਪਧੀ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਮਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤੇਭੂਮਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਸ੍ਸਹਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਧਿ।

੨੦. ਏਵਂ ਉਪਧਿਨਿਦਾਨਤੋ ਪਭਵਨ੍ਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖੇਸੁ – **ਯੋ ਵੇ ਅਵਿਦ੍ਵਾ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਪਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤੋ। **ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਜਾਤਿਪ੍ਪਭਵਾਨੁਪਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਜਾਤਿਕਾਰਣਂ ''ਉਪਧੀ''ਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ।

੨੧. **ਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਸੋਕਞ੍ਚ ਪਰਿਦੇਵਞ੍ਚ। **ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾ ਸਤ੍ਤਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਞਾਪਨਵਸੇਨ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਤਯਾ ਧਮ੍ਮੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਤਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਤਰਨ੍ਤਿ। **ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਕਾਮੋਘਂ ਤਨੁਕਰਣਵਸੇਨ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਰਨ੍ਤਿ। **ਪਤਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਮੇਵ ਨਿਰਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਤਰਨ੍ਤਿ। **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਭਵੋਘਅਵਿਜ੍ਜੋਘਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। **ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਫਲਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

੨੨. **ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਾਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਤੇ ਦੇਸਯਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਧਮ੍ਮੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ। **ਅਨੀਤਿਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ। **ਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੭; ਥੇਰਗਾ॰ ੬੭੬; ਕਥਾ॰ ੭੫੩) ਨਯੇਨ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਆਦਿਕਲਜਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਹਿਤ੍ਵਾਪਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਿਵੇਕਸੁਖਂ ਧਮ੍ਮਂ ਤਵ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਬਹੁਂ ਵਾ ਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤੋ ਆਦਿਕਲਜਾਣਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਕਲਜਾਣਂ ਭਦ੍ਦਕਂ ਅਨਵਜ੍ਜਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ । ਮਜ੍ਝੇਪਿ। ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਪਿ ਭਦ੍ਦਕਂ ਅਨਵਜ੍ਜਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਕਗਾਥਮ੍ਪਿ ਦੇਸੇਸਿ, ਸਾ ਸਮਨ੍ਤਭਦ੍ਦਕਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਠਮਪਾਦੇਨ ਆਦਿਕਲਜਾਣਾ, ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਪਾਦੇਹਿ ਮਜ੍ਝੇਕਲਜਾਣਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਪਾਦੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣਾ। ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਦਾਨੇਨ ਆਦਿਕਲਜਾਣਂ, ਨਿਗਮਨੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣਂ, ਸੇਸੇਨ ਮਜ੍ਝੇਕਲਜਾਣਂ। ਨਾਨਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਪਠਮਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾ ਆਦਿਕਲਜਾਣਂ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣਂ, ਸੇਸੇਹਿ ਮਜ੍ਝੇਕਲਜਾਣਂ।

ਅਪਿ ਚ ਸਨਿਦਾਨਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਤ੍ਤਾ ਆਦਿਕਲਜਾਣਂ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵਿਪਰੀਤਤਾਯ ਚ ਹੇਤੁਦਾਹਰਣਯੁਤ੍ਤਤੋ ਚ ਮਜ੍ਝੇਕਲਜਾਣਂ, ਸੋਤੂਨਂ ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭਜਨਨੇਨ ਨਿਗਮਨੇਨ ਚ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣਂ।

ਸਕਲੋ ਹਿ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਭੂਤੇਨ ਸੀਲੇਨ ਆਦਿਕਲਜਾਣੋ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲੇਹਿ ਮਜ੍ਝੇਕਲਜਾਣੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣੋ। ਸੀਲਸਮਾਧੀਹਿ ਵਾ ਆਦਿਕਲਜਾਣੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗੇਹਿ ਮਜ੍ਝੇਕਲਜਾਣੋ, ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣੋ। ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੋਧਿਤਾਯ ਵਾ ਆਦਿਕਲਜਾਣੋ, ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤਾਯ ਮਜ੍ਝੇਕਲਜਾਣੋ, ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣੋ । ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਨ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਯ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਵਾ ਆਦਿਕਲਜਾਣੋ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਯਾ ਮਜ੍ਝੇਕਲਜਾਣੋ, ਸਾਵਕਬੋਧਿਯਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣੋ।

ਸੁਯ੍ਯਮਾਨੋ ਚੇਸ ਨੀਵਰਣਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਭਵਨੇਨਪਿ ਕਲਜਾਣਮੇਵ ਆਵਹਤੀਤਿ ਆਦਿਕਲਜਾਣੋ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਯਮਾਨੋ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਾਵਹਨਤੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਕਲਜਾਣਮੇਵ ਆਵਹਤੀਤਿ ਮਜ੍ਝੇਕਲਜਾਣੋ, ਤਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧) ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਨਿਟ੍ਠਿਤੇ ਤਾਦਿਭਾਵਾਵਹਨਤੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਫਲੇਨਪਿ ਕਲਜਾਣਮੇਵ ਆਵਹਤੀਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣੋਤਿ।

ਯਂ ਪਨੇਸ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਞ੍ਚ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਨਾਨਾਨਯੇਹਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਂ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਾਤ੍ਥਂ**। ਬਜਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਬਜਞ੍ਜਨਂ**। ਸਙ੍ਕਾਸਨਪਕਾਸਨਵਿਵਰਣਵਿਭਜਨਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਪਦਸਮਾਯੋਗਤੋ **ਸਾਤ੍ਥਂ**। ਅਕ੍ਖਰਪਦਬਜਞ੍ਜਨਾਕਾਰਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਬਜਞ੍ਜਨਂ**। ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਭੀਰਤਾਪਟਿਵੇਧਗਮ੍ਭੀਰਤਾਹਿ **ਸਾਤ੍ਥਂ** । ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰਤਾਦੇਸਨਾਗਮ੍ਭੀਰਤਾਹਿ **ਸਬਜਞ੍ਜਨਂ**। ਅਤ੍ਥਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਸਯਤੋ **ਸਾਤ੍ਥਂ**। ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਸਯਤੋ **ਸਬਜਞ੍ਜਨਂ**। ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯਤੋ ਸਰਿਕ੍ਖਕਜਨਪ੍ਪਸਾਦਕਨ੍ਤਿ **ਸਾਤ੍ਥਂ**। ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਤੋ ਲੋਕਿਯਜਨਪ੍ਪਸਾਦਕਨ੍ਤਿ **ਸਬਜਞ੍ਜਨਂ**। ਗਮ੍ਭੀਰਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ **ਸਾਤ੍ਥਂ**। ਉਤ੍ਤਾਨਪਦਤੋ **ਸਬਜਞ੍ਜਨਂ**। ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਸਕਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੇਨ **ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ**। ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਨਿਦ੍ਦੋਸਭਾਵੇਨ **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ**।

ਅਪਿ ਚ – ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਗਮਬਜਤ੍ਤਿਤੋ **ਸਾਤ੍ਥਂ**। ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ ਆਗਮਬਜਤ੍ਤਿਤੋ **ਸਬਜਞ੍ਜਨਂ**। ਸੀਲਾਦਿਪਞ੍ਚਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਯੁਤ੍ਤਤੋ **ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ**। ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤੋ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਲੋਕਾਮਿਸਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤੋ ਚ **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ**। ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਹਿ ਸੇਟ੍ਠੇਹਿ ਚਰਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਚਰਿਯਭਾਵਤੋ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧)।

ਏਵਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ**"ਤਿ ਆਹ। ਸਤ੍ਤਤਿਂਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚਾ**"ਤਿ ਆਹ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸੀਲਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ।

ਦੁਕ੍ਖੇ ਦਿਟ੍ਠੇਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇ ਸਰਸਲਕ੍ਖਣੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਪਕਾਸੇਸ੍ਸਾਮਿ। **ਸਮੁਦਯਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੨੩. ਤ੍ਵਾਹਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮੀਤਿ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਧਮ੍ਮਜੋਤਕਂ ਤਵ ਵਚਨਂ ਅਹਂ ਪਤ੍ਥਯਾਮਿ। **ਧਮ੍ਮਮੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਤ੍ਵ ਧਮ੍ਮਮੁਤ੍ਤਮਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਮਹਤੋ ਤਮੋਕਾਯਸ੍ਸ ਪਦਾਲਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਰਾਸਿਸ੍ਸ ਛੇਦਨਂ। ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ **ਏਸੀ**। ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ **ਗਵੇਸੀ**। ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ **ਪਰਿਯੇਸੀ। ਮਹਤੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸ੍ਸ ਪਭੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸੁਭੇ ਸੁਭਨ੍ਤਿਆਦਿਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਸ੍ਸ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸ੍ਸ ਭੇਦਨਂ। **ਮਹਤੋ ਤਣ੍ਹਾਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਬਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਤੁਦਨਟ੍ਠੇਨ ਤਣ੍ਹਾਕਣ੍ਟਕਸ੍ਸ ਲੁਞ੍ਚਨਂ। **ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟਸ੍ਸ ਵਿਨਿਵੇਠਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਸਙ੍ਘਟਿਤਟ੍ਠੇਨ ਸਙ੍ਘਾਟੋ, ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤਨਂ। **ਮਾਨਧਜਸ੍ਸ ਪਾਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠੇਨ ਉਨ੍ਨਤਿਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਮਾਨਦ੍ਧਜਸ੍ਸ ਪਾਤਨਂ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਉਪਸਮਨਂ। **ਓਘਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟੇ ਓਸੀਦਾਪਨਸ੍ਸ ਕਾਮੋਘਾਦਿਓਘਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣਂ ਨਿਕ੍ਖਮਨਂ। **ਭਾਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਭਾਰਸ੍ਸ ਖਿਪਨਂ ਛਡ੍ਡਨਂ। **ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਟਿਪਾਟਿਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਹੇਤੁਨਸ੍ਸਨੇਨ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨਂ। **ਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ। **ਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਂ। **ਧਮ੍ਮਧਜਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਵਵਿਧਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪਨਂ। **ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ਪਰਮਤ੍ਥਂ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਮਰਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮਤਨ੍ਤਿ ਅਮਤਂ। ਕਿਲੇਸਵਿਸਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਅਗਦਨ੍ਤਿਪਿ ਅਮਤਂ। ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਨ੍ਤਿ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ**। ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਾਨਨ੍ਤਿਪਿ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ**।

ਮਹੇਸਕ੍ਖੇਹਿ ਸਤ੍ਤੇਹੀਤਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵੇਹਿ ਸਕ੍ਕਾਦੀਹਿ ਸਤ੍ਤੇਹਿ। **ਪਰਿਯੇਸਿਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਯਿਟ੍ਠੋ। **ਕਹਂ ਦੇਵਦੇਵੋ**ਤਿ ਦੇਵਾਨਂ ਅਤਿਦੇਵੋ ਕੁਹਿਂ। **ਕਹਂ ਨਰਾਸਭੋ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ।

੨੪. ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਦ੍ਧਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਧੋ**ਤਿ ਅਤੀਤਦ੍ਧਾ। **ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦ੍ਧਾ। **ਏਤੇਸੁ ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਚ ਨਿਵੇਸਨਞ੍ਚ, ਪਨੁਜ੍ਜ ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਉਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਤਣ੍ਹਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵੇਸਨਞ੍ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਨੁਦੇਹਿ। ਪਨੁਦਿਤ੍ਵਾ ਚ **ਭਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਦੁਵਿਧੇਪਿ ਭਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਪਨੁਜ੍ਜਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਨੁਦੇਹੀਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਪਨੁਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਭਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਤਿ ਅਯਮੇਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਤਾਨਿ ਨਨ੍ਦੀਨਿਵੇਸਨਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਪਨੁਦਿਤ੍ਵਾ ਦੁਵਿਧੇਪਿ ਭਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਸਹੋਕਾਸਵਸੇਨ ਦੇਵਲੋਕੋ ਉਦ੍ਧਂ। ਅਪਾਯਲੋਕੋ ਅਧੋ। ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ ਮਜ੍ਝੇ। ਤਤ੍ਥ **ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਪਾਯਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਦਾਨਤੋ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ** ਅਪਾਯੇਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਦਾਨਤੋ **ਅਧੋ**ਤਿ। ਤਦੁਭਯਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਪਿ ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬੋਪਰਿਵਸੇਨ ਅਰੂਪਧਾਤੁ ਉਦ੍ਧਂ। ਸਬ੍ਬਅਧੋਵਸੇਨ ਕਾਮਧਾਤੁ ਅਧੋ। ਤਦੁਭਯਨ੍ਤਰਵਸੇਨ ਰੂਪਧਾਤੁ ਮਜ੍ਝੇ। ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਬਾਧਖਨਨਵਸੇਨ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਉਦ੍ਧਂ । ਦੁਕ੍ਖਮਨਵਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਅਧੋ। ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਮਜ੍ਝੇ। ਅਤ੍ਤਭਾਵਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਉਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਦਤਲਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਦਤਲਾ**ਤਿ ਪਾਦਤਲਤੋ ਉਪਰਿ। **ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ**ਤਿ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਤੋ ਅਧੋ। **ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਨ੍ਤਰਂ।

ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਤੇਰਸਵਿਧਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। **ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। **ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤਂ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। **ਨੁਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਖਿਪ। **ਪਨੁਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਅਤੀਵ ਖਿਪ। **ਨੁਦਾ**ਤਿ ਲੁਞ੍ਚ। **ਪਨੁਦਾ**ਤਿ ਅਤੀਵ ਲੁਞ੍ਚ। **ਪਜਹਾ**ਤਿ ਛਡ੍ਡੇਹਿ। **ਵਿਨੋਦੇਹੀ**ਤਿ ਦੂਰਂ ਕਰੋਹਿ।

ਕਮ੍ਮਭਵਞ੍ਚਾਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਚੇਤਨਾਵ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਞ੍ਚ ਪੁਨਬ੍ਭਵ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਰੂਪਾਦਿਪੁਨਬ੍ਭਵਞ੍ਚ। **ਪਜਹਨ੍ਤੋ** ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ, **ਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤੋ** ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗੇਨ, **ਬ੍ਯਨ੍ਤੀ ਕਰੋਨ੍ਤੋ** ਤਤਿਯਮਗ੍ਗੇਨ, **ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਨ੍ਤੋ** ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨ। **ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ।

੨੫. ਏਤਾਨਿ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਭਵੇ ਅਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ਏਸੋ – **ਏਵਂ ਵਿਹਾਰੀ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਇਧੇਵਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸਾਸਨੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋਵ।

੨੬. **ਸੁਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ਗੋਤਮਨੂਪਧੀਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਨੂਪਧੀਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਆਲਪਨ੍ਤੋ ਆਹ – ''ਸੁਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ਗੋਤਮਨੂਪਧੀਕ''ਨ੍ਤਿ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਕਿਲੇਸਾ ਚਾ**ਤਿ ਉਪਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਰਾਗਾਦਯੋ ਕਿਲੇਸਾ ਚ ਰਾਸਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਾਕਭੂਤਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਕੁਸਲਾਦਿਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚੇਤਨਾ ਚ ''ਉਪਧੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਥੀਯਨ੍ਤਿ। **ਉਪਧਿਪ੍ਪਹਾਨਂ** ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, **ਉਪਧਿਵੂਪਸਮਂ** ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, **ਉਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਂ** ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨੇਨ **ਉਪਧਿਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ** ਫਲੇਨਾਤਿ।

੨੭. ਨ ਕੇਵਲਂ ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਪਹਾਸਿ – **ਤੇ ਚਾਪੀ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਅਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ, ਸਦਾ ਵਾ। **ਤਂ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ। **ਸਮੇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਨਾਗਾ**ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਆਲਪਨ੍ਤੋ ਆਹ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਸਮੇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ, ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਾ। **ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ। **ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਅਭਿਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮੀਪਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਸਮ੍ਮੁਖਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖੇ। **ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੋਤਿ।

੨੮. ਇਦਾਨਿ ਨਂ ਭਗਵਾ ''ਅਦ੍ਧਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ਪਹਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਿਦਿਤੋਪਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਪਨੇਤ੍ਵਾਵ ਪਹੀਨਦੁਕ੍ਖੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਓਵਦਨ੍ਤੋ **"ਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ"**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਯਂ** ਤਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ''ਅਯਂ ਬਾਹਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ,** ਵੇਦੇਹਿ ਗਤਤ੍ਤਾ **ਵੇਦਗੂ,** ਕਿਞ੍ਚਨਾਭਾਵਾ **ਅਕਿਞ੍ਚਨੋ,** ਕਾਮੇਸੁ ਚ ਭਵੇਸੁ ਚ ਅਸਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਤ੍ਤੋ**''ਤਿ ਜਞ੍ਞਾ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ। **ਅਦ੍ਧਾ ਹਿ ਸੋ ਓਘਮਿਮਂ ਅਤਾਰਿ, ਤਿਣ੍ਣੋ ਚ ਪਾਰਂ ਅਖਿਲੋ ਅਕਙ੍ਖੋ।**

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਰਾਗਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਪਲਿਬੋਧਂ। **ਦੋਸਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕਾਮੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ** ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ। **ਭਵੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ** ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ। **ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ** ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ। **ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ** ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ। **ਸਂਸਾਰਪਥਂ ਤਿਣ੍ਣੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦੇਨਾਤਿ। ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ** ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ। **ਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ** ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗੇਨ। **ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ** ਤਤਿਯਮਗ੍ਗੇਨ। **ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨ।**ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ ਫਲੇਨ।

੨੯. ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – **ਵਿਦ੍ਵਾ ਚ ਯੋ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ, ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਵਾ। **ਵਿਸਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਵੋਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਸਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਨਂ। **ਵਿਸਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਵੋਸਜ੍ਜਨਂ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸਿ। ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਧੋਤਕਮਾਣਵਸੁੱਤੁਨਿੱਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦. ਪਞ੍ਚਮੇ ਧੋਤਕਸੁੱਤੇ – ਵ◌ਾ**ਚਾਭਿਕਙ੍ਖਾਮੀ**ਤਿ ਵ◌ਾਚਂ ਅਭਿਕਙ੍ਖਾਮਿ। **ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੱਤੁਨੋ**ਤਿ ਅੱਤੁਨੋ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨੱਥਾਯ ਅਧਿਸੀਲਾਦੀਨਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ। ਨਿੱਦੇਸੇ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਨੱਥਿ।

ਇਤੋਤਿ ਮਮ ਮੁਖਤੋ।

ਨਿੱਦੇਸੇ **ਆਤਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਤਾਪਨਂ। **ਉਸ੍ਸਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਙ੍ਕੋਚਂ। **ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਵਵ◌ੀਰਿਯਂ। **ਥਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਿਥਿਲਂ। **ਧਿਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਧਾਰਣਂ। ਵ◌ੀ**ਰਿਯਂ ਕਰੋਹੀ**ਤਿ ਪਰਕ੍ਕਮਂ ਕਰੋਹਿ। **ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਹੀ**ਤਿ ਰੁਚਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਹਿ।

੩੨. ਏਵ◌ਂ ਵ◌ੁੱਤੇ ਅੱਤੁਮਨੋ ਧੋਤਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿੱਥਵਮਾਨੋ ਕਥਂਕਥਾਪਮੋਕ੍ਖਂ ਯਾਚਨ੍ਤੋ **"ਪਸ੍ਸਾਮਹ"**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤੱਥ **ਪਸ੍ਸਾਮਹਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਹਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ। **ਤਂ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਤਂ ਏਵਰੂਪਂ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ। **ਪਮੁਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਮੋਚੇਹਿ।

ਨਿੱਦੇਸੇ **ਪੱਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਂ ਚਤੁਸੱਚਂ ਸਯਮੇਵ ਬੁਦ੍ਧਾ ਪਟਿਵ◌ੇਧਪ੍ਪੱਤਾਤਿ ਪੱਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ। **ਸੀਹਸੀਹੋ**ਤਿ ਅਛਮ੍ਭਿਤੱਠੇਨ ਸੀਹਾਨਂ ਅਤਿਸੀਹੋ। **ਨਾਗਨਾਗੋ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੱਠੇਨ, ਮਹਨ੍ਤੱਠੇਨ ਵ◌ਾ ਨਾਗਾਨਂ ਅਤਿਨਾਗੋ। **ਗਣਿਗਣੀ**ਤਿ ਗਣਵਨ੍ਤਾਨਂ ਅਤੀਵ ਗਣਵ◌ਾ। **ਮੁਨਿਮੁਨੀ**ਤਿ ਞਾਣਵਨ੍ਤਾਨਂ ਅਤੀਵ ਞਾਣਵ◌ਾ। **ਰਾਜਰਾਜਾ**ਤਿ ਉੱਤਮਰਾਜਾ। **ਮੁਞ੍ਚ ਮ**ਨ੍ਤਿ ਮੋਚੇਹਿ ਮਂ। **ਪਮੁਞ੍ਚ ਮ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਵ◌ਿਧੇਨ ਮੁਞ੍ਚੇਹਿ ਮਂ। **ਮੋਚੇਹਿ ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਥਿਲਂ ਕਰੋਹਿ ਮਂ। **ਪਮੋਚੇਹਿ ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਵ ਸਿਥਿਲਂ ਕਰੋਹਿ ਮਂ। **ਉਦ੍ਧਰ ਮ**ਨ੍ਤਿ ਮਂ ਸਂਸਾਰਪਙ੍ਕਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਥਲੇ ਪਤਿੱਠਾਪੇਹਿ। **ਸਮੁਦ੍ਧਰ ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਥਲੇ ਪਤਿੱਠਾਪੇਹਿ ਮਂ। ਵ◌ੁ**ੱਠਾਪੇਹੀ**ਤਿ ਵ◌ਿਚਿਕਿੱਛਾਸਲ੍ਲਤੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਸੁਂ ਕਰਣਵਸੇਨ ਉੱਠਾਪੇਹਿ।

੩੩. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵ◌ਾ ਅੱਤਾਧੀਨਮੇਵ ਕਥਂਕਥਾਪਮੋਕ੍ਖਂ ਓਘਤਰਣਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨਾਹ"**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤੱਥ **ਨਾਹਂ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਅਹਂ ਨ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮਿ। ਨ ਵ◌ਾਯਮਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵ◌ੁੱਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਮੋਚਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਮੋਚੇਤੁਂ। **ਕਥਂਕਥਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਙ੍ਖਂ। **ਤਰੇਸੀ**ਤਿ ਤਰੇਯ੍ਯਾਸਿ।

ਨਿੱਦੇਸੇ **ਨ ਈਹਾਮੀ**ਤਿ ਪਯੋਗਂ ਨ ਕਰੋਮਿ। ਨ ਸਮੀਹਾਮੀਤਿ ਅਤੀਵ ਪਯੋਗਂ ਨ ਕਰੋਮਿ। **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ**ਤਿ ਰਤਨੱਤਯੇ ਸਦ੍ਧਾਵ◌ਿਰਹਿਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ। **ਅੱਛਨ੍ਦਿਕੇ**ਤਿ ਮੱਗਫਲੱਥਂ ਰੁਚਿਵ◌ਿਰਹਿਤੇ। **ਕੁਸੀਤੇ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਵ◌ਿਰਹਿਤੇ। **ਹੀਨਵ◌ੀਰਿਯੇ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੀਰਿਯੇ। **ਅਪ੍ਪਟਿਪੱਜਮਾਨੇ**ਤਿ ਪਟਿਪੱਤਿਯਾ ਨ ਪਟਿਪੱਜਮਾਨੇ।

੩੪. ਏਵ◌ਂ ਵ◌ੁੱਤੇ ਅੱਤੁਮਨਤਰੋ ਧੋਤਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿੱਥਵਮਾਨੋ ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ ਯਾਚਨ੍ਤੋ **"ਅਨੁਸਾਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤੱਥ **ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ**ਤਿ ਸੇੱਠਵਚਨਮੇਤਂ। ਤੇਨ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਆਮਨ੍ਤਯਮਾਨੋ ਆਹ ''ਅਨੁਸਾਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ''ਤਿ। ਵ◌ਿਵ◌ੇ**ਕਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਵ◌ਿਵ◌ੇਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮਂ। **ਅਬ੍ਯਾਪੱਜਮਾਨੋ**ਤਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕਂ ਅਨਾਪੱਜਮਾਨੋ। **ਇਧੇਵ ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਧੇਵ ਸਮਾਨੋ। **ਅਸਿਤੋ**ਤਿ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ।

੩੫-੭. ਇਤੋ ਪਰਾ ਦ੍ਵ◌ੇ ਗਾਥਾ ਮੇੱਤਗੂਸੁੱਤੇ ਵ◌ੁੱਤਨਯਾ ਏਵ। ਕੇਵਲਞ੍ਹਿ ਤੱਥ ਧਮ੍ਮਂ, ਇਧ ਸਨ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵ◌ਿਸੇਸੋ। ਤਤਿਯਗਾਥਾਯਪਿ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਢਂ ਤੱਥ ਵ◌ੁੱਤਨਯਮੇਵ। ਅਪਰਙ੍ਢੇ **ਸਙ੍ਗੋ**ਤਿ ਸੱਜਨੱਠਾਨਂ, ਲੱਗਨਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬੱਥ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਏਵ◌ਂ ਭਗਵ◌ਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁੱਤਂ ਅਰਹੱਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ਵ◌ੁੱਤਸਦਿਸੋ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪੱਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿੱਦੇਸ-ਅੱਠਕਥਾਯ

ਧੋਤਕਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਉਪਸੀਵਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮. ਛਟ੍ਠੇ ਉਪਸੀਵਸੁਤ੍ਤੇ – **ਮਹਨ੍ਤਮੋਘ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੰ ਓਘੰ। **ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਾ ਅਨਲ੍ਲੀਨੋ। **ਨੋ ਵਿਸਹਾਮੀ**ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯੰ। **ਯੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਯੰ ਧਮ੍ਮੰ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਕਾਮੋਘ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਕਾਮੋਘੰ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ **ਭਵੋਘੰ**। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ **ਦਿਟ੍ਠੋਘੰ**। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ **ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੰ** ਤਰੇਯ੍ਯੰ। **ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਉਚ੍ਚਾਕੁਲਪਰਿਦੀਪਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਆਲਮ੍ਬਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਾਨੰ। **ਨਿਸ੍ਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਲ੍ਲੀਯਨੰ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਸ੍ਸਯਨੰ।

੩੯. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਲਾਭੀ ਤਞ੍ਚ ਸਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਯੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਤਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਯੰ ਉਤ੍ਤਰਿਞ੍ਚ ਨਿਯ੍ਯਾਨਪਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞ"**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ ਤੰ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਤੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ। **ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਤੰ ''ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਰਸ੍ਸੁ ਓਘ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਯਥਾਨੁਰੂਪੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਓਘੰ ਤਰਸ੍ਸੁ। **ਕਥਾਹੀ**ਤਿ ਕਥੰਕਥਾਹਿ। **ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੰ ਨਤ੍ਤਮਹਾਭਿਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸ। ਏਤੇਨਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰੰ ਕਥੇਸਿ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਤਞ੍ਞੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਆਕਾਸਾਲਮ੍ਬਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਭਾਵੇਤਿ ਅਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ। **ਵਿਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਾ ਅਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ। **ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਗਮੇਤਿ। **ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਭਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ।

੪੦. ਇਦਾਨਿ ''ਕਾਮੇ ਪਹਾਯਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਹੀਨੇ ਕਾਮੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ **"ਸਬ੍ਬੇਸੂ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਤਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਛਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਹਿਤ੍ਵਾ। **ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਰਮੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸੁ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇਸੁ ਉਤ੍ਤਮੇ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ। **ਤਿਟ੍ਠੇ ਨੁ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਨੁਯਾਯੀ**ਤਿ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਤ੍ਥ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਅਵਿਗਚ੍ਛਮਾਨੋ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਨੂਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਅਵਿਚ੍ਚਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਵਿਯੁਜ੍ਜਮਾਨੋ। **ਅਵਿਗਚ੍ਛਮਾਨੋ**ਤਿ ਵਿਯੋਗੰ ਅਨਾਪਜ੍ਜਮਾਨੋ। **ਅਨਨ੍ਤਰਧਾਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੰ ਅਨਾਪਜ੍ਜਮਾਨੋ। **ਅਪਰਿਹਾਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਪਰਿਹਾਨੰ ਅਨਾਪਜ੍ਜਮਾਨੋ।

੪੧-੨. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਸਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤੰਯੇਵ ਠਾਨੰ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਗਾਥਮਾਹ। ਏਵੰ ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਠਾਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਭਾਵੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **"ਤਿਟ੍ਠੇ ਚੇ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪੂਗਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਸਙ੍ਖ੍ਯਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨੰ, ਗਣਨਰਾਸਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਪੂਗਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨੀ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਭਤ੍ਤਿਬ੍ਯਤ੍ਤਯੇਨ ਸਾਮਿਵਚਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਪੂਗਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤਸ੍ਸ ਬਹੂਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ''ਪੂਗਾਨੀ''ਤਿ ਵਾਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਪੁਰਿਮਪਾਠੋਯੇਵ ਸਬ੍ਬਸੁਨ੍ਦਰੋ। **ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੋ ਸੀਤਿ ਸਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਤ੍ਥੇਵਾਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਨਾਨਾਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸੀਤਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਚਵੇਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਉਦਾਹੁ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ''ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ ਵਾਪਿ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਚਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਚੁਤਿੰ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ। **ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦੰ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਵਿਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਿਨਾਸੰ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ। **ਨ ਭਵੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਭਾਵੰ ਗਮੇਯ੍ਯ। **ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ।

੪੩. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਉਚ੍ਛੇਦਸਸ੍ਸਤੰ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮ ਤਤ੍ਥੂਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਚ੍ਚੀ ਯਥਾ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥੰ ਪਲੇਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਸੁਕੰ ਨਾਮ ਦਿਸੰ ਗਤੋ''ਤਿ ਵੋਹਾਰੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਏਵੰ ਮੁਨੀ ਨਾਮਕਾਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੇਕ੍ਖਮੁਨਿ ਪਕਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਰੂਪਕਾਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਪੁਨ ਨਾਮਕਾਯਾਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਾਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਤ੍ਥੰ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖੰ ''ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੰ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਖਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਲਿਤਾ। **ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਤਿਚਲਿਤਾ। **ਨੁਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਪਪ੍ਫੋਟਿਯਾ। **ਪਣੁਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਦੂਰੀਕਤਾ। **ਖਮ੍ਭਿਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਕਮਾਪਿਤਾ। **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ**ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਤਾ।

੪੪. ਇਦਾਨਿ ''ਅਤ੍ਥੰ ਪਲੇਤੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਯੋਨਿਸੋ ਅਤ੍ਥਮਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ **"ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੋ ਸੋ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਸੋ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੋ ਉਦਾਹੁ ਨਤ੍ਥਿ, **ਉਦਾਹੁ ਵੇ ਸਸ੍ਸਤਿਯਾ** ਸਸ੍ਸਤਭਾਵੇਨ **ਅਰੋਗੋ** ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ ਸੋਤਿ ਏਵੰ **ਤੰ ਮੇ ਮੁਨੀ ਸਾਧੁ** ਬ੍ਯਾਕਰੋਹਿ। ਕਿੰਕਾਰਣਾ? **ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਵਿਦਿਤੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਨਿਰੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਨਿਰੋਧੰ ਪਤ੍ਤੋ। **ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨੋ। **ਵਿਨਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਵਿਨਾਸੰ ਪਤ੍ਤੋ।

੪੫. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਤਥਾ ਅਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ। **ਨ ਪਮਾਣਮਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਪਮਾਣੰ ਨਤ੍ਥਿ। **ਯੇਨ ਨੰ ਵਜ੍ਜੁ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਰਾਗਾਦਿਨਾ ਨੰ ਵਦੇਯ੍ਯੁੰ। **ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਖਨ੍ਧਾਦਿਧਮ੍ਮੇਸੁ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਅਧਿਵਚਨਾਨਿ ਚਾ**ਤਿ ਸਿਰਿਵਡ੍ਢਕੋ ਧਨਵਡ੍ਢਕੋਤਿਆਦਯੋ ਹਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਧਿਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਧਿਵਚਨਾ ਨਾਮ। ਅਧਿਵਚਨਾਨੰ ਪਥਾ **ਅਧਿਵਚਨਪਥਾ** ਨਾਮ। ''ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੯) ਏਵੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤ੍ਵਾ ਸਹੇਤੁਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਅਭਿਲਾਪਾ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਨੰ ਪਥਾ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਥਾ** ਨਾਮ। ''ਤਕ੍ਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੭) ਏਵੰ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਞਾਪਨਤੋ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨੰ ਪਥਾ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਥਾ** (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੧-੧੦੮) ਨਾਮ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋਵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਉਪਸੀਵਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਨਨ੍ਦਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੪੬. ਸਤ੍ਤਮੇ ਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤੇ – ਪਠਮਗਾਥਾਯਤ੍ਥੋ – **ਲੋਕੇ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਯੋ**ਜਨਾ ਆਜੀਵਕਨਿਗਣ੍ਠਾਦਿਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਸਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਮੁਨਯੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤਯਿਦੰ ਕਥੰਸੂ**ਤਿ ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਤੇ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਾਦਿਨਾ ਞਾਣੇਨ ਉਪਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਞਾਣੂਪਪਨ੍ਨੰ ਮੁਨਿ ਨੋ ਵਦਨ੍ਤਿ**, ਏਵਂਵਿਧੰ ਨੁ

ਵਦਨ੍ਤਿ, **ਉਦਾਹੁ** ਵੇ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕੇਨ ਲੂਖਜੀਵਿਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ **ਜੀਵਿਤੇਨੂਪਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣੇਨ** ਵਾਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞਾਣੇਨ ਵਾ। **ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣੇਨ** ਵਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਦਿਜਾਨਨਞਾਣੇਨ ਵਾ।

੪੭. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਮੁਨਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ"ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ।**

੪੮. ਇਦਾਨਿ ''ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਹਿ ਸੁਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾਨਂ ਵਾਦੇ ਕਙ੍ਖਾਪਹਾਨਤ੍ਥਂ **"ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ"**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੇਕਰੂਪੇਨਾ**ਤਿ ਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲਾਦਿਨਾਪਿ। **ਤਤ੍ਥ ਯਤਾ ਚਰਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਾ।

੪੯. ਅਥਸ੍ਸ ਤਥਾ ਸੁਦ੍ਧਿਅਭਾਵਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਗਾਥਮਾਹ।

੫੦. ਏਵਂ ''ਨਾਤਰਿਂਸੂ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯੋ ਅਤਰਿ, ਤਂ ਸੋਤੁਕਾਮੋ **"ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ"**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਓਘਤਿਣ੍ਣਮੁਖੇਨ ਜਾਤਿਜਰਾਤਿਣ੍ਣੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਛਟ੍ਠਂ ਗਾਥਮਾਹ।

੫੧. ਤਤ੍ਥ **ਨਿਵੁਤਾ**ਤਿ ਓਵੁਟਾ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾ। **ਯੇ ਸੀਧਾ**ਤਿ ਯੇ ਸੁ ਇਧ, ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੁ-ਇਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਤਣ੍ਹਂ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਪਾਕਟਮੇਵ।

੫੨. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਨ ਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਮਾਨੋ **ਏਤਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮੀ**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਇਧਾਪਿ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਨਨ੍ਦਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਹੇਮਕਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੫੩. ਅਟ੍ਠਮੇ ਹੇਮਕਸੁਤ੍ਤੇ – **ਯੇ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯਾਕਂਸੂ**ਤਿ ਯੇ ਬਾਵਰਿਆਦਯੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਯ੍ਹਂ ਸਕਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਵਿਯਾਕਂਸੁ। **ਹੁਰਂ ਗੋਤਮਸਾਸਨਾ**ਤਿ ਗੋਤਮਸਾਸਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬਤਰਂ। **ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਵਡ੍ਢਨਂ।

ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਤਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯਾਤਿ ਯੇ ਚ ਅਞ੍ਞੇ ਤਸ੍ਸ ਬਾਵਰਿਯਸ੍ਸ ਆਚਾਰੇ ਸਿਕ੍ਖਾਪਕਾ ਆਚਰਿਯਾ। **ਤੇ ਸਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਤੇ ਆਚਰਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਂ। **ਸਕਂ ਖਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਖਮਨਂ। **ਸਕਂ ਰੁਚਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੋਚਨਂ। **ਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਂ। **ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਡ੍ਢਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨਂ ਵਡ੍ਢਨਂ। ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਇਦਾਨਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਕੇ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਵਡ੍ਢਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਵਵਿਤਕ੍ਕੇ ਦਸ੍ਸੇਸਿ।

੫੪. **ਤਣ੍ਹਾਨਿਗ੍ਘਾਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਿਨਾਸਨਂ।

੫੫-੬. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ **"ਇਧਾ"**ਤਿ ਗਾਥਾਦ੍ਵਯਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਯੇ ਸਤਾ**ਤਿ ਏਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਦਮਚ੍ਚੁਤਂ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੭; ਥੇਰਗਾ॰ ੬੭੬; ਕਥਾ॰ ੭੫੩) ਨਯੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ

ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਆਦੀਹਿ ਸਤਾ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ**ਤਿ ਵਿਦਿਤਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ ਚ ਰਾਗਾਦਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਚ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ਪੁਬ੍ਬਸਦਿਸੋ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਹੇਮਕਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਤੋਦੇਯ੍ਯਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੫੭. ਨਵਮੇ ਤੋਦੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤੇ – **ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਕੀਦਿਸੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕੀਦਿਸੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

੫੮. ਇਦਾਨਿਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਵਿਮੋਕ੍ਖਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਦੁਤਿਯਂ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਨਾਪਰੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਨਤ੍ਥਿ।

੫੯. ਏਵਂ ''ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਏਵ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ **''ਨਿਰਾਸਸੋ ਸੋ ਉਦ ਆਸਸਾਨੋ**''ਤਿ ਪੁਨ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਦ ਪਞ੍ਞਕਪ੍ਪੀ**ਤਿ ਉਦਾਹੁ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਾਦਿਨਾ ਞਾਣੇਨ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਕਪ੍ਪਯਤਿ।

੬੦. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਤਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮਭਵੇ**ਤਿ ਕਾਮੇ ਚ ਭਵੇ ਚ।

ਰੂਪੇ ਨਾਸੀਸਤੀਤਿ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕੇ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਸੇਨ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। **ਸਦ੍ਦਾਦੀ**ਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੇਨ ਰਾਗੋ ਏਵ ਕਿਞ੍ਚਨਂ **ਰਾਗਕਿਞ੍ਚਨਂ** ਮਦਨਟ੍ਠੇਨ ਵਾ। **ਦੋਸਕਿਞ੍ਚਨਾਦੀ**ਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ਪੁਬ੍ਬਸਦਿਸੋ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਤੋਦੇਯ੍ਯਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਕਪ੍ਪਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧. ਦਸਮੇ ਕਪ੍ਪਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਮਜ੍ਝੇ ਸਰਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਕੋਟਿਪਞ੍ਞਾਣਾਭਾਵਤੋ ਮਜ੍ਝਭੂਤੇ ਸਂਸਾਰੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਿਟ੍ਠਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਾਨਂ। **ਯਥਾਯਿਦਂ ਨਾਪਰਂ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪੁਨ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ।

ਆਗਮਨਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਤੋ ਇਧਾਗਮਨਂ। **ਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਪਰਲੋਕਗਮਨਂ। **ਗਮਨਾਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਮਰਣਕਾਲਂ। **ਗਤੀ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। **ਭਵਾਭਵੋ**ਤਿ ਭਵਤੋ ਭਵੋ। **ਚੁਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਭਵਤੋ ਚਵਨਞ੍ਚ। **ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਚੁਤਸ੍ਸ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਚ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਚ। **ਭੇਦੋ ਚਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਭੇਦੋ ਚ। **ਜਾਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਜਨਨਞ੍ਚ। **ਜਰਾ ਚਾ**ਤਿ ਹਾਨਿ ਚ। **ਮਰਣਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾਗੋ ਚ। **ਪੁਰਿਮਾਪਿ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਿ ਕੋਟਿ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਤਥਾ **ਪਚ੍ਛਿਮਾਪਿ ਕੋਟਿ**।

ਏਤ੍ਤਕਾ ਜਾਤਿਯੋਤਿ ਏਤਪਰਮਾ ਜਾਤਿਯੋ। **ਵਟ੍ਟੰ ਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੰਸਾਰਪਵਤ੍ਤਿ। **ਤਤੋ ਪਰੰ ਨ ਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਹੇਵੰ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ। **ਹਿ**-ਇਤਿ ਨਿਪਾਤੋ। **ਅਨਮਤਗ੍ਗੋਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਸੰਸਾਰੋ ਅਵਿਦਿਤਗ੍ਗੋ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੀਵਰਣਾਨਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਿਤਾਨੰ। **ਤਣ੍ਹਾਸੰਯੋਜਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤਤਣ੍ਹਾਬਨ੍ਧਨਬਦ੍ਧਾਨੰ। **ਸਨ੍ਧਾਵਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਧਾਵਨ੍ਤਾਨੰ। **ਸੰਸਰਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਸੰਸਰਨ੍ਤਾਨੰ। **ਦੁਕ੍ਖੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨੁਭੂਤੰ ਵਿਨ੍ਦਿਤੰ। **ਤਿਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਬਹਲੰ। **ਬਜਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਡ੍ਢਿ ਵਿਨਾਸੋ। **ਕਟਸੀ ਵਡ੍ਢਿਤਾ**ਤਿ ਸੁਸਾਨਵਡ੍ਢਿਤੰ। **ਅਲਮੇਵਾ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ । **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੂ**ਤਿ ਤੇਭੂਮਕਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ। **ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੁੰ। **ਵਿਰਜ੍ਜਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਰਾਗੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁੰ। **ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਮੋਚੇਤੁੰ। **ਵਟ੍ਟੰ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸੰਸਾਰਪਵਤ੍ਤੰ ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟੰ ਅਨਾਗਤੇ ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ। **ਤਤੋ ਪਰੰ ਨ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਅਨਾਗਤੇ ਸੰਸਾਰਪਵਤ੍ਤੰ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ। **ਜਾਤਿਭਯੇ**ਤਿ ਜਾਤਿੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਭਯੇ। **ਜਰਾਭਯਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੬੨-੩. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਤਮਤ੍ਥੰ ਬਜਾਕਰੋਨ੍ਤੋ ਉਪਰੂਪਰਿਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ। ਦੁਤਿਯਗਾਥਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯੇਵ। ਤਤਿਯਗਾਥਾਯ **ਅਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਨਪਟਿਪਕ੍ਖੰ। **ਅਨਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਾਨਪਟਿਪਕ੍ਖੰ, ਕਿਞ੍ਚਨਾਦਾਨਵੂਪਸਮਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਨਾਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਪਟਿਭਾਗਦੀਪਵਿਰਹਿਤੰ, ਸੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

੬੪. ਚਤੁਤ੍ਥਗਾਥਾਯ **ਨ ਤੇ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਦ੍ਧਗੂ**ਤਿ ਤੇ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਦ੍ਧਚਰਾ ਪਰਿਚਾਰਿਕਾ ਸਿਸ੍ਸਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਮਹਾਜਨੰ ਪਾਸੇ ਨਿਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਮਾਰੇਤੀਤਿ ਮਾਰੋ। ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਕਣ੍ਹੋ**। ਛਸੁ ਦੇਵਲੋਕੇਸੁ ਅਧਿਪਤਿਤ੍ਤਾ **ਅਧਿਪਤਿ**। ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨ੍ਤੰ ਗਤਤ੍ਤਾ **ਅਨ੍ਤਗੂ**। ਪਾਪਜਨੰ ਨ ਮੁਞ੍ਚਤੀਤਿ **ਨਮੁਚਿ**। ਸਤਿਵਿਪ੍ਪਵਾਸਪ੍ਪਮਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਞਾਤਕੋਤਿ **ਪਮਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁ**। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ਪੁਬ੍ਬਸਦਿਸੋਵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਕਪ੍ਪਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਜਤੁਕਣ੍ਣਿਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੬੫. ਏਕਾਦਸਮੇ ਜਤੁਕਣ੍ਣਿਸੁਤ੍ਤੇ – **ਸੁਤ੍ਵਾਨਹੰ ਵੀਰ ਅਕਾਮਕਾਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੰ ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੧; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੭, ੨੫੫, ੩੦੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੯੯੭) ਨਯੇਨ ਵੀਰ ਕਾਮਾਨੰ ਅਕਾਮਨਤੋ ਅਕਾਮਕਾਮਿੰ ਬੁਦ੍ਧੰ ਸੁਤ੍ਵਾ। **ਅਕਾਮਮਾਗਮ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਕ੍ਕਾਮੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁੰ ਆਗਤੋਮ੍ਹਿ। **ਸਹਜਨੇਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਚਕ੍ਖੁ । **ਯਥਾਤਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਤਥੰ। **ਬ੍ਰੂਹਿ ਮੇ**ਤਿ ਪੁਨ ਯਾਚਨ੍ਤੋ ਭਣਤਿ। ਯਾਚਨ੍ਤੋ ਹਿ ਸਹਸ੍ਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਭਣੇਯ੍ਯ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ।

ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਇਮੇਸੰ ਪਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋਵ। ਵਿਜ੍ਜਾਹਿ ਪਨ ਚਰਣੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਟ੍ਠਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾ। ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਭਯਭੇਰਵਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੪ ਆਦਯੋ) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਅਟ੍ਠ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੪ ਆਦਯੋ)। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਸਹ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠ ਵਿਜ੍ਜਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਚਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਸੰਵਰੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋ ਸਤ੍ਤ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨੀਤਿ ਇਮੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਮੇਯੇਵ ਹਿ

ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ ਯਸ੍ਮਾ ਏਤੇਹਿ ਚਰਤਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਮਤਂ ਦਿਸਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਚਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਥਾਹ – ''ਇਧ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪) ਸਬ੍ਬਂ ਮਜ੍ਝਿਮਪਣ੍ਣਾਸਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਭਗਵਾ ਇਮਾਹਿ ਵਿਜ੍ਜਾਹਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਚਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਦਾ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ, ਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਂ। ਸੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਂ ਞਤ੍ਵਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਅਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ, ਯਥਾ ਤਂ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਵਿਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਹਿ ਸਾਵਕਾ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪਾਦਯੋ ਵਿਯ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧)।

ਸੋਭਨਗਮਨਤ੍ਤਾ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਠਾਨਂ ਗਤਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਗਦਤ੍ਤਾ **ਸੁਗਤੋ**। ਗਮਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਗਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਭਗਵਤੋ ਸੋਭਨਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਨਵਜ੍ਜਂ। ਕਿਂ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ? ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਤੇਨ ਹੇਸ ਗਮਨੇਨ ਖੇਮਂ ਦਿਸਂ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਤੋਤਿ **ਸੋਭਨਗਮਨਤ੍ਤਾ ਸੁਗਤੋ**। ਸੁਨ੍ਦਰਞ੍ਚੇਸ ਠਾਨਂ ਗਤੋ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ **ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਠਾਨਂ ਗਤਤ੍ਤਾਪਿ ਸੁਗਤੋ**। ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਗਤੋ ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪੁਨ ਅਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸੁਗਤੋ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸੁਗਤੋ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੩੮; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੨੭)।

ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਗਤੋ ਦੀਪਙ੍ਕਰਪਾਦਮੂਲਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਾਵ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡਾ ਤਾਵ ਸਮਤਿਂਸਪਾਰਮੀਪੂਰਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿਤਸੁਖਮੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਸ੍ਸਤਂ ਉਚ੍ਛੇਦਂ ਕਾਮਸੁਖਂ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਚ ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਤੋਤਿ **ਸਮ੍ਮਾ ਗਤਤ੍ਤਾਪਿ ਸੁਗਤੋ**। ਸਮ੍ਮਾ ਚੇਸ ਗਦਤਿ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਮਾ ਗਦਤ੍ਤਾਪਿ ਸੁਗਤੋ**।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਸਾਧਕਸੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਭੂਤਂ ਅਤਚ੍ਛਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਸਾ ਚ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਅਮਨਾਪਾ, ਨ ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਜਾਨਾਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਸਾ ਚ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਅਮਨਾਪਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਨ ਭਾਸਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਜਾਨਾਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਸਾ ਚ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਅਮਨਾਪਾ, ਤਤ੍ਰ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਤਥਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵਾਚਾਯ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ। ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਭੂਤਂ ਅਤਚ੍ਛਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ। ਸਾ ਚ ਪਰੇਸਂ ਪਿਯਾ ਮਨਾਪਾ, ਨ ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਜਾਨਾਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਸਾ ਚ ਪਰੇਸਂ ਪਿਯਾ ਮਨਾਪਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਨ ਭਾਸਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਤਥਾਗਤੋ ਵਾਚਂ ਜਾਨਾਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਸਾ ਚ ਪਰੇਸਂ ਪਿਯਾ ਮਨਾਪਾ, ਤਤ੍ਰ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਤਥਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵਾਚਾਯ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੮੬)।

ਏਵਂ **ਸਮ੍ਮਾ ਗਦਤ੍ਤਾਪਿ ਸੁਗਤੋ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤਲੋਕਤ੍ਤਾ ਪਨ **ਲੋਕਵਿਦੂ**। ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਸਭਾਵਤੋ ਸਮੁਦਯਤੋ ਨਿਰੋਧਤੋ ਨਿਰੋਧੂਪਾਯਤੋਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਲੋਕਂ ਅਵੇਦਿ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਯਤ੍ਥ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਾਹਂ ਤਂ ਗਮਨੇਨ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਞਾਤੇਯ੍ਯਂ ਦਟ੍ਠੇਯ੍ਯਂ ਪਤ੍ਤੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਨ ਚਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾਵ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਂ ਵਦਾਮਿ।

ਅਪਿ ਚਾਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਬ੍ਯਾਮਮਤ੍ਤੇ ਕਲੇਵਰੇ ਸਸਞ੍ਞਿਮ੍ਹਿ ਸਮਨਕੇ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਲੋਕਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਲੋਕਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਂ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੫)।

''ਗਮਨੇਨ ਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਲੋਕਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕੁਦਾਚਨਂ।
ਨ ਚ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਲੋਕਨ੍ਤਂ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਅਤ੍ਥਿ ਪਮੋਚਨਂ॥

''ਤਸ੍ਮਾ ਹਵੇ ਲੋਕਵਿਦੂ ਸੁਮੇਧੋ, ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ ਵੁਸਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ।
ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਸਮਿਤਾਵਿ ਞਤ੍ਵਾ, ਨਾਸੀਸਤੀ ਲੋਕਮਿਮਂ ਪਰਞ੍ਚਾ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੫)।

ਅਪਿ ਚ – ਤਯੋ ਲੋਕਾ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਓਕਾਸਲੋਕੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਏਕੋ ਲੋਕੋ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੨) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵਾ ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੨੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੯; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੧੬; ਵਿਭ॰ ੯੩੭) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ।

''ਯਾਵਤਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਦਿਸਾ ਭਨ੍ਤਿ ਵਿਰੋਚਮਾਨਾ।
ਤਾਵ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਲੋਕੋ, ਏਤ੍ਥ ਤੇ ਵਤ੍ਤਤੀ ਵਸੋ''ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੦੩) –

ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਓਕਾਸਲੋਕੋ। ਤਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਵੇਦਿ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ''ਏਕੋ ਲੋਕੋ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ। ਦ੍ਵੇ ਲੋਕਾ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ। ਤਯੋ ਲੋਕਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਲੋਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ। ਪਞ੍ਚ ਲੋਕਾ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਛ ਲੋਕਾ ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਸਤ੍ਤ ਲੋਕਾ ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ। ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਾ ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ। ਨਵ ਲੋਕਾ ਨਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ। ਦਸ ਲੋਕਾ ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ। ਦ੍ਵਾਦਸ ਲੋਕਾ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ। ਅਟ੍ਠਾਰਸਲੋਕਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੨) ਅਯਂ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨੁਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਚਰਿਤਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ, ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ, ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ, ਭਬ੍ਬੇ ਅਭਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤੇ ਜਾਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤੋ। ਯਥਾ ਚ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ, ਏਵਂ ਓਕਾਸਲੋਕੋਪਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਏਕਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ ਆਯਾਮਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਯੋਜਨਾਨਂ ਦ੍ਵਾਦਸ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਚਤੁਤਿਂਸ ਸਤਾਨਿ ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਞ੍ਚ ਯੋਜਨਾਨਿ। ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ –

ਸਬ੍ਬਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਛਤ੍ਤਿਂਸ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਂ।
ਦਸ ਚੇਵ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਡ੍ਢੁਡ੍ਢਾਨਿ ਸਤਾਨਿ ਚ॥

ਤਤ੍ਥ –

ਦੁਵੇ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਹੁਤਾਨਿ ਚ।
ਏਤ੍ਤਕਂ ਬਹਲਤ੍ਤੇਨ, ਸਙ੍ਖਾਤਾਯਂ ਵਸੁਨ੍ਧਰਾ॥

ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਰਕਂ –

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਟ੍ਠੇਵ ਨਹੁਤਾਨਿ ਚ।
ਏਤ੍ਤਕਂ ਬਹਲਤ੍ਤੇਨ, ਜਲਂ ਵਾਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ॥

ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਨ੍ਧਾਰਕੋ –

ਨਵ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਮਾਲੁਤੋ ਨਭਮੁਗ੍ਗਤੋ।
ਸਟ੍ਠਿ ਚੇਵ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਸਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਿਤਿ॥

ਏਵਂ ਸਣ੍ਠਿਤੇ ਚੇਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾਨਂ –

ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹੋ ਮਹਣ੍ਣਵੇ।
ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੋ ਤਾਵਦੇਵ, ਸਿਨੇਰੁ ਪਬ੍ਬਤੁਤ੍ਤਮੋ॥

ਤਤੋ ਉਪਡ੍ਢੁਪਡ੍ਢੇਨ, ਪਮਾਣੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ।
ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹੁਗ੍ਗਤਾ ਦਿਬ੍ਬਾ, ਨਾਨਾਰਤਨਚਿਤ੍ਤਿਤਾ॥

ਯੁਗਨ੍ਧਰੋ ਈਸਧਰੋ, ਕਰਵੀਕੋ ਸੁਦਸ੍ਸਨੋ।
ਨੇਮਿਨ੍ਧਰੋ ਵਿਨਤਕੋ, ਅਸ੍ਸਕਣ੍ਣੋ ਗਿਰਿ ਬ੍ਰਹਾ॥

ਏਤੇ ਸਤ੍ਤ ਮਹਾਸੇਲਾ, ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਤੋ।
ਮਹਾਰਾਜਾਨਮਾਵਾਸਾ, ਦੇਵਯਕ੍ਖਨਿਸੇਵਿਤਾ॥

ਯੋਜਨਾਨਂ ਸਤਾਨੁਚ੍ਚੋ, ਹਿਮਵਾ ਪਞ੍ਚ ਪਬ੍ਬਤੋ।
ਯੋਜਨਾਨਂ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਆਯਤਵਿਤ੍ਥਤੋ॥

ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸੇਹਿ, ਕੂਟੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ।
ਤਿਪਞ੍ਚਯੋਜਨਕ੍ਖਨ੍ਧ-ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾ ਨਗਵ੍ਹਯਾ॥

ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਕ੍ਖਨ੍ਧ-ਸਾਖਾਯਾਮਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ।
ਸਤਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਾ, ਤਾਵਦੇਵ ਚ ਉਗ੍ਗਤਾ।
ਜਮ੍ਬੂ ਯਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ, ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ ਪਕਾਸਿਤੋ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੩੭; ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੮੪)।

ਯਞ੍ਚੇਤਂ ਜਮ੍ਬੁਯਾ ਪਮਾਣਂ, ਏਤਦੇਵ ਅਸੁਰਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਪਾਟਲਿਯਾ, ਗਰੁਲ਼ਾਨਂ ਸਿਮ੍ਬਲਿਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਅਪਰਗੋਯਾਨੇ ਕਦਮ੍ਬਸ੍ਸ, ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੂਸੁ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹੇ ਸਿਰੀਸਸ੍ਸ, ਤਾਵਤਿਂਸੇਸੁ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਸ੍ਸਾਤਿ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

''ਪਾਟਲੀ ਸਿਮ੍ਬਲੀ ਜਮ੍ਬੂ, ਦੇਵਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ।
ਕਦਮ੍ਬੋ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੋ ਚ, ਸਿਰੀਸੇਨ ਭਵਤਿ ਸਤ੍ਤਮਂ॥

''ਦ੍ਵੇ ਅਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹੋ ਮਹਣ੍ਣਵੇ।
ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੋ ਤਾਵਦੇਵ, ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਿਲੁਚ੍ਚਯੋ।
ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ, ਲੋਕਧਾਤੁਮਯਂ ਠਿਤੋ''ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੩੭; ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੮੪)।

ਤਤ੍ਥ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲੰ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨੰ, ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲੰ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨੰ, ਤਾਵਤਿੰਸਭਵਨੰ ਦਸਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨੰ, ਤਥਾ ਅਸੁਰਭਵਨੰ ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਿਰਯੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ ਚ। ਅਪਰਗੋਯਾਨੰ ਸਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨੰ। ਤਥਾ ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹੋ। ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁ ਅਟ੍ਠਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨੋ। ਏਕਮੇਕੋ ਚੇਤ੍ਥ ਮਹਾਦੀਪੋ ਪਞ੍ਚਸਤਪਞ੍ਚਸਤਪਰਿਤ੍ਤਦੀਪਪਰਿਵਾਰੋ। ਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਏਕੰ ਚਕ੍ਕਵਾਲੰ ਏਕਾ ਲੋਕਧਾਤੁ। ਤਦਨ੍ਤਰੇਸੁ ਲੋਕਨ੍ਤਰਿਕਨਿਰਯਾ । ਏਵੰ ਅਨਨ੍ਤਾਨਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲਾਨਿ ਅਨਨ੍ਤਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਭਗਵਾ ਅਨਨ੍ਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇਨ ਅਵੇਦਿ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਓਕਾਸਲੋਕੋਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ **ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤਲੋਕਤ੍ਤਾ ਲੋਕਵਿਦੂ**।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਗੁਣੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰੋਤਿ **ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ**। ਤਥਾ ਹੇਸ ਸੀਲਗੁਣੇਨਪਿ ਸਬ੍ਬੰ ਲੋਕੰ ਅਭਿਭਵਤਿ ਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਾ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਗੁਣੇਨਪਿ। ਸੀਲਗੁਣੇਨਪਿ ਅਸਮੋ ਅਸਮਸਮੋ ਅਪ੍ਪਟਿਮੋ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਗੁਣੇਨਪਿ। ਯਥਾਹ – ''ਨ ਖੋ ਪਨਾਹੰ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰ''ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੧) ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ।

ਏਵੰ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦) ''ਨ ਮੇ ਆਚਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿਕਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੫; ਮਹਾਵ॰ ੧੧; ਕਥਾ॰ ੪੦੫; ਮਿ॰ ਪ॰ ੪.੫.੧੧) ਗਾਥਾਯੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾ।

ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮੇ ਸਾਰੇਤੀਤਿ **ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ,** ਦਮੇਤਿ ਵਿਨੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਦਨ੍ਤਾ ਦਮੇਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਪੁਰਿਸਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸਾਪਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸਾਪਿ । ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਪੁਰਿਸਾਪਿ ਅਪਲਾਲੋ ਨਾਗਰਾਜਾ ਚੂਲ਼ੋਦਰੋ ਮਹੋਦਰੋ ਅਗ੍ਗਿਸਿਖੋ ਧੂਮਸਿਖੋ ਅਰਵਾਲ਼ੋ ਨਾਗਰਾਜਾ ਧਨਪਾਲਕੋ ਹਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਦਮਿਤਾ ਨਿਬ੍ਬਿਸਾ ਕਤਾ, ਸਰਣੇਸੁ ਚ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ। ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸਾਪਿ ਸਚ੍ਚਕਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤਅਮ੍ਬਟ੍ਠਮਾਣਵਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਸੋਣਦਨ੍ਤਕੂਟਦਨ੍ਤਾਦਯੋ। ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸਾਪਿ ਆਲ਼ਵਕਸੂਚਿਲੋਮਖਰਲੋਮਯਕ੍ਖਸਕ੍ਕਦੇਵਰਾਜਾਦਯੋ ਦਮਿਤਾ ਵਿਨੀਤਾ ਵਿਚਿਤ੍ਰੇਹਿ ਵਿਨਯਨੂਪਾਯੇਹਿ। ''ਅਹੰ ਖੋ ਕੇਸਿ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮੇ ਸਣ੍ਹੇਨਪਿ ਵਿਨੇਮਿ, ਫਰੁਸੇਨਪਿ ਵਿਨੇਮਿ, ਸਣ੍ਹਫਰੁਸੇਨਪਿ ਵਿਨੇਮੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੧੧) ਇਦਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਪਿ ਚ ਭਗਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਾਦੀਨੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਰਿਮਗ੍ਗਪਟਿਪਦੰ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਦਨ੍ਤੇਪਿ ਦਮੇਤਿਯੇਵ।

ਅਥ ਵਾ **ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥੀ**ਤਿ ਏਕਮੇਵਿਦੰ ਅਤ੍ਥਪਦੰ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਤਥਾ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮੇ ਸਾਰੇਤਿ, ਯਥਾ ਏਕਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨੇਵ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਅਟ੍ਠ ਦਿਸਾ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨਾ ਧਾਵਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਹਤ੍ਥਿਦਮਕੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹਤ੍ਥਿ ਦਮ੍ਮੋ ਸਾਰਿਤੋ ਏਕੰਯੇਵ ਦਿਸੰ ਧਾਵਤੀ''ਤਿ ਇਦਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤੰ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੨) ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬੰ।

ਵੀਰਿਯਵਾਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਪਾਪਕੇਹਿ ਵਿਰਤੋ। **ਪਹੂ**ਤਿ ਪਭੂ। **ਵਿਸ**ਵੀਤਿ ਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇ ਵੀਰਿਯੁਪ੍ਪਾਦਕੋ। **ਅਲਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਮਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤੋ।

ਵਿਰਤੋਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਵਿਰਤਤ੍ਤਾ ਆਯਤਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੋ। **ਸਬ੍ਬਪਾਪਕੇਹਿ ਨਿਰਯਦੁਕ੍ਖੰ ਅਤਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਆਯਤਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤਾਯ ਨਿਰਯਦੁਕ੍ਖੰ ਅਤਿਚ੍ਚ ਠਿਤੋ। **ਵੀਰਿਯ**ਵਾ**ਸੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਨਿਕੇਤੋ। **ਸੋ ਵੀਰਿਯ**ਵਾਤਿ ਸੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ''ਵੀਰਿਯਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤੰ ਅਰਹਤਿ। **ਪਧਾਨ**ਵਾ **ਵੀਰੋ ਤਾਦੀ**ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਪਨਸ੍ਸ ਥੁਤਿਵਚਨਾਨਿ। ਸੋ ਹਿ ਪਧਾਨਵਾ ਮਗ੍ਗਜ੍ਝਾਨਪਧਾਨੇਨ, ਵੀਰੋ ਕਿਲੇਸਾਰਿਵਿਦ੍ਧਂਸਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ, ਤਾਦਿ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤਾਯ **ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਤਥਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਥਾਰੂਪੋ ''ਵੀਰਿਯਵਾ''ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤੇ ਕਾਮਕਾਮਿਨੇਤਿ ਏਤੇ ਰੂਪਾਦਿਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਾ। **ਰਾਗਰਾਗਿਨੇ**ਤਿ ਰਾਗੇਨ ਰਞ੍ਜਿਤਾ। **ਸਞ੍ਞਾਸਞ੍ਞਿਨੇ**ਤਿ ਰਾਗਸਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਞਿਨੋ। **ਨ ਕਾਮੇ ਕਾਮੇਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। **ਅਕਾਮੋ**ਤਿ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਰਹਿਤੋ। **ਨਿਕ੍ਕਾਮੋ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਮੋ।

ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਤਿਯਦ੍ਧਗਤੰ ਸਬ੍ਬਨੇਯ੍ਯਪਥੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਤਸ੍ਸ ਭਾੵੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ ਏੵ ਞਾਣੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤੰ **ਨੇਤੁਞ੍ਞੁ** ੵਾਸਨਾਯ ਸਹ ਕਿਲੇਸੇ ਪਰਾਜੇਤ੍ੵਾ ਜਿਤਤ੍ਤਾ **ਜਿਨਭਾੵੋ ਚ** **ਅਪੁਬ੍ਬੰ ਅਚਰਿਮੰ** ਅਪੁਰੇ ਅਪਚ੍ਛਾ **ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ** ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ** ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੁਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ।

੬੬. **ਤੇਜੀ ਤੇਜਸਾ**ਤਿ ਤੇਜੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤੇਜਸਾ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ। **ਯਮਹੰ ੵਿਜਞ੍ਞੰ ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ੵਿਪ੍ਪਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਅਹੰ ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਪਹਾਨਭੂਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਇਧੇੵ ਜਾਨੇਯ੍ਯੰ।

ਜਗਤੀਤਿ ਪਥੵੀ। **ਸਬ੍ਬੰ ਆਕਾਸਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲੰ ਆਕਾਸੇ ਪੵਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤਟ੍ਟੰ। **ਤਮਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਮਮੇੵ ਤਮਗਤੰ ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਯਥਾ ਗੂਥਗਤੰ ਮੁਤ੍ਤਗਤਨ੍ਤਿ। **ਅਭਿੵਿਹਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਨਾਸੇਤ੍ੵਾ। **ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ੵਿਧਮਿਤ੍ੵਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁੵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿੵਾਰਕੰ ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਪਲਾਪੇਤ੍ੵਾ। **ਆਲੋਕੰ ਦਸ੍ਸਯਿਤ੍ੵਾ**ਤਿ ਸੂਰਿਯਾਲੋਕੰ ਦਸ੍ਸਯਿਤ੍ੵਾ। **ਆਕਾਸੇ**ਤਿ ਅਜਟਾਕਾਸੇ। **ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਤੁਸਮਤ੍ਥਤ੍ਤੁਚ੍ਛੋਕਾਸੇ। **ਗਗਨਪਥੇ**ਤਿ ਦੇੵਤਾਨੰ ਗਮਨਮਗ੍ਗੇ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਸਬ੍ਬੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਦਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲੰ ਕਮ੍ਮੰ ਸਮੁਦਯੰ ਉਪ੍ਪਾਦੰ, ਤਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਿਲੇਸਤਮੰ ਅੵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰੰ ੵਿਧਮਿਤ੍ੵਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਤਮਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਞ੍ਞਾਣੰ ਅੵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰੰ ਨੀਹਰਿਤ੍ੵਾ ਨਾਸੇਤ੍ੵਾ। **ਞਾਣਾਲੋਕੰ** ਪਞ੍ਞਾਲੋਕੰ ਦਸ੍ਸਯਿਤ੍ੵਾ। **ੵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ੵਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦਿੵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਞਾਤਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ੵਾ। **ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਤਾਪਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ੵਾ।

੬੭. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗੵਾ ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਉਪਰੂਪਰਿਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ ਦਟ੍ਠੁ ਖੇਮਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦੰ ''ਖੇਮ''ਨ੍ਤਿ ਦਿਸ੍ੵਾ। **ਉਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾੵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿੵਸੇਨ ਗਹਿਤੰ। **ਨਿਰਤ੍ਤੰ** ੵਾਤਿ ਨਿਰਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੰ ੵਾ, ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ੵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਮਾ ਤੇ ੵਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਮਾ ਤੇ ਅਹੋਸਿ। **ਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਕਿਞ੍ਚਨੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਾ ੵਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ੵਾ ਨ ਪੁਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। **ੵਿਜਹਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਚਜਿਤਬ੍ਬੰ। **ੵਿਨੋਦੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਖਿਪਿਤਬ੍ਬੰ। **ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ੵਿਗਤਨ੍ਤੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ । **ਅਨਭਾੵੰ ਗਮੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਅਭਾੵੰ ਗਮੇਤਬ੍ਬੰ।

੬੮-੯. **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਿਲੇਸਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਭਗੵਾ ਜਤੁਕਣ੍ਣਿੰ ਆਲਪਤਿ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇੵ।

ਏੵੰ ਭਗੵਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇੵ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ਪੁਬ੍ਬਸਦਿਸੋ ਏੵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਜਤੁਕਣ੍ਣਿਮਾਣੵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਭਦ੍ਰਾੵੁਧਮਾਣੵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੵਣ੍ਣਨਾ

੭੦. ਦ੍ੵਾਦਸਮੇ ਭਦ੍ਰਾੵੁਧਸੁਤ੍ਤੇ – **ਓਕਞ੍ਜਹ**ਨ੍ਤਿ ਆਲਯੰ ਜਹੰ। **ਤਣ੍ਹਚ੍ਛਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਚ੍ਛਿਦੰ। **ਅਨੇਜ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਕ੍ਕਮ੍ਪੰ। **ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਜਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਰੂਪਾਦਿਪਤ੍ਥਨਾਜਹੰ। ਏਕਾ ਏੵ ਹਿ ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਥੁਤਿੵਸੇਨ ਇਧ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ੵੁਤ੍ਤਾ। **ਕਪ੍ਪਞ੍ਜਹ**ਨ੍ਤਿ ਦੁੵਿਧੰ ਕਪ੍ਪਜਹੰ। **ਅਭਿਯਾਚੇ**ਤਿ ਅਤਿੵਿਯ ਯਾਚਾਮਿ। **ਸੁਤ੍ੵਾਨ ਨਾਗਸ੍ਸ ਅਪਨਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਤੋ**ਤਿ ਨਾਗਸ੍ਸ ਤੵ ਭਗੵਤੋ ੵਚਨੰ ਸੁਤ੍ੵਾ ਇਤੋ ਪਾਸਾਣਕਚੇਤਿਯਤੋ ਬਹੁਜਨਾ ਪਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਯੇ ਉਪਯੁਪਾਦਾਨਾਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾ। **ਚੇਤਸੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। **ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਨੁਸਯਾ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਯਿਤਾ।

੭੧. ਜਨਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਤਾਤਿ ਅਙ੍ਗਾਦੀਹਿ ਜਨਪਦੇਹਿ ਇਧ ਸਮਾਗਤਾ। **ਵਿਯਾਕਰੋਹੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਹਿ।

ਸਙ੍ਗਤਾਤਿ ਏਤੇ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਯੋ ਏਕੀਭੂਤਾ। **ਸਮਾਗਤਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਜਨਪਦੇਹਿ ਆਗਤਾ। **ਸਮੋਹਿਤਾ**ਤਿ ਰਾਸੀਭੂਤਾ। **ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ**ਤਿ ਅਧਿਯੋਗਾ।

੭੨. ਅਥਸ੍ਸ ਆਸਯਾਨੁਲੋਮੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਉਪਰੂਪਰਿਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ। ਤਤ੍ਥ **ਆਦਾਨਤਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਆਦਾਯਿਕਂ ਗਹਣਤਣ੍ਹਂ, ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਯਂ ਯਞ੍ਹਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮੁਪਾਦਿਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਉਦ੍ਧਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਯਂ ਯਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਤੇਨੇਵ ਮਾਰੋ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਜਨ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਮਾਰੋ ਤਂ ਸਤ੍ਤਂ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ।

੭੩. ਤਸ੍ਮਾ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਮਾਦੀਨਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ। **ਆਦਾਨਸਤ੍ਤੇ ਇਤਿ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਪਜਂ ਇਮਂ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯੇ ਵਿਸਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਆਦਾਨੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਇਮਂ ਪਜਂ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯੇ ਲਗ੍ਗਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ , ਆਦਾਨਸਤ੍ਤੇ ਵਾ ਆਦਾਨਾਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਆਦਾਨਸਙ੍ਗਹੇਤੁਞ੍ਚ ਇਮਂ ਪਜਂ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯੇ ਲਗ੍ਗਂ ਤਤੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਂ ਇਤਿ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਕਿਞ੍ਚਨਂ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਨ ਉਪਾਦਿਯੇਥਾਤਿ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ਪੁਬ੍ਬਸਦਿਸੋ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਭਦ੍ਰਾਵੁਧਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩. ਉਦਯਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੭੪. ਤੇਰਸਮੇ ਉਦਯਸੁਤ੍ਤੇ – **ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਤਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

ਪਠਮੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੇਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਝਾਯਤੀਤਿ ਝਾਯੀ। **ਦੁਤਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਸੁਖਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ। **ਤਤਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਖਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ। **ਚਤੁਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ। **ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ**ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਪਞ੍ਚਕਨਯੇਸੁ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯਤੀਤਿ ਝਾਯੀ। **ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ। **ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਾਦਿਅਵਸੇਸਝਾਨੇਨ। **ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਦੁਕਤਿਕਝਾਨੇਨ। **ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਵਿਰਹਿਤੇਨ ਤਦਵਸੇਸਝਾਨੇਨ। **ਸਾਤਸਹਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਖਸਹਗਤੇਨ ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਝਾਨੇਨ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕੇਨ। **ਸੁਞ੍ਞਤੇਨਪੀ**ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ। **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨਪੀ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਧੁਵਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧੇਨ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯਤੀਤਿ ਝਾਯੀ। **ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇਨਪੀ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਾਗਮਨਵਸੇਨ ਪਣਿਧਿਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇਨਪਿ। **ਲੋਕਿਯੇਨਪੀ**ਤਿ ਲੋਕਿਯੇਨ ਪਠਮਦੁਤਿਯਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥੇਨ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਨਪੀਤਿ ਤੇਨੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ। **ਝਾਨਰਤੋ**ਤਿ ਝਾਨੇਸੁ ਅਭਿਰਤੋ। **ਏਕਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਕਤ੍ਤੰ ਏਕੀਭਾਵੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ। **ਸਦਤ੍ਥਗਰੁਕੋ**ਤਿ ਸਕਤ੍ਥਗਰੁਕੋ, **ਕ**-ਕਾਰਸ੍ਸਾਯੰ **ਦ**-ਕਾਰੋ ਕਤੋ। ਸਦਤ੍ਥੋਤਿ ਚ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤੂਪਨਿਬਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਵਿਜਹਨਟ੍ਠੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਮਤ੍ਥਟ੍ਠੇਨ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਸਕਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਸਕਤ੍ਥਗਰੁਕੋ, ''ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਰੁਕੋ''ਤਿ ਏਕੇ। **ਅਰਜੋ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ। **ਵਿਰਜੋ**ਤਿ ਵਿਗਤਕਿਲੇਸੋ। **ਨਿਰਜੋ**ਤਿ ਅਪਨੀਤਕਿਲੇਸੋ , ''ਵਿਤਰਜੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋ। **ਰਜਾਪਗਤੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਦੂਰੀਭੂਤੋ। **ਰਜਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹੀਨੋ। **ਰਜਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਮੁਤ੍ਤੋ।

ਪਾਸਾਣਕੇ ਚੇਤਿਯੇਤਿ ਪਾਸਾਣਪਿਟ੍ਠੇ ਪਾਰਾਯਨਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਿਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਸਬ੍ਬੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਕਿਲੇਸਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਨੰ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਨਾਸਿਤਤ੍ਤਾ **ਆਸੀਨੋ**।

ਕਿਚ੍ਚਾਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ''ਇਦੰ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਇਦੰ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਮਨਸਾ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬੰ। **ਕਰਣੀਯਾਕਰਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇਨ ਅਵਸ੍ਸੰ ਇਦੰ ਕਰਣੀਯੰ, ਇਦੰ ਨ ਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਕਰਣੀਯਾਕਰਣੀਯੰ। **ਪਹੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੰ। **ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਗੁਣਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

੧੫. ਅਥ ਭਗਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਉਦਯੋ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਪਟਿਲਦ੍ਧਝਾਨਵਸੇਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਉਪਰੂਪਰਿਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਹਾਨੰ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਦਿਦੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਪਹਾਨੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਰੂਮਿ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਪਦਾਨਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਲਜਤਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਭਾਵੋ। ਗਿਲਾਨੋ ਹਿ ਅਕਲ੍ਲਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਨਯੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਨਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਕਲ੍ਲਕੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੫੧)। **ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਗੇਲਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤੋਵ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾਕਾਰੋ। **ਓਲੀਯਨਾ**ਤਿ ਓਲੀਯਨਾਕਾਰੋ। ਇਰਿਯਾਪਥਿਕਚਿਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਇਰਿਯਾਪਥੰ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੰ ਰੁਕ੍ਖੇ ਵਗ੍ਗੁਲਿ ਵਿਯ ਖੀਲੇ ਲਗ੍ਗਿਤਫਾਣਿਤਵਾਰਕੋ ਵਿਯ ਚ ਓਲੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਆਕਾਰੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਓਲੀਯਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਦੁਤਿਯਪਦੰ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤੰ। **ਲੀਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ ਪਟਿਕੁਟਿਤੰ। ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਆਕਾਰਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸਾ। **ਥਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਿਪਿਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ ਘਨਭਾਵੇਨ ਠਿਤੰ। **ਥਿਯਨਾ**ਤਿ ਆਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਥਿਯਿਤਭਾਵੋ **ਥਿਯਿਤਤ੍ਤੰ,** ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨੇਵ ਥਦ੍ਧਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੬੨)।

੧੬. **ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਸੰਸੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤੀਹਿ ਸੰਸੁਦ੍ਧੰ। **ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕਪੁਰੇਜਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਠਤ੍ਵਾ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਤੰ ਅਰਹਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਵਦਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਿਭੇਦੋ ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕੋ ਪੁਰੇਜਵੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ ''ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕਪੁਰੇਜਵ''ਨ੍ਤਿ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਭੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਮੇਵ ਚ ਅਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਭੇਦਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਕਾਰਣੋਪਚਾਰੇਨ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਭੇਦਨ''ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ।

ਯਾ ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਝਾਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਸਮੰ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਪਕ੍ਖਪਤਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪੇਕ੍ਖਨਾ**ਤਿ ਆਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਦੰ ਵਡ੍ਢਿਤੰ। **ਚਿਤ੍ਤਸਮਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਭਾਵੋ। **ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਊਨਾਤਿਰਿਤ੍ਤਵਜ੍ਜਿਤਭਾਵੋ। **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤਭਾਵੋ।

੧੭. ਏਵੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਭੇਦਵਚਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **"ਕਿੰਸੁ ਸੰਯੋਜਨੋ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਿੰਸੁ ਸੰਯੋਜਨੋ**ਤਿ ਕਿੰਸੰਯੋਜਨੋ। **ਵਿਚਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਚਾਰਣਕਾਰਣੰ। **ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਕਿੰਨਾਮਕਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ।

੧੮. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਤਮਤ੍ਥੰ ਬ੍ਯਾਕਰੋਨ੍ਤੋ “**ਨਨ੍ਦਿਸੰਯੋਜਨੋ**”ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਸ੍ਸ।

੧੯. ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ “**ਕਥੰ ਸਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣੰ।

ਅਥਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੰ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ “**ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚਾ**”ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਵੰ ਸਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਸਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ਪੁਬ੍ਬਸਦਿਸੋਵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਉਦਯਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪. ਪੋਸਾਲਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੮੧. ਚੁਦ੍ਦਸਮੇ ਪੋਸਾਲਸੁਤ੍ਤੇ – **ਯੋ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ‘‘ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਭੇਦੰ ਅਤੀਤੰ ਆਦਿਸਤਿ।

ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਨ੍ਤਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਮੂਲਕੰ ਚੁਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਏਕਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੰ। ਏਸ ਨਯੋ **ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਅਨੇਕੇਪਿ ਸੰਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨੋ ਕਪ੍ਪੋ ਸੰਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੋ, ਤਦਾ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨਤੋ। ਵਡ੍ਢਮਾਨੋ ਕਪ੍ਪੋ ਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੋ, ਤਦਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਵਟ੍ਟਨਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਸੰਵਟ੍ਟੇਨ ਸੰਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀ ਗਹਿਤੋ ਹੋਤਿ ਤੰਮੂਲਕਤ੍ਤਾ, ਵਿਵਟ੍ਟੇਨ ਚ ਵਿਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ? ਸੰਵਟ੍ਟੋ ਸੰਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀ ਵਿਵਟ੍ਟੋ ਵਿਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੫੬), ਤਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸੰਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ**ਤਿ ਚ ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਡ੍ਢੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੰਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ**ਤਿ ਸਕਲੰ ਕਪ੍ਪੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਥੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀਤਿ ਚੇ? **ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ **ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਮੁਮ੍ਹਿ ਸੰਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਹੰ ਅਮੁਮ੍ਹਿ ਭਵੇ ਵਾ ਯੋਨਿਯਾ ਵਾ ਗਤਿਯਾ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇ ਵਾ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਵਾ ਆਸਿੰ। **ਏਵੰਨਾਮੋ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਾ ਫੁਸ੍ਸੋ ਵਾ। **ਏਵੰਗੋਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਚ੍ਚਾਨੋ ਵਾ ਕਸ੍ਸਪੋ ਵਾ । ਇਦਮਸ੍ਸ ਅਤੀਤਭਵੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਚੇ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਵਾ ਲੂਖਪਣੀਤਜੀਵਿਤਭਾਵੰ ਵਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਬਹੁਲਤੰ ਵਾ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਦੀਘਾਯੁਕਭਾਵੰ ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤੁਕਾਮੋ, ਤਮ੍ਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿਯੇਵ। ਤੇਨਾਹ – “**ਏਵੰਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ**”ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਵੰਵਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਓਦਾਤੋ ਵਾ ਸਾਮੋ ਵਾ। **ਏਵਮਾਹਾਰੋ**ਤਿ ਸਾਲਿਮੰਸੋਦਨਾਹਾਰੋ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜਨੋ ਵਾ। **ਏਵੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪਟਿਸੰਵੇਦੀ**ਤਿ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਸਾਮਿਸਨਿਰਾਮਿਸਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਾਨੰ ਵਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ। **ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਵਸ੍ਸਸਤਪਰਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਵਾ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਪਰਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਵਾ।

ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿਨ੍ਤਿ ਸੋ ਅਹੰ ਤਤੋ ਭਵਤੋ ਯੋਨਿਤੋ ਗਤਿਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਤੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਤੋ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਤੋ ਵਾ ਚੁਤੋ ਪੁਨ ਅਮੁਕਸ੍ਮਿੰ ਨਾਮ ਭਵੇ ਯੋਨਿਯਾ ਗਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਵਾ ਉਦਪਾਦਿੰ। **ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਥ ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਭਵੇ ਯੋਨਿਯਾ ਗਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਵਾ ਪੁਨ ਅਹੋਸਿੰ। **ਏਵੰਨਾਮੋ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਅਪਿ ਚ – ਯਸ੍ਮਾ **ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਆਰੋਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾਵਦਿਚ੍ਛਕਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਂ। **ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ। ਤਸ੍ਮਾ **ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਇਧੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਮੇਵਸ੍ਸ ਉਪਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਪਨਸ੍ਸ ਤਤ੍ਰ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸ੍ਵਾਹਂ ਤਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧ ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲੇ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲੇ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ।

ਇਤਿਤਿ ਏਵਂ। **ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ, ਵਣ੍ਣਾਦਿਵਸੇਨ ਸਾਕਾਰਂ। ਨਾਮਗੋਤ੍ਤੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤੋ ''ਤਿਸ੍ਸੋ ਕਸ੍ਸਪੋ''ਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਯਤਿ, ਵਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ''ਓਦਾਤੋ ਸਾਮੋ''ਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦੇਸੋ, ਇਤਰੇ ਆਕਾਰਾਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਤੀਤਜਾਤੀਸੁ ਨਿਵੁਟ੍ਠਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੋ। ਨਿਵੁਟ੍ਠਾਤਿ ਅਜ੍ਝਾਵੁਟ੍ਠਾ ਅਨੁਭੂਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਨਿਵੁਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ ਵਾ। ਨਿਵੁਟ੍ਠਾਤਿ ਗੋਚਰਨਿਵਾਸੇਨ ਨਿਵੁਟ੍ਠਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਪਰਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤਾਪਿ ਵਾ ਛਿਨ੍ਨਵਟੁਮਕਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਦੀਸੁ। ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਆਦਿਸਤਿ ਕਥੇਤਿ। **ਪਰੇਸਂ ਅਤੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਆਦਿਸਤਿ।

ਮਹਾਪਦਾਨਿਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਪਦਾਨਨਿਯੁਤ੍ਤਂ ਮਹਾਪਦਾਨਸੁਤ੍ਤਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧ ਆਦਯੋ)। **ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨਿਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਂ ਮਹਾਸੁਦਸ੍ਸਨਸੁਤ੍ਤਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੧ ਆਦਯੋ)। **ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਿਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਪਦਾਨਨਿਯੁਤ੍ਤਂ ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੯੩ ਆਦਯੋ)। **ਮਾਘਦੇਵਿਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਘਦੇਵਰਞ੍ਞੋ ਅਪਦਾਨਨਿਯੁਤ੍ਤਂ ਮਘਦੇਵਸੁਤ੍ਤਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੦੮ ਆਦਯੋ)। **ਸਤਾਨੁਸਾਰਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞ੍ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ।

ਯਾਵਤਕਂ ਆਕਙ੍ਖਤੀਤਿ ਯਤ੍ਤਕਂ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਤ੍ਤਕਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਞਾਣਂ ਪੇਸੇਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਲਪਤ੍ਤਪੁਟੇ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਾਰਾਧੋ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਅਨਿਵਾਰਿਤਂ ਞਾਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨ ਯਾਵਤਕਂ ਆਕਙ੍ਖਤਿ, ਤਾਵਤਕਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। **ਬੋਧਿਜ**ਨ੍ਤਿ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਜਾਤਂ। **ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਚਤੁਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਜਾਤਿਮੂਲਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪੁਨ ''ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੧) ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਰਿ ''ਸਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਇਧੇਵ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਞਾਣਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਰਾਨਿ ਚ ਅਪਰਾਨਿ ਚ ''ਪਰਾਪਰਾਨੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ **ਰੋ**-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਪਰੋਪਰਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਰੋਪਰਾਨਂ ਭਾਵੋ ਪਰੋਪਰਿਯਂ, ਪਰੋਪਰਿਯਮੇਵ ਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਂ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਞਾਣਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਉਤ੍ਤਮਾਨੁਤ੍ਤਮਭਾਵਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਰੋਵਰਿਯਤ੍ਤਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਵਰਾਨਿ ਚ ਅਵਰਾਨਿ ਚ ਵਰੋਵਰਿਯਾਨਿ, ਵਰੋਵਰਿਯਾਨਂ ਭਾਵੋ ਵਰੋਵਰਿਯਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਅਵਰਿਯਾਨੀ**ਤਿ ਚ ਉਤ੍ਤਮਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ – ਪਰਾਨਿ ਚ ਓਪਰਾਨਿ ਚ ਪਰੋਪਰਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ ਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਓਪਰਾਨੀ**ਤਿ ਚ ਓਰਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਲਾਮਕਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ''ਪਰੋਪਰਾਯਸ੍ਸ ਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੫; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੭੯) ਵਿਯ। ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੇਨਪਿ ਪਾਠੋ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੬੮)।

ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾਤਿ ਯਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸਿਆਦਯੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾ ਇਸਯੋ ਆਗਤਾ, ਤਥਾ ਆਗਤਸ੍ਸ। ਯਥਾ ਚ ਤੇ ਗਤਾ, ਤਥਾ ਗਤਸ੍ਸ। **ਤਥਾਗਤਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਵ ਬਲਂ। ਯਥਾ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਬਲਂ ਪੁਞ੍ਞੁਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਗਤਂ, ਤਥਾ ਆਗਤਬਲਨ੍ਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬਲਂ ਕਾਯਬਲਞ੍ਚ ਞਾਣਬਲਞ੍ਚ। ਤੇਸੁ ਕਾਯਬਲਂ ਹਤ੍ਥਿਕੁਲਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਪੋਰਾਣੇਹਿ –

‘‘ਕਾਲ਼ਾਵਕਞ੍ਚ ਗਙ੍ਗੇਯ੍ਯਂ, ਪਣ੍ਡਰਂ ਤਮ੍ਬਪਿਙ੍ਗਲਂ।
ਗਨ੍ਧਮਙ੍ਗਲਹੇਮਞ੍ਚ, ਉਪੋਸਥਛਦ੍ਦਨ੍ਤਿਮੇ ਦਸਾ’’ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੪੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੨੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੦.੨੧; ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੬੦; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੪੪)।

ਯਦੇਤਂ ਪਕਤਿਹਤ੍ਥਿਗਣਨਾਯ ਹਤ੍ਥੀਨਂ ਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ, ਪੁਰਿਸਗਣਨਾਯ ਦਸਨ੍ਨਂ ਪੁਰਿਸਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਇਦਂ ਤਾਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਾਯਬਲਂ। ਞਾਣਬਲਂ ਪਨ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੬ ਆਦਯੋ) ਆਗਤਂ ਦਸਬਲਞਾਣਂ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣਂ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ ਅਕਮ੍ਪਨਞਾਣਂ ਚਤੁਯੋਨਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਞਾਣਂ ਪਞ੍ਚਗਤਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਞਾਣਂ ਸਂਯੁਤ੍ਤਕੇ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩-੩੪) ਆਗਤਾਨਿ ਤੇਸਤ੍ਤਤਿ ਞਾਣਾਨਿ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿ ਞਾਣਾਨੀਤਿ ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਞਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਏਤਂ ਞਾਣਬਲਂ ਨਾਮ। ਇਧਾਪਿ ਞਾਣਬਲਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਞਾਣਞ੍ਹਿ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਉਪਥਮ੍ਭਕਟ੍ਠੇਨ ਚ ਬਲਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੪੪) ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਾਨੁਸਯੇ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸਤ੍ਤਾਤਿ ਸਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਰੂਪੇ ਖੋ, ਰਾਧ, ਯੋ ਛਨ੍ਦੋ ਯੋ ਰਾਗੋ ਯਾ ਨਨ੍ਦੀ ਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਤ੍ਰ ਸਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਰ ਵਿਸਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਸਤ੍ਤੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ । ਵੇਦਨਾਯ... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਯੋ ਛਨ੍ਦੋ ਯੋ ਰਾਗੋ ਯਾ ਨਨ੍ਦੀ ਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਤ੍ਰ ਸਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਰ ਵਿਸਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਸਤ੍ਤੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬੧; ਮਹਾਨਿ॰ ੭)।

ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਪਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯੇਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਤ੍ਵਯੋਗੇਨ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਆਸਯੋ , ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਕਾਮਾਦੀਹਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਦੀਹਿ ਵਾ ਪਰਿਭਾਵਿਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਸਯਾ, ਥਾਮਗਤਾਨਂ ਕਾਮਰਾਗਾਦੀਨਂ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਆਸਯੋ ਚ ਅਨੁਸਯੋ ਚ ਆਸਯਾਨੁਸਯੋ। ਜਾਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸਵਸੇਨ ਚ ਏਕਵਚਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਚਰਿਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ ਆਸਯਾਨੁਸਯਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਚਰਿਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਾਨਿ ਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਆਸਯਾਨੁਸਯੇ ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰੇ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਉਦਕਧਾਰਾਦੀਨਂ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਸਕਿਂਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਯਮਕਂ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦੀਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹਰਣਤੋ ਪਾਟਿਹੀਰਂ, ਯਮਕਞ੍ਚ ਤਂ ਪਾਟਿਹੀਰਞ੍ਚਾਤਿ ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰਂ।

ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਸਾਧੂਨਂ ਹਦਯਕਮ੍ਪਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ, ਕਿਨਾਤਿ ਵਾ ਪਰਦੁਕ੍ਖਂ ਹਿਂਸਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ, ਕਿਰੀਯਤਿ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਫਰਣਵਸੇਨ ਪਸਾਰੀਯਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ, ਫਰਣਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਗੁਣਵਸੇਨ ਚ ਮਹਤੀ ਕਰੁਣਾ ਮਹਾਕਰੁਣਾ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਾਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਚ ਸਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸਂ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ। ਤਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਞਾਣਂ।

ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਨੇਯ੍ਯਪਥਪ੍ਪਭੇਦਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਞ੍ਞਾਸੀਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ ਏਵ ਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਾਦਿਭੇਦਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਿਕਾਰੋ ਲਕ੍ਖਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਪਞ੍ਚੇਵ ਨੇਯ੍ਯਪਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਆਵਜ੍ਜਨਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਏਵ ਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਆਵਰਣਨ੍ਤਿ ਤਦੇਵ **ਅਨਾਵਰਣਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੬੮)।

ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਸਙ੍ਗਮਪ੍ਪਟਿਹਤਮਨਾਵਰਣਞਾਣਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਅਸਙ੍ਗਂ ਸਙ੍ਗਵਿਰਹਿਤਂ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਰਹਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਂ ਆਵਰਣਵਿਰਹਿਤਂ ਞਾਣਂ।

ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਆਦਿਸਤੀਤਿ –

> ‘‘ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਭਦ੍ਦਕੇ ਕਪ੍ਪੇ, ਤਯੋ ਆਸਿਂਸੁ ਨਾਯਕਾ।
> ਅਹਮੇਤਰਹਿ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਚਾਪਿ ਹੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥ ਚ –

‘‘ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਨਾਮ ਭਗਵਾ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਚ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੭) –

‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਯੋ ਸੋ ਯੂਪੋ ਰਞ੍ਞਾ ਮਹਾਪਨਾਦੇਨ ਕਾਰਾਪਿਤੋ, ਤਂ ਯੂਪਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝਾਵਸਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਦਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਪਣਦ੍ਧਿਕਵਣਿਬ੍ਬਕਯਾਚਕਾਨਂ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਚ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੮) –

‘‘ਅਨਾਗਤੇ ਅਟ੍ਠਿਸ੍ਸਰੋ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਮਿ॰ ਪ॰ ੪.੧.੩) ਚ, ‘‘ਸੁਮਨਿਸ੍ਸਰੋ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਚ –

ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਅਨਾਗਤਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ। **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਦਿਸਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਾਕਟਮੇਵ।

੮੨. **ਵਿਭੂਤਰੂਪਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਰੂਪਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸ। **ਸਬ੍ਬਕਾਯਪ੍ਪਹਾਯਿਨੋ**ਤਿ ਤਦਙ੍ਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਰੂਪਕਾਯਪਹਾਯਿਨੋ, ਪਹੀਨਰੂਪਭਵਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’’ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਲਾਭਿਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਞਾਣਂ ਸਕ੍ਕਾਨੁਪੁਚ੍ਛਾਮੀ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਆਲਪਨ੍ਤੋ ਆਹ। ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਕੀਦਿਸਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। **ਕਥਂ ਨੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਕਥਞ੍ਚ ਸੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ, ਕਥਮਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਿਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਕਤਮਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਞ੍ਚੇਵ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ। ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘‘ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੪੮; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੦੯)। ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ‘‘ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੨੩)। ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਰੂਪੇ ਸਞ੍ਞਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਰੂਪਂ ਸਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ, ਰੂਪਮਸ੍ਸ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਧ ਪਨ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਦਸਜ੍ਝਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਏਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ । **ਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ। **ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਵਿਪਾਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਕਿਰਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੁਖਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ**ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਾਦੀਨਿ। **ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ। **ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਵਿਭੂਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਅਪਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਵਿਗਤਾ**ਤਿ ਵਿਨਾਸਿਤਾ। ‘‘ਅਭਾਵਿਤਾ’’ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਸੁਨ੍ਦਰੋ।

ਤਦਙ੍ਗਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਤਿ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਨ। **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਹੀਨੋ**ਤਿ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਪਟਿਲਾਭੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ ਪਹੀਨੋ। **ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਕਾਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਿਨੋ ਅਰੂਪਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਕਾਯੋ।

ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਨ੍ਤਿ ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਭਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਸ੍ਸ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਕਿਞ੍ਚਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਵਿਞ੍ਞਾਣਾਪਗਮਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਸਞ੍ਞਾਯ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ, ਆਕਾਸੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਪਗਮਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਤੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਤੋਕਾਰੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। **ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਤੋਕਾਰੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ। **ਤਞ੍ਞੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਆਕਾਸੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਮਹਗ੍ਗਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। **ਅਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤਿ। **ਵਿਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਾ ਨਾਸੇਤਿ। **ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਮੇਤਿ।

ਕਥਂ ਸੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੇਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ। **ਵਿਨੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਨਾਨਾਵਿਧੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਨੁਨੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਥਂ ਗਮਯਿਤਬ੍ਬੋ।

ਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਤਾਦਿਸੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞ੍ਞਾਣਤਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਞਾਣਂ ਬ੍ਯਾਕਾਤੁਂ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਸਬ੍ਬਾ, ਅਭਿਜਾਨਂ ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤਥਾਗਤੋ। **ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮੇਨਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਮੇਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਜਾਨਾਤਿ – ''ਆਯਤਿਂ ਅਯਂ ਏਵਂਗਤਿਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। **ਧਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਂ। **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਮਯਂ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਠਾਨਾਨਿ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾ ਖਨ੍ਧਾ ਏਵ। ਤਤ੍ਥ **ਸੇਯ੍ਯਥਾਪੀ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਰਿਮਾਣੇਸੁਪਿ ਹਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇਪਿ ਏਕਸਦਿਸਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਯੇਪਿ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਯਮਕਭਾਤਰੋ ਵਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸਦਿਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਪਿ ਆਲੋਕਿਤਵਿਲੋਕਿਤਾਦੀਹਿ ਵਿਸਦਿਸਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **"ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਞ੍ਞਾ ਪਨ ਨੇਸਂ ਤਿਹੇਤੁਕਾਪਿ ਦੁਹੇਤੁਕਾਪਿ ਅਹੇਤੁਕਾਪਿ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **"ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਦੇਵਾ**ਤਿ ਛ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਾ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਕਾਯੋ ਨੀਲੋ ਹੋਤਿ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਪੀਤਕਾਦਿਵਣ੍ਣੋ। ਸਞ੍ਞਾ ਪਨ ਨੇਸਂ ਤਿਹੇਤੁਕਾਪਿ ਦੁਹੇਤੁਕਾਪਿ ਹੋਤਿ, ਅਹੇਤੁਕਾ ਨ ਹੋਤਿ। **ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਚਤੁਅਪਾਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਪੁਨਬ੍ਬਸੁਮਾਤਾ ਯਕ੍ਖਿਨੀ ਪਿਯਙ੍ਕਰਮਾਤਾ ਫੁਸ੍ਸਮਿਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਗੁਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਵੇਮਾਨਿਕਾ ਪੇਤਾ। ਏਤੇਸਞ੍ਹਿ ਓਦਾਤਕਾਲ਼ਮਙ੍ਗੁਰਚ੍ਛਵਿਸਾਮਵਣ੍ਣਾਦਿਵਸੇਨ ਚੇਵ ਕਿਸਥੂਲਰਸ੍ਸਦੀਘਵਸੇਨ ਚ ਕਾਯੋ ਨਾਨਾ ਹੋਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਿਯ ਤਿਹੇਤੁਕਦੁਹੇਤੁਕਾਹੇਤੁਕਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾਪਿ। ਤੇ ਪਨ ਦੇਵਾ ਵਿਯ ਨ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ, ਕਪਣਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ ਦੁਲ੍ਲਭਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਪੀਲ਼ਿਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੇ ਦੁਕ੍ਖਿਤਾ ਜੁਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਸੁਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਖਸਮੁਸ੍ਸਯਤੋ ਵਿਨਿਪਤਿਤਤ੍ਤਾ **ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਿਹੇਤੁਕਾ, ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋਪਿ ਹੋਤਿ ਪਿਯਙ੍ਕਰਮਾਤਾਦੀਨਂ ਵਿਯ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਬ੍ਰਹ੍ਮਪੁਰੋਹਿਤਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ। **ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਪਨ ਪਰਿਤ੍ਤੇਨ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਪੁਰੋਹਿਤਾ ਮਜ੍ਝਿਮੇਨ, ਕਾਯੋਵ ਨੇਸਂ ਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਰੋ ਹੋਤਿ। ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਪਣੀਤੇਨ, ਕਾਯੋ ਪਨ ਨੇਸਂ ਅਤਿਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਰੋ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਨਾਨਤ੍ਤਾ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾਯ ਏਕਤ੍ਤਾ **ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਚ ਤੇ, ਏਵਂ ਚਤੂਸੁ ਅਪਾਯੇਸੁ ਸਤ੍ਤਾ। ਨਿਰਯੇਸੁ ਹਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਗਾਵੁਤਂ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਡ੍ਢਯੋਜਨਂ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਤਿਗਾਵੁਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਯੋਜਨਸਤਿਕੋ ਜਾਤੋ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੇਸੁਪਿ ਕੇਚਿ ਖੁਦ੍ਦਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਮਹਨ੍ਤਾ। ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇਸੁਪਿ ਕੇਚਿ ਸਟ੍ਠਿਹਤ੍ਥਾ, ਕੇਚਿ ਅਸੀਤਿਹਤ੍ਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਸੁਵਣ੍ਣਾ, ਕੇਚਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ। ਤਥਾ ਕਾਲਕਞ੍ਚਿਕਾ ਅਸੁਰਾ। ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਦੀਘਪਿਟ੍ਠਿਕਪੇਤਾ ਨਾਮ ਸਟ੍ਠਿਯੋਜਨਿਕਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਞ੍ਞਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾਹੇਤੁਕਾਵ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਆਪਾਯਿਕਾਪਿ **ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਆਭਸ੍ਸਰਾਤਿ ਦਣ੍ਡਉਕ੍ਕਾਯ ਅਚ੍ਚਿ ਵਿਯ ਏਤੇਸਂ ਸਰੀਰਤੋ ਆਭਾ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਸਰਤਿ ਵਿਸਰਤੀਤਿ ਆਭਸ੍ਸਰਾ। ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਦ੍ਵਯਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਉਪਪਨ੍ਨਾ **ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾ** ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਉਪਪਨ੍ਨਾ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਭਾ** ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਣੀਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਉਪਪਨ੍ਨਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਗਹਿਤਾ। ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਹਿ ਤੇਸਂ ਕਾਯੋ ਏਕਵਿਪ੍ਫਾਰੋਵ ਹੋਤਿ, ਸਞ੍ਞਾ ਪਨ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ ਚ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਾ ਚਾਤਿ ਨਾਨਾ।

ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾਤਿ ਸੁਭੇਨ ਵੋਕਿਣ੍ਣਾ, ਸੁਭੇਨ ਸਰੀਰਪ੍ਪਭਾਵਣ੍ਣੇਨ ਏਕਗ੍ਘਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਸਞ੍ਹਿ ਨ ਆਭਸ੍ਸਰਾਨਂ ਵਿਯ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਭਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ। ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਚਤੁਕ੍ਕਸ੍ਸ ਪਰਿਤ੍ਤਮਜ੍ਝਿਮਪਣੀਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਰਿਤ੍ਤਸੁਭਅਪ੍ਪਮਾਣਸੁਭਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ ਨਾਮ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ **ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ** ਚੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞਾਯ **ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ** ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਵੇਹਪ੍ਫਲਾ**ਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਮੇਵ ਭਜਨ੍ਤਿ। **ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ** ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਭਾਵਾ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਂ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇਸੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾ ਵਿਵਟ੍ਟਪਕ੍ਖੇ ਠਿਤਾ, ਨ ਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕਾ, ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਸੁਞ੍ਞੇ ਲੋਕੇ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੋਲ਼ਸਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਬੁਦ੍ਧੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦) ਭਗਵਤੋ ਖਨ੍ਧਾਵਾਰਸਦਿਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਂ, ਨ ਚ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਂ ਭਜਨ੍ਤਿ। ਮਹਾਸੀਵਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨ ''ਨ ਖੋ ਪਨ ਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਆਵਾਸੋ ਸੁਲਭਰੂਪੋ, ਯੋ ਮਯਾ ਅਨਾਵੁਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ ਇਮਿਨਾ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਹਿ ਦੇਵੇਹੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੦) ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਸਤ੍ਤਾਵਾਸਞ੍ਚ ਭਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤਂ ਅਪ੍ਪਟਿਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੭.੪੪-੪੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੧)।

ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ, ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਞ੍ਚੇਵ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਨਞ੍ਚ। ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੪੮; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੦੯), ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ''ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੨੩)। ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ''ਰੂਪੇ ਸਞ੍ਞਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਰੂਪਂ ਸਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ, ਰੂਪਮਸ੍ਸ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਤਿ ਵਿਰਾਗਾ ਨਿਰੋਧਾ ਚ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਏਤਾਸਂ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਦਸਨ੍ਨਂ ਝਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਏਤੇਸਞ੍ਚ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਅਨਵਸੇਸਾਨਂ ਵਾ ਵਿਰਾਗਾ ਚ ਨਿਰੋਧਾ ਚ ਵਿਰਾਗਹੇਤੁ ਚੇਵ ਨਿਰੋਧਹੇਤੁ ਚ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਰੂਪਸਞ੍ਞੇਨ ਏਤਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਵਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਸੁ ਚ ਸਞ੍ਞਾਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮਂ ਅਵਤ੍ਵਾ –

> ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ? ਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਜਾਨਨਾ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤਤ੍ਤਂ, ਇਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯੋ। ਇਮਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ''ਤਿ –

ਏਵਂ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੬੦੨) ਸਞ੍ਞਾਨਂਯੇਵ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਏਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਵਤ੍ਥੂਨੰ ਰੂਪਾਦੀਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਘਾਤੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ, ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਦੀਨੰ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਯਥਾਹ – ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ? ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਾ ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਞਾ ਰਸਸਞ੍ਞਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ, ਇਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯੋ''ਤਿ (ਵਿਭੰ॰ ੬੦੩)। ਤਾਸੰ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਦਸਨ੍ਨੰ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਪਹਾਨਾ ਅਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਕਾਮਞ੍ਚੇਤਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਹੀਨਾਨੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨੰ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਵਿਯ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨੰ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗੇ ਵਿਯ ਚ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਝਾਨੇ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਤ੍ਥੰ ਇਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਸੰਸਾਵਸੇਨ ਏਤਾਸੰ ਏਤ੍ਥ ਵਚਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਥ ਵਾ – ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਾ ਰੂਪਾਵਚਰੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਨ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਹਿ ਰੂਪਵਿਰਾਗਾਯ ਰੂਪਾਵਚਰਭਾਵਨਾ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਰੂਪਾਯਤ੍ਤਾ ਚ ਏਤਾਸੰ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਅਯੰ ਪਨ ਭਾਵਨਾ ਰੂਪਵਿਰਾਗਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ । ਤਸ੍ਮਾ ਤਾ ਏਤ੍ਥ ''ਪਹੀਨਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਵਤ੍ਤੁੰ, ਏਕੰਸੇਨੇਵ ਏਵੰ ਧਾਰੇਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਾਸਞ੍ਹਿ ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਯੇਵ ''ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੋ ਕਣ੍ਟਕੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੭੨) ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ। ਇਧ ਚ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਯੇਵ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਆਨੇਞ੍ਜਤਾ ਸਨ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਤਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ – ''ਆਲ਼ਾਰੋ ਚ ਕਾਲਾਮੋ ਅਰੂਪੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਾਨਿ ਸਕਟਸਤਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਨਿ ਨੇਵ ਅਦ੍ਦਸ, ਨ ਪਨ ਸਦ੍ਦੰ ਅਸ੍ਸੋਸੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੯੨)।

ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਗੋਚਰੇ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਸਞ੍ਞਾਨੰ, ਨਾਨਤ੍ਤਾਨੰ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਨੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਹਿ ਏਤਾ –

> ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ? ਅਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਨੋਧਾਤੁਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਵਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਜਾਨਨਾ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤਤ੍ਤੰ, ਇਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯੋ''ਤਿ (ਵਿਭੰ॰ ੬੦੪) –

ਏਵੰ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਵ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਅਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਨੋਧਾਤੁਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਸਞ੍ਞਾ ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਿਭੇਦੇ ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਨਾਨਾਸਭਾਵੇ ਗੋਚਰੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤਾ ਅਟ੍ਠ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ ਏਕਾਦਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸਞ੍ਞਾ ਦ੍ਵੇ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸਞ੍ਞਾ ਏਕਾਦਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵੰ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਨਤ੍ਤਾ ਨਾਨਾਸਭਾਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਅਸਦਿਸਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਾਸੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨਾਵਜ੍ਜਨਾ ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਾ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਾ ਨਾਵਜ੍ਜਤਿ ਨ ਮਨਸਿਕਰੋਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਝਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਭਵੇਪਿ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਪਗੇਵ ਤਸ੍ਮਿੰ ਭਵੇ ਇਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਣਕਾਲੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸੰ ''ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ''ਤਿ ਦ੍ਵੇਧਾਪਿ ਅਭਾਵੋਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਸੁ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ ਨਵ ਕਿਰਿਯਸਞ੍ਞਾ ਦਸ ਅਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾਤਿ, ਇਮਾ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿ ਸਞ੍ਞਾ ਇਮਿਨਾ ਝਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਭਵੇ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸੰ ''ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਹਿ ਇਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਤਾਸੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾਯੇਵ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਾ ਪਨ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ''ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧.੨੧੩)।

ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਪਨ੍ਨਰਸਨ੍ਨੰ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਦਸਨ੍ਨੰ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੇਨ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰੇਨਾਤਿ ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਣ੍ਣੰ ਕਥੇਸਿ। ਕਿੰ ਕਾਰਣਾਤਿ ਚੇ? ਸੋਤੂਨੰ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਪਲੋਭਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। ਸਚੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਅਪਣ੍ਡਿਤਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁੰ – ''ਸਤ੍ਥਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਥਾਤਿ ਵਦਤਿ, ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਏਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਾਯ ਅਤ੍ਥੋ, ਕੋ ਆਨਿਸੰਸੋ''ਤਿ। ''ਤੇ ਏਵੰ ਵਤ੍ਤੁੰ ਮਾ ਲਭਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਣ੍ਣੰ ਕਥੇਸਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਨੇਸੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – ''ਏਵੰ ਸਨ੍ਤਾ ਕਿਰ ਅਯੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਣੀਤਾ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮ ਨ''ਨ੍ਤਿ, ਅਥਸ੍ਸਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤ੍ਥਾਯ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ।

ਪਲੋਭਨਤ੍ਥਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇਸੰ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਵਣ੍ਣੰ ਕਥੇਸਿ ਵਿਸਕਣ੍ਟਕਵਾਣਿਜੋਵਿਯ, ਵਿਸਕਣ੍ਟਕਵਾਣਿਜੋ ਨਾਮ ਗੁਲ਼ਵਾਣਿਜੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਕਿਰ ਗੁਲ਼ਫਾਣਿਤਖਣ੍ਡਸਕ੍ਕਰਾਦੀਨਿ ਸਕਟੇਨ ਆਦਾਯ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਗਾਮੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਵਿਸਕਣ੍ਟਕੰ ਗਣ੍ਹਥ, ਵਿਸਕਣ੍ਟਕੰ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਉਗ੍ਘੋਸੇਸਿ। ਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਗਾਮਿਕਾ ''ਵਿਸੰ ਨਾਮ ਕਕ੍ਖਲ਼ੰ, ਯੋ ਨੰ ਖਾਦਤਿ, ਸੋ ਮਰਤਿ, ਕਣ੍ਟਕੋਪਿ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰੇਤਿ, ਉਭੋਪੇਤੇ ਕਕ੍ਖਲ਼ਾ, ਕੋ ਏਤ੍ਥ ਆਨਿਸੰਸੋ''ਤਿ ਗੇਹਦ੍ਵਾਰਾਨਿ ਥਕੇਸੁੰ, ਦਾਰਕੇ ਚ ਪਲਾਪੇਸੁੰ। ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਾਣਿਜੋ ''ਅਵੋਹਾਰਕੁਸਲਾ ਇਮੇ ਗਾਮਿਕਾ, ਹਨ੍ਦ ਨੇ ਉਪਾਯੇਨ ਗਣ੍ਹਾਪੇਮੀ''ਤਿ ''ਅਤਿਮਧੁਰੰ ਗਣ੍ਹਥ, ਅਤਿਸਾਦੁੰ ਗਣ੍ਹਥ, ਗੁਲ਼ੰ ਫਾਣਿਤੰ ਸਕ੍ਕਰੰ ਸਮਗ੍ਘੰ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਕੂਟਮਾਸਕਕੂਟਕਹਾਪਣਾਦੀਹਿਪਿ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਉਗ੍ਘੋਸੇਸਿ। ਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਗਾਮਿਕਾ ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਮੂਲ਼ੰ ਦਤ੍ਵਾ ਗਹੇਸੁੰ।

ਤਤ੍ਥ ਵਾਣਿਜਸ੍ਸ ''ਵਿਸਕਣ੍ਟਕੰ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਉਗ੍ਘੋਸਨੰ ਵਿਯ ਭਗਵਤੋ ''ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਥਾ''ਤਿ ਵਚਨੰ। ''ਉਭੋਪੇਤੇ ਕਕ੍ਖਲ਼ਾ, ਕੋ ਏਤ੍ਥ ਆਨਿਸੰਸੋ''ਤਿ ਗਾਮਿਕਾਨੰ ਚਿਨ੍ਤਨੰ ਵਿਯ ''ਭਗਵਾ 'ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਥਾ'ਤਿ ਆਹ, ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਏਤ੍ਥ ਆਨਿਸੰਸੋ, ਨਾਸ੍ਸ ਗੁਣੰ ਜਾਨਾਮਾ''ਤਿ ਸੋਤੂਨੰ ਚਿਨ੍ਤਨੰ। ਅਥਸ੍ਸ ਵਾਣਿਜਸ੍ਸ ''ਅਤਿਮਧੁਰੰ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ ਵਿਯ ਭਗਵਤੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਾਦਿਕੰ ਆਨਿਸੰਸਪ੍ਪਕਾਸਨੰ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤੇ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਮੂਲ਼ੰ ਦਤ੍ਵਾ ਗਾਮਿਕਾ ਵਿਯ ਗੁਲ਼ੰ ''ਇਮਿਨਾ ਆਨਿਸੰਸੇਨ ਪਲੋਭਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਮਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਤ੍ਥੰ ਪਲੋਭਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਕਥੇਸਿ।

ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਾਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਅਨਨ੍ਤੰ, ਆਕਾਸੰ ਅਨਨ੍ਤੰ ਆਕਾਸਾਨਨ੍ਤੰ, ਆਕਾਸਾਨਨ੍ਤੰ ਏਵ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚੰ, ਤੰ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਮਸ੍ਸ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨੰ ਦੇਵਾਯਤਨਮਿਵਾਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ। ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਤਤ੍ਥ ਝਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਭਵੰ ਉਪਗਤਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਵਿਸੇਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੬੫, ੧੪੩੬-੭)।

ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚੰ ਆਯਤਨਮਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ। ਏਵਮੇਤੰ ਝਾਨਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚਾਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਚ ਅਮਨਸਿਕਰਣੇਨ ਚ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਵ ਯਸ੍ਮਾ ਇਦੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯਮ੍ਪੇਤੰ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਅਨਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਵਸੇਨ ਨਾਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਅਨਨ੍ਤੰ, ਅਨਨ੍ਤਮੇਵ ਆਨਞ੍ਚੰ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਆਨਞ੍ਚੰ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਞ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਰੁਲ਼੍ਹੀਸਦ੍ਦੋ। ਤਦੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ। ਤਤ੍ਥ ਝਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਭਵੰ ਉਪਗਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਂ ਆਯਤਨਮਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ। ਏਵਮੇਤਂ ਝਾਨਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚਾਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਚ ਅਮਨਸਿਕਰਣੇਨ ਚ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਵ ਯਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਨ੍ਤਿ ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਭਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਸ੍ਸ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਕਿਞ੍ਚਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਵਿਞ੍ਞਾਣਾਪਗਮਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਝਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਭਵਂ ਉਪਗਤਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾ। **ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਮਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤੀ**ਤਿ ਇਮਂ ਸਤ੍ਤਮਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਠਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ । ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਯਥੇਵ ਸਞ੍ਞਾਯ, ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਪਿ ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਾ ਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਾਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤੀਸੁ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਭੂਤਨ੍ਤਿ ਅਭੂਤਤ੍ਥਂ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ। ਤਂ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਭਾਵਤੋ **ਅਤਚ੍ਛਂ**। ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਤੋ **ਅਨਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤਂ**। ਅਥ ਵਾ **ਅਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਨ੍ਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ। ਅਚੋਰਸ੍ਸੇਵ ''ਇਦਂ ਤੇ ਚੋਰਿਕਾਯ ਆਭਤਂ, ਨ ਇਦਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਘਰੇ ਧਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ। **ਅਤਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਥਾਕਾਰਂ ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਨ੍ਤਂ। **ਅਨਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਇਧਲੋਕਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪਰਲੋਕਤ੍ਥਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ। **ਨ ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਤਂ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਕਥਂ ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਕਥੇਤਿ। **ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਨਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਜਕਥਾਦਿਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਂ। **ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ। **ਤਤ੍ਰ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਤਥਾਗਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਤਿਯਬ੍ਯਾਕਰਣੇ ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ਤਥਾਗਤੋ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਹੋਤਿ। ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਆਦਾਨਕਾਲਂ ਗਹਣਕਾਲਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਸਹੇਤੁਕਂ ਸਕਾਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਪਤ੍ਤਕਾਲੇਯੇਵ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯੁਤ੍ਤਪਤ੍ਤਕਾਲੇ ਵਦਤੀਤਿ **ਕਾਲਵਾਦੀ**। ਭੂਤਂ ਸਭਾਵਂ ਵਦਤੀਤਿ **ਭੂਤਵਾਦੀ**। ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵਦਤੀਤਿ **ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ**। ਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮਂ ਵਦਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ**। ਸਂਵਰਾਦਿਵਿਨਯਂ ਵਦਤੀਤਿ **ਵਿਨਯਵਾਦੀ**। ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਚ ਤੇਨ ਤਂ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਪਦਵਸੇਨ ਵਾ ''ਕਤਮਂ ਤਂ ਰੂਪਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ? ਯਂ ਰੂਪਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਸਪ੍ਪਟਿਘਂ ਨੀਲਂ ਪੀਤਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੬੧੭-੬੧੮) ਨਯੇਨ ਅਨੇਕੇਹਿ ਨਾਮੇਹਿ ਤੇਰਸਹਿ ਵਾਰੇਹਿ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਨਯੇਹਿ ਵਿਭਜ੍ਜਮਾਨਂ ਤਥਮੇਵ ਹੋਤਿ ਵਿਤਥਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਦੀਸੁਪਿ। ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਸਦ੍ਦਾਦੀਸੁ ਤੇਸਂ ਵਿਵਿਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਦਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨਂ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ। **ਮੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ ਰਸਾਯਤਨਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ। **ਵਿਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਦਿਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਂ। **ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਤ੍ਤਂ। **ਪਰਿਯੇਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਅਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪਰਿਯੇਸਿਤਂ। **ਅਨੁਵਿਚਰਿਤਂ ਮਨਸਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਨੁਸਞ੍ਚਰਿਤਂ।

ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਯਞ੍ਹਿ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਇਮਸ੍ਸ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਨੀਲਂ ਪੀਤਕਨ੍ਤਿਆਦਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ''ਅਯਂ ਸਤ੍ਤੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਇਮਂ ਨਾਮ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸੁਮਨੋ ਵਾ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਵਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਵਾ ਜਾਤੋ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ। ਤਥਾ ਯਂ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਇਮਸ੍ਸ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਭੇਰਿਸਦ੍ਦੋ ਮੁਦਿਙ੍ਗਸਦ੍ਦੋਤਿਆਦਿ ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੂਲਗਨ੍ਧੋ ਤਚਗਨ੍ਧੋਤਿਆਦਿ ਗਨ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਂ ਘਾਨਦ੍ਵਾਰੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੂਲਰਸੋ ਖਨ੍ਧਰਸੋਤਿਆਦਿ ਰਸਾਰਮ੍ਮਣਂ ਜਿਵ੍ਹਾਦ੍ਵਾਰੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਕਕ੍ਖਲ਼ਂ ਮੁਦੁਕਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਤੇਜੋਧਾਤੁਵਾਯੋਧਾਤੁਭੇਦਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ''ਅਯਂ ਸਤ੍ਤੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਇਮਂ ਨਾਮ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਸੁਮਨੋ ਵਾ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਵਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਵਾ ਜਾਤੋ''ਤਿ

ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੰ। ਤਥਾ ਯੰ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਇਮਸ੍ਸ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਦਿਭੇਦੰ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੰ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ''ਅਯੰ ਸਤ੍ਤੋ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਇਮੰ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੰ ਵਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਸੁਮਨੋ ਵਾ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਵਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਵਾ ਜਾਤੋ''ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੰ।

ਯਞ੍ਹਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਇਮੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਸੁਤੰ ਮੁਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ, ਤਤ੍ਥ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਦਿਟ੍ਠੰ ਵਾ ਅਸੁਤੰ ਵਾ ਅਮੁਤੰ ਵਾ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਅਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਅਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ ਞਾਣੇਨ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤੰ। **ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਯੰ ਤਥਾ ਲੋਕੇਨ ਗਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਤਥੇਵ ਗਤਤ੍ਤਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਪਨ ''ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਗਤਸਦ੍ਦੇਨ ਏਕਤ੍ਥੰ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਨਿਗਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੮੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪.੨੩)।

''ਯਞ੍ਚ, ਚੁਨ੍ਦ, ਰਤ੍ਤਿੰ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਯੰ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨ੍ਤਰੇ ਭਾਸਤਿ ਲਪਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਤਥੇਵ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ –

ਏਤ੍ਥ ਯੰ ਰਤ੍ਤਿੰ ਭਗਵਾ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਅਪ੍ਪਰਾਜਿਤਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਮਾਰਾਨੰ ਮਤ੍ਥਕੰ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਯਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿੰ ਯਮਕਸਾਲਾਨਮਨ੍ਤਰੇ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ, ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਵਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣੇ ਕਾਲੇ ਪਠਮਬੋਧਿਯਾਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਬੋਧਿਯਾਪਿ ਪਚ੍ਛਿਮਬੋਧਿਯਾਪਿ ਯੰ ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯੰ... ਪੇ॰... ਵੇਦਲ੍ਲੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਚ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੰ ਅਨੂਨਮਨਧਿਕੰ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਰਾਗਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨੰ ਦੋਸਮੋਹਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਾਲਗ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਵਕ੍ਖਲਿਤੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਏਕਮੁਦ੍ਦਿਕਾਯ ਲਞ੍ਛਿਤੰ ਵਿਯ, ਏਕਨਾਲ਼ਿਯਾ ਮਿਤੰ ਵਿਯ, ਏਕਤੁਲਾਯ ਤੁਲਿਤੰ ਵਿਯ ਚ ਤਥਮੇਵ ਹੋਤਿ ਵਿਤਥੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਾਹ – ''ਯਞ੍ਚ, ਚੁਨ੍ਦ, ਰਤ੍ਤਿੰ ਤਥਾਗਤੋ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਤਥਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ। ਗਦਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਗਤਸਦ੍ਦੋ।

ਅਪਿ ਚ – ਆਗਦਨੰ ਆਗਦੋ, ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥੋ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਆਗਦੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਗਤੋਤਿ ਏਵਮੇਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

''ਯਥਾਵਾਦੀ, ਚੁਨ੍ਦ...ਪੇ॰... ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਵਾਚਾਯ ਕਾਯੋ ਅਨੁਲੋਮੇਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸਪਿ ਵਾਚਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਯਥਾਵਾਦੀ ਤਥਾਕਾਰੀ, ਯਥਾਕਾਰੀ ਤਥਾਵਾਦੀ ਚ ਹੋਤਿ, ਏਵੰਭੂਤਸ੍ਸ ਚਸ੍ਸ ਯਥਾ ਵਾਚਾ, ਕਾਯੋਪਿ ਤਥਾ ਗਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਚ ਕਾਯੋ, ਵਾਚਾਪਿ ਤਥਾ ਗਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋਤਿ ਉਪਰਿ ਭਵਗ੍ਗੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਵੀਚਿਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਅਭਿਭਵਤਿ ਸੀਲੇਨਪਿ ਸਮਾਧਿਨਾਪਿ ਪਞ੍ਞਾਯਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਨ ਤਸ੍ਸ ਤੁਲਾ ਵਾ ਪਮਾਣੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਅਤੁਲੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਰਾਜਰਾਜਾ ਦੇਵਦੇਵੋ ਸਕ੍ਕਾਨੰ ਅਤਿਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਅਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। **ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਏਕੰਸਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਦਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਦਸੋ**। ਵਸੰ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਵਸਵਤ੍ਤੀ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਅਗਦੋ ਵਿਯ ਅਗਦੋ, ਕੋ ਪਨੇਸ? ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੋ ਚੇਵ ਪੁਞ੍ਞੁਸ੍ਸਯੋ ਚ। ਤੇਨ ਹੇਸ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਦਿਬ੍ਬਾਗਦੇਨ ਸਪ੍ਪੇ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਪਰਪ੍ਪਵਾਦਿਨੋ ਸਦੇਵਕਞ੍ਚ ਲੋਕੰ ਅਭਿਭਵਤਿ। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬਲੋਕਾਭਿਭਵਨੇ ਤਥੋ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਮਯੋ ਚੇਵ ਪੁਞ੍ਞੁਸ੍ਸਯੋ ਚ ਅਗਦੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭)।

ਇਧਤ੍ਥਵ੍ਵੇ੧ ਜਾਨਾਤਿ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰ੧ਸੇਨਾਤਿ ਅਪੁਵ੍ਵਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰ੧ਸੇਨ ਇਧਤ੍ਥਵ੍ਵੇ੧ ਜਾਨਾਤਿ। **ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ**ਤਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਖਨ੍ਧਭੇਦਾ ਮਰਣਤੋ ਪਰਂ। **ਅਪਾਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ੧ੁਡ੍ਢਿਸਙ੍ਖਾਤਸੁਖਸਾਤਤੋ ਅਯਾ ਅਪੇਤਤ੍ਤਾ ਅਪਾਯੋ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਗਤਿ ਪਟਿਸਰਣਨ੍ਤਿ **ਦੁਗ੍ਗਤਿ**। ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਨੋ ਏਤ੍ਥ ੧ਿਨਿਪਤਨ੍ਤੀਤਿ **੧ਿਨਿਪਾਤੋ**। ਨਿਰਤਿਅਟ੍ਠੇਨ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਟ੍ਠੇਨ **ਨਿਰਯੋ**। ਤਂ **ਅਪਾਯਂ...ਪੇ॰... ਨਿਰਯਂ। ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ੧ਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਰਿਯਂ ਅਞ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾ, ਤੇਸਂ ਯੋਨਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ, ਤਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ। **ਪੇਤ੍ਤਿ੧ਿਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਭਾ੧ਂ ਪਤ੍ਤਾਨਂ ੧ਿਸਯੋਤਿ ਪੇਤ੍ਤਿ੧ਿਸਯੋ, ਤਂ ਪੇਤ੍ਤਿ੧ਿਸਯਂ। ਮਨਸੋ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਯ ਮਨੁਸ੍ਸਾ , ਤੇਸੁ **ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ**। ਇਤੋ ਪਰਂ **ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰ੧ਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਵ੍ਵਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰ੧ਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਆਸ੧ਾਨਂ ਖਯਾਤਿ ਆਸ੧ਾਨਂ ੧ਿਨਾਸੇਨ। **ਅਨਾਸ੧ਂ ਚੇਤੋ੧ਿਮੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਆਸ੧੧ਿਰਹਿਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਧਿਂ। **ਪਞ੍ਞਾ੧ਿਮੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਪਞ੍ਞਂ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਧਿ ਰਾਗ੧ਿਰਾਗਾ ਚੇਤੋ੧ਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਪਞ੍ਞਾ ਅ੧ਿਜ੍ਜਾ੧ਿਰਾਗਾ ਪਞ੍ਞਾ੧ਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ੧ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਣ੍ਹਾਚਰਿਤੇਨ ੧ਾ ਅਪ੍ਪਨਾਝਾਨਬਲੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ੧ਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍੧ਾ ਅਧਿਗਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਰਾਗ੧ਿਰਾਗਾ ਚੇਤੋ੧ਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਚਰਿਤੇਨ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਮਤ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍੧ਾ ੧ਿਪਸ੍ਸਿਤ੍੧ਾ ਅਧਿਗਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਅ੧ਿਜ੍ਜਾ੧ਿਰਾਗਾ ਪਞ੍ਞਾ੧ਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ੧ਾ ਕਾਮਰਾਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਰਾਗ੧ਿਰਾਗਾ ਚੇਤੋ੧ਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਅ੧ਿਜ੍ਜਾ੧ਿਰਾਗਾ ਪਞ੍ਞਾ੧ਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਧਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ੧ਿਮੋਕ੍ਖੇਨਾਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ੧ਿਮੋਕ੍ਖੋ ੧ੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ? ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਟ੍ਠੇਨ। ਕੋ ਅਯਂ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਟ੍ਠੋ ਨਾਮ? ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚ ਸੁਟ੍ਠੁ ੧ਿਮੁਚ੍ਚਨਟ੍ਠੋ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚ ਅਭਿਰਤਿ੧ਸੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ੧ਿਮੁਚ੍ਚਨਟ੍ਠੋ, ਪਿਤੁ ਅਙ੍ਕੇ ੧ਿਸ੍ਸਟ੍ਠਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਸ੍ਸ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਸਯਨਂ ੧ਿਯ ਅਨਿਗ੍ਗਹਿਤਭਾ੧ੇਨ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਤਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪ੧ਤ੍ਤੀਤਿ ੧ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏ੧ਰੂਪੇਨ ੧ਿਮੋਕ੍ਖੇਨ **ਧਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ। ੧ਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍੧ਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕ੧ਸੇਨ ਧਿਮੁਤ੍ਤਂ ਅਲ੍ਲੀਨਂ। **ਤਤ੍ਰਾਧਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਅਲ੍ਲੀਨਂ। **ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਝਾਨੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਂ। **ਤਦਾਧਿਪਤੇਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਝਾਨਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ। **ਰੂਪਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਗਰੁਕ੧ਸੇਨ ੧ੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਕੁਲਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਕੁਲਗਰੁਕ੧ਸੇਨ ੧ੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਲਾਭਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮ੧ਸੇਨ ੧ੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਚੀ੧ਰਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਚ੍ਚਯ੧ਸੇਨ ੧ੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯ੧ਸੇਨ ੧ੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਆਰਞ੍ਞਕਙ੍ਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਧੁਤਙ੍ਗਸਮਾਦਾਨ੧ਸੇਨ ੧ੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਟਿਲਾਭ੧ਸੇਨ ੧ੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਕਮ੍ਮਪਰਾਯਣਨ੍ਤਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰ੧ਸੇਨ। **੧ਿਪਾਕਪਰਾਯਣ**ਨ੍ਤਿ ਪ੧ਤ੍ਤਿ੧ਸੇਨ। **ਕਮ੍ਮਗਰੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਨਾਗਰੁਕਂ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗਰੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਗਰੁਕਂ।

੮੪. **ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਸਮ੍ਭ੧ਂ ਞਤ੍੧ਾ**ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ੧ੁਟ੍ਠਹਿਤ੍੧ਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਜਨਕਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਞਤ੍੧ਾ ''ਕਿਨ੍ਤਿ ਪਲਿਬੋਧੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ। **ਨਨ੍ਦਿਸਂਯੋਜਨਂ ਇਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰੂਪਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤਾ ਨਨ੍ਦੀ ਤਞ੍ਚ ਸਂਯੋਜਨਂ ਞਤ੍੧ਾ। **ਤਤੋ ਤਤ੍ਥ ੧ਿਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਥ ਤਤ੍ਥ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ੧ੁਟ੍ਠਹਿਤ੍੧ਾ ਤਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿ੧ਸੇਨ ੧ਿਪਸ੍ਸਤਿ। **ਏਤਂ ਞਾਣਂ ਤਥਂ ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤਂ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਏ੧ਂ ੧ਿਪਸ੍ਸਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਞਾਣਂ ਅ੧ਿਪਰੀਤਂ। **੧ੁਸੀਮਤੋ**ਤਿ ੧ੁਸਿਤ੧ਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇ੧।

ਏ੧ਂ ਭਗ੧ਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇ੧ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ਪੁਬ੍ਬਸਦਿਸੋ ਏ੧ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਪੋਸਾਲਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੫. ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੮੫. ਪਨ੍ਨਰਸਮੇ ਮੋਘਰਾਜਸੁਤ੍ਤੇ – **ਦ੍ਵਾਹਨ੍ਤਿ** ਦ੍ਵੇ ਵਾਰੇ ਅਹਂ। ਸੋ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਜਿਤਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੩੮ ਆਦਯੋ) ਚ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੪੬ ਆਦਯੋ) ਚ ਅਵਸਾਨੇ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਭਗਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕਂ ਆਗਮਯਮਾਨੋ ਨ ਬਜਾਕਾਸਿ। ਤੇਨਾਹ – ''ਦ੍ਵਾਹਂ ਸਕ੍ਕਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ। **ਯਾਵਤਤਿਯਞ੍ਚ ਦੇਵੀਸਿ, ਬਜਾਕਰੋਤੀਤਿ ਮੇ ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਵਤਤਿਯਞ੍ਚ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਭੂਤੋ ਇਸਿ ਭਗਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਬਜਾਕਰੋਤੀਤਿ ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ। ਗੋਧਾਵਰੀਤੀਰੇਯੇਵ ਕਿਰ ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸੋਸਿ। ਤੇਨਾਹ – ''ਬਜਾਕਰੋਤੀਤਿ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਂ ਏਵ।

੮੬. **ਅਯਂ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ। **ਪਰੋ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੋ। **ਸਦੇਵਕੋ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਯੁਤ੍ਤੋ। ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਸਦੇਵਕੋ''ਤਿ ਏਤਂ ਵਾ ''ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਯਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਤਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਲੋਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੮੭. **ਏਵਂ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਗ੍ਗਦਸ੍ਸਾਵਿਂ, ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਗਤਿਪਰਾਯਣਾਦੀਨਿ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੮੮. **ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ**ਤਿ ਅਵਸਿਯਪਵਤ੍ਤਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਵਾ ਤੁਚ੍ਛਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਪਸ੍ਸ। **ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਂ ਊਹਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ।

ਲੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਚਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਚਕ੍ਖੁ**। ਤਦੇਤਂ ਸਸਮ੍ਭਾਰਚਕ੍ਖੁਨੋ ਸੇਤਮਣ੍ਡਲਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਣ੍ਹਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਅਭਿਮੁਖੇ ਠਿਤਾਨਂ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੇਸਭੂਤੇ ਦਿਟ੍ਠਮਣ੍ਡਲੇ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਭਾਵਂ ਸਾਧਯਮਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਰੂਪਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਰੂਪਾ**, ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾ ਹਦਯਙ੍ਗਤਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ , ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ **ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ**। ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ **ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ। ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ। **ਵੇਦਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨ੍ਦਨਂ, ਵੇਦਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਦੇਵ ਸੁਖਯਤੀਤਿ **ਸੁਖਂ**, ਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਸੁਖਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਾ ਖਾਦਤਿ, ਖਨਤਿ ਚ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਬਾਧਨ੍ਤਿ **ਸੁਖਂ**। ਦੁਕ੍ਖਯਤੀਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਂ**। ਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਸੁਖਨ੍ਤਿ **ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ। ਮ**-ਕਾਰੋ ਸਨ੍ਧਿਪਦਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਪਨ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਆਹਾਰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ, ਸਨ੍ਤੀਰਣਾਦਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਸੁਣਾਤੀਤਿ **ਸੋਤਂ**, ਤਂ ਸਸਮ੍ਭਾਰਸੋਤਬਿਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਤਨੁਤਮ੍ਬਲੋਮਾਚਿਤੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਵੇਧਕਸਣ੍ਠਾਨੇ ਪਦੇਸੇ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਭਾਵਂ ਸਾਧਯਮਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਸਦ੍ਦੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਦ੍ਦਾ**, ਉਦਾਹਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਘਾਯਤੀਤਿ **ਘਾਨਂ**, ਤਂ ਸਸਮ੍ਭਾਰਘਾਨਬਿਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਜਪਦਸਣ੍ਠਾਨੇ ਪਦੇਸੇ ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਭਾਵਂ ਸਾਧਯਮਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਗਨ੍ਧਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਗਨ੍ਧਾ**, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਤ੍ਥੁਂ ਸੂਚਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਜੀਵਿਤਂ ਅਵ੍ਹਾਯਤੀਤਿ **ਜਿਵ੍ਹਾ**, ਸਾਯਨਟ੍ਠੇਨ ਵਾ **ਜਿਵ੍ਹਾ**। ਸਾ ਸਸਮ੍ਭਾਰਜਿਵ੍ਹਾਯ ਅਤਿਅਗ੍ਗਮੂਲਪਸ੍ਸਾਨਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਮਤਲਮਜ੍ਝੇ ਭਿਨ੍ਨਉਪ੍ਪਲਦਲਗ੍ਗਸਣ੍ਠਾਨੇ ਪਦੇਸੇ ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਭਾਵਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਰਸਨ੍ਤਿ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾਤਿ **ਰਸਾ**, ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨੰ ਆਸਵਧਮ੍ਮਾਨੰ ਆਯੋਤਿ **ਕਾਯੋ**। ਆਯੋਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੇਸੋ। ਸੋ ਯਾਵਤਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਪਵਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਕਾਯਪ੍ਪਸਾਦੋ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਭਾਵਂ ਸਾਧਯਮਾਨੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਫੁਸਿਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ**। ਮਨਤੀਤਿ **ਮਨੋ,** ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਕ੍ਖਣੰ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਾ। ਮਨੋ**ਤਿ ਸਹਾਵਜ੍ਜਨਭਵਙ੍ਗੰ। **ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ। **ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਜਵਨਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ। **ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਸੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਵਜ੍ਜੇਹਿ ਸੇਸੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਾਯ ਤੇਹੇਵ ਸੇਸਾਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਅਵਸਿਯਪਵਤ੍ਤਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਵਾਤਿ ਅਵਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਓਲੋਕਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰੂਪੇ ਵਸੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਵਸਵਤ੍ਤਿਭਾਵੋ ਇਸ੍ਸਰਭਾਵੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਵੇਦਨਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਨਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਯੇਵ ਚ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਨਾਮ ਪਰੇਸੰ ਅਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਸੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਪੁਰਾਣਮਿਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਨਯਿਦੰ ਪੁਰਾਣਕਮ੍ਮਮੇਵ, ਪੁਰਾਣਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਪਨੇਸ ਕਾਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਵੋਹਾਰੇਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਕਮ੍ਮਵੋਹਾਰਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਪੁਰਿਮਲਿਙ੍ਗਸਭਾਵਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – **ਅਭਿਸਙ੍ਖਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਭਿਸਞ੍ਚੇਤਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਨਾਵਤ੍ਥੁਕੋ, ਚੇਤਨਾਮੂਲਕੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਵੇਦਨਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾਯ ਵਤ੍ਥੂਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਰੂਪੇ ਸਾਰੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਾਰੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਵੇਦਨਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਰੂਪਂ ਅਸ੍ਸਾਰੰ ਨਿਸ੍ਸਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਂ ਅਸ੍ਸਾਰੰ ਸਾਰਵਿਰਹਿਤਞ੍ਚ। **ਸਾਰਾਪਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਰਤੋ ਅਪਗਤੰ। **ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਸਾਰੇਨ** ਵਾਤਿ ਭਙ੍ਗੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰੇਨ ਵਾ। ਕਸ੍ਸਚਿ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰੇਨ ਸਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਸੁਖਸਾਰਸਾਰੇਨ** ਵਾਤਿ ਠਿਤਿਸੁਖਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸੁਖਸਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਸੁਖਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ। **ਅਤ੍ਤਸਾਰਸਾਰੇਨ** ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ। **ਨਿਚ੍ਚੇਨ** ਵਾਤਿ ਭਙ੍ਗਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ। **ਧੁਵੇਨ** ਵਾਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕਾਲੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਥਿਰਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵਤੋ ਧੁਵੇਨ ਵਾ। **ਸਸ੍ਸਤੇਨ** ਵਾਤਿ ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਕਾਲੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵਤੋ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ। **ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ** ਵਾਤਿ ਜਰਾਭਙ੍ਗਵਸੇਨ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਪਕਤਿਕਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ।

ਚਕ੍ਖੁ ਸੁਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾਤਿ ''ਕਾਰਕੋ ਵੇਦਕੋ ਸਯਂਵਸੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਕੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋਯੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਸਬ੍ਬਂ ਚਕ੍ਖਾਦਿਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਏਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਤਨਿਯਞ੍ਚ ਏਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸੁਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਾਯੇਵ, ਸੁਞ੍ਞਾਤੀਤਧਮ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਸਾਰਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਲੋਕੇ ਚ ''ਸੁਞ੍ਞਂ ਘਰਂ ਸੁਞ੍ਞੋ ਘਟੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਘਰਸ੍ਸ ਘਟਸ੍ਸ ਚ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਘਟੇ ਚ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਭਗਵਤਾ ਚ ਇਤਿ ਯਮ੍ਪਿ ਕੋਚਿ ਤਤ੍ਥ ਨ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਤਂ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਯਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਇਦਮਤ੍ਥੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ **ਞਾਯਗਨ੍ਥੇ ਸਦ੍ਦਗਨ੍ਥੇ** ਚ ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ। ਇਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਕਥਿਤਂ। **ਅਨਿਸ੍ਸਰਿਯਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਇਸ੍ਸਰਿਯੇ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਅਕਾਮਕਾਰਿਯਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਕਾਮਂ ਅਰੁਚਿਕਰਣਵਸੇਨ। **ਅਪਾਪੁਣਿਯਤੋ**ਤਿ ਠਾਤੁਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵਤੋ। **ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਅਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਪਰਤੋ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤੋ। **ਵਿਵਿਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਤੋ।

ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਕੇਵਲਂ ਇਸ੍ਸਰਕਾਲਪਕਤੀਹਿ ਵਿਨਾ ਕੇਵਲਂ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਸੁਦ੍ਧਂ ਨਾਮ। ਅਤ੍ਤਨਿਯਵਿਰਹਿਤੋ ਸੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜੋਤਿ ਚ। **ਸੁਦ੍ਧਂ ਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਾਦਂ, ਸੁਦ੍ਧਂ ਸਙ੍ਖਾਰਸਨ੍ਤਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤਿਂ ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸਙ੍ਖਾਰਸਨ੍ਤਤਿਂ। ਤਥੇਵ ਸੁਦ੍ਧਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਿ, ਏਕਟ੍ਠਾਨਿ ਆਦਰੇਨ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਰਣਮੁਖੇ ਭਯਂ ਨ ਹੋਤਿ। **ਗਾਮਣੀ**ਤਿ ਆਲਪਨਂ। **ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਮਂ ਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਂ ਲੋਕਂ। ਯਦਾ ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਮਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ ਅਰਞ੍ਞੇ ਤਿਣਕਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਸੁ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਤਿਣਕਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਸਯਮੇਵ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਤਾ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਿਯੋ ਨਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇਪਿ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਵਾ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਵਾ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਮਂ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨਾਞ੍ਞਂ ਪਤ੍ਥਯਤੇ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਰਹਿਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਭਵਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਾ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ।

ਰੂਪਂ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤੀਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਾਰਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ। **ਅਹਨ੍ਤਿ** ਵਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ। **ਮਮਨ੍ਤਿ** ਵਾਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ। **ਅਸ੍ਮੀਤਿ** ਵਾਤਿ ਮਾਨਵਸੇਨ। **ਤਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤਂ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤਿ।

ਇਧਾਤਿ ਦੇਸਾਪਦੇਸੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਲੋਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੩)। ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਾਸਨਂ । ਯਥਾਹ – ''ਇਧੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣੋ, ਇਧ ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੯; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੪)। ਕਤ੍ਥਚਿ ਓਕਾਸਂ। ਯਥਾਹ –

> ''ਇਧੇਵ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸ, ਦੇਵਭੂਤਸ੍ਸ ਮੇ ਸਤੋ।
> ਪੁਨਰਾਯੁ ਚ ਮੇ ਲਦ੍ਧੋ, ਏਵਂ ਜਾਨਾਹਿ ਮਾਰਿਸਾ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੬੯)।

ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਯਥਾਹ – ''ਇਧਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਅਸ੍ਸਂ ਪਵਾਰਿਤੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦)। ਇਧ ਪਨ ਲੋਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਆਗਮਾਧਿਗਮਾਭਾਵਾ ਞੇਯ੍ਯੋ ''ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ''ਇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਖਨ੍ਧਧਾਤੁਆਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਵਿਨਿਚ੍ਛਯਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪਟਿਸੇਧਕੋ ਨੇਵ ਆਗਮੋ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਨੇਵ ਅਧਿਗਮੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਆਗਮਾਧਿਗਮਾਭਾਵਾ ਞੇਯ੍ਯੋ ''ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ'' ਇਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਂ –

> ਪੁਥੂਨਂ ਜਨਨਾਦੀਹਿ, ਕਾਰਣੇਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ।
> ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ, ਪੁਥੁਵਾਯਂ ਜਨੋ ਇਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੫੧; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧.੧੩੦)।

ਸੋ ਹਿ ਪੁਥੂਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਦੀਨਂ ਜਨਨਾਦੀਹਿਪਿ ਕਾਰਣੇਹਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ**। ਯਥਾਹ – ਪੁਥੁ ਕਿਲੇਸੇ ਜਨੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ , ਪੁਥੁ ਅਵਿਹਤਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਕਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਸਤ੍ਥਾਰਾਨਂ ਮੁਖੁਲ੍ਲੋਕਿਕਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਸਬ੍ਬਗਤੀਹਿ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਓਘੇਹਿ ਵੁਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਸਨ੍ਤਾਪੇਹਿ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਪਰਿਲਾਹੇਹਿ ਪਰਿਡਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਧਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਪਞ੍ਚਹਿ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਆਵੁਟਾ ਨਿਵੁਟਾ ਓਵੁਟਾ ਪਿਹਿਤਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ (ਮਹਾਨਿ॰ ੫੧, ੯੪), ਪੁਥੂਨਂ ਵਾ ਗਣਨਪਥਮਤੀਤਾਨਂ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਪਰਮ੍ਮੁਖਾਨਂ ਨੀਚਧਮ੍ਮਸਮਾਚਾਰਾਨਂ ਜਨਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁਵ ਅਯਂ ਵਿਸੁਂਯੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਤੋ,

ਵਿਸੰਸਟ੍ਠੋ ਸੀਲਸੁਤਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਰਿਯੇਹਿ ਜਨੋਤਿਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। ਏਵਮੇਤੇਹਿ ‘‘ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ’’ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਯੇ ਤੇ –

> ‘‘ਦੁਵੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਬੁਦ੍ਧੇਨਾਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਾ।
> ਅਨ੍ਧੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਏਕੋ, ਕਲਜਾਣੇਕੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੬੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੫੧; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧.੧੩੦; ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੦੭) –

ਦ੍ਵੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੁ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀਤਿਆਦੀਸੁ **ਅਰਿਯਾ**ਤਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ, ਅਨਯੇ ਨ ਇਰਿਯਨਤੋ, ਅਯੇ ਇਰਿਯਨਤੋ, ਸਦੇਵਕੇਨ ਚ ਲੋਕੇਨ ਅਰਣੀਯਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਾ ਏਵ ਵਾ ਇਧ ਅਰਿਯਾ। ਯਥਾਹ – ‘‘ਸਦੇਵਕੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਿਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੯੮)।

ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਾ ਚ ‘‘ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਯੋਗੇਨ ਸੋਭਨਾ ਪੁਰਿਸਾਤਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ। ਸਬ੍ਬੇਵ ਵਾ ਏਤੇ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਬੁਦ੍ਧਾਪਿ ਹਿ ਅਰਿਯਾ ਚ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਪਿ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਯੋ ਵੇ ਕਤਞ੍ਞੂ ਕਤਵੇਦਿ ਧੀਰੋ, ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿ ਚ ਹੋਤਿ।
> ਦੁਖਿਤਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ ਕਰੋਤਿ ਕਿਚ੍ਚਂ, ਤਥਾਵਿਧਂ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਂ ਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧.੧੩੦; ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੦੭)।

‘‘ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿ ਚ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਤਞ੍ਞੁਤਾਦੀਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਬੁਦ੍ਧਾਤਿ, ਯੋ ਇਮੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਨਸੀਲੋ, ਨ ਚ ਦਸ੍ਸਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰੀ, ਸੋ **ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਞਾਣੇਨ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀਤਿ ਦੁਵਿਧੋ, ਤੇਸੁ ਞਾਣੇਨ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਹਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਅਰਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਾਪਿ ਅਦਿਟ੍ਠਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਣ੍ਣਮਤ੍ਤਗਹਣਤੋ, ਨ ਅਰਿਯਭਾਵਗੋਚਰਤੋ। ਸੋਣਸਿਙ੍ਗਾਲਾਦਯੋਪਿ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਰਿਯੇ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਤੇ ਅਰਿਯਾਨਂ ਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਵਤ੍ਥੁ – ਚਿਤ੍ਤਲਪਬ੍ਬਤਵਾਸਿਨੋ ਕਿਰ ਖੀਣਾਸਵਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਵੁਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਏਕਦਿਵਸਂ ਥੇਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਥੇਰਂ ਪੁਚ੍ਛਿ – ‘‘ਅਰਿਯਾ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੀਦਿਸਾ’’ਤਿ? ਥੇਰੋ ਆਹ – ‘‘ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮਹਲ੍ਲਕੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਹ ਚਰਨ੍ਤੋਪਿ ਨੇਵ ਅਰਿਯੇ ਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਦੁਜ੍ਜਾਨਾ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਾ’’ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਸੋ ਨੇਵ ਅਞ੍ਞਾਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਸ੍ਸਨਂ ਨ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਞਾਣੇਨ ਦਸ੍ਸਨਮੇਵ ਦਸ੍ਸਨਂ। ਯਥਾਹ – ‘‘ਅਲਂ ਤੇ, ਵਕ੍ਕਲਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਇਮਿਨਾ ਪੂਤਿਕਾਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇਨ, ਯੋ ਖੋ, ਵਕ੍ਕਲਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਮਂ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੭)। ਤਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਞਾਣੇਨ ਅਰਿਯੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ, ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਧਿਗਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ, ਅਰਿਯਕਰਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਰਿਯਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਅਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ‘‘ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋਤਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਭੇਦੇ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਕੁਸਲੋ। **ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ –

> ਦੁਵਿਧੋ ਵਿਨਯੋ ਨਾਮ, ਏਕਮੇਕੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਧਾ।

> ਅਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸ ਅਯਂ, ‘‘ਅਵਿਨੀਤੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਉਰਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧.੧੩੦; ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੦੭)।

ਅਯਞ੍ਹਿ ਸਂਵਰਵਿਨਯੋ ਪਹਾਨਵਿਨਯੋਤਿ ਦੁਵਿਧੋ ਵਿਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਦੁਵਿਧੇਪਿ ਵਿਨਯੇ ਏਕਮੇਕੋਪਿ ਵਿਨਯੋ ਪਞ੍ਚਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। **ਸਂਵਰਵਿਨਯੋ**ਪਿ ਹਿ ਸੀਲਸਂਵਰੋ ਸਤਿਸਂਵਰੋ ਞਾਣਸਂਵਰੋ ਖਨ੍ਤਿਸਂਵਰੋ ਵੀਰਿਯਸਂਵਰੋਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ। **ਪਹਾਨਵਿਨਯੋ**ਪਿ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ।

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਇਮਿਨਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਉਪੇਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮੁਪੇਤੋ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੧੧) ਅਯਂ **ਸੀਲਸਂਵਰੋ**। ‘‘ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬) ਅਯਂ **ਸਤਿਸਂਵਰੋ**।

> ‘‘ਯਾਨਿ ਸੋਤਾਨਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, (ਅਜਿਤਾਤਿ ਭਗਵਾ,)
> ਸਤਿ ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਰਣਂ।
> ਸੋਤਾਨਂ ਸਂਵਰਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧਿਯ੍ਯਰੇ’’ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੪੧; ਚੂਲਨਿ॰ ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੪; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੧, ੪੫; ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੦੭) –

ਅਯਂ **ਞਾਣਸਂਵਰੋ**। ‘‘ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਸੀਤਸ੍ਸ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੧੪; ੬.੫੮) ਅਯਂ **ਖਨ੍ਤਿਸਂਵਰੋ**। ‘‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੧੪; ੬.੫੮) ਅਯਂ **ਵੀਰਿਯਸਂਵਰੋ**। ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਚਾਯਂ ਸਂਵਰੋ ਯਥਾਸਕਂ ਸਂਵਰਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨਂ ਸਂਵਰਣਤੋ ‘‘ਸਂਵਰੋ’’, ਵਿਨਯਨਤੋ ‘‘ਵਿਨਯੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਸਂਵਰਵਿਨਯੋ ਪਞ੍ਚਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਥਾ ਯਂ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਦੀਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਸੁ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਦੀਪਾਲੋਕੇਨੇਵ ਤਮਸ੍ਸ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਨਾਮਰੂਪਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਅਹੇਤੁਵਿਸਮਹੇਤੁਦਿਟ੍ਠੀਨਂ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਪਰਭਾਗੇਨ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣੇਨ ਕਥਂਕਥੀਭਾਵਸ੍ਸ, ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨੇਨ ‘‘ਅਹਂ ਮਮਾ’’ਤਿ ਗਾਹਸ੍ਸ, ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਅਮਗ੍ਗੇ ਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞਾਯ, ਉਦਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਵਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਭਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਭਯੇ ਅਭਯਸਞ੍ਞਾਯ, ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਸ੍ਸਾਦਸਞ੍ਞਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਭਿਰਤਿਸਞ੍ਞਾਯ , ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਞਾਣੇਨ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਾਮਤਾਯ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣੇਨ ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯ, ਅਨੁਲੋਮੇਨ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਪਟਿਲੋਮਭਾਵਸ੍ਸ, ਗੋਤ੍ਰਭੁਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ। ਏਤਂ **ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਂ** ਨਾਮ।

ਯਂ ਪਨ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਭੇਦੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਨਿਵਾਰਣਤੋ ਘਟਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਉਦਕਪਿਟ੍ਠੇ ਸੇਵਾਲਸ੍ਸ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਨੀਵਰਣਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਂ, ਏਤਂ **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਂ** ਨਾਮ। ਯਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਤਂਤਂਮਗ੍ਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ‘‘ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੭੭; ਵਿਭ॰ ੬੨੮) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਪਕ੍ਖਿਯਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਗਣਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਪਹਾਨਂ, ਇਦਂ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਂ** ਨਾਮ। ਯਂ ਪਨ ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ, ਏਤਂ **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨਂ** ਨਾਮ। ਯਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਨਿਸ੍ਸਟਤ੍ਤਾ ਪਹੀਨਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਏਤਂ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਪ੍ਪਹਾਨਂ** ਨਾਮ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਪਹਾਨਂ ਯਸ੍ਮਾ ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਪਹਾਨਂ, ਵਿਨਯਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਨਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਪਹਾਨਵਿਨਯੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਂ ਤਂ ਪਹਾਨਵਤੋ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋਪੇਤਂ ‘‘ਪਹਾਨਵਿਨਯੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਪਹਾਨਵਿਨਯੋਪਿ ਪਞ੍ਚਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਉਰਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧.੧੩੦)।

ਏਵਮਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦੁਵਿਧੋ ਭੇਦਤੋ ਚ ਦਸਵਿਧੋ ਵਿਨਯੋ ਭਿਨ੍ਨਸਂਵਰਤ੍ਤਾ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਯਸ੍ਮਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸੁਤਵਤੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸ ਅਯਂ ''ਅਵਿਨੀਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ **ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣਞ੍ਹਿ ਏਤਮਤ੍ਥਤੋ। ਯਥਾਹ – ''ਯੇਵ ਤੇ ਅਰਿਯਾ, ਤੇਵ ਤੇ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ। ਯੇਵ ਤੇ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ, ਤੇਵ ਤੇ ਅਰਿਯਾ। ਯੋ ਏਵ ਸੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਏਵ ਸੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਯੋ ਏਵ ਸੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਏਵ ਸੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਯੇਵ ਤੇ ਅਰਿਯਵਿਨਯਾ, ਤੇਵ ਤੇ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਵਿਨਯਾ। ਯੇਵ ਤੇ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਵਿਨਯਾ, ਤੇਵ ਤੇ ਅਰਿਯਵਿਨਯਾ। ਅਰਿਯੇਤਿ ਵਾ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਤਿ ਵਾ, ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇਤਿ ਵਾ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇਤਿ ਵਾ, ਅਰਿਯਵਿਨਯੇਤਿ ਵਾ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਵਿਨਯੇਤਿ ਵਾ ਏਸੇਸੇ ਏਕੇ ਏਕਟ੍ਠੇ ਸਮੇ ਸਮਭਾਗੇ ਤਜ੍ਜਾਤੇ ਤਞ੍ਞੇਵਾਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੦੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧.੧੩੦)।

ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ''ਯਂ ਰੂਪਂ, ਸੋ ਅਹਂ, ਯੋ ਅਹਂ, ਤਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਲਪ੍ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਝਾਯਤੋ ''ਯਾ ਅਚ੍ਚਿ, ਸੋ ਵਣ੍ਣੋ। ਯੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਸਾ ਅਚ੍ਚੀ''ਤਿ ਅਚ੍ਚਿਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ...ਪੇ॰... ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੩੦-੧੩੧) ਏਵਂ ਰੂਪਂ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਂ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਛਾਯਾਵਨ੍ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਵਿਯ ਤਂ ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਮੇਵ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਮਿਂ ਗਨ੍ਧਂ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨਿ ਰੂਪਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਮੇਵ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਰਣ੍ਡਕੇ ਮਣਿਂ ਵਿਯ ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਵੇਦਨਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਤਤ੍ਥ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਰੂਪਂਯੇਵ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਕਥਿਤਂ। ''ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਰੂਪਂ, ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ। ਵੇਦਨਂ ਅਤ੍ਤਤੋ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੩੧) ਇਮੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਅਰੂਪਂ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਕਥਿਤਂ, ''ਵੇਦਨਾਵਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਵੇਦਨਾ, ਵੇਦਨਾਯ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਚਤੂਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਰੂਪਾਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕੋ ਅਤ੍ਤਾ ਕਥਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਕਥਿਤਾ। ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਨ੍ਨਰਸ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਪਞ੍ਚ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਮਗ੍ਗਾਵਰਣਾ, ਨ ਸਗ੍ਗਾਵਰਣਾ, ਪਠਮਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਆਰਞ੍ਞਿਕੋਤਿ ਅਰਞ੍ਞੇ ਨਿਵਾਸਂ। **ਪਵਨੇ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੇ ਗਮ੍ਭੀਰਵਨੇ। **ਚਰਮਾਨੋ**ਤਿ ਤਹਿਂ ਤਹਿਂ ਵਿਚਰਮਾਨੋ। **ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਭਯੋ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕੋ ਚਰਤਿ। **ਅਨਾਪਾਥਗਤੋ ਲੁਦ੍ਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਿਗਲੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਮ੍ਮੁਖਗਤੋ। **ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਮਾਰਂ ਵਾ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰਂ ਵਾ ਅਨ੍ਧਂ ਅਕਾਸਿ। **ਅਪਦਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਪਦਂ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਾਸੇਤ੍ਵਾ। **ਮਾਰਚਕ੍ਖੁਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਤੋ**ਤਿ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨਵਿਸਯਂ ਪਤ੍ਤੋ। **ਅਨਾਪਾਥਗਤੋ**ਤਿ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਰਮ੍ਮੁਖਂ ਪਤ੍ਤੋ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋਯੇਵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੬. ਪਿਙ੍ਗਿਯਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੮੯. ਸੋਲ਼ਸਮੇ ਪਿਙ੍ਗਿਯਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਜਿਣ੍ਣੋਹਮਸ੍ਮਿ ਅਬਲੋ** ਵੀਤਵਣ੍ਣੋਤਿ ਸੋ ਕਿਰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਜਰਾਭਿਭੂਤੋ ਵੀਸਵਸ੍ਸਸਤਿਕੋ ਜਾਤਿਯਾ, ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਚ ''ਇਧ ਪਾਦੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਕਰੋਤਿ, ਵਿਨਟ੍ਠਪੁਰਿਮਛਵਿਵਣ੍ਣੋ ਚ। ਤੇਨਾਹ – ''ਜਿਣ੍ਣੋਹਮਸ੍ਮਿ ਅਬਲੋ ਵੀਤਵਣ੍ਣੋ''ਤਿ। **ਮਾਹੰ ਨਸ੍ਸੰ ਮੋਮੁਹੋ ਅਨ੍ਤਰਾਵ**ਾਤਿ ਮਾਹੰ ਤੁਯ੍ਹੰ ਧਮ੍ਮੰ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਵ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨਸ੍ਸਿੰ। **ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਇਧ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਧੇਵ ਤਵ ਪਾਦਮੂਲੇ ਪਾਸਾਣਕੇ ਚੇਤਿਯੇ ਵਾ ਜਾਤਿਜਰਾਯ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਧਮ੍ਮਰਸੰ ਅਹੰ ਵਿਜਞ੍ਞੰ, ਤੰ ਮੇ ਆਚਿਕ੍ਖ।

ਅਬਲੋਤਿ ਬਲਵਿਰਹਿਤੋ। **ਦੁਬ੍ਬਲੋ**ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਬਲੋ। **ਅਪ੍ਪਬਲੋ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਬਲੋ। **ਅਪ੍ਪਥਾਮੋ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਵੀਰਿਯੋ। **ਵੀਤਵਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਛਵਿਵਣ੍ਣੋ। **ਵਿਗਤਵਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਅਪਗਤਛਵਿਵਣ੍ਣੋ। **ਵਿਗਚ੍ਛਿਤਵਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਦੂਰੀਭੂਤਛਵਿਵਣ੍ਣੋ। **ਯਾ ਸਾ ਪੁਰਿਮਾ ਸੁਭਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ**ਤਿ ਯਾ ਸਾ ਸੁਭਾ ਸੁਨ੍ਦਰਾ ਪੁਰਿਮਕਾਲੇ ਸਤਿ, ਸਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਵਿਗਤਾ। **ਆਦੀਨਵੋ ਪਾਤੁਭੂਤੋ**ਤਿ ਉਪਦ੍ਦਵੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ''ਯਾ ਸਾ ਪੁਰਿਮਾ ਸੁਭਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ''ਤਿ ਪਾਠੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ''ਯਾ ਸੁਭਾ ਅਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਅਸੁਦ੍ਧਾਤਿ ਪਟਲਾਦੀਹਿ ਅਸੁਦ੍ਧਾ। **ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਤਿਮਿਰਾਦੀਹਿ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਾ। **ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਫੋਟਪਟਲਾਦੀਹਿ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ। **ਅਵੋਦਾਤਾ**ਤਿ ਨਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ ਪਸਨ੍ਨਸਦਿਸਾ। **ਨੇ ਤਥਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੇ ਪਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਪੋਰਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੰ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਓਲੋਕੇਮਿ, ਤਥਾ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਇਦਾਨਿ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮਿ। **ਸੋਤੰ ਅਸੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਮਾਹੰ ਨਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੰ ਮਾ ਵਿਨਸ੍ਸੰ।

੯੦. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ ਕਾਯੇ ਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ''ਜਿਣ੍ਣੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤੇਨਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਕਾਯੇ ਸਿਨੇਹਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥੰ **"ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਰੂਪੇਸੁ ਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੇ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪੇਸੂ**ਤਿ ਰੂਪਹੇਤੁ ਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ। **ਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੇ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਦੀਹਿ ਉਪਹਞ੍ਞਮਾਨੇ। **ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਰੂਪੇਸੂ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਰੋਗਾਦੀਹਿ ਚ ਰੂਪਹੇਤੁਯੇਵ ਜਨਾ ਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਬਾਧਿਯਨ੍ਤਿ।

ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੀਤਿ ਘਟੀਯਨ੍ਤਿ। **ਵਿਹਞ੍ਞਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਹੇਸਿਯਨ੍ਤਿ। **ਉਪਵਿਹਞ੍ਞਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਚ੍ਛੇਦਾਦਿੰ ਲਭਨ੍ਤਿ। **ਉਪਘਾਤਿਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਰਣੰ ਲਭਨ੍ਤਿ। **ਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਪੀਲ਼ਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਘਾਤੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਘਟ੍ਟਨੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। **ਬ੍ਯਾਧਿਤਾ**ਤਿ ਭੀਤਾ। **ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਘਾਤੰ ਪਤ੍ਤਾ। **ਵਮਾਨੇ**ਤਿ ਨਸ੍ਸਮਾਨੇ।

੯੧. ਏਵੰ ਭਗਵਤਾ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤੰ, ਤਾਵ ਕਥਿਤੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ ਜਰਾਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ ਵਿਸੇਸੰ ਅਨਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚ ਪੁਨ **"ਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ"**ਤਿ ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਥੋਮੇਨ੍ਤੋ ਦੇਸਨੰ ਯਾਚਤਿ।

੯੨. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪੁਨਪਿ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤੰ, ਤਾਵ ਪਟਿਪਦੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਨ੍ਨੇ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ।

ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਨ੍ਨੇਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇ। **ਤਣ੍ਹਾਨੁਗੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਹ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ। **ਤਣ੍ਹਾਨੁਗਤੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨ੍ਤੇ। **ਤਣ੍ਹਾਨੁਸਟੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਹ ਧਾਵਨ੍ਤੇ। **ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਨਿਮੁਗ੍ਗੇ। **ਪਟਿਪਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਵਤ੍ਥਟੇ। **ਅਭਿਭੂਤੇ**ਤਿ ਮਦ੍ਦਿਤੇ। **ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇ।

ਸਨ੍ਤਾਪਜਾਤੇਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਪੇ। **ਈਤਿਜਾਤੇ**ਤਿ ਰੋਗੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ। **ਉਪਦ੍ਦਵਜਾਤੇ**ਤਿ ਆਦੀਨਵਜਾਤੇ। **ਉਪਸਗ੍ਗਜਾਤੇ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਜਾਤੇ।

ਵਿਰਜੰ ਵੀਤਮਲਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਿਰਜ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਗਤਰਾਗਾਦਿਰਜੰ। **ਵੀਤਮਲ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਤਰਾਗਾਦਿਮਲੰ। ਰਾਗਾਦਯੋ ਹਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਣਟ੍ਠੇਨ ਰਜੋ ਨਾਮ, ਦੂਸਟ੍ਠੇਨ ਮਲੰ ਨਾਮ। **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁ**ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗਞਾਣੰ , ਕਤ੍ਥਚਿ ਆਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਾਨਿ,

ਕਤ੍ਥਚਿ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗਞਾਣਮ੍ਪਿ। ਇਧ ਪਨ ਜਟਿਲਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗਞਾਣਂ। ਪਿਙ੍ਗਿਯਸ੍ਸ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਮੇਵ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਏਵਂ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ। ਸੋ ਕਿਰ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਏਵਂ ਵਿਚਿਤ੍ਰਪਟਿਭਾਨਂ ਨਾਮ ਦੇਸਨਂ ਨ ਲਭਤਿ ਮਯ੍ਹਂ ਮਾਤੁਲੋ ਬਾਵਰੀ ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ। ਤੇਨ ਸਿਨੇਹਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਹਸ੍ਸਜਟਿਲਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਂਸੁ। ਸਬ੍ਬੇਵ ਇਦ੍ਧਿਮਯਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਰਾ ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਪਿਙ੍ਗਿਯਮਾਣਵਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੭. ਪਾਰਾਯਨਤ੍ਥੁਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੯੩. ਇਤੋ ਪਰਂ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਾ ਦੇਸਨਂ ਥੋਮੇਨ੍ਤਾ "**ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹਂਸੁ। ਤਤ੍ਥ **ਇਦਮਵੋਚਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਾਰਾਯਨਂ ਅਵੋਚ। **ਪਰਿਚਾਰਕਸੋਲ਼ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਾਵਰਿਸ੍ਸ ਪਰਿਚਾਰਕੇਨ ਪਿਙ੍ਗਿਯੇਨ ਸਹ ਸੋਲ਼ਸਾਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਚਾਰਕਾਨਂ ਸੋਲ਼ਸਾਨਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚਾਰਕਸੋਲ਼ਸਾਨਂ। ਤੇ ਏਵ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਤਤ੍ਥ ਸੋਲ਼ਸਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਪੁਰਤੋ ਚ ਪਚ੍ਛਤੋ ਚ ਵਾਮਪਸ੍ਸਤੋ ਚ ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸਤੋ ਚ ਛ ਛ ਯੋਜਨਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਉਜੁਕੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਿਕਾ ਅਹੋਸਿ। **ਅਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਯਾਚਿਤੋ।

੯੪-੯੭. **ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ। **ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਮਞ੍ਞਾਯ। **ਪਾਰਾਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਇਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਵਚਨਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਨਾਮਾਨਿ ਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤੋ "**ਅਜਿਤੋ…ਪੇ॰… ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠਮੁਪਾਗਮੁ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਚਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੀਲਾਦਿਨਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ। **ਇਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਮਹੇਸਿਂ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਉਪਾਗਮਿਂਸੂ**ਤਿ ਸਮੀਪਂ ਗਮਿਂਸੁ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੂ**ਤਿ ਅਵਿਦੂਰਟ੍ਠਾਨਂ ਗਮਿਂਸੁ। **ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਂਸੂ**ਤਿ ਸਮੀਪੇ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿਂਸੂ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਂ ਆਹਰਿਂਸੁ। **ਪਰਿਗਣ੍ਹਿਂਸੂ**ਤਿ ਤੁਲਯਿਂਸੁ। ''ਚੋਦਯਿਂਸੂ''ਤਿ ਕੇਚਿ।

ਸੀਲਾਚਾਰਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀਤਿ ਉਤ੍ਤਮਸੀਲਾਚਾਰਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਸੀਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਗਮ੍ਭੀਰੇਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨਂ। **ਦੁਦ੍ਦਸੇ**ਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ ਦੁਦ੍ਦਸੇ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੇ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸੁਖੇਨ ਦਟ੍ਠੁਂ। ਦੁਦ੍ਦਸਤ੍ਤਾਵ **ਦੁਰਨੁਬੋਧੇ,** ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਵਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੇ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸੁਖੇਨ ਅਵਬੁਜ੍ਝਿਤੁਂ। **ਸਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤੇ। **ਪਣੀਤੇ**ਤਿ ਅਤਪ੍ਪਕੇ। ਇਦਂ ਦ੍ਵਯਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤਕ੍ਕਾਵਚਰੇ**ਤਿ ਤਕ੍ਕੇਨ ਨ ਅਵਚਰਿਤਬ੍ਬੇ ਨ ਓਗਾਹਿਤਬ੍ਬੇ ਞਾਣੇਨੇਵ ਅਵਚਰਿਤਬ੍ਬੇ। **ਨਿਪੁਣੇ**ਤਿ ਸਣ੍ਹੇ। **ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯੇ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੇ।

੯੮. **ਤੋਸੇਸੀ**ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਿਂ ਆਪਾਦੇਸਿ। **ਵਿਤੋਸੇਸੀ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਾ ਤੇਸਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ। **ਪਸਾਦੇਸੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸਾਦਂ ਅਕਾਸਿ । **ਆਰਾਧੇਸੀ**ਤਿ ਆਰਾਧਯਿ ਸਿਦ੍ਧਿਂ ਪਾਪੇਸਿ। **ਅਤ੍ਤਮਨੇ ਅਕਾਸੀ**ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਵਸੇਨ ਸਕਮਨੇ ਅਕਾਸਿ।

੯੯. ਤਤੋ ਪਰਂ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮਚਰਿਂਸੂ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਚਰਿਂਸੁ।

੧੦੧. **ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਰਾਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਾਰਭੂਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਪਾਰਾਯਨਤ੍ਥੁਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੮. ਪਾਰਾਯਨਾਨੁਗੀਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੨. **ਪਾਰਾਯਨਮਨੁਗਾਯਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਅਯੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ – ਭਗਵਤਾ ਹਿ ਪਾਰਾਯਨੇ ਦੇਸਿਤੇ ਸੋਲ਼ਸਸਹਸ੍ਸਜਟਿਲਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਿੰਸੁ, ਅਵਸੇਸਾਨਞ੍ਚ ਚੁਦ੍ਦਸਕੋਟਿਸਙ੍ਖਾਨੰ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਪੋਰਾਣੇਹਿ –

''ਤਤੋ ਪਾਸਾਣਕੇ ਰਮ੍ਮੇ, ਪਾਰਾਯਨਸਮਾਗਮੇ।
ਅਮਤੰ ਪਾਪਯੀ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਚੁਦ੍ਦਸ ਪਾਣਕੋਟਿਯੋ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੧੩੮)।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਤਤੋ ਤਤੋ ਆਗਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਭਗਵਤੋ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਾਮਨਿਗਮਾਦੀਸ੍ਵੇਵ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁੰ। ਭਗਵਾਪਿ ਸਾਵਤ੍ਥਿਮੇਵ ਅਗਮਾਸਿ ਪਰਿਚਾਰਕਸੋਲ਼ਸਾਦੀਹਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਪਰਿਵੁਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਆਹ – ''ਗਚ੍ਛਾਮਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬਾਵਰਿਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੰ ਆਰੋਚੇਤੁੰ, ਪਟਿਸ੍ਸੁਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਮਯਾ''ਤਿ। ਅਥ ਭਗਵਤਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ ਞਾਣਗਮਨੇਨੇਵ ਗੋਧਾਵਰੀਤੀਰੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਾਦਗਮਨੇਨ ਅਸ੍ਸਮਾਭਿਮੁਖੋ ਅਗਮਾਸਿ। ਤਮੇਨੰ ਬਾਵਰੀ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਮਗ੍ਗੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਦੂਰਤੋਵ ਤੰ ਖਾਰਿਜਟਾਦਿਵਿਰਹਿਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁਵੇਸੇਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਨਿਟ੍ਠਮਗਮਾਸਿ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚਾਪਿ ਨੰ ਪੁਚ੍ਛਿ – ''ਕਿੰ, ਪਿਙ੍ਗਿਯ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਪਾਸਾਣਕੇ ਚੇਤਿਯੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸਿ, ਤਮਹੰ ਤੁਯ੍ਹੰ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਤਤੋ ਬਾਵਰੀ ਮਹਤਾ ਸਕ੍ਕਾਰੇਨ ਸਪਰਿਸੋ ਤੰ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ ਆਸਨੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ **"ਪਾਰਾਯਨਮਨੁਗਾਯਿਸ੍ਸ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਗਾਯਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਗੀਤੰ ਅਨੁਗਾਯਿਸ੍ਸੰ। **ਯਥਾਦ੍ਦਕ੍ਖੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮ੍ਬੋਧੇਨ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣੇਨ ਚ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ। **ਨਿਕ੍ਕਾਮੋ**ਤਿ ਪਹੀਨਕਾਮੋ। ''ਨਿਕ੍ਕਮੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਵੀਰਿਯਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਵਾ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖਾ। **ਨਿਬ੍ਬਨੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਵਨਵਿਰਹਿਤੋ, ਤਣ੍ਹਾਵਿਰਹਿਤੋ ਏਵ ਵਾ। **ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਮੁਸਾ ਭਣੇ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਮੁਸਾ ਭਣੇਯ੍ਯ, ਏਤੇ ਤਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਵਨੇ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਜਨੇਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੧੩੮)।

ਅਮਲੋਤਿ ਕਿਲੇਸਮਲਵਿਰਹਿਤੋ। **ਵਿਮਲੋ**ਤਿ ਵਿਗਤਕਿਲੇਸਮਲੋ। **ਨਿਮ੍ਮਲੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਮਲਸੁਦ੍ਧੋ। **ਮਲਾਪਗਤੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਮਲਾ ਦੂਰੀਭੂਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ। **ਮਲਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਮਲਪ੍ਪਹੀਨੋ। **ਮਲਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। **ਸਬ੍ਬਮਲਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਾਸਨਾਦਿਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਮਲੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ। **ਤੇ ਵਨਾ**ਤਿ ਏਤੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਕਿਲੇਸਾ।

੧੦੩. ਵਣ੍ਣੂਪਸਂਹਿਤਨ੍ਤਿ ਗੁਣੂਪਸਂਹਿਤੰ।

੧੦੪. **ਸਚ੍ਚਵ੍ਹਯੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਹਿ ਸਚ੍ਚੇਨੇਵ ਅਵ੍ਹਾਨੇਨ ਨਾਮੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ**ਤਿ ਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਆਲਪਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਲੋਕੋ। **ਏਕੋ ਲੋਕੋ ਭਵਲੋਕੋ**ਤਿ ਤੇਭੂਮਕਵਿਪਾਕੋ। ਸੋ ਹਿ ਭਵਤੀਤਿ ਭਵੋ, ਭਵੋ ਏਵ ਲੋਕੋ ਭਵਲੋਕੋ। **ਭਵਲੋਕੋ ਚ ਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕੇਕੋ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਹੋਤਿ। ਭਵਲੋਕੋ ਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਵਿਪਤ੍ਤਿਭਵਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ। ਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋਪਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਲੋਕੋ**ਤਿ ਸੁਗਤਿਲੋਕੋ। ਸੋ ਹਿ ਇਟ੍ਠਫਲਤ੍ਤਾ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਲੋਕੋਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਭਵਤੀਤਿ ਭਵੋ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਏਵ ਭਵੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵੋ, ਸੋ ਏਵ ਲੋਕੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਲੋਕੋ। **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋ**ਤਿ ਸੁਗਤੂਪਗੰ ਕਮ੍ਮੰ।

ਤਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਵੋ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਭਵੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵੋ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵ ਲੋਕੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋਤਿ।

ਵਿਪਤ੍ਤਿਭਵਲੋਕੋਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੋ। ਸੋ ਹਿ ਅਨਿਟ੍ਠਫਲਤ੍ਤਾ ਵਿਰੂਪੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵਿਪਤ੍ਤਿ, ਭਵਤੀਤਿ ਭਵੋ, ਵਿਪਤ੍ਤਿ ਏਵ ਭਵੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿਭਵੋ, ਵਿਪਤ੍ਤਿਭਵੋ ਏਵ ਲੋਕੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿਭਵਲੋਕੋ। **ਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋ**ਤਿ ਅਪਾਯੂਪਗਂ ਕਮ੍ਮਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਵੋ, ਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਭਵੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵੋ, ਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵ ਲੋਕੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋਤਿ। **ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ**ਤਿ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕਿਯਾ ਏਵ। **ਆਹਾਰਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਪਚ੍ਚਯਾ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਆਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹਾਰਾ। ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੋ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹਾਰੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ। ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਕਬਲ਼ੀਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ, ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰੋ, ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸਾਦਿਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਓਜਾਯੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਸਾ ਹਿ ਓਜਟ੍ਠਮਕਰੂਪਾਨਿ ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ। ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦਿਕੋ ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਫਸ੍ਸੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ। ਮਨਸੋ ਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਯਥਾ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ, ਮਨਸਾ ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਯਥਾ ਆਜਞ੍ਞਰਥੋ, ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾ। ਸਾ ਹਿ ਤਯੋ ਭਵੇ ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਭੇਦਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਾਮਰੂਪਂ ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ।

ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਉਪਾਦਾਨਗੋਚਰਾ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਮਜ੍ਝੇ ਪਦਲੋਪੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਉਪਾਦਾਨਸਮ੍ਭੂਤਾ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਯਥਾ ਤਿਣਗ੍ਗਿ, ਥੁਸਗ੍ਗਿ। ਉਪਾਦਾਨਵਿਧੇਯ੍ਯਾ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਯਥਾ ਰਾਜਪੁਰਿਸੋ। ਉਪਾਦਾਨਪ੍ਪਭਵਾ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਯਥਾ ਪੁਪ੍ਫਰੁਕ੍ਖੋ, ਫਲਰੁਕ੍ਖੋ। ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ ਪਨ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਂ ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਂ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਭੁਸਂ ਆਦਾਨਨ੍ਤਿ ਉਪਾਦਾਨਂ। ਰੂਪੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵੇਦਨੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਞ੍ਞੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਪਞ੍ਚ। **ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਸੋਤਾਯਤਨਂ, ਘਾਨਾਯਤਨਂ, ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ, ਕਾਯਾਯਤਨਂ, ਮਨਾਯਤਨਂ। **ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ** ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ। ਤਥਾ **ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ**। ਅਪਿ ਚ – ਲਾਭੋ, ਅਲਾਭੋ, ਯਸੋ, ਅਯਸੋ, ਨਿਨ੍ਦਾ, ਪਸਂਸਾ, ਸੁਖਂ, ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨਧਮ੍ਮਕਤ੍ਤਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ। ਏਤੇਹਿ ਮੁਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਅਟ੍ਠਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕਂ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਲੋਕੋ ਚ ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ? ਲਾਭੋ ਚ ਅਲਾਭੋ ਚ…ਪੇ॰… ਸੁਖਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕਂ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਲੋਕੋ ਚ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੬)।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤਿ, ਲੋਕਤੋ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲਾਭੋ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਚੀਵਰਾਦਿ, ਗਹਟ੍ਠਸ੍ਸ ਧਨਧਞ੍ਞਾਦਿਲਾਭੋ। ਸੋਯੇਵ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਲਾਭੋ ਅਲਾਭੋ ਨ ਲਾਭੋ **ਅਲਾਭੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨੋ ਚ ਅਤ੍ਥਾਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ਸਿਯਾ। **ਯਸੋ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰੋ। ਸੋਯੇਵ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਯਸੋ **ਅਯਸੋ। ਨਿਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਅਵਣ੍ਣਭਣਨਂ। **ਪਸਂਸਾ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਭਣਨਂ। **ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਂ। **ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮੀਨਂ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਂ, ਅਨਾਗਾਮਿਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਕਾਯਿਕਮੇਵ। **ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਵਾਸਾ, ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਤਥਾ ਪਕਾਸਿਤਾ ਖਨ੍ਧਾ ਏਵ। ਸਤ੍ਤਸੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤੀਸੁ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇਨ ਚ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇਨ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ। **ਦਸਾਯਤਨਾਨੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਰੂਪਾਯਤਨਂ, ਸੋਤਾਯਤਨਂ, ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ, ਘਾਨਾਯਤਨਂ, ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ, ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ, ਰਸਾਯਤਨਂ, ਕਾਯਾਯਤਨਂ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦਸ। **ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨੀ**ਤਿ ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਵਂ ਦ੍ਵਾਦਸ। **ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ, ਰੂਪਧਾਤੁ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ…ਪੇ॰… ਮਨੋਧਾਤੁ, ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਤੀਣਿ ਤੀਣਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ।

ਸਦਿਸਨਾਮੋਤਿ ਤੇਸਂ ਸਦਿਸਨਾਮੋ ਏਕਗੁਣਵਣ੍ਣਨਾਮੋ। **ਸਦਿਸਵੁਯੋ**ਤਿ ਏਕਗੁਣਵਣ੍ਣਨਾਮੇਨ ਅਵੁਾਯਨੋ। **ਸਚ੍ਚਸਦਿਸਵੁਯੋ**ਤਿ ਅਵਿਤਥਏਕਗੁਣਵਣ੍ਣਨਾਮੇਨ ਅਵਿਪਰੀਤੇਨ ਅਵੁਾਯਨੋ।

ਆਸਿਤੋਤਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੋ। **ਉਪਾਸਿਤੋ**ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੇਵਿਤੋ। **ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤੋ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਤੀਵ ਸੇਵਿਤੋ।

੧੦੫. ਕੁਬ੍ਬਨਕਨ੍ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਵਨਂ। **ਬਹੁਪ੍ਫਲਂ ਕਾਨਨਮਾਵਸੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਅਨੇਕਫਲਾਦਿਵਿਕਤਿਭਰਿਤਕਾਨਨਂ ਆਗਮ੍ਮ ਵਸੇਯ੍ਯ। **ਅਪ੍ਪਦਸ੍ਸੇ**ਤਿ ਬਾਵਰਿਪ੍ਪਭੁਤਿਕੇ ਪਰਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞੇ। **ਮਹੋਦਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੋਤਤ੍ਤਾਦਿਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਉਦਕਰਾਸਿਂ।

ਅਪ੍ਪਦਸ੍ਸਾਤਿ ਮਨ੍ਦਦਸ੍ਸਿਨੋ। **ਪਰਿਤ੍ਤਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤਿਮਨ੍ਦਦਸ੍ਸਿਨੋ। **ਥੋਕਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਤੋਪਿ ਅਤਿਪਰਿਤ੍ਤਦਸ੍ਸਿਨੋ। **ਓਮਕਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਦਸ੍ਸਿਨੋ। **ਲਾਮਕਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਧਾਨਦਸ੍ਸਿਨੋ। **ਛਤੁਕ੍ਕਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨ ਉਤ੍ਤਮਦਸ੍ਸਿਨੋ। **ਅਪ੍ਪਮਾਣਦਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਮਾਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਂ। **ਅਗ੍ਗਦਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਗ੍ਗਤੋ ਵੇ ਪਸਨ੍ਨਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦) ਨਯੇਨ ਅਗ੍ਗਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਂ। **ਸੇਟ੍ਠਦਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਦ੍ਵਿਪਦਸੇਟ੍ਠੋਤਿ ਸੇਟ੍ਠਦਸ੍ਸਂ। **ਵਿਸੇਟ੍ਠਦਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤਾਨਿ। **ਅਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਸਮਂ ਅਸਮਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਂ। **ਅਸਮਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਮੇਹਿ ਅਤੀਤਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਸਮਂ ਅਸਮਸਮਂ। **ਅਪ੍ਪਟਿਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦਿਸਵਿਰਹਿਤਂ। **ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਬਿਮ੍ਬਵਿਰਹਿਤਂ। **ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਮਲ੍ਲਪੁਗ੍ਗਲਵਿਰਹਿਤਂ। **ਦੇਵਾਤਿਦੇਵ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾਨਮ੍ਪਿ ਅਤਿਦੇਵਂ। ਅਭਿਮਙ੍ਗਲਸਮ੍ਮਤਟ੍ਠੇਨ **ਉਸਭਂ**। ਅਛਮ੍ਭਿਤਟ੍ਠੇਨ **ਪੁਰਿਸਸੀਹਂ**। ਨਿਦ੍ਦੋਸਟ੍ਠੇਨ **ਪੁਰਿਸਨਾਗਂ**। ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ **ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞਂ**। ਅਟ੍ਠਪਰਿਸਪਥਵਿਂ ਉਪ੍ਪੀਲੇਤ੍ਵਾ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਕੇਨਚਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇਨ ਅਕਮ੍ਪਿਯੇ ਅਚਲਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਨਟ੍ਠੇਨ **ਪੁਰਿਸਨਿਸਭਂ**। ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਧੁਰਵਹਨਟ੍ਠੇਨ **ਪੁਰਿਸਧੋਰਯ੍ਹਂ**।

ਮਾਨਸਕਂ ਵਾ ਸਰਨ੍ਤਿ ਮਨਸਾ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਤਂ ਪਲ੍ਲਲਂ ਵਾ ਨਾਮਮੇਵ ਵਾ। **ਅਨੋਤਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦਹ**ਨ੍ਤਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਵਾ ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਪਬ੍ਬਤਨ੍ਤਰੇਨ ਤਂ ਓਭਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਉਜੁਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਨ ਓਭਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ ''ਅਨੋਤਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾ ਉਦਪਾਦਿ। ਏਵਰੂਪਂ ਅਨੋਤਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦਹਂ। **ਅਕ੍ਖੋਭਂ ਅਮਿਤੋਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਚਾਲੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ ਅਪਰਿਮਿਤਂ ਉਦਕਜਲਰਾਸਿਂ। **ਏਵਮੇਵਾ**ਤਿ ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਕ੍ਖੋਭਂ ਆਸਭਂ ਠਾਨਟ੍ਠਾਨੇਨ ਚਾਲੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ। **ਅਮਿਤਤੇਜ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਿਮਿਤਞਾਣਤੇਜਂ। **ਪਭਿਨ੍ਨਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਦਸਬਲਞਾਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਭੇਦਗਤਞਾਣਂ। **ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਂ।

ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ''ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ ਵਿਚਯੋ ਪਵਿਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬; ਵਿਭ॰ ੫੨੫) ਨਯੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਭੇਦਜਾਨਨੇ ਛੇਕਂ। **ਅਧਿਗਤਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਚਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਂ। **ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤੇ ਪਟਿਜਾਨਤੋ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੮) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵਿਸਾਰਦਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। **ਸੁਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਪਵਿਟ੍ਠਂ। **ਸੇਤਪਚ੍ਚਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਸਨਾਯ ਵਿਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਆਵੇਣਿਕਅਤ੍ਤਭਾਵਂ। **ਅਦ੍ਵਯਭਾਣਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਚਨਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਿਵਚਨਵਿਰਹਿਤਂ। **ਤਾਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸਂ, ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਅਕਮ੍ਪਨਂ ਵਾ। ਤਥਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਥਾਪਟਿਞ੍ਞੋ,** ਤਂ। **ਅਪਰਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਖੁਦ੍ਦਕਂ। **ਮਹਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਧਾਤੁਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਹਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਂ।

ਗਮ੍ਭੀਰਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਦੁਪ੍ਪਵੇਸਂ। **ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੁਲਟ੍ਠੇਨ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਂ। **ਦੁਪ੍ਪਰਿਯੋਗਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੋਗਾਹਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਵੇਸਂ। **ਪਹੂਤਰਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਦਿਰਤਨੇਹਿ ਪਹੂਤਰਤਨਂ। **ਸਾਗਰਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਰਤਨਾਕਰਤੋ ਸਮੁਦ੍ਦਸਦਿਸਂ। **ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ। **ਅਤੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਲਵਿਰਹਿਤਂ, ਤੁਲਯਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ। **ਵਿਪੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਮਹਨ੍ਤਂ। **ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਮੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ। **ਤਂ ਤਾਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਤਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ। **ਪਵਦਤਂ ਮਗ੍ਗਵਾਦਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਦਨ੍ਤਾਨਂ ਕਥੇਨ੍ਤਾਨਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਕਥਯਨ੍ਤਂ ਵਦਨ੍ਤਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਮੇਰੁਮਿਵ ਨਗਾਨਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸਿਨੇਰੁਂ ਵਿਯ। **ਗਰੁਲ਼ਮਿਵ ਦਿਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਕ੍ਖਿਜਾਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸੁਪਣ੍ਣਂ ਵਿਯ। **ਸੀਹਮਿਵ ਮਿਗਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨਮਨ੍ਤਰੇ ਸੀਹਂ ਵਿਯ। **ਉਦਧਿਮਿਵ ਅਣ੍ਣਵਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਅਣ੍ਣਵਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸਮੁਦ੍ਦਂ ਵਿਯ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿਂ। **ਜਿਨਪਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧੁਤ੍ਤਮਂ।

੧੦੬. **ਯੇਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਯੇ ਇਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇ।

੧੦੭. **ਤਮੋਨੁਦਾਸੀਨੋ**ਤਿ ਤਮੋਨੁਦੋ ਆਸੀਨੋ। **ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣੋ**ਤਿ ਞਾਣਦ੍ਧਜੋ। **ਭੂਰਿਮੇਧਸੋ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞੋ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਪਭਙ੍ਕਰੋ**ਤਿ ਤੇਜਂਕਰੋ। **ਆਲੋਕਕਰੋ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਧਕਾਰਕਰੋ। **ਓਭਾਸਕਰੋ**ਤਿ ਓਭਾਸਂ ਜੋਤਿਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਓਭਾਸਕਰੋ। ਦੀਪਸਦਿਸਂ ਆਲੋਕਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਦੀਪਙ੍ਕਰੋ**। ਪਦੀਪਸਦਿਸਂ ਆਲੋਕਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਪਦੀਪਕਰੋ। ਉਜ੍ਜੋਤਕਰੋ**ਤਿ ਪਤਾਪਕਰੋ। **ਪਜ੍ਜੋਤਕਰੋ**ਤਿ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾ ਪਤਾਪਕਰੋ।

ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਣੋਤਿ ਪੁਥੁਲਞਾਣੋ। **ਞਾਣਪਞ੍ਞਾਣੋ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਪਾਕਟੋ। **ਪਞ੍ਞਾਧਜੋ**ਤਿ ਉਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵ ਧਜੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਧਜੋ, ਧਜੋ ਰਥਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੧੮੪੧; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਾਨੁਗੀਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੦੭) ਵਿਯ। **ਵਿਭੂਤਵਿਹਾਰੀ**ਤਿ ਪਾਕਟਵਿਹਾਰੋ।

੧੦੮. **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮਕਾਲਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਂ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ ਫਲਂ, ਨ ਚ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਫਲਂ। **ਅਨੀਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਦਿਈਤਿਵਿਰਹਿਤਂ।

ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ ਯੇਨ ਅਧਿਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਪਰਸਦ੍ਧਾਯ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਨ ਸਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ਤਂ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਦਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਨਾਸ੍ਸ ਕਾਲੋਤਿ ਅਕਾਲੋ, ਅਕਾਲੋਯੇਵ ਅਕਾਲਿਕੋ। ਯੋ ਏਤ੍ਥ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਫਲਂ ਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਂ **ਅਕਾਲਿਕਂ**। ਏਹਿ ਪਸ੍ਸ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਏਹਿਪਸ੍ਸਵਿਧਿਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ, ਤਂ **ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕਂ**। ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਚੇਲਂ ਵਾ ਸੀਸਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪਨਯਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਓਪਨੇਯਿਜਕੋ, ਤਂ **ਓਪਨੇਯਿਜਕਂ**। ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਆਦੀਹਿ ''ਭਾਵਿਤੋ ਮੇ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਧਿਗਤਂ ਫਲਂ, ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ ਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ**।

੧੦੯. ਅਥ ਨਂ ਬਾਵਰੀ ਆਹ **"ਕਿਂ ਨੁ ਤਮ੍ਹਾ"**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਗਾਥਾ।

ਮੁਹੁਤ੍ਤਮ੍ਪੀਤਿ ਥੋਕਮ੍ਪਿ। **ਖਣਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਨ ਬਹੁਕਮ੍ਪਿ। **ਲਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਮਨਮ੍ਪਿ। **ਵਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਮ੍ਪਿ। **ਅਦ੍ਧਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਦਿਵਸਮ੍ਪਿ।

੧੧੧-੧੧੩. ਤਤੋ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਮੇਵ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ **"ਨਾਹਂ ਤਮ੍ਹਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਨਾਹਂ ਯੋ ਮੇ...ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਨਂ ਮਨਸਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਵਾਤਿ ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਯ ਮਨਸਾ ਪਸ੍ਸਾਮਿ। **ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਵਿਵਸੇਮਿ ਰਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋਵ ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਤਿਨਾਮੇਮਿ।

੧੧੪. ਤੇਨ **ਤੇਨੇਵ ਨਤੋ**ਤਿ ਯੇਨ ਯੇਨ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤੇਨ ਤੇਨੇਵਾਹਮ੍ਪਿ ਨਤੋ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੧੧੫. **ਦੁਬ੍ਬਲਥਾਮਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਥਾਮਕਸ੍ਸ। ਅਥ ਵਾ ਦੁਬ੍ਬਲਸ੍ਸ ਦੁਤ੍ਥਾਮਕਸ੍ਸ ਚ, ਬਲਵੀਰਿਯਹੀਨਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤੇਨੇਵ ਕਾਯੋ ਨ ਪਲੇਤੀ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਥਾਮਕਤ੍ਤੇਨ ਕਾਯੋ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਨ ਤੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ''ਨ ਪਰੇਤੀ''ਤਿਪਿ

ਪਾਠੋ, ਸੋ ਏਵਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ। **ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤੁਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਗਮਨੇਨ। **ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਯੇਨ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਨ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨ ਨ ਪਲੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। ਯਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਤ੍ਥ ਨ ਪਲੇਤਿ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਨ ਵਜਤੀ**ਤਿ ਪੁਰਤੋ ਨ ਯਾਤਿ। **ਨ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ। **ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ।

੧੧੬. ਪਙ੍ਕੇ ਸਯਾਨੋਤਿ ਕਾਮਕਦ੍ਦਮੇ ਸਯਮਾਨੋ। **ਦੀਪਾ ਦੀਪਂ ਉਪਲ੍ਲਵਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿਤੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿਂ। **ਅਥਦ੍ਦਸਾਸਿਂ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਹਂ ਏਵਂ ਦੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਵਾਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤੋ ਅਥ ਪਾਸਾਣਕਚੇਤਿਯੇ ਬੁਦ੍ਧਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਸੇਮਾਨੋ**ਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜਮਾਨੋ। **ਸਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪਯਮਾਨੋ। **ਆਵਸਮਾਨੋ**ਤਿ ਵਸਮਾਨੋ। **ਪਰਿਵਸਮਾਨੋ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਵਸਮਾਨੋ।

ਪਲ੍ਲਵਿਨ੍ਤਿ ਉਗ੍ਗਮਿਂ। **ਉਪਲ੍ਲਵਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤੁਰਿਂ , **ਸਮ੍ਪਲ੍ਲਵਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢਿਤਂ। **ਅਦ੍ਦਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦਂ। **ਅਦ੍ਦਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਿਂ। **ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ**ਨ੍ਤਿ ਓਲੋਕੇਸਿਂ। **ਅਪਸ੍ਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਸਿਂ। **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਂ।

੧੧੭. ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਵਸਾਨੇ ਪਿਙ੍ਗਿਯਸ੍ਸ ਚ ਬਾਵਰਿਸ੍ਸ ਚ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਠਿਤੋਯੇਵ ਸੁਵਣ੍ਣੋਭਾਸਂ ਮੁਞ੍ਚਿ। ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ ਬਾਵਰਿਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਏਵ ਤਂ ਓਭਾਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਿਂ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਰਤੋ ਠਿਤਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਬਾਵਰਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਆਗਤੋ''ਤਿ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਭਗਵਾਪਿ ਓਭਾਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯਮੇਵ ਆਲਪਮਾਨੋ **"ਯਥਾ ਅਹੂ, ਵਕ੍ਕਲੀ"**ਤਿ ਇਮਂ ਗਾਥਮਭਾਸਿ।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਯਥਾ ਵਕ੍ਕਲਿ**ਤ੍ਥੇਰੋ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਸਦ੍ਧਾਧੁਰੇਨੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿ, ਯਥਾ ਚ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ ਏਕੋ **ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ** ਨਾਮ, ਯਥਾ ਚ **ਆਲ਼ਵਿਗੋਤਮੋ ਚ। ਏਵਮੇਵ ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਸਦ੍ਧਂ** , ਤਤੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੭; ਥੇਰਗਾ॰ ੬੭੬; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩੧; ਕਥਾ॰ ੭੫੩) ਨਯੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ **ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪਾਰਂ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਮਿਸ੍ਸਸੀਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ ਅਰਹਤ੍ਤੇ, ਬਾਵਰੀ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿ, ਬਾਵਰਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਿਸ੍ਸਾ ਪਨ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਅਹੇਸੁਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਮੋਚਸ੍ਸੁ। **ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਮੋਚੇਹਿ। **ਅਧਿਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਂ ਕਰਸ੍ਸੁ। **ਓਕਪ੍ਪੇਹੀ**ਤਿ ਬਹੁਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਹੀਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਟ੍ਠੇਨ। **ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਮਟ੍ਠੇਨ। **ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ।

੧੧੮. ਇਦਾਨਿ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਸਾਦਂ ਨਿਵੇਦੇਨ੍ਤੋ **"ਏਸ ਭਿਯ੍ਯੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਟਿਭਾਨਵਾ**ਤਿ ਪਟਿਭਾਨਪ੍ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਉਪੇਤੋ।

ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿ।

੧੧੯. ਅਧਿਦੇਵੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਅਧਿਦੇਵਕਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਞਤ੍ਵਾ। **ਪਰੋਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਹੀਨਪਣੀਤਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਅਧਿਦੇਵਤ੍ਤਕਰਂ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ਅਵੇਦੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਙ੍ਖੀਨਂ ਪਟਿਜਾਨਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਙ੍ਖੀਨਂਯੇਵ ਸਤਂ ''ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਮ੍ਹਾ''ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ।

ਨਿੱਦੇਸੇ **ਪਾਰਾਯਨਿਕਪਞ੍ਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਰਾਯਨਿਕਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ। ਅਵਸਾਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਅਨੁਕਰੋ**। ਕੋਟਿਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਨੁਕਰੋ**। ਸੀਮਂ ਮਰਿਯਾਦਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਰੋ**। ਨਿਗਮਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਪਰਿਵਟੁਮਕਰੋ**। **ਸਭਿਯਪਞ੍ਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਪਾਰਾਯਨਿਕਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਏਵ, ਅਥ ਖੋ ਸਭਿਯਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਅਨੁਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸਭਿਯਪਞ੍ਹਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੧੨੦. **ਅਸਂਹੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਅਸਂਹਾਰਿਯਂ। **ਅਸਙ੍ਕੁਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਙ੍ਕੁਪ੍ਪਂ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਂ। ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਭਣਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਏਕਂਸੇਨੇਵ ਤਂ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਂ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਨ ਮੇਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਕਙ੍ਖਾ। **ਏਵਂ ਮਂ ਧਾਰੇਹਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ ''ਏਵਮੇਵ ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ ਸਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭਗਵਤੋ ਓਵਾਦੇਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਦ੍ਧਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਧੁਰੇਨੇਵ ਚ ਵਿਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਆਹ – ''ਏਵਂ ਮਂ ਧਾਰੇਹਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਯਥਾ ਮਂ ਤ੍ਵਂ ਅਵਚ, ਏਵਮੇਵ ਮਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ ਧਾਰੇਹੀ''ਤਿ।

ਨ ਸਂਹਰਿਯਤੀਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਂਹਰਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। **ਨਿਯੋਗਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਵਚਨਂ। **ਅਵਤ੍ਥਾਪਨਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਵਚਨਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਰਾਯਨਵਗ੍ਗੇ ਯਂ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਨਿੱਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਪਾਰਾਯਨਾਨੁਗੀਤਿਗਾਥਾਨਿੱਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਾਰਾਯਨਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਪਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੧. ਇਤੋ ਪਰਂ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾਯ ਓਕਾਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ''ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ ਨਿਧਾਯ ਦਣ੍ਡ''ਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਪਰਂ ਅਤਿਰੇਕਪਦਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬੇਸੂ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸੇਸੁ। **ਭੂਤੇਸੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ। ਏਤ੍ਥ ਭੂਤੇਸੂਤਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਭੂਤਸਦ੍ਦੋ ''ਭੂਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੬੯) ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ, ''ਭੂਤਮਿਦਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ, ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਮਹਾਭੂਤਾ ਹੇਤੂ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੬) ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇ ਪਥਵੀਧਾਤ੍ਵਾਦਿਰੂਪੇ, ''ਯੋ ਚ ਕਾਲਘਸੋ ਭੂਤੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੧.੨.੧੯੦) ਖੀਣਾਸਵੇ, ''ਸਬ੍ਬੇਵ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਭੂਤਾ ਲੋਕੇ ਸਮੁਸ੍ਸਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨੦) ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ, ''ਭੂਤਗਾਮਪਾਤਬ੍ਯਤਾਯਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੯੦) ਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕੇ, ''ਭੂਤਂ ਭੂਤਤੋ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩) ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਾਦੀਸੁ ਜਾਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਭੂਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ। **ਨਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ।

ਦਣ੍ਡਨ੍ਤਿ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਦਣ੍ਡਂ, ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਞ੍ਹਿ ਦਣ੍ਡਯਤੀਤਿ ਦਣ੍ਡੋ, ਬਾਧੇਤਿ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਂ ਪਾਪੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਞ੍ਚ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਞ੍ਚ। ਪਹਰਣਦਣ੍ਡੋ ਏਵ ਵਾ ਦਣ੍ਡੋ, ਤਂ ਨਿਧਾਯਾਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਵਿਹੇਠਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਹੇਠਯਨ੍ਤੋ। **ਅਞ੍ਞਤਰਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਏਕਮ੍ਪਿ। **ਤੇਸਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬਭੂਤਾਨਂ। **ਨ ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਰਜੋ ਖੇਤ੍ਤਜੋ ਦਿਨ੍ਨਕੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋਤਿ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪੁਤ੍ਤਂ ਨ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। **ਕੁਤੋ ਸਹਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਹਾਯਂ ਪਨ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ ਕੁਤੋ ਏਵ ਏਤਂ।

ਏਕੋਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੋ, ਅਦੁਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ, ਤਣ੍ਹਾਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ, ਏਕਨ੍ਤਵਿਗਤਕਿਲੇਸੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਏਕੋ। ਸਮਣਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਮਜ੍ਝੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਗਿਹਿਸਞ੍ਞੋਜਨਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਏਕੋ, ਏਵਂ **ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ** ਏਕੋ । ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਕੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਕੋ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਏਕੋ। ਏਵਂ **ਅਦੁਤਿਯਟ੍ਠੇਨ** ਏਕੋ।

''ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨ ਸਂਸਰਂ।
ਇਤ੍ਥਭਾਵਞ੍ਞਥਾਭਾਵਂ, ਸਂਸਾਰਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ॥

''ਏਵਮਾਦੀਨਵਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਤਣ੍ਹਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਂ।
ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਅਨਾਦਾਨੋ, ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇ''ਤਿ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ੧੫, ੧੦੫; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੧; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਾਨੁਗੀਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੦੭) –

ਏਵਂ **ਤਣ੍ਹਾਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ** ਏਕੋ। ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾਤਿ ਏਵਂ **ਏਕਨ੍ਤਵਿਗਤਕਿਲੇਸੋ**ਤਿ ਏਕੋ। ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ ਸਾਮਞ੍ਞੇਵ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਏਵਂ **ਏਕੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਏਕੋ।

ਚਰੇਤਿ ਯਾ ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਯਾ ਪਣਿਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਚਤੂਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥਚਰਿਯਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯਤਨੇਸੁ ਆਯਤਨਚਰਿਯਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਿਹਾਰੀਨਂ ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸਤਿਚਰਿਯਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾ, ਬੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨਂ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਸੁ ਮਗ੍ਗਚਰਿਯਾ, ਅਧਿਗਤਫਲਾਨਂ ਚਤੂਸੁ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਸੁ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਚਰਿਯਾ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾ, ਤਤ੍ਥ ਪਦੇਸਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ – ‘‘ਚਰਿਯਾਤਿ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ ਯਾ ਇਰਿਯਾਪਥਚਰਿਯਾ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੨੧; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੯੭; ੩.੨੮) ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ। ਤਾਹਿ ਚਰਿਯਾਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਯਾ ਇਮਾ ‘‘ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਚਰਤਿ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵੀਰਿਯੇਨ ਚਰਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਸਤਿਯਾ ਚਰਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿਨਾ ਚਰਤਿ, ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਰਤਿ, ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਚਰਤਿ, ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਯਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਆਯਤਨਚਰਿਯਾਯ ਚਰਤਿ, ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸਚਰਿਯਾਯ ਚਰਤੀ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੨੧; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੯੭; ੩.੨੯) ਏਵਂ ਅਪਰਾਪਿ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਾਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣੋ ਨਾਮ ਖਗ੍ਗਮਿਗਸਿਙ੍ਗਂ।

ਕਪ੍ਪ -ਸਦ੍ਦੋ ਪਨਾਯਂ ਅਭਿਸਦ੍ਦਹਨਵੋਹਾਰਕਾਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਛੇਦਵਿਕਪ੍ਪਲੇਸਸਮਨ੍ਤਭਾਵਸਦਿਸਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ‘‘ਓਕਪ੍ਪਨੀਯਮੇਤਂ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ। ਯਥਾ ਤਂ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੮੭) ਅਭਿਸਦ੍ਦਹਨਤ੍ਥੋ। ‘‘ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਮਣਕਪ੍ਪੇਹਿ ਫਲਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੫੦) ਵੋਹਾਰੋ। ‘‘ਯੇਨ ਸੁਦਂ ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪਂ ਵਿਹਰਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੮੭) ਕਾਲੋ। ‘‘ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੯੮; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਕਪ੍ਪਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ੧੧੭, ਕਪ੍ਪਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੬੧) ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ‘‘ਅਲਙ੍ਕਤੋ ਕਪ੍ਪਿਤਕੇਸਮਸ੍ਸੂ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੧੩੬੮) ਛੇਦਨਂ। ‘‘ਕਪ੍ਪਤਿ ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੪੬) ਵਿਕਪ੍ਪੋ। ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਕਪ੍ਪੋ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੮੦) ਲੇਸੋ। ‘‘ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਵੇਲੁਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੯੪) ਸਮਨ੍ਤਭਾਵੋ। ‘‘ਸਤ੍ਥੁਕਪ੍ਪੇਨ ਵਤ ਕਿਰ, ਭੋ, ਸਾਵਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤਯਮਾਨਾ ਨ ਜਾਨਿਮ੍ਹਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੦) ਸਦਿਸੋ, ਪਟਿਭਾਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧ ਪਨਸ੍ਸ ਸਦਿਸੋ ਪਟਿਭਾਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸਦਿਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਤੋ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿਤੋ ਪਨ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਯ੍ਵਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਦਣ੍ਡੋ ਭੂਤੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨੋ ਅਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਤੇਸੁ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨੇਸੁ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਯ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰੇਨ ਚ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ ਨਿਧਾਯ ਦਣ੍ਡਂ, ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡਤ੍ਤਾ ਏਵ ਚ ਯਥਾ ਅਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡਾ ਸਤ੍ਤਾ ਭੂਤਾਨਿ ਦਣ੍ਡੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਪਾਣਿਨਾ ਵਾ ਲੇਡ੍ਡੁਨਾ ਵਾ ਵਿਹੇਠੇਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅਵਿਹੇਠਯਂ, ਅਞ੍ਞਤਰਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਇਮਂ ਮੇਤ੍ਤਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਾਗਮ੍ਮ ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਗਤਂ ਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਂ ਤਞ੍ਚ ਤਦਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਤਦਞ੍ਞਞ੍ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਤੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਯਂ ਪਨ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ – ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤੇ ਅਮਚ੍ਚਾ ਆਹਂਸੁ – ‘‘ਇਦਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੁਹਿਂ ਗਚ੍ਛਥਾ’’ਤਿ? ਤਤੋ ਤੇਨ ‘‘ਪੁਬ੍ਬਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਕਤ੍ਥ ਵਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਞਤ੍ਵਾ ‘‘ਗਨ੍ਧਮਾਦਨਪਬ੍ਬਤੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪੁਨਾਹਂਸੁ – ‘‘ਅਮ੍ਹੇ ਦਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਜਹਥ, ਨ ਇਚ੍ਛਥਾ’’ਤਿ। ਅਥ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਆਹ – ‘‘ਨ ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਅਹਂ ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਰਜਾਦੀਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ, ਕੁਤੋ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸਂ ਸਹਾਯਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁਪਿ ਯੋ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਮਾਦਿਸੋ ਵਾ ਹੋਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਅਥ ਵਾ ਤੇਹਿ ‘‘ਅਮ੍ਹੇ ਦਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਜਹਥ, ਨ ਇਚ੍ਛਥਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ‘‘ਨ ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕੁਤੋ ਸਹਾਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕਚਰਿਯਾਯ ਗੁਣਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਮੁਦਿਤੋ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੋ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੫)।

ਤਤ੍ਥ **ਤਸਾ**ਤਿ ਵਿਪਾਸਕਿਰਿਯਾ। **ਥਾਵਰਾ**ਤਿ ਖੀਣਾਸਵਾ। **ਭਯਭੇਰਵਾ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਾ। **ਨਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ। **ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਓਰੋਪਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਧੋਕਰਿਤ੍ਵਾ। **ਸਮੋਰੋਪਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਧੋਗਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। **ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ। **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ।

ਆਲਪਨਨ੍ਤਿ ਆਦਿਤੋ ਲਪਨਂ। **ਸਲ੍ਲਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਲਪਨਂ। **ਉਲ੍ਲਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲਪਨਂ। **ਸਮੁਲ੍ਲਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲਪਨਂ।

ਇਰਿਯਾਪਥਚਰਿਯਾਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨਂ ਚਰਿਯਾ, ਪਵਤ੍ਤਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਆਯਤਨਚਰਿਯਾ ਪਨ ਆਯਤਨੇਸੁ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨਂ ਚਰਿਯਾ। **ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਫਲਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਪਾਪੁਣੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ''ਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾ ਅਤ੍ਥਾ **ਲੋਕਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ।

ਇਦਾਨਿ ਤਾਸਂ ਚਰਿਯਾਨਂ ਭੂਮਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਚਤੂਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁਪਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਸੁ ਸਤਿਤੋ ਅਨਞ੍ਞਾਨਿ, ਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਪਨ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੂ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਲੋਕਿਯਸਚ੍ਚਞਾਣੇਨ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਸਚ੍ਚਪਰਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਸੁ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਸੂ**ਤਿ ਚ ਵੋਹਾਰਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਦੇਸਤੋ**ਤਿ ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾਯ ਏਕਦੇਸੇ। ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਹਿ ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਂ ਬੁਦ੍ਧਾ ਏਵ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਪੁਨ ਤਾ ਏਵ ਚਰਿਯਾਯੋ ਕਾਰਕਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪਣਿਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਪਣਿਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਰਿਯਾਪਥਾਵ ਠਿਤਿਯਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਕਮ੍ਪਿਤਇਰਿਯਾਪਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵਾਨੁਰੂਪੇਨ ਸਨ੍ਤੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਂ ਏਕੇਕਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਗੁਤ੍ਤਂ ਦ੍ਵਾਰਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾ, ਤੇਸਂ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾਨਂ। ਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਚਕ੍ਖਾਦਯੋ ਏਵ। **ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਿਹਾਰੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਾਦੀਸੁ ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਿਹਾਰਵਤਂ। **ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਾਦਕਭਾਵੇਨ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਮਾਧਿਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾਨਂ। **ਬੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਮਰੂਪਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਗੋਤ੍ਰਭੁ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ। **ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ। **ਅਧਿਗਤਫਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਫਲਕ੍ਖਣੇ। **ਤਥਾਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਆਗਤਾਨਂ। **ਅਰਹਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੂਰਕਿਲੇਸਾਨਂ। **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਬੁਦ੍ਧਾਨਂ। ਇਮੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਕਾਸਿਤੋ ਏਵ।

ਪਦੇਸਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਏਕਦੇਸਤੋ। **ਸਾਵਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਵਕਾਨਮ੍ਪਿ ਏਕਦੇਸਤੋ। **ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਸਦ੍ਧਾਯ ਚਰਤੀ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਚਤੁਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵੀਰਿਯੇਨ ਪਦਹਨ੍ਤੋ। **ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ। **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਜਾਨਨਪਞ੍ਞਾਯ ਪਕਾਰੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤੋ। **ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਜਵਨਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾਵਸੇਨ। **ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਹਾਵਜ੍ਜਨਾਯ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਚਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ। **ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਯਾਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਭੁਸਂ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਯਤਨਚਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭੁਸਂ ਯਤਨਚਰਿਯਾਯ, ਪਵਤ੍ਤਨਚਰਿਯਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤਦਙ੍ਗਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ।

ਦਸ੍ਸਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਤਾਯ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਸਟ੍ਠਾ ਸੁਨ੍ਦਰਾ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠੀਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ,** ਤਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣੇਨ ਦਸ੍ਸਨਚਰਿਯਾ। ਸਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਤੇਨ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ, ਪਸਟ੍ਠੋ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਵਾ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ।** ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਚਰਿਯਾ। ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਤਾਯ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਪਸਟ੍ਠਾ ਸੁਨ੍ਦਰਾ ਵਾ ਵਾਚਾਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ,** ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਵਿਰਤਿਯਾ ਏਤਂ ਨਾਮਂ। ਤਸ੍ਸਾ

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਵਚੀਸੰਵਰਪਰਿਗ੍ਗਹਚਰਿਯਾ। ਸਮ੍ਮਾ ਕਰੋਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਤੇਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਸਟ੍ਠੰ ਸੁਨ੍ਦਰੰ ਵਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮੰ, ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਮੇਵ **ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ,** ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਵਿਰਤਿਯਾ ਏਤੰ ਨਾਮੰ। ਤਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧਕਾਯਸੰਵਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਚਰਿਯਾ। ਸਮ੍ਮਾ ਆਜੀਵਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਤੇਨ ਆਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਪਸਟ੍ਠੋ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਵਾ ਆਜੀਵੋਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ,** ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਵਿਰਤਿਯਾ ਏਤੰ ਨਾਮੰ। ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਚਰਿਯਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਰਿਯਾ। ਸਮ੍ਮਾ ਵਾਯਮਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾਯਮਨ੍ਤਿ, ਪਸਟ੍ਠੋ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਵਾ ਵਾਯਾਮੋਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ,** ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਚਰਿਯਾ। ਸਮ੍ਮਾ ਸਰਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਤਾਯ ਸਰਨ੍ਤਿ, ਪਸਟ੍ਠਾ ਸੁਨ੍ਦਰਾ ਵਾ ਸਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ,** ਤਸ੍ਸਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਚਰਿਯਾ। ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਤੇਨ ਸਮਾਧਿਯਨ੍ਤਿ, ਪਸਟ੍ਠੋ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਵਾ ਸਮਾਧੀਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ,** ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਚਰਿਯਾ।

ਤਕ੍ਕਪ੍ਪੋਤਿ ਤੇਨ ਕਪ੍ਪੋ, ਏਵਰੂਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਸਦਿਸੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਸਦਿਸੋ, ''ਤਸ੍ਸਦਿਕੋ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਪਟਿਭਾਗੋ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ, ਏਦਿਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾਦੁਰਸੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਲੋਣੰ **ਅਤਿਲੋਣੰ। ਲੋਣਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਲੋਣਸਦਿਸੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਤਿਤਿਤ੍ਤੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਿਤ੍ਤੁਕੰ, ਪੁਚਿਮਨ੍ਦਾਦਿਕਪ੍ਪੋ ਤਿਤ੍ਤੁਕਸਦਿਸੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਤਿਮਧੁਰ**ਨ੍ਤਿ ਖੀਰਪਾਯਾਸਾਦਿਕੰ। **ਹਿਮਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਹਿਮੋਦਕਸਦਿਸੋ। **ਸਤ੍ਥੁਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਥੁਨਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਦਿਸੋ। **ਏਵਮੇ**ਵਾਤਿ ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨੰ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਏਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਆਚਿਕ੍ਖਨਵਿਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੰ ਕਾਤੁਕਾਮੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਰੂਪਾਰੂਪਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਚ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਚ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ''ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖੰ ਨਮਨਤੋ ਨਮਨਟ੍ਠੇਨ ਨਾਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਤਤੋ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੰ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ''ਹਦਯਵਤ੍ਥੁੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਪੁਨ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਨਿ ਚ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਿ ਚ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ''ਇਦੰ ਸਬ੍ਬੰ ਰੁਪ੍ਪਨਤੋ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਪੁਨ ਤਦੁਭਯੰ ''ਨਮਨਲਕ੍ਖਣੰ ਨਾਮੰ, ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣੰ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਨਾਮਰੂਪੰ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਮਥਯਾਨਿਕਵਸੇਨੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾਨਿਕੋ ਪਨ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਮੁਖੇਨ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਰੂਪਾਨਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ''ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤੰ ਰੁਪ੍ਪਨਤੋ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਤੋ ਏਵੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਨਮਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ''ਇਦੰ ਨਾਮ''ਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ''ਇਦੰ ਨਾਮੰ, ਇਦੰ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇਧਾ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਏਵੰ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ''ਨਾਮਰੂਪਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਅਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਯਥਾ ਹਿ ਅਙ੍ਗਸਮ੍ਭਾਰਾ, ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਦੋ ਰਥੋ ਇਤਿ।
ਏਵੰ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਨ੍ਤੇਸੁ, ਹੋਤਿ ''ਸਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੧; ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੧.੧; ਕਥਾ॰ ੨੩੩)।

ਏਵਮੇਵ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਨ੍ਤੇਸੁ ''ਸਤ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਾਮਰੂਪਾਨੰ ਯਾਥਾਵਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭੂਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਨਾਮਰੂਪੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਮ੍ਪਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਨਾਮਰੂਪੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਇਮਸ੍ਸ ਹੇਤੂ''ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਅਹੇਤੁਵਾਦਵਿਸਮਹੇਤੁਵਾਦੇਸੁ ਦੋਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰੋਗੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਵੇਜ੍ਜੋ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪਾਦਾਨੰ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮੇ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ''ਹੇਤੂ''ਤਿ । ਆਹਾਰੰ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ''ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਚ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ਹਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਮਾਤਾ ਵਿਯ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮੰ ਪਿਤਾ ਵਿਯ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਜਨਕੰ, ਆਹਾਰੋ ਧਾਤਿ ਵਿਯ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਧਾਰਕੋਤਿ। ਏਵੰ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੬੦; ਕਥਾ॰ ੪੬੫) ਨਯੇਨ ਨਾਮਕਾਯਸ੍ਸਪਿ ਪਚ੍ਚਯੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਵੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ''ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਏਵਮੇਵ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਰੋਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਯਾ ਸਾ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ''ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਨ ਨੁ ਖੋ ਅਹੋਸਿਂ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਿਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿਂ ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਯਾਪਿ ਅਪਰਨ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ''ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਨ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਿਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿਂ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਯਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਵਾ ਪਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਕਥਂਕਥੀ ਹੋਤਿ ''ਅਹਂ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ, ਨੋ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ, ਅਯਂ ਨੁ ਖੋ ਸਤ੍ਤੋ ਕੁਤੋ ਆਗਤੋ, ਸੋ ਕੁਹਿਂ ਗਾਮੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਛਬ੍ਬਿਧਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪਹਿਯ੍ਯਤਿ। ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤੀਸੁ ਅਦ੍ਧਾਸੁ ਕਙ੍ਖਂ ਵਿਤਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਞਾਣਂ ''ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧੀ''ਤਿਪਿ ''ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਪਿ ''ਯਥਾਭੂਤਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਪਿ ''ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਹਿ ਲੋਕਿਯਪਰਿਞ੍ਞਾ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣਂ ਰੂਪਂ, ਵੇਦਯਿਤਲਕ੍ਖਣਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ ਨਾਮ। ''ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਵੇਦਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਨਯੇਨ ਤੇਸਂਯੇਵ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣਿਕਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ ਨਾਮ। ਤੇਸੁ ਏਵ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦਿਪਜਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣਿਕਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵ ਪਞ੍ਞਾ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹਾ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਭੂਮਿ। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਨ੍ਤਰੇ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸੇਵ ਆਧਿਪਚ੍ਚਂ ਹੋਤਿ। ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਭੂਮਿ। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸੇਵ ਆਧਿਪਚ੍ਚਂ ਹੋਤਿ। ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਪਰਿ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਭੂਮਿ। ਤਤੋ ਚ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞਂ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਿਂ, ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰਾਗਂ, ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਸਮੁਦਯਂ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤੀਤਿ ਏਵਂ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦਿਪਹਾਨਸਾਧਿਕਾਨਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਆਧਿਪਚ੍ਚਂ। ਇਤਿ ਇਮਾਸੁ ਤੀਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਚੇਵ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਚ ਸਾਧਿਤਤ੍ਤਾ ਇਮਿਨਾ ਯੋਗਿਨਾ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਵ ਅਧਿਗਤਾ।

ਪੁਨ ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ...ਪੇ॰... ਯਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਵਸਵਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ ਅਨਤ੍ਤਾ। ਯਾ ਕਾਚਿ ਵੇਦਨਾ... ਸਞ੍ਞਾ... ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ... ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ ਹੀਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ ਯਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਵਸਵਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੮; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੪੮) ਨਯੇਨ ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਕਥਂ ? ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਰੂਪਸਮੁਦਯੋ, ਤਣ੍ਹਾਕਮ੍ਮਆਹਾਰਸਮੁਦਯਾ ਰੂਪਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੫੦)। ਏਵਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧੋ, ਤਣ੍ਹਾਕਮ੍ਮਆਹਾਰਨਿਰੋਧਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ

(ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੫੦) ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਦਸ੍ਸਨੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਤਥਾ ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋ, ਤਣ੍ਹਾਕਮ੍ਮਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੫੦) ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ, ਤਣ੍ਹਾਕਮ੍ਮਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੫੦) ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁਪਿ।

ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨੇ ‘‘ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯਾ, ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਾ’’ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਖਨ੍ਧੇ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਵਸੇਨ ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਚ ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਚ ਉਦਯਬ੍ਬਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚ ਦਸ ਦਸ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਸ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ‘‘ਏਵਮ੍ਪਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਉਦਯੋ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਵਯੋ’’ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਚੇਵ ਖਣਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਕਰੋਤਿ।

ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਕਰੋਤੋ ‘‘ਇਤਿ ਕਿਰ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੋਨ੍ਤਿ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਞਾਣਂ ਵਿਸਦਂ ਹੋਤਿ। ‘‘ਏਵਂ ਕਿਰ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਨਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਨਿਚ੍ਚਨਵਾ, ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨੇ ਉਸ੍ਸਾਵਬਿਨ੍ਦੁ ਵਿਯ ਉਦਕਬੁਬ੍ਬੁਲੋ ਵਿਯ ਉਦਕੇ ਦਣ੍ਡਰਾਜਿ ਵਿਯ ਆਰਗ੍ਗੇ ਸਾਸਪੋ ਵਿਯ ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਯ ਚ ਪਰਿਤ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ, ਮਾਯਾਮਰੀਚਿਸੁਪਿਨਾਲਾਤਚਕ੍ਕਗਨ੍ਧਬ੍ਬਨਗਰਫੇਣਕਦਲਿਆਦਯੋ ਵਿਯ ਅਸਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਪਨ ਅਨੇਨ ‘‘ਵਯਧਮ੍ਮਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਵਯਂ ਉਪੇਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਸਮ੍ਮਸਨਪਞ੍ਞਾਸ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ **ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ** ਨਾਮ ਪਠਮਂ ਤਰੁਣਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸਾਧਿਗਮਾ ‘‘ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕੋ’’ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਅਥਸ੍ਸ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਓਭਾਸੋ ਞਾਣਂ ਪੀਤਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਸੁਖਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਪਗ੍ਗਹੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਨਿਕਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਓਭਾਸੋ** ਨਾਮ ਵਿਪਸ੍ਸਨਕ੍ਖਣੇ ਞਾਣਸ੍ਸ ਬਲਵਤ੍ਤਾ ਲੋਹਿਤਂ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਚਿਤ੍ਤੋਭਾਸੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਕੁਸਲੋ ਯੋਗੀ ‘‘ਮਗ੍ਗੋ ਮੇ ਪਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਤਮੇਵ ਓਭਾਸਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ। **ਞਾਣ**ਮ੍ਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਮੇਵ। ਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਂ ਪਸਨ੍ਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ‘‘ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ। **ਪੀਤਿ**ਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੀਤਿ ਏਵ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਨੇਵ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਦਰਥੋ, ਨ ਗਾਰਵਂ, ਨ ਕਕ੍ਖਲ਼ਤਾ, ਨ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ, ਨ ਗੇਲਞ੍ਞਤਾ, ਨ ਵਙ੍ਕਤਾ ਹੋਤਿ। **ਸੁਖ**ਮ੍ਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਮੇਵ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਅਭਿਸਨ੍ਦਯਮਾਨਂ ਅਤਿਪਣੀਤਂ ਸੁਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਨਾਮ ਵਿਪਸ੍ਸਨਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਅਤਿਵਿਯ ਪਸਾਦਭੂਤਾ ਬਲਵਤੀ ਸਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਪਗ੍ਗਹੋ** ਨਾਮ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵੀਰਿਯਂ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਖਣੇ ਅਸਿਥਿਲਂ ਅਨਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਂ ਸੁਪਗ੍ਗਹਿਤਂ ਵੀਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਉਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਖਣੇ ਸੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾ** ਦੁਵਿਧਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਜ੍ਜਨਵਸੇਨ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਖਣੇ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਗਹਣੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭੂਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਞਾਣਂ ਬਲਵਨ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ। ਸਾ ਚ ਤਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੂਰਾ ਤਿਖਿਣਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਹਤਿ। **ਨਿਕਨ੍ਤੀ**ਤਿ

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਕਨ੍ਤਿ। ਓਭਾਸਾਦੀਸੁ ਹਿ ਆਲਯਂ ਕੁਰੁਮਾਨਾ ਸੁਖੁਮਾ ਸਨ੍ਤਾਕਾਰਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਓਭਾਸਾਦਯੋ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਤਾਯ ‘‘ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਨ ਅਕੁਸਲਤ੍ਤਾ। ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਪਨ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਚੇਵ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁ ਚ।

ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਓਭਾਸਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਅਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ‘‘ਓਭਾਸਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਮਗ੍ਗੋ, ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਪਨ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਮਗ੍ਗਞ੍ਚ ਅਮਗ੍ਗਞ੍ਚ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ‘‘ਅਯਂ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਯਂ ਨ ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਞਾਣਂ **ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਿਖਾਪਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਵਮਞ੍ਚ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਂ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨਞਾਣਂ ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮਜਤਾਞਾਣਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਞਾਣਾਨਿ ਨਾਮ। ਨਵਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਂ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਨੁਲੋਮਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ।

ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੇਨ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਂ ਆਦਿਂਕਤ੍ਵਾ ਏਤੇਸੁ ਞਾਣੇਸੁ ਯੋਗੋ ਕਰਣੀਯੋ। ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਟਿਪੀਲ਼ਨਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ, ‘‘ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਹਿ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵੇਤਿ ਚਾ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੧; ਕਥਾ॰ ੨੩੩) ਪਸ੍ਸਤੋ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਂ ਅਨਤ੍ਤਾ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਞ੍ਞਥਤ੍ਤਭਾਵਾ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਤੋ ਵਾ। ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਜਰਾ। ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ **ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਂ,** ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਾ ਆਕਾਰਵਿਕਾਰੋ। ‘‘ਯਦਨਿਚ੍ਚਂ, ਤਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਤਦੇਵ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ **ਦੁਕ੍ਖਂ**। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਤੋ। ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਾਕਾਰੋ **ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਂ**। ‘‘ਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਦਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫-੧੬) ਵਚਨਤੋ ਤਦੇਵ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ **ਅਨਤ੍ਤਾ**। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਤੋ । ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰੋ **ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ**। ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿਪਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਪੁਨਪਿ ਸੋ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ‘‘ਏਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਵਾ ਠਿਤਿਂ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਖਯਵਯਨਿਰੋਧੇ ਏਵ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਇਦਂ **ਭਙ੍ਗਞਾਣਂ** ਨਾਮ। ਇਮਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਯਂ ਯੋਗੀ ‘‘ਯਥਾ ਇਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਤੀਤੇਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਭਿਜ੍ਜਿ, ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਭਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਨਿਰੋਧਮੇਵ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਆਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਭਵਯੋਨਿ ਗਤਿਟ੍ਠਿਤਿ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇਸੁ ਪਭੇਦਕਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਜਲਿਤਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁਆਦਯੋ ਵਿਯ ਮਹਾਭਯਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਏਤਂ **ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨਞਾਣਂ** ਨਾਮ।

ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨਞਾਣਂ ਆਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇ ਭਵਾਦਯੋ ਆਦਿਤ੍ਤਅਙ੍ਗਾਰਂ ਵਿਯ ਸਮੁਸ੍ਸਿਤਖਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ ਅਪ੍ਪਟਿਸਰਣਾ ਸਾਦੀਨਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ **ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ** ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਦੀਨਵਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਵਾਦੀਸੁਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਆਦੀਨਵਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਾ ਅਨਭਿਰਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਦਂ **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ** ਨਾਮ।

ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਾ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਾਮਤਾ ਨਿਸ੍ਸਰਿਤੁਕਾਮਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ **ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮਜਤਾਞਾਣਂ** ਨਾਮ। ਪੁਨ ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਾ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਂ ਪਨ ਤੇ ਏਵ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਤੀਰਣਂ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ** ਨਾਮ।

ਸੋ ਏਵੰ ਤਿਲਕ੍ਖਣੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਤੇਸੁ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸੁਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਅਤ੍ਤਨਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਭਯਞ੍ਚ ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਉਦਾਸੀਨੋ ਹੋਤਿ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ, ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ, ਇਦੰ **ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣੰ** ਨਾਮ।

ਤੰ ਪਨੇਸ ਚੇ ਸਨ੍ਤਿਪਦੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਨ੍ਤਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਪਵਤ੍ਤੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਨੋ ਚੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਨ੍ਤਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ''ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਾ ਤਿਵਿਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵੰ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਞ੍ਚ ਏਤੰ ਤਿਵਿਧਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਭਾਵੰ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਿਸ੍ਸੋ ਹਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ''ਤੀਣਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲੋ **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖੰ** ਪਟਿਲਭਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲੋ **ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖੰ** ਪਟਿਲਭਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲੋ **ਸੁਞ੍ਞਤੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖੰ** ਪਟਿਲਭਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਸੋ ਹਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ, ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਕਾਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ, ਸੁਞ੍ਞਤਾਕਾਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵੰ ਅਧਿਗਤਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਏਤਦੇਵ। ਅਸ੍ਸ ਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣੰ ਆਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਤਰਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਸ ''ਇਦਾਨਿ ਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ''ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਭਵਙ੍ਗੰ ਓਤਰਤਿ, ਭਵਙ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰੰ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਕਥਿਤਨਯੇਨੇਵ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਆਕਾਰੇਨ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨੰ, ਤਥੇਵ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਠਮੰ ਜਵਨਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯੰ ਪਰਿਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਤਦੇਵ ਦੁਤਿਯਜਵਨਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯੰ ਉਪਚਾਰਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਮ੍ਪਿ ਤਦੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਤਤਿਯੰ ਜਵਨਚਿਤ੍ਤੰ। ਯੰ ਅਨੁਲੋਮਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਦੰ ਤੇਸੰ ਪਾਟਿਏਕ੍ਕੰ ਨਾਮ।

ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪੇਤੰ ''ਆਸੇਵਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ''ਪਰਿਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿਪਿ ''ਉਪਚਾਰ''ਨ੍ਤਿਪਿ ''ਅਨੁਲੋਮ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦੰ ਪਨ ਅਨੁਲੋਮਞਾਣੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਯਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਹੋਤਿ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣਮੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤੋ ਪਰੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕੁਰੁਮਾਨੰ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਗੋਤ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਮਾਨੰ ਅਰਿਯਗੋਤ੍ਤੰ ਓਕ੍ਕਮਮਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਠਮਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਭੂਤੰ ਅਪੁਨਰਾਵਟ੍ਟਕੰ ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦੰ ਪਨ ਞਾਣੰ ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਨ ਭਜਤਿ। ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੋਤੇ ਪਤਿਤਤ੍ਤਾ ''ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ ਵਾ ਸਙ੍ਖੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਤੇਨ ਦਿਨ੍ਨਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਯੋਜਨੰ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਸੰਯੋਜਨੰ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੰਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਵਿਦ੍ਧੰਸੇਨ੍ਤੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਪਾਕਭੂਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਵਾ ਫਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਾਨੰ, ਫਲਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਵਙ੍ਗੰ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤ੍ਥਾਯ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਹਿ ''ਇਮਿਨਾ ਵਤਾਹੰ ਮਗ੍ਗੇਨ ਆਗਤੋ''ਤਿ ਮਗ੍ਗੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਤਤੋ ''ਮੇ ਅਯੰ ਆਨਿਸੰਸੋ ਲਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਫਲੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਤਤੋ ''ਇਮੇ ਨਾਮ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ''ਤਿ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਤਤੋ ''ਇਮੇ ਨਾਮ ਕਿਲੇਸਾ ਅਵਸਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਵਜ੍ਝਕਿਲੇਸੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਅਵਸਾਨੇ ਚ ''ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਮਯਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਇਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ

ਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਫਲਾਵਸਾਨੇ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਾਵਸਾਨੇ ਅਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾਨਂ ਤਨੁਭਾਵਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਫਲਞ੍ਚ। ਤਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਫਲਞ੍ਚ। ਤਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵਾਸਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਰੂਪਰਾਗਾਰੂਪਰਾਗਮਾਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਾਵਿਜ੍ਜਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਫਲਞ੍ਚ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚੇਸ ਹੋਤਿ ਅਰਹਾ ਮਹਾਖੀਣਾਸਵੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ। ਇਤਿ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ** ਨਾਮ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ''ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ ਨਿਧਾਯ ਦਣ੍ਡਂ ਅਵਿਹੇਠਯਂ ਅਞ੍ਞਤਰਮ੍ਪਿ ਤੇਸ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਾਦਿਸੀਲਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ। ''ਨ ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਕੁਤੋ ਸਹਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਵਿਵਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ। ''ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਾਦੀਨਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਸਤ੍ਤ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਮੁਖਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਂ ਪਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੬੨, ੬੭੮, ੬੯੨, ੭੩੭, ੮੦੬ ਆਦਯੋ) ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚੇਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ –

> ''ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਇਤਰੀਤਰੇਨ।
> ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਸਹਿਤਾ ਅਛਮ੍ਭੀ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੨; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੨੮) –

ਪਸਂਸਿਯਾਦਿਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਮਾਦਨਪਬ੍ਬਤਂ ਉਪਸੋਭਯਮਾਨੋ ਵਿਹਾਸਿਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

ਪਠਮਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੨੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਸਂਸਗ੍ਗਜਾਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜਾਤਸਂਸਗ੍ਗਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਨਸਵਨਕਾਯਸਮੁਲ੍ਲਪਨਸਮ੍ਭੋਗਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਸਂਸਗ੍ਗੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਾਗੋ **ਦਸ੍ਸਨਸਂਸਗ੍ਗੋ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪੇ ਕਾਲ਼ਦੀਘਵਾਪੀਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤਂ ਕਲ੍ਯਾਣਵਿਹਾਰਵਾਸਿਂ ਦਹਰਭਿਕ੍ਖੁਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾ ਕੇਨਚਿ ਉਪਾਯੇਨ ਤਂ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਕਤਾ ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਯਧੀਤਾ ਤਸ੍ਸਾ ਨਿਵਾਸਨਚੋਲ਼ਕ੍ਖਣ੍ਡਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਏਵਰੂਪਾਯ ਵਤ੍ਥਧਾਰਿਨਿਯਾ ਨਾਮ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਵਾਸਂ ਨਾਲਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਹਦਯਂ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ ਕਾਲਕਤੋ ਸੋ ਏਵ ਚ ਦਹਰੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਪਰੇਹਿ ਪਨ ਕਥਿਯਮਾਨਂ ਰੂਪਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਹਸਿਤਲਪਿਤਗੀਤਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਰਾਗੋ **ਸਵਨਸਂਸਗ੍ਗੋ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਗਿਰਿਗਾਮਵਾਸੀਕਮ੍ਮਾਰਧੀਤਾਯ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕੁਮਾਰੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਦੁਮਸ੍ਸਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਮਾਲਂ ਸੀਸੇ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦੇਨ ਗਾਯਨ੍ਤਿਯਾ ਆਕਾਸੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਕਾਮਰਾਗੇਨ ਝਾਨਾ ਪਰਿਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਂ ਪਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਗ੍ਗਲ਼ਲੇਣਵਾਸੀ ਤਿਸ੍ਸਦਹਰੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਙ੍ਗਪਰਾਮਸਨੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਾਗੋ **ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗੋ** ਨਾਮ। ਧਮ੍ਮਗਾਯਨਦਹਰਭਿਕ੍ਖੁ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਮਹਾਵਿਹਾਰੇ ਕਿਰ ਦਹਰਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਹਾਜਨੇ ਆਗਤੇ ਰਾਜਾਪਿ ਅਗਮਾਸਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰੇਨ। ਤਤੋ ਰਾਜਧੀਤਾਯ ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦਞ੍ਚ ਆਗਮ੍ਮ ਬਲਵਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਤਸ੍ਸ ਚ ਦਹਰਸ੍ਸਾਪਿ। ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰਾਜਾ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਸਾਣਿਪਾਕਾਰੇਨ

ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਾਪੇਸਿ, ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਆਲਿਙ੍ਗਿਂਸੁ। ਪੁਨ ਸਾਣਿਪਾਕਾਰਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇਪਿ ਕਾਲਕਤੇਯੇਵ ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਲਪਨਸਮੁਲ੍ਲਪਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਾਗੋ ਪਨ **ਸਮੁਲ੍ਲਪਨਸਂਸਗ੍ਗੋ** ਨਾਮ। ਭਿਕ੍ਖੁਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਭੋਗਕਰਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਾਗੋ **ਸਮ੍ਭੋਗਸਂਸਗ੍ਗੋ** ਨਾਮ। ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਚ ਏਤੇਸੁ ਮਰਿਚਵਟ੍ਟਿਵਿਹਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਮਰਿਚਵਟ੍ਟਿਮਹਾਵਿਹਾਰਮਹੇ ਕਿਰ ਦੁਟ੍ਠਗਾਮਣਿ ਅਭਯਮਹਾਰਾਜਾ ਮਹਾਦਾਨਂ ਪਟਿਯਾਦੇਤ੍ਵਾ ਉਭਤੋਸਙ੍ਘਂ ਪਰਿਵਿਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਉਣ੍ਹਯਾਗੁਯਾ ਦਿਨ੍ਨਾਯ ਸਙ੍ਘਨਵਕਸਾਮਣੇਰੀ ਅਨਾਧਾਰਕਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕਸਙ੍ਘਨਵਕਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਦਨ੍ਤਵਲਯਂ ਦਤ੍ਵਾ ਸਮੁਲ੍ਲਾਪਂ ਅਕਾਸਿ, ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਤੀਰਂ ਗਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮੁਲ੍ਲਾਪੇਨ ਪੁਬ੍ਬਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਤਾਵਦੇਵ ਜਾਤਸਿਨੇਹਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਾਰਾਜਿਕਾ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧੇ ਸਂਸਗ੍ਗੇ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਂਸਗ੍ਗੇਨ ਜਾਤਸਂਸਗ੍ਗਸ੍ਸ **ਭਵਨ੍ਤਿ ਸ੍ਨੇਹਾ**, ਪੁਰਿਮਰਾਗਪਚ੍ਚਯਾ ਬਲਵਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤੋ **ਸ੍ਨੇਹਨ੍ਵਯਂ ਦੁਕ੍ਖਮਿਦਂ ਪਹੋਤੀ**ਤਿ ਤਮੇਵ ਸ੍ਨੇਹਂ ਅਨੁਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਦਿਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕਂ ਦੁਕ੍ਖਮਿਦਂ ਪਹੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ ਭਵਤਿ ਜਾਯਤਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ''ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਵੋਸਗ੍ਗੋ ਸਂਸਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਸ੍ਨੇਹੋ ਸ੍ਨੇਹਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

ਏਵਮਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦਂ ਇਮਂ ਅਡ੍ਢਗਾਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਆਹ – ''ਸ੍ਵਾਹਂ ਯਮਿਦਂ ਸ੍ਨੇਹਨ੍ਵਯਂ ਸੋਕਾਦਿਦੁਕ੍ਖਂ ਪਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲਂ ਖਣਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਤੋ''ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤੇ ਅਮਚ੍ਚਾ ਆਹਂਸੁ – ''ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਦਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਿਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ਤਤੋ ਸੋ ਆਹ – ''ਤੁਮ੍ਹੇ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇ ਵਾ ਯੋ ਇਮਮ੍ਹਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮੋ, ਸੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ **ਆਦੀਨਵਂ ਸ੍ਨੇਹਜਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਂ ਤਂ ''ਸ੍ਨੇਹਨ੍ਵਯਂ ਦੁਕ੍ਖਮਿਦਂ ਪਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਆਦੀਨਵਂ ਸ੍ਨੇਹਜਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ''ਤਿ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਂਸਗ੍ਗੇਨ **ਸਂਸਗ੍ਗਜਾਤਸ੍ਸ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸ੍ਨੇਹਾ, ਸ੍ਨੇਹਨ੍ਵਯਂ ਦੁਕ੍ਖਮਿਦਂ ਪਹੋਤਿ**, ਏਵਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਆਦੀਨਵਂ ਸ੍ਨੇਹਜਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਅਹਂ ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਪਾਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਉਦਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਰਿਮਗਾਥਾਯ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੬)।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਲ੍ਲੀਯਤਿ। **ਅਨੁਬਨ੍ਧਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਸ੍ਨੇਹਵਸੇਨ ਬਨ੍ਧਤਿ। **ਭਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਜਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੀਣਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤਾਨਿ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗੇ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧ ਆਦਯੋ) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੨੩. ਤਤਿਯੇ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਵਸੇਨ **ਮਿਤ੍ਤਾ**। ਸੁਹਦਭਾਵੇਨ **ਸੁਹਜ੍ਜਾ**। ਕੇਚਿ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤਹਿਤਕਾਮਤਾਯ ਮਿਤ੍ਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੁਹਜ੍ਜਾ। ਕੇਚਿ ਗਮਨਾਗਮਨਟ੍ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਸਮੁਲ੍ਲਾਪਾਦੀਸੁ ਹਦਯਸੁਖਜਨਨੇਨ ਸੁਹਜ੍ਜਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਿਤ੍ਤਾ। ਕੇਚਿ ਤਦੁਭਯਵਸੇਨ ਸੁਹਜ੍ਜਾ ਚੇਵ ਮਿਤ੍ਤਾ ਚ। ਤੇ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਗਾਰਿਯਾ ਚ ਅਨਗਾਰਿਯਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਅਗਾਰਿਯਾ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਪਕਾਰਾ ਸਮਾਨਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕਾਤਿ। ਅਨਗਾਰਿਯਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਤ੍ਥਕ੍ਖਾਯਿਨੋ । ਏਵਂ ਤੇ ਚਤੂਹਿ ਚਤੂਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਯਥਾਹ –

> ''ਚਤੂਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਉਪਕਾਰੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਮਤ੍ਤਂ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਭੀਤਸ੍ਸ ਸਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੁ ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਂ ਭੋਗਂ ਅਨੁਪ੍ਪਦੇਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੧)।

ਤਥਾ –

‘‘ਚਤੂਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਸਮਾਨਸੁਖਦੁਕ੍ਖੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਗੁਯ੍ਹਮਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਗੁਯ੍ਹਮਸ੍ਸ ਪਰਿਗੂਹਤਿ, ਆਪਦਾਸੁ ਨ ਵਿਜਹਤਿ, ਜੀਵਿਤਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੨)।

ਤਥਾ –

‘‘ਚਤੂਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਭਵੇਨਸ੍ਸ ਨ ਨਨ੍ਦਤਿ, ਭਵੇਨਸ੍ਸ ਨਨ੍ਦਤਿ, ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਣਮਾਨੰ ਨਿਵਾਰੇਤਿ, ਵਣ੍ਣੰ ਭਣਮਾਨੰ ਪਸੰਸਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੪)।

ਤਥਾ –

‘‘ਚਤੂਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਅਤ੍ਥਕ੍ਖਾਯੀ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਾਪਾ ਨਿਵਾਰੇਤਿ, ਕਲ੍ਯਾਣੇ ਨਿਵੇਸੇਤਿ, ਅਸ੍ਸੁਤੰ ਸਾਵੇਤਿ, ਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੩)।

ਤੇਸੁ ਇਧ ਅਗਾਰਿਯਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਮਿਤ੍ਤੇ ਸੁਹਜ੍ਜੇ। **ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਨੁਦਯਮਾਨੋ, ਤੇਸੰ ਸੁਖੰ ਉਪਸੰਹਰਿਤੁਕਾਮੋ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਪਹਰਿਤੁਕਾਮੋ।

ਹਾਪੇਤਿ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੰ, ਤਥਾ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਉਭਯਤ੍ਥਵਸੇਨਾਪਿ ਤਿਵਿਧੰ ਅਤ੍ਥੰ ਲਦ੍ਧਵਿਨਾਸਨੇਨ ਅਲਦ੍ਧਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਹਾਪੇਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤਿ। **ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ‘‘ਅਹੰ ਇਮੰ ਵਿਨਾ ਨ ਜੀਵਾਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਗਤਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਪਰਾਯਣ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਨੀਚੇ ਠਾਨੇ ਠਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ‘‘ਇਮੇ ਮੰ ਵਿਨਾ ਨ ਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਅਹੰ ਤੇਸੰ ਗਤਿ, ਅਹੰ ਤੇਸੰ ਪਰਾਯਣ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਉਚ੍ਚੇ ਠਾਨੇ ਠਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਏਵੰ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ।

ਏਤੰ ਭਯਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ਅਤ੍ਥਹਾਪਨਭਯੰ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਹਾਨਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਣਤਿ। **ਸਨ੍ਥਵ**ੇਤਿ ਤਿਵਿਧੋ ਸਨ੍ਥਵੋ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਥਵਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਸਤਪ੍ਪਭੇਦਾਪਿ ਤਣ੍ਹਾ ਤਣ੍ਹਾਸਨ੍ਥਵੋ, ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਪ੍ਪਭੇਦਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਨ੍ਥਵੋ, ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਮਿਤ੍ਤਾਨੁਕਮ੍ਪਨਾ ਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਥਵੋ। ਸੋ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ । ਤੇਨ ਹਿਸ੍ਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਪਰਿਹੀਨਾ। ਤੇਨਾਹ – ‘‘ਏਤੰ ਭਯੰ ਸਨ੍ਥਵੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ’’ਤਿ। ਸੇਸੰ ਪੁਬ੍ਬਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੭; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੯੩-੯੪)।

ਤਤਿਯਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੨੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਵੰਸੋਤਿ ਵੇਲੁ। **ਵਿਸਾਲੋ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣੋ। ਵ-ਕਾਰੋ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੋ, ਏਵਕਾਰੋ ਵਾ ਅਯੰ। ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨੇਤ੍ਥ **ਏ**-ਕਾਰੋ ਨਟ੍ਠੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਰਪਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤੰ ਪਚ੍ਛਾ ਯੋਜੇਸ੍ਸਾਮ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਪਟਿਭਾਗੇ। **ਵਿਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਲਗ੍ਗੋ ਜਟਿਤੋ ਸੰਸਿਬ੍ਬਿਤੋ। **ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦਾਰੇਸੁ ਚਾ**ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਧੀਤੁਭਰਿਯਾਸੁ। **ਯਾ ਅਪੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਯਾ ਤਣ੍ਹਾ ਯੋ ਸ੍ਨੇਹੋ । ਵੰ**ਸਕ੍ਕਲੀਰੋਵ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ**ਤਿ ਵੰਸਕਲੀਰੋ ਵਿਯ ਅਲਗ੍ਗਮਾਨੋ। ਕਿੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ? ਯਥਾ ਵੰਸੋ ਵਿਸਾਲੋ ਵਿਸਤ੍ਤੋ ਏਵ ਹੋਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਦਾਰੇਸੁ ਚ ਯਾ ਅਪੇਕ੍ਖਾ, ਸਾਪਿ ਏਵੰ ਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਸੰਸਿਬ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਸਤ੍ਤਾ ਏਵ। ਸ੍ਵਾਹੰ ਤਾਯ ਅਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਪੇਕ੍ਖਵਾ ਵਿਸਾਲੋ ਵੰਸੋ ਵਿਯ ਵਿਸਤ੍ਤੋਤਿ ਏਵੰ ਅਪੇਕ੍ਖਾਯ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੰ ਅਪੇਕ੍ਖੰ ਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਅਯੰ ਵੰਸਕਲੀਰੋਵ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਵਾ ਲਾਭਾਦੀਸੁ ਵਾ ਕਾਮਭਵਾਦੀਸੁ ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਧਿਗਤੋਤਿ। ਸੇਸੰ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਮਾਯਪਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਅਤਿਰੇਕੰ ਨਤ੍ਥਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੮)।

ਚਤੁਤ੍ਥਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੨੫. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਮਿਗੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਆਰਞ੍ਞਿਕਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨੰ ਏਵ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਇਧ ਪਨ ਪਸਦਮਿਗੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਅਰਞ੍ਞਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੰ ਅਰਞ੍ਞੰ, ਇਧ ਪਨ ਉਯ੍ਯਾਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਉਯ੍ਯਾਨਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਪਟਿਭਾਗੋ। **ਅਬਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਰਜ੍ਜੁਬਨ੍ਧਨਾਦੀਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਬਦ੍ਧੋ। ਏਤੇਨ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚਰਿਯੰ ਦੀਪੇਤਿ। **ਯੇਨਿਚ੍ਛਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਗੋਚਰਾਯਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨ ਗਨ੍ਤੁੰ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਨ ਗੋਚਰਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਯਤ੍ਤਕੰ ਇਚ੍ਛਤਿ ਗਨ੍ਤੁੰ, ਤਤ੍ਤਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯੰ ਇਚ੍ਛਤਿ ਖਾਦਿਤੁੰ, ਤੰ ਖਾਦਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਵਿਞ੍ਞੂ ਨਰੋ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਪੁਰਿਸੋ। **ਸੇਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਨ੍ਦਵੁਤ੍ਤਿਤੰ ਅਪਰਾਯਤ੍ਤਭਾਵੰ। **ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ। ਅਥ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸੇਰਿਤੰ ਪੁਗ੍ਗਲਸੇਰਿਤਞ੍ਚ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਕਿਲੇਸਵਸੰ ਅਗਮਨਤੋ ਸੇਰਿਨੋ ਤੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਚ, ਤੇਸੰ ਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਸੇਰਿਤੰ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ। ਕਿੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ? **ਮਿਗੋ ਅਰਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਯਥਾ ਅਬਦ੍ਧੋ, ਯੇਨਿਚ੍ਛਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਗੋਚਰਾਯ**। ਕਦਾ ਨੁ ਖੋ ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਹਾਬਨ੍ਧਨੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇਹਿ ਬਦ੍ਧਸ੍ਸ ਯੇਨਿਚ੍ਛਕੰ ਗਨ੍ਤੁੰ ਅਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿੰ ਯੇਨਿਚ੍ਛਕਗਮਨਾਭਾਵੇ ਆਦੀਨਵੰ ਯੇਨਿਚ੍ਛਕਗਮਨੇ ਆਨਿਸੰਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿੰ ਅਗਮਿੰ। ਤਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿੰ ਅਧਿਗਤੋਮ੍ਹਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞੂ **ਨਰੋ ਸੇਰਿਤੰ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੯ ਆਦਯੋ)।

ਪਞ੍ਚਮਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੨੬. ਛਟ੍ਠੇ ਅਯੰ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥੋ – **ਸਹਾਯਮਜ੍ਝੇ** ਠਿਤਸ੍ਸ ਦਿਵਾਸੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤੇ **ਵਾਸੇ** ਚ ਮਹਾਉਪਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ **ਠਾਨੇ** ਚ ਉਯ੍ਯਾਨਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤੇ **ਗਮਨੇ** ਚ ਜਨਪਦਚਾਰਿਕਸਙ੍ਖਾਤਾਯ **ਚਾਰਿਕਾਯ** ਚ ''ਇਦੰ ਮੇ ਸੁਣ, ਇਦੰ ਮੇ ਦੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਤਥਾ ਤਥਾ ਆਮਨ੍ਤਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਹੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਾਯੰ ਅਰਿਯਜਨਸੇਵਿਤਾ ਅਨੇਕਾਨਿਸੰਸਾ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਾ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਲੋਭਾਭਿਭੂਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬਕਾਪੁਰਿਸੇਹਿ ਅਨਭਿਜ੍ਝਿਤਾ ਅਪਤ੍ਥਿਤਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਤੰ **ਅਨਭਿਜ੍ਝਿਤੰ** ਪਰੇਸੰ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨੇਨ ਭਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨੇਵ ਚ **ਸੇਰਿਤੰ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ** ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਧਿਗਤੋਤਿ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੯-੪੨)।

ਛਟ੍ਠਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੨੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਖਿਡ੍ਡਾ**ਤਿ ਕੀਲ਼ਨਾ। ਸਾ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਤਿ ਕਾਯਿਕਾ ਚ ਵਾਚਸਿਕਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਿਕਾ ਨਾਮ ਹਤ੍ਥੀਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਅਸ੍ਸੇਹਿਪਿ ਰਥੇਹਿਪਿ ਧਨੂਹਿਪਿ ਥਰੂਹਿਪੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। ਵਾਚਸਿਕਾ ਨਾਮ ਗੀਤੰ ਸਿਲੋਕਭਣਨੰ ਮੁਖਭੇਰਿਕਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। **ਰਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਰਤਿ। **ਵਿਪੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਵ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਆਹਚ੍ਚ ਠਾਨੇਨ ਸਕਲਤ੍ਤਭਾਵਬ੍ਯਾਪਕੰ। ਸੇਸੰ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਯੋਜਨਾਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸੰਸਗ੍ਗਗਾਥਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੧)।

ਸਤ੍ਤਮਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੨੮. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਯਥਾਸੁਖਵਿਹਾਰੀ, ''ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੫੬; ੩.੩੦੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੫; ਵਿਭ॰ ੬੪੩; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੨੮) ਵਾ ਨਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਭਾਵਨਾਫਰਿਤਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ ਅਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੀਤਿਪਿ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ। ਤਾਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ਭਯੇਨ ਨ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੀਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ**। **ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਕੋ। **ਇਤਰੀਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ। **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨੰ ਸਹਿਤਾ ਅਛਮ੍ਭੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਸ੍ਸਯਨ੍ਤਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਰਿਹਾਪੇਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤੇਸੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ, ਤਾਨਿ ਵਾ

ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਯਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ, ਬਾਹਿਰਾਨਂ ਸੀਹਬਜਗ੍ਘਾਦੀਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨਞ੍ਚ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤੁਪਦ੍ਦਵਾਨਂ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯੇ ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤਿਯਾ ਚ ਵੀਰਿਯਾਦੀਹਿ ਚ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਹਤੀਤਿ **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਸਹਿਤਾ**। ਥਦ੍ਧਭਾਵਕਰਭਯਾਭਾਵੇਨ **ਅਛਮ੍ਭੀ**। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਯਥਾ ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮਣਾ, ਏਵਂ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਦਟ੍ਠਾਨੇ ਸਨ੍ਤੋਸੇ ਠਿਤੋ ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਭਾਵਨਾਯ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ, ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਪਟਿਹਨਨਕਰਭਯਾਭਾਵੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਸਹਿਤਾ, ਅਪ੍ਪਟਿਘਤ੍ਤਾ ਅਛਮ੍ਭੀ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਏਤਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਗੁਣਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਤੋਮ੍ਹੀਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਤੇ ਸਮਣਾ ਵਿਯ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸਭਾਵਂ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਤੋਮ੍ਹਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਈਦਿਸਂ ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸਤਾਯ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਸਹਿਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਘਤਾਯ ਚ ਅਛਮ੍ਭੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੨)।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਮੇਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਾਵ ਮਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾ, ਸਿਨੇਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਿਤ੍ਤੇ ਵਾ ਭਵਾ, ਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਏਸਾ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿਪਿ ਮੇਤ੍ਤਾ। **ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ। **ਚੇਤਸਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ। **ਏਕਂ ਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਦਿਸਾਯ ਪਠਮਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸਤ੍ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸਤ੍ਤਫਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਫਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਤਥਾ ਦੁਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥੇਵ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਦੁਤਿਯਂ ਤਤਿਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਚ ਨਯੇਨ ਉਪਰਿਮਂ ਦਿਸਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਧੋ ਤਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਧੋਦਿਸਮ੍ਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਦਿਸਮ੍ਪਿ ਏਵਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਚ **ਅਧੋ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ। **ਤਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਦਿਸਾ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਅਸ੍ਸਮਣ੍ਡਲੇ ਅਸ੍ਸਮਿਵ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਾਰੇਤਿਪਿ ਪਚ੍ਚਾਸਾਰੇਤਿਪੀਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਏਕਮੇਕਂ ਦਿਸਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਓਧਿਸੋ ਮੇਤ੍ਤਾਫਰਣਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। **ਸਬ੍ਬਧੀ**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਅਨੋਧਿਸੋ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਧੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਹੀਨਮਜ੍ਝਿਮਉਕ੍ਕਟ੍ਠਮਿਤ੍ਤਸਪਤ੍ਤਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਨਿਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ ਅਤ੍ਤਤਾਯ, ''ਅਯਂ ਪਰਸਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਸਮਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ, ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਬਹਿ ਅਵਿਕ੍ਖਿਪਮਾਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਵਨ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕਂ। **ਵਿਪੁਲੇਨਾ**ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਪਰਿਯਾਯਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੁਨ **"ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਓਧਿਸੋ ਫਰਣੇ ਵਿਯ ਪੁਨ ਤਥਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ''ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਵਾ ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਪੁਲੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਫਰਣਵਸੇਨ ਵਿਪੁਲਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਭੂਮਿਵਸੇਨ ਪਨ ਤਂ **ਮਹਗ੍ਗਤਂ**। ਪਗੁਣਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ**। ਬਜਾਪਾਦਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਪ੍ਪਹਾਨੇਨ **ਅਵੇਰਂ**। ਦੋਮਨਸ੍ਸਪ੍ਪਹਾਨੇਨ **ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਂ**। ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੫੪)। **ਕਰੁਣਾ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯੇਵ। ਮੋਦਨ੍ਤਿ ਤਾਯ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ, ਸਯਂ ਵਾ ਮੋਦਤਿ, ਮੋਦਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਸਾਤਿ **ਮੁਦਿਤਾ**। ''ਅਵੇਰਾ ਹੋਨ੍ਤੂ''ਤਿਆਦਿਬਜਾਪਾਦਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਉਪੇਕ੍ਖਾ**।

ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਹਿਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾ, ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਰਸਾ , ਆਘਾਤਵਿਨਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਨਾਪਭਾਵਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਬਜਾਪਾਦੂਪਸਮੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਸਿਨੇਹਸਮ੍ਭਵੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ ਕਰੁਣਾ, ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਸਹਨਰਸਾ, ਅਵਿਹਿਂਸਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਾਭਿਭੂਤਾਨਂ ਅਨਾਥਭਾਵਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਵਿਹਿਂਸੂਪਸਮੋ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਸੋਕਸਮ੍ਭਵੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਪਮੋਦਲਕ੍ਖਣਾ ਮੁਦਿਤਾ, ਅਨਿਸ੍ਸਾਯਨਰਸਾ, ਅਰਤਿਵਿਘਾਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਅਰਤਿਵੂਪਸਮੋ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ,

ਪਹਾਨਸਮ੍ਭਵੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸਮਭਾਵਦਸ੍ਸਨਰਸਾ, ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਵੂਪਸਮਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ , ''ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਕਸ੍ਸ ਰੁਚਿਯਾ ਸੁਖਿਤਾ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਾ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਵੂਪਸਮੋ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮ੍ਭਵੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ। **ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਚੀਵਰੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਥੂਲਸੁਖੁਮਲੂਖਪਣੀਤਥਿਰਜਿਣ੍ਣਾਨਂ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਚੀਵਰੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਯਥਾਲਦ੍ਧਾਨਂ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚੀਵਰਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਤਯੋ ਸਨ੍ਤੋਸਾ – ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋਤਿ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਸਨ੍ਤੋਸੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਚੀਵਰੇਨ। ਯਥਾਲਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਚੀਵਰੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਚੀਵਰਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਚੀਵਰਖੇਤ੍ਤਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਪਂਸੁਕੂਲਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਚੀਵਰਸਨ੍ਤੋਸੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ, ਚੀਵਰਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਚੀਵਰਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਖੋਮਾਦੀਨਿ ਛ ਚੀਵਰਾਨਿ ਦੁਕੂਲਾਦੀਨਿ ਛ ਅਨੁਲੋਮਚੀਵਰਾਨਿਪਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਕਪ੍ਪਿਯਚੀਵਰਾਨਿ। ਕੁਸਚੀਰਂ ਵਾਕਚੀਰਂ ਫਲਕਚੀਰਂ ਕੇਸਕਮ੍ਬਲਂ ਵਾਲਕਮ੍ਬਲਂ ਪੋਤ੍ਥਕੋ ਚਮ੍ਮਂ ਉਲੂਕਪਕ੍ਖਂ ਰੁਕ੍ਖਦੁਸ੍ਸਂ ਲਤਾਦੁਸ੍ਸਂ ਏਰਕਦੁਸ੍ਸਂ ਕਦਲਿਦੁਸ੍ਸਂ ਵੇਲੁਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਪਨ ਅਕਪ੍ਪਿਯਚੀਵਰਾਨਿ।

ਚੀਵਰਖੇਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ''ਸਙ੍ਘਤੋ ਵਾ ਗਣਤੋ ਵਾ ਞਾਤਿਤੋ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਧਨੇਨ ਪਂਸੁਕੂਲਂ ਵਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਛ ਖੇਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਾਤਿਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠ ਖੇਤ੍ਤਾਨਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਪਂਸੁਕੂਲਨ੍ਤਿ ਸੋਸਾਨਿਕਂ ਪਾਪਣਿਕਂ ਰਥਿਯਂ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਂ ਸੋਤ੍ਥਿਯਂ ਸਿਨਾਨਂ ਤਿਤ੍ਥਂ ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਂ ਅਗ੍ਗਿਡਡ੍ਢਂ ਗੋਖਾਯਿਤਂ ਉਪਚਿਕਾਖਾਯਿਤਂ ਉਨ੍ਦੂਰਖਾਯਿਤਂ ਅਨ੍ਤਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਦਸਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਧਜਾਹਟਂ ਥੂਪਂ ਸਮਣਚੀਵਰਂ ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਯਂ ਆਭਿਸੇਕਿਯਂ ਪਨ੍ਥਿਕਂ ਵਾਤਾਹਟਂ ਇਦ੍ਧਿਮਯਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਤੇਵੀਸਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸੋਤ੍ਥਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਗਬ੍ਭਮਲਹਰਣਂ। **ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਤਕਸਰੀਰਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਸੁਸਾਨਂ ਨੇਤ੍ਵਾ ਆਨੀਤਚੀਵਰਂ। **ਧਜਾਹਟ**ਨ੍ਤਿ ਧਜਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਆਨੀਤਂ। **ਥੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਵਮ੍ਮਿਕੇ ਪੂਜਿਤਚੀਵਰਂ। **ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦ੍ਦਵੀਚੀਹਿ ਥਲਂ ਪਾਪਿਤਂ। **ਪਨ੍ਥਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਹਿ ਚੋਰਭਯੇਨ ਪਾਸਾਣੇਹਿ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਪਾਰੁਤਚੀਵਰਂ। **ਇਦ੍ਧਿਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੁਚੀਵਰਂ। ਸੇਸਂ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਚੀਵਰਸਨ੍ਤੋਸੋਤਿ ਵੀਸਤਿ ਚੀਵਰਸਨ੍ਤੋਸਾ – ਚੀਵਰੇ ਵਿਤਕ੍ਕਸਨ੍ਤੋਸੋ ਗਮਨਸਨ੍ਤੋਸੋ ਪਰਿਯੇਸਨਸਨ੍ਤੋਸੋ ਪਟਿਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ ਮਤ੍ਤਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਨ੍ਤੋਸੋ ਲੋਲੁਪ੍ਪਵਿਵਜ੍ਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋ ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ ਉਦਕਸਨ੍ਤੋਸੋ ਧੋਵਨਸਨ੍ਤੋਸੋ ਕਰਣਸਨ੍ਤੋਸੋ ਪਰਿਮਾਣਸਨ੍ਤੋਸੋ ਸੁਤ੍ਤਸਨ੍ਤੋਸੋ ਸਿਬ੍ਬਨਸਨ੍ਤੋਸੋ ਰਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋ ਕਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ ਪਰਿਭੋਗਸਨ੍ਤੋਸੋ ਸਨ੍ਨਿਧਿਪਰਿਵਜ੍ਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਦਕਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤੇਮਾਸਂ ਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮਾਸਮਤ੍ਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰਮਾਸੇ ਚੀਵਰਂ ਕਰੋਤਿ। ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਅਦ੍ਧਮਾਸੇਨੇਵ ਕਰੋਤਿ। ਇਦਂ ਮਾਸਦ੍ਧਮਾਸਮਤ੍ਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਨਂ **ਵਿਤਕ੍ਕਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਚੀਵਰਤ੍ਥਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ''ਕਤ੍ਥ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵ ਗਮਨਂ **ਗਮਨਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਲਜ੍ਜਿਂ ਪੇਸਲਭਿਕ੍ਖੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੇਸਨਂ **ਪਰਿਯੇਸਨਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਏਵਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਹਰਿਯਮਾਨਂ ਚੀਵਰਂ ਦੂਰਤੋਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਏਤਂ ਮਨਾਪਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਤਂ ਅਮਨਾਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਥੂਲਸੁਖੁਮਾਦੀਸੁ ਯਥਾਲਦ੍ਧੇਨੇਵ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨਂ **ਪਟਿਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਏਵਂ ਲਦ੍ਧਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ''ਏਤ੍ਤਕਂ ਦੁਪਟ੍ਟਸ੍ਸ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਏਕਪਟ੍ਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਹੋਨਕਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨਂ **ਮਤ੍ਤਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਚੀਵਰਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ''ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਘਰਦ੍ਵਾਰੇ ਮਨਾਪਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਚਰਣਂ **ਲੋਲੁਪ੍ਪਵਿਵਜ੍ਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ।

ਲੂਖਪਣੀਤੇਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਯਾਪੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਲਦ੍ਧੇਨੇਵ ਯਾਪਨਂ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਥਾਮਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਯਾਪੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤੇਨ ਯਾਪਨਂ **ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਮਨਾਪਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਯਾਪਨਂ **ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ''ਕਤ੍ਥ ਉਦਕਂ ਮਨਾਪਂ, ਕਤ੍ਥ ਅਮਨਾਪ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਧੋਵਨੁਪਗੇਨ ਉਦਕੇਨ ਧੋਵਨਂ **ਉਦਕਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ਪਣ੍ਡੁਮਤ੍ਤਿਕਗੇਰੁਕਪੂਤਿਪਣ੍ਣਰਸਕਿਲਿਟ੍ਠਾਨਿ ਪਨ ਉਦਕਾਨਿ ਵਜ੍ਜੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਧੋਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਮੁਗ੍ਗਰਾਦੀਹਿ ਅਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਧੋਵਨਂ **ਧੋਵਨਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ਅਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਂ ਪਣ੍ਣਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਾਪਿਤਉਦਕੇਨਾਪਿ ਧੋਵਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਂ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ''ਇਦਂ ਥੂਲਂ, ਇਦਂ ਸੁਖੁਮ''ਨ੍ਤਿ ਅਕੋਪੇਤ੍ਵਾ ਪਹੋਨਕਨੀਹਾਰੇਨੇਵ ਕਰਣਂ **ਕਰਣਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਤਿਮਣ੍ਡਲਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਰਣਂ **ਪਰਿਮਾਣਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਚੀਵਰਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ਪਨ ''ਮਨਾਪਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਰਥਿਕਾਦੀਸੁ ਵਾ ਦੇਵਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਾਦਮੂਲੇ ਵਾ ਠਪਿਤਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਰਣਂ **ਸੁਤ੍ਤਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ।

ਕੁਸਿਬਨ੍ਧਨਕਾਲੇ ਪਨ ਅਙ੍ਗੁਲਿਮਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਵਾਰੇ ਨ ਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਹਾਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਭੇਦੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਿਵਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤਵਾਰੇ ਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਨ੍ਨੇਨਾਪਿ ਸਹਾਯੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਭੇਦੋ। ਅਯਂ **ਸਿਬ੍ਬਨਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਰਜਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਕਾਲ਼ਕਚ੍ਛਕਾਦੀਨਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੇਨ ਨ ਰਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਸੋਮਵਕ੍ਕਲਾਦੀਸੁ ਯਂ ਲਭਤਿ, ਤੇਨ ਰਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਲਭਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਾਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤਰਜਨਂ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਪਚਿਤ੍ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤਕਸਟਂ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ **ਰਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਨੀਲਕਦ੍ਦਮਕਾਲ਼ਸਾਮੇਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਿਪਿਟ੍ਠੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਕਪ੍ਪਕਰਣਂ **ਕਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ।

ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਂ **ਪਰਿਭੋਗਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਦੁਸ੍ਸਂ ਪਨ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸੂਚਿਂ ਵਾ ਕਾਰਕਂ ਵਾ ਅਲਭਨ੍ਤੇਨ ਠਪੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਲਭਨ੍ਤੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕਤਮ੍ਪਿ ਚੇ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾਦੀਨਂ ਦਾਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਚ ਅਸਨ੍ਨਿਹਿਤਾ, ਯਾਵ ਆਗਮਨਾ ਠਪੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਆਗਤਮਤ੍ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਦਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਚੀਵਰੇ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਥਰਣਮ੍ਪਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤਮੇਵ ਹਿ ਸਨ੍ਨਿਧਿ ਹੋਤਿ। ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਮਹਾਸੀਵਤ੍ਥੇਰੋ ਆਹ। ਅਯਂ **ਸਨ੍ਨਿਧਿਪਰਿਵਜ੍ਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਮੁਖਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਨ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮੇ ਠਤ੍ਵਾਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ।

ਚੀਵਰਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਨਾਮ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਞ੍ਚੇਵ ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਞ੍ਚ। ਇਤਿ ਚੀਵਰਸਨ੍ਤੋਸਮਹਾਅਰਿਯਵਂਸਂ ਪੂਰਯਮਾਨੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਗੋਪੇਤਿ, ਇਮਾਨਿ ਗੋਪੇਨ੍ਤੋ ਚੀਵਰਸਨ੍ਤੋਸਮਹਾਅਰਿਯਵਂਸਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ।

ਵਣ੍ਣਵਾਦੀਤਿ ਏਕੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਨ ਕਥੇਤਿ। ਏਕੋ ਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥੇਤਿ । ਏਕੋ ਨੇਵ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥੇਤਿ। ਏਕੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥੇਤਿ। ਤਥਾਰੂਪੋ ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਇਤਰੀਤਰਚੀਵਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਨੇਸਨਨ੍ਤਿ ਦੂਤੇਯ੍ਯਪਹਿਣਗਮਨਾਨੁਯੋਗਪ੍ਪਭੇਦਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਅਨੇਸਨਂ। **ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤਂ। **ਅਲਦ੍ਧਾ ਚਾ**ਤਿ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ। ਯਥਾ ਏਕਚ੍ਚੋ ''ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਚੀਵਰਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਵਨ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕੋਹਞ੍ਞਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਉਤ੍ਤਸਤਿ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਏਵਂ ਅਲਦ੍ਧਾ ਚ ਚੀਵਰਂ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ। **ਲਦ੍ਧਾ ਚਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਅਧਿਗਤੋ**ਤਿ ਵਿਗਤਲੋਭਗਿਦ੍ਧੋ। **ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ**ਤਿ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਣ੍ਹਾਯ ਮੁਚ੍ਛਨਂ ਅਨਾਪਨ੍ਨੋ। **ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨੋਤ੍ਥਟੋ ਅਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੋ। **ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ**ਤਿ ਅਨੇਸਨਾਪਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ ਗਧਿਤਪਰਿਭੋਗੇ ਚ ਆਦੀਨਵਂ ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ। **ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ''ਯਾਵਦੇਵ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮) ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਮੇਵ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ।

ਇਤਰੀਤਰਚੀਵਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਚੀਵਰੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ। **ਨੇਵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਨਿਧੇਕਚ੍ਚੋ “ਅਹਂ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ, ਮਯਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਮਾਲ਼ੇਯੇਵ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਂ ਗਹਿਤਂ, ਕੋ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ ਅਤ੍ਥੀ”ਤਿ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤੀ**ਤਿ “ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਾਤਿ ਵਾ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਏਤੇਸਂ ਨਤ੍ਥੀ”ਤਿ ਵਾ ਏਵਂ ਪਰਂ ਨ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। **ਯੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਯੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਚੀਵਰਸਨ੍ਤੋਸੇ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਤਾਸੁ ਵਾ ਦਕ੍ਖੋ ਛੇਕੋ ਬਜਤ੍ਤੋ। **ਅਨਲਸੋ**ਤਿ ਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਆਲਸਿਯਵਿਰਹਿਤੋ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਤਿਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਪਞ੍ਞਾਯ ਚੇਵ ਸਤਿਯਾ ਚ ਯੁਤ੍ਤੋ। **ਅਰਿਯਵਂਸੇ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਵਂਸੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨਾਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਖੇਤ੍ਤਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸਨ੍ਤੋਸੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ**ਤਿ ਓਦਨੋ ਕੁਮ੍ਮਾਸੋ ਸਤ੍ਤੁ ਮਚ੍ਛੋ ਮਂਸਂ ਖੀਰਂ ਦਧਿ ਸਪ੍ਪਿ ਨਵਨੀਤਂ ਤੇਲਂ ਮਧੁ ਫਾਣਿਤਂ ਯਾਗੁ ਖਾਦਨੀਯਂ ਸਾਯਨੀਯਂ ਲੇਹਨੀਯਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਖੇਤ੍ਤਾਨਿ ਸਙ੍ਘਭਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦੇਸਭਤ੍ਤਂ ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਿਕਂ ਉਪੋਸਥਿਕਂ ਪਾਟਿਪਦਿਕਂ ਆਗਨ੍ਤੁਕਭਤ੍ਤਂ ਗਮਿਕਭਤ੍ਤਂ ਗਿਲਾਨਭਤ੍ਤਂ ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਕਭਤ੍ਤਂ ਧੁਰਭਤ੍ਤਂ ਕੁਟਿਭਤ੍ਤਂ ਵਾਰਭਤ੍ਤਂ ਵਿਹਾਰਭਤ੍ਤਾਨਿ ਪਨ੍ਨਰਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਖੇਤ੍ਤਾਨਿ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸਨ੍ਤੋਸੋਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕਸਨ੍ਤੋਸੋ ਗਮਨਸਨ੍ਤੋਸੋ ਪਰਿਯੇਸਨਸਨ੍ਤੋਸੋ ਪਟਿਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਨ੍ਤੋਸੋ ਮਤ੍ਤਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਨ੍ਤੋਸੋ ਲੋਲੁਪ੍ਪਵਿਵਜ੍ਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋ ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ ਉਪਕਾਰਸਨ੍ਤੋਸੋ ਪਰਿਮਾਣਸਨ੍ਤੋਸੋ ਪਰਿਭੋਗਸਨ੍ਤੋਸੋ ਸਨ੍ਨਿਧਿਪਰਿਵਜ੍ਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋਤਿ ਪਨ੍ਨਰਸ ਸਨ੍ਤੋਸਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਦਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੁਖਂ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੇਨ ਪਨ ਗਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਰਤਾ ਸਾਯਂ ਥੇਰੁਪਟ੍ਠਾਨਕਾਲੇ “ਸ੍ਵੇ ਕਤ੍ਥ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਸ੍ਸਾਮਾ”ਤਿ “ਅਸੁਕਗਾਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ”ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਕਚਾਰਿਕੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਮਾਲ਼ਕੇ ਠਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਪਨ ਅਰਿਯਵਂਸਾ ਚੁਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਬਾਹਿਰੋ। ਅਯਂ **ਵਿਤਕ੍ਕਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਨ੍ਤੇਨ ਪਨ “ਕੁਹਿਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ”ਤਿ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ **ਗਮਨਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੇਨ ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਵਾ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਲਜ੍ਜਿਂ ਪੇਸਲਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ **ਪਰਿਯੇਸਨਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਦੂਰਤੋਵ ਆਹਰਿਯਮਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ “ਏਤਂ ਮਨਾਪਂ, ਏਤਂ ਅਮਨਾਪ”ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ **ਪਟਿਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। “ਇਦਂ ਮਨਾਪਂ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਇਦਂ ਅਮਨਾਪਂ ਨ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ”ਤਿ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਯਾਪਨਮਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਅਯਂ **ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਦੇਯਜਧਮ੍ਮੋ ਬਹੁ, ਦਾਯਕੋ ਅਪ੍ਪਂ ਦਾਤੁਕਾਮੋ, ਅਪ੍ਪਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਦੇਯਜਧਮ੍ਮੋ ਬਹੁ, ਦਾਯਕੋਪਿ ਬਹੁਦਾਤੁਕਾਮੋ, ਪਮਾਣੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਦੇਯਜਧਮ੍ਮੋਪਿ ਨ ਬਹੁ, ਦਾਯਕੋਪਿ ਅਪ੍ਪਂ ਦਾਤੁਕਾਮੋ, ਅਪ੍ਪਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਦੇਯਜਧਮ੍ਮੋ ਨ ਬਹੁ, ਦਾਯਕੋ ਪਨ ਬਹੁਦਾਤੁਕਾਮੋ, ਪਮਾਣੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਮਤ੍ਤਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਸਾਦਂ ਮਕ੍ਖੇਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਦੇਯਜਂ ਵਿਨਿਪਾਤੇਤਿ, ਸਾਸਨਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਵਿਜਾਤਮਾਤੁਯਾਪਿਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਇਤਿ ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾਵ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਮਤ੍ਤਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਅਡ੍ਢਕੁਲਾਨਿਯੇਵ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ **ਲੋਲੁਪ੍ਪਵਿਵਜ੍ਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸਾ**ਦਯੋ ਚੀਵਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ “ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਪਾਲੇਸ੍ਸਾਮੀ”ਤਿ ਏਵਂ ਉਪਕਾਰਂ ਞਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਂ **ਉਪਕਾਰਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਪਤ੍ਤਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਆਨੀਤਂ ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਸਤਿ ਤੇਨ ਗਾਹਾਪੇਤਬ੍ਬਂ, ਅਸਤਿ ਆਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਪਰਿਮਾਣਮਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ **ਪਰਿਮਾਣਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ ਪਟਿਵਿਨੋਦਨਂ “ਨ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਸ੍ਸਰਣ”ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਂ **ਪਰਿਭੋਗਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ **ਸਨ੍ਨਿਧਿਪਰਿਵਜ੍ਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ। ਮੁਖਂ ਅਨੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਨਾਮ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਨ **ਪਞ੍ਚ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ** ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਂ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਂ ਏਕਾਸਨਿਕਙ੍ਗਂ ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕਙ੍ਗਂ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸਨ੍ਤੋਸਮਹਾਅਰਿਯਵਂਸਂ ਪੂਰਯਮਾਨੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਗੋਪੇਤਿ, ਇਮਾਨਿ ਗੋਪੇਨ੍ਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸਨ੍ਤੋਸਮਹਾਅਰਿਯਵਂਸਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ। **ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸੇਨਾਸਨਾਨੀਤਿ ਇਧ ਸੇਨਾਸਨਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਸੇਨਾਸਨਖੇਤ੍ਤਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਸੇਨਾਸਨਸਨ੍ਤੋਸੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ, ਸੇਨਾਸਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਧੁਤਙ੍ਗਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸੇਨਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਚੋ ਪੀਠਂ ਭਿਸਿ ਬਿਮ੍ਬੋਹਨਂ ਵਿਹਾਰੋ ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ ਪਾਸਾਦੋ ਹਮ੍ਮਿਯਂ ਗੁਹਾ ਲੇਣਂ ਅਟ੍ਟੋ ਮਾਲ਼ੋ ਵੇਲ਼ੁਗੁਮ੍ਬੋ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਾਨਿ ਪਨ੍ਨਰਸ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ।

ਸੇਨਾਸਨਖੇਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਤੋ ਵਾ ਗਣਤੋ ਵਾ ਞਾਤਿਤੋ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਧਨੇਨ ਪਂਸੁਕੂਲਂ ਵਾਤਿ ਛ ਖੇਤ੍ਤਾਨਿ।

ਸੇਨਾਸਨਸਨ੍ਤੋਸੋਤਿ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਿਤਕ੍ਕਸਨ੍ਤੋਸਾਦਯੋ ਪਨ੍ਨਰਸ ਸਨ੍ਤੋਸਾ। ਤੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸੇਨਾਸਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਿ** ਪਨ **ਪਞ੍ਚ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ** ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਙ੍ਗਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਙ੍ਗਂ ਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗਂ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਸੇਨਾਸਨਸਨ੍ਤੋਸਂ ਮਹਾਅਰਿਯਵਂਸਂ ਪੂਰਯਮਾਨੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਗੋਪੇਤਿ, ਇਮਾਨਿ ਗੋਪੇਨ੍ਤੋ ਸੇਨਾਸਨਸਨ੍ਤੋਸਮਹਾਅਰਿਯਵਂਸਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ।

ਇਤਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ ਪਥਵਿਂ ਪਤ੍ਥਰਮਾਨੋ ਵਿਯ ਸਾਗਰਕੁਚ੍ਛਿਂ ਪੂਰਯਮਾਨੋ ਵਿਯ ਆਕਾਸਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਯਮਾਨੋ ਵਿਯ ਚ ਪਠਮਂ ਚੀਵਰਸਨ੍ਤੋਸਂ ਅਰਿਯਵਂਸਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਚਨ੍ਦਂ ਉਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸੂਰਿਯਂ ਉਲ੍ਲਙ੍ਘੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚ ਦੁਤਿਯਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸਨ੍ਤੋਸਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਸਿਨੇਰੁਂ ਉਕ੍ਖਿਪੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਤਤਿਯਂ ਸੇਨਾਸਨਸਨ੍ਤੋਸਂ ਅਰਿਯਵਂਸਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸਂ ਅਰਿਯਵਂਸਂ ਕਥੇਤੁਂ **"ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਗਤਿਕਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਲਾਭਯਥਾਬਲਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੇਨੇਵ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਵਨਾਰਾਮਅਰਿਯਵਂਸੋ ਪਨ ਇਧ ਅਨਾਗਤੋ, ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਂ ਭਾਵਨਾਰਾਮਅਰਿਯਵਂਸਂ ਭਜਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੩੦੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪.੨੮)। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ''ਪਞ੍ਚ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਪਞ੍ਚ ਆਹਾਰਨਿਸ੍ਸਿਤਾ।
> ਏਕੋ ਵੀਰਿਯਸਂਯੁਤ੍ਤੋ, ਦ੍ਵੇ ਚ ਚੀਵਰਨਿਸ੍ਸਿਤਾ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੩੦੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪.੨੮)।

ਪੋਰਾਣੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ ਅਰਿਯਵਂਸੇ ਠਿਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪੋਰਾਣੇ**ਤਿ ਨ ਅਧੁਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੇ। **ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਅਗ੍ਗੋਹਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੇ। **ਅਰਿਯਵਂਸੇ**ਤਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਂਸੇ। ਯਥਾ ਹਿ ਖਤ੍ਤਿਯਵਂਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਂਸੋ ਵੇਸ੍ਸਵਂਸੋ ਸੁਦ੍ਦਵਂਸੋ ਸਮਣਵਂਸੋ ਕੁਲਵਂਸੋ ਰਾਜਵਂਸੋ, ਏਵਮਯਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਮੋ ਅਰਿਯਵਂਸੋ, ਅਰਿਯਤਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਪਵੇਣਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਵਂਸੋ ਇਮੇਸਂ ਵਂਸਾਨਂ ਮੂਲਗਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਕਾਲਾਨੁਸਾਰਿਗਨ੍ਧਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਕੇ ਪਨ ਤੇ ਅਰਿਯਾ, ਯੇਸਂ ਏਸੋ ਵਂਸੋਤਿ? ਅਰਿਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਾ ਚ, ਏਤੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਂਸੋਤਿ ਅਰਿਯਵਂਸੋ। ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਹਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਕਪ੍ਪਾਧਿਕਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕੇ ਤਣ੍ਹਙ੍ਕਰੋ ਮੇਧਙ੍ਕਰੋ ਸਰਣਙ੍ਕਰੋ ਦੀਪਙ੍ਕਰੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਬੁਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਅਰਿਯਾ, ਤੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਂਸੋਤਿ ਅਰਿਯਵਂਸੋ। ਤੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ...ਪੇ॰... ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਪ੍ਪੇ ਕਕੁਸਨ੍ਧੋ ਕੋਣਾਗਮਨੋ ਕਸ੍ਸਪੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਗਵਾ ਗੋਤਮੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਬੁਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਂਸੋਤਿ ਅਰਿਯਵਂਸੋ। ਅਪਿ ਚ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਂਸੋਤਿ ਅਰਿਯਵਂਸੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਰਿਯਵਂਸੇ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪.੨੮)। **ਠਿਤੋ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਟ੍ਠਮਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੨੯. ਨਵਮੇ ਅਯਂ ਯੋਜਨਾ – **ਦੁਸ੍ਸਙ੍ਗਹਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਪਿ ਏਕੇ,** ਯੇ ਅਸਨ੍ਤੋਸਾਭਿਭੂਤਾ, ਤਥਾਵਿਧਾ ਏਵ ਚ **ਅਥੋ ਗਹਟ੍ਠਾ ਘਰਮਾਵਸਨ੍ਤਾ**। ਏਤਮਹਂ ਦੁਸ੍ਸਙ੍ਗਹਭਾਵਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਤੋਮ੍ਹੀਤਿ। ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਅਨਸ੍ਸਵਾ**ਤਿ ਵਚਨਂ ਅਸ੍ਸਵਨਕਾ। **ਅਵਚਨਕਰਾ**ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਚਾ। **ਪਟਿਲੋਮਵੁਤ੍ਤਿਨੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ ਕਥਨਸੀਲਾ, ਪਟਿਮਲ੍ਲਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਮੁਖਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਓਵਾਦਦਾਯਕੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮੁਖਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਦਿਸਾਭਾਗਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ। **ਅਬਜਾਵਟੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਵਾਵਟੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨਲ੍ਲੀਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ।

ਨਵਮਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੩੦. ਦਸਮੇ **ਓਰੋਪਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ। **ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨੀ**ਤਿ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਓਦਾਤਵਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਇਤ੍ਥਿਪੁਤ੍ਤਦਾਸਿਦਾਸਾਦੀਨਿ। ਏਤਾਨਿ ਗਿਹਿਭਾਵਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਯਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਤਿਤਪਤ੍ਤੋ। **ਛੇਤ੍ਵਾਨਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਵੀਰੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਵੀਰਿਯਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਗਿਹਿਬਨ੍ਧਨਾਨੀ**ਤਿ ਕਾਮਬਨ੍ਧਨਾਨਿ। ਕਾਮਾ ਹਿ ਗਿਹੀਨਂ ਬਨ੍ਧਨਾਨਿ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਪਦਤ੍ਥੋ।

ਅਯਂ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ''ਅਹੋ ਵਤਾਹਮ੍ਪਿ ਓਰੋਪਯਿਤ੍ਵਾ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨਪਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ਕੋਵਿਲਾਰੋ ਭਵੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਞ੍ਹਿ ਚਿਨ੍ਤਯਮਾਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਤੋਮ੍ਹੀਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੪)। ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਸਾਰਾਸਨਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਸਾਰਂ ਆਸਨਂ। **ਛਿਨ੍ਨਾਨੀ**ਤਿ ਗਲਿਤਾਨਿ। **ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨੀ**ਤਿ ਨਿਪਣ੍ਣਾਨਿ। **ਪਤਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਵਣ੍ਟਤੋ ਮੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਪਰਿਪਤਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਤਾਨਿ।

ਦਸਮਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੧-੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਠਮਦ੍ਵਯੇ **ਨਿਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਨਿਪੁਣਂ ਪਣ੍ਡਿਤਂ ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਕੁਸਲਂ। **ਸਾਧੁਵਿਹਾਰਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਿਹਾਰੇਨ ਵਾ ਉਪਚਾਰੇਨ ਵਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ। **ਧੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਪਕਤ੍ਤੇਨ ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਦਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਧ ਪਨ ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਿਤਿ ਨਾਮ ਅਸਿਥਿਲਪਰਕ੍ਕਮਤਾ, ''ਕਾਮਂ ਤਚੋ ਚ ਨ੍ਹਾਰੁ ਚਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੫; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੬) ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਵੀਰਿਯਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਅਪਿ ਚ ਧਿਕ੍ਕਤਪਾਪੋਤਿਪਿ ਧੀਰੋ। **ਰਾਜਾਵ ਰਟ੍ਠਂ ਵਿਜਿਤਂ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਟਿਰਾਜਾ ''ਵਿਜਿਤਂ ਰਟ੍ਠਂ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹ''ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਰਜ੍ਜਂ ਪਹਾਯ ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਏਵਂ ਬਾਲਸਹਾਯਂ ਪਹਾਯ ਏਕੋ ਚਰੇ। ਅਥ ਵਾ **ਰਾਜਾਵ ਰਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਸੁਤਸੋਮੋ ਰਾਜਾ ਵਿਜਿਤਂ ਰਟ੍ਠਂ ਪਹਾਯ ਏਕੋ ਚਰਿ, ਯਥਾ ਚ ਮਹਾਜਨਕੋ ਏਵਂ ਏਕੋਵ ਚਰੇਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਏਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੫-੪੬)। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ।

ਪਠਮਦ੍ਵਯਂ।

੧੩੩. ਤਤਿਯਗਾਥਾ ਪਦਤ੍ਥਤੋ ਉਤ੍ਤਾਨਾ ਏਵ। ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਪਨ **ਸਹਾਯਸਮ੍ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਸੇਕ੍ਖੇਹਿ ਸੀਲਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਹਾਯਾ ਏਵ ''ਸਹਾਯਸਮ੍ਪਦਾ''ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ – ਯਾ ਅਯਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਸਹਾਯਸਮ੍ਪਦਾ, ਤਂ ਸਹਾਯਸਮ੍ਪਦਂ **ਅਦ੍ਧਾ ਪਸਂਸਾਮ,** ਏਕਂਸੇਨੇਵ ਥੋਮੇਮਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਥਂ? **ਸੇਟ੍ਠਾ ਸਮਾਸੇਵ◌ਿਤਬ੍ਬਾ ਸਹਾਯਾ**ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਸੇਟ੍ਠੇ ਸੇਵਮਾਨਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਂ ਵ◌ਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵ◌ੇਪੁਲ੍ਲਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ਸਮੇ ਸੇਵਮਾਨਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮਧਾਰਣੇਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਵ◌ਿਨੋਦਨੇਨ ਚ ਲਦ੍ਧਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ । ਏਤੇ ਪਨ ਸਹਾਯਕੇ ਸੇਟ੍ਠੇ ਚ ਸਮੇ ਚ ਅਲਦ੍ਧਾ ਕੁਹਨਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵ◌ਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵ◌ਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਚ ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਅਨਵਜ੍ਜਭੋਜੀ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵ◌ਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ। ਅਹਮ੍ਪਿ ਹਿ ਏਵ◌ਂ ਚਰਨ੍ਤੋ ਇਮਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਧਿਗਤੋਮ੍ਹੀਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੭)। ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵ।

ਤਤਿਯਂ।

੧੩੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਦਿਸ੍ਵ**◌ਾਤਿ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵ◌ਾ। **ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਞ੍ਚਨਸ੍ਸ। ''ਵਲਯਾਨੀ''ਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ। ਸਾਵਸੇਸਪਾਠੋ ਹਿ ਅਯਂ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਭਸ੍ਸਰਾਨੀ**ਤਿ ਪਭਾਸਨਸੀਲਾਨਿ, ਜੁਤਿਮਨ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਂ ਉਤ੍ਤਾਨਪਦਤ੍ਥਮੇਵ। ਅਯਂ ਪਨ ਯੋਜਨਾ – ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ਭੁਜਸ੍ਮਿਂ ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵਲਯਾਨਿ ''ਗਣਵ◌ਾਸੇ ਸਤਿ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਾ, ਏਕਵ◌ਾਸੇ ਸਤਿ ਅਘਟ੍ਟਨਾ''ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਤੋਮ੍ਹੀਤਿ। ਸੇਸਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ◌ਾਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੮)। **ਨੂਪੁਰਾਨੀ**ਤਿ ਵਲਯਾਨਿ। ''ਨਿਯੁਰਾ''ਤਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਹਨਨ੍ਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੧੩੫. ਪਞ੍ਚਮਗਾਥਾ ਪਦਤ੍ਥਤੋ ਉਤ੍ਤਾਨਾ ਏਵ। ਅਯਂ ਪਨ ਏਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯ੍ਵ◌ਾਯਂ ਏਤੇਨ **ਦੁਤੀਯੇਨ** ਕੁਮਾਰੇਨ ਸੀਤੁਣ੍ਹਾਦੀਨਿ ਨਿਵ◌ੇਦੇਨ੍ਤੇਨ ਸਹਵ◌ਾਸੇਨ ਤਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਮ ਵ◌ਾਚਾਭਿਲਾਪੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਿਨੇਹਵਸੇਨ **ਅਭਿਸਜ੍ਜਨਾ** ਵ◌**ਾ** ਜਾਤਾ। ਸਚੇ ਅਹਂ ਇਮਂ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਮਿ, ਤਤੋ **ਆਯਤਿ**ਮ੍ਪਿ ਤਥੇਵ ਹੇਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ ਇਦਾਨਿ, **ਏਵ◌ਂ ਦੁਤੀਯੇਨ ਸਹ ਮਮਸ੍ਸ,** ਵ◌**ਾਚਾਭਿਲਾਪੋ ਅਭਿਸਜ੍ਜਨਾ** ਵ◌ਾ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਂ ਵ◌ਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਤਂ ਭਯਂ ਆਯਤਿਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ** ਤਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵ◌ਾ ਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਤੋਮ੍ਹੀਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੯)। ਸੇਸਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਪਞ੍ਚਮਂ।

੧੩੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਦ੍ਵ◌ੇ ਕਾਮਾ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਮਨਾਪਿਯਾ ਰੂਪਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਰਾਗਪ੍ਪਭੇਦਾ। ਇਧ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ । ਰੂਪਾਦਿਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰੇਨ **ਚਿਤ੍ਰਾ**। ਲੋਕਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ **ਮਧੁਰਾ**। ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਮਨਂ ਰਮੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਮਨੋਰਮਾ। ਵ◌ਿਰੂਪਰੂਪੇਨਾ**ਤਿ ਵ◌ਿਰੂਪੇਨ ਰੂਪੇਨ, ਅਨੇਕਵ◌ਿਧੇਨ ਸਭਾਵ◌ੇਨਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਰੂਪਾਦਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਰਾ, ਰੂਪਾਦੀਸੁਪਿ ਨੀਲਾਦਿਵਸੇਨ ਵ◌ਿਵ◌ਿਧਰੂਪਾ। ਏਵ◌ਂ ਤੇਨ ਵ◌ਿਰੂਪਰੂਪੇਨ ਤਥਾ ਤਥਾ ਅਸ੍ਸਾਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ **ਮਥੇਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ,** ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਅਭਿਰਮਿਤੁਂ ਨ ਦੇਨ੍ਤੀਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਨਿਗਮਨਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਤੀਹਿ ਵ◌ਾ ਪਦੇਹਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਰਿਮਗਾਥਾਸੁ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੦)।

ਕਾਮਗੁਣਾਤਿ ਕਾਮਯਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਾ। ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ ਗੁਣਾ। ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਅਹਤਾਨਂ ਵਤ੍ਥਾਨਂ ਦਿਗੁਣਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੪੮) ਏਤ੍ਥ ਪਟਲਟ੍ਠੋ ਗੁਣਟ੍ਠੋ। ''ਅਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਕਾਲਾ ਤਰਯਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯੋ, ਵਯੋਗੁਣਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਜਹਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੪) ਏਤ੍ਥ ਰਾਸਟ੍ਠੋ ਗੁਣਟ੍ਠੋ। ''ਸਤਗੁਣਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੭੯) ਏਤ੍ਥ ਆਨਿਸਂਸਟ੍ਠੋ ਗੁਣਟ੍ਠੋ। ''ਅਨ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੦; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੩.ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰ), ਕਯਿਰਾ ਮਾਲਾਗੁਣੇ ਬਹੂ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੋ ਗੁਣਟ੍ਠੋ।

ਇਧਾਪਿ ਏਸੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ ਗੁਣਾ''ਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤੇਨੁਪਾਯੇਨ **ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਇਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਪਰਿਯਿਟ੍ਠਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਮਾ ਵਾ, ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਾਮਨੀਯਾ। **ਮਨਾਪਾ**ਤਿ ਮਨਵਡ੍ਢਨਕਾ। **ਪਿਯਰੂਪਾ**ਤਿ ਪਿਯਜਾਤਿਕਾ। **ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਕਾਮੇਨ ਉਪਸਂਹਿਤਾ। **ਰਜਨੀਯਾ**ਤਿ ਰਜ੍ਜਨਿਯਾ, ਰਾਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਦਿ ਮੁਦ੍ਦਾਯਾਤਿਆਦੀਸੁ **ਮੁਦ੍ਦਾ**ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਬ੍ਬੇਸੁ ਸਞ੍ਞਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾ। **ਗਣਨਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਗਣਨਾ। **ਸਙ੍ਖਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਗਣਨਾ। ਯਾਯ ਖੇਤ੍ਤਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ''ਇਧ ਏਤ੍ਤਕਾ ਵੀਹੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ'', ਰੁਕ੍ਖਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ''ਇਧ ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਫਲਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ'', ਆਕਾਸਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ''ਇਮੇ ਆਕਾਸੇ ਸਕੁਣਾ ਏਤ੍ਤਕਾ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। **ਕਸੀ**ਤਿ ਕਸਿਕਮ੍ਮਂ। **ਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਜਙ੍ਘਵਣਿਜ੍ਜਥਲਵਣਿਜ੍ਜਾਦਿਵਣਿਪ੍ਪਥੋ। **ਗੋਰਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਰੇਸਂ ਵਾ ਗਾਵੋ ਰਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਗੋਰਸਵਿਕ੍ਕਯੇਨ ਜੀਵਨਕਮ੍ਮਂ। **ਇਸ੍ਸਤ੍ਥੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਵੁਧਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕਮ੍ਮਂ। **ਰਾਜਪੋਰਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾ ਆਵੁਧੇਨ ਰਾਜਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰਾਜੁਪਟ੍ਠਾਨਂ। **ਸਿਪ੍ਪਞ੍ਞਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਾਵਸੇਸਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਸਿਪ੍ਪਾਦਿ।

ਸੀਤਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋਤਿ ਲਕ੍ਖਂ ਵਿਯ ਸਰਸ੍ਸ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਠਿਤੋ, ਸੀਤੇਨ ਬਾਧਿਯਮਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਣ੍ਹੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਡਂਸਾ**ਦੀਸੁ **ਡਂਸਾ**ਤਿ ਪਿਙ੍ਗਲਮਕ੍ਖਿਕਾ। **ਮਕਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਮਕ੍ਖਿਕਾ। **ਸਰੀਸਪਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਰਿਸ੍ਸਮਾਨੋ**ਤਿ ਪੀਲ਼ਿਯਮਾਨੋ ਰੁਪ੍ਪਮਾਨੋ ਘਟ੍ਟਿਯਮਾਨੋ। **ਮੀਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਮਰਮਾਨੋ। **ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਯਂ ਮੁਦ੍ਦਾਦੀਹਿ ਜੀਵਿਕਕਪ੍ਪਨਂ ਆਗਮ੍ਮ ਸੀਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯੋ ਆਬਾਧੋ। **ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ**ਤਿ ਕਾਮੇਸੁ ਉਪਦ੍ਦਵੋ, ਉਪਸਗ੍ਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਸਾਮਂ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੋ। **ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਰਾਸਿ। **ਕਾਮਹੇਤੂ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਾ ਅਸ੍ਸ ਹੇਤੂਤਿ **ਕਾਮਹੇਤੁ**। ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਾ ਨਿਦਾਨਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਾਮਨਿਦਾਨੋ**। ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਪਨ ''ਕਾਮਨਿਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਾ ਅਧਿਕਰਣਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੋ**। ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨੇਵ ਪਨ ''ਕਾਮਾਧਿਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੂ**ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਯਮਵਚਨਂ ਕਾਮਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਟ੍ਠਹਤੋਤਿ ਆਜੀਵਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਵੀਰਿਯੇਨ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਘਟਤੋ**ਤਿ ਤਂ ਵੀਰਿਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਘਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਵਾਯਮਤੋ**ਤਿ ਵਾਯਾਮਂ ਪਰਕ੍ਕਮਂ ਪਯੋਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਨਾਭਿਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਂ ਨਾਭਿਰੁਹਨ੍ਤਿ। **ਸੋਚਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਬਲਵਸੋਕੇਨ ਸੋਚਤਿ। **ਕਿਲਮਤੀ**ਤਿ ਕਾਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖੇਨ ਕਿਲਮਤਿ। **ਪਰਿਦੇਵਤੀ**ਤਿ ਵਾਚਾਯ ਪਰਿਦੇਵਤਿ। **ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਰਂ ਤਾਲ਼ੇਤ੍ਵਾ। **ਕਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਰੋਦਤਿ। **ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਵਿਸਞ੍ਞੀ ਵਿਯ ਸਮ੍ਮੂਲ਼੍ਹੋ ਹੋਤਿ। **ਮੋਘ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਚ੍ਛਂ। **ਅਫਲੋ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਲੋ।

ਆਰਕ੍ਖਾਧਿਕਰਣਨ੍ਤਿ ਆਰਕ੍ਖਕਾਰਣਾ। **ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ**ਤਿ ਕੇਨ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਉਪਾਯੇਨ। **ਯਮ੍ਪਿ ਮੇ**ਤਿ ਯਮ੍ਪਿ ਮਯ੍ਹਂ ਕਸਿਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ ਧਨਂ ਅਹੋਸਿ। **ਤਮ੍ਪਿ ਨੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਇਦਾਨਿ ਨਤ੍ਥਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਹੇਤੂਤਿਆਦਿਨਾਪਿ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਵ ਆਦੀਨਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮਹੇਤੂ**ਤਿ ਕਾਮਪਚ੍ਚਯਾ **ਰਾਜਾਨੋਪਿ ਰਾਜੂਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਮਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਂ, ਕਾਮੇ ਨਿਦਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਮਾਧਿਕਰਣ**ਨ੍ਤਿਪਿ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਮੇਵ, ਕਾਮੇ ਅਧਿਕਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੂ**ਤਿ ਗਾਮਨਿਗਮਸੇਨਾਪਤਿਪੁਰੋਹਿਤਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਰਾਦੀਨਂ ਕਾਮਾਨਂਯੇਵ ਹੇਤੁ ਵਿਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਹਰਨ੍ਤਿ।

ਅਸਿਚਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਸਿਞ੍ਚੇਵ ਖੇਟਕਫਲਕਾਦੀਨਿ ਚ।

ਧਨੁਕਲਾਪਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਧਨੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਰਕਲਾਪਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ। **ਉਭਤੋਬ੍ਯੂਲ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਉਭਤੋਰਾਸਿਭੂਤਂ। **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ। **ਉਸੂਸੂ**ਤਿ ਕਣ੍ਡੇਸੁ। **ਵਿਜ੍ਜੋਤਲਨ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ। **ਤੇ ਤਤ੍ਥ**ਾਤਿ ਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਙ੍ਗਾਮੇ।

ਅਦ੍ਦਾਵਲੇਪਨਾ ਉਪਕਾਰਿਯੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਾਕਾਰਪਾਦਂ ਅਸ੍ਸਖੁਰਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਇਟ੍ਠਕਾਹਿ ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਸੁਧਾਯ ਲਿਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਕਤਪਾਕਾਰਪਾਦਾ ''ਉਪਕਾਰਿਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਾ ਤਿਨ੍ਤੇਨ ਕਲਲੇਨ ਸਿਤ੍ਤਾ ਅਦ੍ਦਾਵਲੇਪਨਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਾਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤਿਖਿਣਅਯਸੂਲਰੁਕ੍ਖਸੂਲਾਦੀਹਿ ਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨਾ ਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਪਿਚ੍ਛਿਲ੍ਲਭਾਵੇਨ ਆਰੋਹਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾਪਿ ਉਪਧਾਵਨ੍ਤਿਯੇਵ। **ਛਕਣਕਾਯਾ**ਤਿ ਕੁਥਿਤਗੋਮਯੇਨ। **ਅਭਿਵਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਸਤਦਨ੍ਤੇਨ। ਤਂ ਅਟ੍ਠਦਨ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਕਤ੍ਵਾ ''ਨਗਰਦ੍ਵਾਰਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਆਗਤੇ ਉਪਰਿਦ੍ਵਾਰੇ ਠਿਤਾ ਤਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਨਯੋਤ੍ਤਾਨਿ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਅਭਿਵਗ੍ਗੇਨ ਓਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ।

ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ ਘਰਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ। **ਨਿਲ੍ਲੋਪ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਮੇ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਵਿਲੋਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਏਕਾਗਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਣਾਸਮਤ੍ਤਾਪਿ ਸਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਾਪਿ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਜੀਵਗ੍ਗਾਹਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਧਨਂ ਆਹਰਾਪੇਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਪਨ੍ਥੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਨ੍ਥਦੂਹਨਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਅਡ੍ਢਦਣ੍ਡਕੇਹੀ**ਤਿ ਮੁਗ੍ਗਰੇਹਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੬੯)। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ।

ਛਟ੍ਠਂ।

੧੩੭. ਸਤ੍ਤਮੇ ਏਤੀਤਿ **ਈਤਿ,** ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਭਾਗਿਯਾਨਂ ਬ੍ਯਸਨਹੇਤੂਨਂ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਮਗੁਣਾਪਿ ਏਤੇ ਅਨੇਕਬ੍ਯਸਨਾਵਹਟ੍ਠੇਨ ਦਲ੍ਹਸਨ੍ਨਿਪਾਤਟ੍ਠੇਨ ਚ ਈਤਿ। ਗਣ੍ਡੋਪਿ ਅਸੁਚਿਂ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਪਰਿਪਕ੍ਕਪਰਿਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇ ਕਿਲੇਸਾ ਅਸੁਚਿਪਗ੍ਘਰਣਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦਜਰਾਭਙ੍ਗੇਹਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਪਰਿਪਕ੍ਕਪਰਿਭਿਨ੍ਨਭਾਵਤੋ ਚ **ਗਣ੍ਡੋ**। ਉਪਦ੍ਦਵਤੀਤਿ **ਉਪਦ੍ਦਵੋ,** ਅਨਤ੍ਥਂ ਜਨੇਨ੍ਤੋ ਅਭਿਭਵਤਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਰਾਗਗਣ੍ਡਾਦੀਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਮਗੁਣਾਪੇਤੇ ਅਵਿਦਿਤਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਵਹਹੇਤੁਤਾਯ ਸਬ੍ਬੁਪਦ੍ਦਵਵਤ੍ਥੁਤਾਯ ਚ ਉਪਦ੍ਦਵੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੇ ਕਿਲੇਸਾਤੁਰਭਾਵਂ ਜਨੇਨ੍ਤਾ ਸੀਲਸਙ੍ਖਾਤਮਾਰੋਗ੍ਯਂ ਲੋਲੁਪ੍ਪਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਾ ਪਾਕਤਿਕਮੇਵ ਆਰੋਗ੍ਯਂ ਵਿਲੁਮ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਿਨਾ ਆਰੋਗ੍ਯਵਿਲੁਮ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ **ਰੋਗੋ**। ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਨੁਪਵਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋਤੁਦਨਟ੍ਠੇਨ ਦੁਨ੍ਨੀਹਰਣੀਯਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਸਲ੍ਲਂ**। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਭਯਾਵਹਨਤੋ **ਭਯਂ। ਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਨਿਗਮਨਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੧)।

ਕਾਮਰਾਗਰਤ੍ਤਾਯਨ੍ਤਿ ਕਾਮਰਾਗੇਨ ਰਤ੍ਤੋ ਅਯਂ। **ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗੇਨ ਸ੍ਨੇਹੇਨ ਬਦ੍ਧੋ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਪਿ ਗਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸਲ਼ਾਯਤਨਗਬ੍ਭਾ। **ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਪਿ ਗਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਪਰਲੋਕੇਪਿ ਸਲ਼ਾਯਤਨਗਬ੍ਭਾ। **ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਸਾਤਰੂਪੇਨਾ**ਤਿ ਮਧੁਰਸਭਾਵੇਨ ਰਾਗੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਓਗਾਹਿਤੋ। **ਪਲਿਪਥ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਕਲਲਮਗ੍ਗਂ। **ਦੁਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਮਂ।

ਸਤ੍ਤਮਂ।

੧੩੮. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਸੀਤਂ** ਦੁਬ੍ਬਿਧਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਬਾਹਿਰਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ। ਤਥਾ **ਉਣ੍ਹਂ**। ਤਤ੍ਥ **ਡਂਸਾ**ਤਿ ਪਿਙ੍ਗਲਮਕ੍ਖਿਕਾ। **ਸਰੀਸਪੇ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਦੀਘਜਾਤਿਕਾ ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਂ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਨਿਗਮਨਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਟ੍ਠਮਂ।

੧੩੯. ਨਵਮਗਾਥਾ ਪਦਤ੍ਥਤੋ ਪਾਕਟਾ ਏਵ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਯੋਜਨਾ – ਸਾ ਚ ਖੋ ਯੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ, ਨ ਅਨੁਸ੍ਸਵਵਸੇਨ। ਯਥਾ ਅਯਂ ਹਤ੍ਥੀ ਮਨੁਸ੍ਸਕਨ੍ਤੇਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਦਨ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਅਦਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਨਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਾ, ਸਰੀਰਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਵਾ **ਨਾਗੋ**। ਏਵਂ ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਅਰਿਯਕਨ੍ਤੇਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਦਨ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਅਦਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਨਾਗਮਨੇਨ, ਆਗੁਂ ਅਕਰਣੇਨ, ਪੁਨ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਅਨਾਗਮਨੇਨ ਚ ਗੁਣਸਰੀਰਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਨਾਗੋ ਭਵੇਯ੍ਯਂ। ਯਥਾ ਚੇਸ **ਯੂਥਾਨਿ ਵਿਵਜ੍ਜਯਿਤ੍ਵਾ** ਏਕਚਰਿਯਸੁਖੇਨ **ਯਥਾਭਿਰਨ੍ਤਂ ਵਿਹਰੇ ਅਰਞ੍ਞੇ, ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ,** ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਏਵਂ ਗਣਂ ਵਿਵਜ੍ਜਯਿਤ੍ਵਾ ਏਕਤ੍ਤਾਭਿਰਤਿਸੁਖੇਨ ਝਾਨਸੁਖੇਨ ਯਥਾਭਿਰਨ੍ਤਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਥਾ ਯਥਾ ਸੁਖਂ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਯਤ੍ਤਕਂ ਵਾ ਇਚ੍ਛਾਮਿ, ਤਤ੍ਤਕਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਨਿਵਾਸਂ ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ ਏਕੋ ਚਰੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਚੇਸ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਕ੍ਖਨ੍ਧਮਹਨ੍ਤਤਾਯ **ਸਞ੍ਜਾਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋ,** ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਏਵਂ ਅਸੇਕ੍ਖਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਸਞ੍ਜਾਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਭਵੇਯ੍ਯਂ। ਯਥਾ ਚੇਸ ਪਦੁਮਸਦਿਸਗਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ, ਪਦੁਮਕੁਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯ ਵਾ **ਪਦੁਮੀ,** ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਏਵਂ ਪਦੁਮਸਦਿਸਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਵਾ, ਅਰਿਯਜਾਤਿਪਦੁਮੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯ ਵਾ ਪਦੁਮੀ ਭਵੇਯ੍ਯਂ। ਯਥਾ ਚੇਸ ਥਾਮਬਲਜਵਾਦੀਹਿ **ਉਲ਼ਾਰੋ,** ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਏਵਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਸਮਾਚਾਰਤਾਦੀਹਿ ਸੀਲਸਮਾਧਿਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਾਦੀਹਿ ਵਾ ਉਲ਼ਾਰੋ ਭਵੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਤੋਮ੍ਹੀਤਿ।

ਨਵਮਂ।

੧੪੦. ਦਸਮੇ **ਅਟ੍ਠਾਨਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਾਨਂ ਤਂ, ਅਕਾਰਣਂ ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਨੁਨਾਸਿਕਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਕਤੋ ''ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨ ਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੫.੧੧; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੭੦) ਵਿਯ। **ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਗਣਾਭਿਰਤਸ੍ਸ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਵਚਨਮੇਤਂ ''ਯਂ ਹਿਰੀਯਤਿ ਹਿਰੀਯਿਤਬ੍ਬੇਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੩੦) ਵਿਯ। **ਫਸ੍ਸਯੇ**ਤਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇ। **ਸਾਮਯਿਕਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ। ਸਾ ਹਿ ਅਪ੍ਪਿਤਪ੍ਪਿਤਸਮਯੇ ਏਵ ਪਚ੍ਚਨੀਕੇਹਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਤੋ ''ਸਾਮਯਿਕਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਂ ਸਾਮਯਿਕਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ। ''ਅਟ੍ਠਾਨਂ ਤਂ, ਨ ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਤਸ੍ਸ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਫਸ੍ਸਯੇ ਇਤਿ ਏਤਂ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਚੋ ਨਿਸਮ੍ਮ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਤਿਂ ਪਹਾਯ ਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਧਿਗਤੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਆਹ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੪; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੧੦)।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸੁਖਂ। **ਪਵਿਵੇਕਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਉਪਧਿਵਿਵੇਕੇ ਸੁਖਂ। **ਉਪਸਮਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸੂਪਸਮਂ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖਂ। **ਸਮ੍ਬੋਧਿਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਸੁਖਂ। **ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਵਸੇਨ ਯਥਾਕਾਮਲਾਭੀ। **ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ**ਤਿ ਅਦੁਕ੍ਖਲਾਭੀ। **ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਲਾਭੀ। **ਅਸਾਮਯਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ। **ਅਕੁਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਪ੍ਪਵਿਰਹਿਤਂ ਅਚਲਿਤਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਂ।

ਦਸਮਂ।

ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਤਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੧. ਤਤਿਯਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਦਿਟ੍ਠੀਵਿਸੂਕਾਨੀ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਸੂਕਟ੍ਠੇਨ ਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਲੋਮਟ੍ਠੇਨ ਚ ਵਿਸੂਕਾਨਿ। ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਸੂਕਾਨੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਨਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਏਵ ਵਾ ਵਿਸੂਕਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਨਿ। **ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ। **ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਯਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਤਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਨਤਾਯ ਚ ਨਿਯਤਭਾਵਂ ਅਧਿਗਤੋ, ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਾ ਪਠਮਮਗ੍ਗਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪਠਮਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਚ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਦਾਨਿ **ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੇਸਮਗ੍ਗਪਟਿਲਾਭਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞਾਣੋਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਞਾਣੋ ਅਮ੍ਹਿ। ਏਤੇਨ

ਫਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਨਵ੍ਵਨੇਯਜੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ''ਇਦਂ ਸਚ੍ਚਂ ਇਦਂ ਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਨਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਤੇਨ ਸਯਮ੍ਭੁਤਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਪਤ੍ਤੇ ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਞਾਣੇ ਅਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯਤਾਯ ਅਭਾਵਾ ਸਯਂਵਸਿਤਂ। ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਨਿ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋ, ਆਦਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਯਾਮਂ, ਸੇਸੇਹਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗੋ, ਫਲਞਾਣੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞਾਣੋ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੪; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੧੧)।

ਨ ਪਰਨੇਯ੍ਯੋਤਿ ਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। **ਨ ਪਰਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਦ੍ਦਹਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। **ਨ ਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਨ ਅਸ੍ਸ ਪਰੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਪਰਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਨ ਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। **ਨ ਪਰਪਟਿਬਦ੍ਧਗੂ**ਤਿ ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪਟਿਬਦ੍ਧਞਾਣਗਮਨੋ।

ਪਠਮਂ।

੧੪੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਨਿਲ੍ਲੋਲੁਪੋ**ਤਿ ਅਲੋਲੁਪੋ। ਯੋ ਹਿ ਰਸਤਣ੍ਹਾਭਿਭੂਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਭੁਸਂ ਲੁਪ੍ਪਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਞ੍ਚ ਲੁਪ੍ਪਤਿ, ਤੇਨ ''ਲੋਲੁਪੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਸ ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਆਹ ''ਨਿਲ੍ਲੋਲੁਪੋ''ਤਿ। **ਨਿਕ੍ਕੁਹੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਯਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੋ ''ਨਿਕ੍ਕੁਹੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਨ ਗਾਥਾਯ ਮਨੁਞ੍ਞਭੋਜਨਾਦੀਸੁ ਵਿਮ੍ਹਯਮਨਾਪਜ੍ਜਨਤੋ ਨਿਕ੍ਕੁਹੋਤਿ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨਿਪ੍ਪਿਪਾਸੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਾਤੁਮਿਚ੍ਛਾ ਪਿਪਾਸਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਅਭਾਵੇਨ ਨਿਪ੍ਪਿਪਾਸੋ, ਸਾਦੁਰਸਲੋਭੇਨ ਭੋਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਵਿਰਹਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਗੁਣਵਿਨਾਸਨਲਕ੍ਖਣੋ ਮਕ੍ਖੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਹਟ੍ਠਕਾਲੇ ਸੂਦਸ੍ਸ ਗੁਣਮਕ੍ਖਨਾਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਆਹ। **ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਕਸਾਵਮੋਹੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰਾਗਾਦਯੋ ਤਯੋ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨਿ ਚ ਤੀਣੀਤਿ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਟ੍ਠੇਨ ਸਕਭਾਵਂ ਵਿਜਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਭਾਵਂ ਗਣ੍ਹਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਕਸਟਟ੍ਠੇਨ ਚ ''ਕਸਾਵਾ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾਹ –

> ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਕਸਾਵਾ? ਰਾਗਕਸਾਵੋ ਦੋਸਕਸਾਵੋ ਮੋਹਕਸਾਵੋ, ਇਮੇ ਤਯੋ ਕਸਾਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਅਪਰੇਪਿ ਤਯੋ ਕਸਾਵਾ? ਕਾਯਕਸਾਵੋ ਵਚੀਕਸਾਵੋ ਮਨੋਕਸਾਵੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੯੨੪)।

ਤੇਸੁ ਮੋਹਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਕਸਾਵਾਨਂ ਤੇਸਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਮੂਲਭੂਤਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਕਸਾਵਮੋਹੋ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਏਵ ਵਾ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਸਾਵਾਨਂ ਮੋਹਸ੍ਸ ਚ ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਕਸਾਵਮੋਹੋ। ਇਤਰੇਸੁ ਨਿਲ੍ਲੋਲੁਪਤਾਦੀਹਿ ਰਾਗਕਸਾਵਸ੍ਸ, ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖਤਾਯ ਦੋਸਕਸਾਵਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਭਾਵੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਏਵ। **ਨਿਰਾਸਸੋ**ਤਿ ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹੋ। **ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ**ਤਿ ਸਕਲਲੋਕੇ, ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਵਾ ਆਯਤਨੇਸੁ ਭਵਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾਵਿਰਹਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ । ਅਥ ਵਾ ਤਯੋਪਿ ਪਾਦੇ ਵਤ੍ਵਾ **ਏਕੋ ਚਰੇ**ਤਿ ਏਕੋ ਚਰਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੯੬)।

ਦੁਤਿਯਂ।

੧੪੩. ਤਤਿਯੇ ਅਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਯ੍ਵਾਯਂ ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਪਾਪਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਪਾਪੋ**। ਪਰੇਸਮ੍ਪਿ ਅਨਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ **ਅਨਤ੍ਥਦਸ੍ਸੀ**। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਮ੍ਹਿ ਚ **ਵਿਸਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੋ**। ਤਂ ਅਤ੍ਥਕਾਮੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ **ਪਾਪਂ ਸਹਾਯਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯੇਥ, ਅਨਤ੍ਥਦਸ੍ਸਿਂ ਵਿਸਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਂ। ਸਯਂ ਨ ਸੇ**ਵੇਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇਨ ਤਂ ਨ ਸੇਵੇਯ੍ਯ। ਯਦਿ ਪਨ ਪਰਵਸੋ ਹੋਤਿ, ਕਿਂ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਟਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਲਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਵੋਸ੍ਸਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਂ, ਕੁਸਲਭਾਵਨਾਰਹਿਤਂ ਵਾ। ਤਂ ਏਵਰੂਪਂ ਨ ਸੇਵੇ ਨ ਭਜੇ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸੇ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋਤਿ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਸਯਂ ਨ ਸੇਵੇਯਜਾ**ਤਿ ਸਾਮਂ ਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯਜ। **ਸਾਮਂ ਨ ਸੇਵੇਯਜਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯਜ। **ਨ ਸੇਵੇਯਜਾ**ਤਿ ਨ ਭਜੇਯਜ। **ਨ ਨਿਸੇਵੇਯਜਾ**ਤਿ ਸਮੀਪਮ੍ਪਿ ਨ ਗਚ੍ਛੇਯਜ। **ਨ ਸਂਸੇਵੇਯਜਾ**ਤਿ ਦੂਰੇ ਭਵੇਯਜ। **ਨ ਪਰਿਸਂਸੇਵੇਯਜਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਕਮੇਯਜ।

ਤਤਿਯਂ।

੧੪੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਅਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – **ਬਹੁਸ੍ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਤੀਸੁ ਪਿਟਕੇਸੁ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਖਿਲੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਚ ਮਗ੍ਗਫਲਵਿਜ੍ਜਾਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਟਿਵੇਧਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਚ। ਆਗਤਾਗਮੋ **ਧਮ੍ਮਧਰੋ**। ਉਲ਼ਾਰੇਹਿ ਪਨ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਉਲ਼ਾਰੋ**। ਯੁਤ੍ਤਪਟਿਭਾਨੋ ਚ ਮੁਤ੍ਤਪਟਿਭਾਨੋ ਚ ਯੁਤ੍ਤਮੁਤ੍ਤਪਟਿਭਾਨੋ ਚ **ਪਟਿਭਾਨਵਾ**। ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਧਿਗਮਵਸੇਨ ਵਾ ਤਿਧਾ ਪਟਿਭਾਨਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਪਟਿਭਾਤਿ, ਸੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨਵਾ। ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਞਾਯਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ ਪਟਿਭਾਤਿ, ਸੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਟਿਭਾਨਵਾ। ਯੇਨ ਮਗ੍ਗਾਦਯੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਅਧਿਗਮਪਟਿਭਾਨਵਾ। ਤਂ ਏਵਰੂਪਂ **ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਂ ਧਮ੍ਮਧਰਂ ਭਜੇਥ, ਮਿਤ੍ਤਂ ਉਲ਼ਾਰਂ ਪਟਿਭਾਨਵਨ੍ਤਂ**। ਤਤੋ ਤਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਉਭਯਤ੍ਥਭੇਦਤੋ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥਭੇਦਤੋ ਵਾ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਾਨਿ **ਅਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਾਨਿ,** ਤਤੋ ''ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੭੪) ਕਙ੍ਖਾਟ੍ਠਾਨੇਸੁ **ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਕਙ੍ਖਂ** ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਵਿਨੇਤ੍ਵਾ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਕਤਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੋ ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੮)।

ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੧੪੫. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਖਿਡ੍ਡਾ** ਚ **ਰਤਿ** ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾਵ। **ਕਾਮਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਸੁਖਂ। ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾਪਿ ਹਿ ਸੁਖਸ੍ਸ ਵਿਸਯਾਦਿਭਾਵੇਨ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਰੂਪਂ ਸੁਖਂ ਸੁਖਾਨੁਪਤਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੦)। ਏਵਮੇਤਂ ਖਿਡ੍ਡਂ ਰਤਿਂ ਕਾਮਸੁਖਞ੍ਚ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸਲੋਕੇ **ਅਨਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ** ਅਲਨ੍ਤਿ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਏਤਂ ਤਪ੍ਪਕ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਸਾਰਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਵਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਅਨਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਅਨਲਙ੍ਕਰਣੇਨ ਅਨਪੇਕ੍ਖਨਸੀਲੋ ਅਪਿਹਾਲੁਕੋ ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹੋ। **ਵਿਭੂਸਟ੍ਠਾਨਾਵਿਰਤੋ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ** ਏਕੋ ਚਰੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਭੂਸਾ ਦੁਵਿਧਾ ਅਗਾਰਿਕਵਿਭੂਸਾ ਚ ਅਨਗਾਰਿਕਵਿਭੂਸਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਅਗਾਰਿਕਵਿਭੂਸਾ ਸਾਟਕਵੇਠਨਮਾਲਾਗਨ੍ਧਾਦਿ, ਅਨਗਾਰਿਕਵਿਭੂਸਾ ਚ ਪਤ੍ਤਮਣ੍ਡਨਾਦਿ। ਵਿਭੂਸਾ ਏਵ **ਵਿਭੂਸਟ੍ਠਾਨਂ,** ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਭੂਸਟ੍ਠਾਨਾ ਤਿਵਿਧਾਯਪਿ ਵਿਰਤਿਯਾ **ਵਿਰਤੋ**। ਅਵਿਤਥਵਚਨਤੋ **ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ**ਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੯)।

ਪਞ੍ਚਮਂ।

੧੪੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਧਨਾਨੀ**ਤਿ ਮੁਤ੍ਤਾਮਣਿਵੇਲ਼ੁਰਿਯਸਙ੍ਖਸਿਲਾਪਵਾਲ਼ਰਜਤਜਾਤਰੂਪਾਦੀਨਿ ਰਤਨਾਨਿ। **ਧਞ੍ਞਾਨੀ**ਤਿ ਸਾਲਿਵੀਹਿਯਵਗੋਧੁਮਕਙ੍ਗੁਵਰਕਕੁਦ੍ਰੂਸਕਪ੍ਪਭੇਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਸੇਸਾਪਰਣ੍ਣਾਨਿ ਚ। **ਬਨ੍ਧਵਾਨੀ**ਤਿ ਞਾਤਿਬਨ੍ਧੁ, ਗੋਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁ, ਮਿਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁ, ਸਿਪ੍ਪਬਨ੍ਧੁਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਬਨ੍ਧਵੇ। **ਯਥੋਧਿਕਾਨੀ**ਤਿ ਸਕਸਕਓਧਿਵਸੇਨ ਠਿਤਾਨਿਯੇਵ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੦)।

ਛਟ੍ਠਂ।

੧੪੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਸਙ੍ਗੋ ਏਸੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਭੋਗਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਸਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਾਣਿਨੋ ਕਦ੍ਦਮੇ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਹਤ੍ਥੀ ਵਿਯਾਤਿ **ਸਙ੍ਗੋ। ਪਰਿਤ੍ਤਮੇਤ੍ਥ ਸੋਖ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣੂਪਭੋਗਕਾਲੇ ਵਿਪਰੀਤਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਤੋ ਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤੋ ਵਾ ਲਾਮਕਟ੍ਠੇਨ ਸੋਖ੍ਯਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ, ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਭਾਯ ਓਭਾਸਿਤਨਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਸੁਖਂ ਵਿਯ ਇਤ੍ਤਰਂ, ਤਾਵਕਾਲਿਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦੋ**

ਦੁਕ੍ਖਮੇਤ੍ਥ ਭਿਯਜੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਯ੍ਵਾਯਂ ''ਯਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਅਯਂ ਕਾਮਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਯਮਿਦਂ ''ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ, ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਸਿਪ੍ਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਯਦਿ ਮੁਦ੍ਦਾਯ ਯਦਿ ਗਣਨਾਯਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੨) ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਉਪਨਿਧਾਯ ਅਪ੍ਪੋਦਕਬਿਨ੍ਦੁਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਭਿਯਜੋ ਬਹੁ, ਚਤੂਸੁ ਸਮੁਦ੍ਦੇਸੁ ਉਦਕਸਦਿਸੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤ੍ਥ ਭਿਯਜੋ''ਤਿ। **ਗਲ਼ੋ ਏਸੋ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਆਕਡ੍ਢਨਵਸੇਨ ਬਲਿਸੋ ਵਿਯ ਏਸੋ, ਯਦਿਦਂ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। **ਇਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਮਤਿਮਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਞਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ ਪਹਾਯ ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੧)।

ਸਤ੍ਤਮਂ।

੧੪੮. ਅਟ੍ਠਮਗਾਥਾਯ ਦੁਤਿਯਪਾਦੇ **ਜਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਮਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਮ੍ਬੁ**ਤਿ ਉਦਕਂ, ਤਤ੍ਥ ਚਰਤੀਤਿ **ਅਮ੍ਬੁਚਾਰੀ**, ਮਚ੍ਛਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸਲਿਲੇ ਅਮ੍ਬੁਚਾਰੀ **ਸਲਿਲਮ੍ਬੁਚਾਰੀ**। ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਦੀਸਲਿਲੇ ਜਾਲਂ ਭੇਤ੍ਵਾ ਗਤਅਮ੍ਬੁਚਾਰੀਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤਿਯਪਾਦੇ **ਦਡ੍ਢ**ਨ੍ਤਿ ਦਡ੍ਢਟ੍ਠਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਅਗ੍ਗਿ ਦਡ੍ਢਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਨ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਭਿਯਜੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਂ ਮਗ੍ਗਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਂ ਕਾਮਗੁਣਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨਿਵਤ੍ਤਮਾਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਭਿਯਜੋ ਅਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ।

ਸਂਯੋਜਨਾਨੀਤਿ ਯਸ੍ਸ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਸਂਯੋਜੇਨ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤੀਤਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਕਿਲੇਸਪਟਿਪਾਟਿਯਾਪਿ ਆਹਰਿਤ੍ਤਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾਪਿ। ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਮਾਨਸਂਯੋਜਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ, ਭਵਰਾਗਸਂਯੋਜਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ, ਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ। ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਾ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ, ਮਾਨਭਵਰਾਗਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨਾਤਿ। **ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭੇਦਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਪਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ। **ਪਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਹੀਰੇਤ੍ਵਾ। **ਸਮ੍ਪਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢਿਤਂ।

ਅਟ੍ਠਮਂ।

੧੪੯. ਨਵਮੇ **ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ, ਸਤ੍ਤ ਗੀਵਟ੍ਠੀਨਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਪਹਾਤਬ੍ਬਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਯੁਗਮਤ੍ਤਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨ ਤੁ ਹਨੁਕਟ੍ਠਿਨਾ ਹਦਯਟ੍ਠਿਂ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁਤਾ ਨ ਸਮਣਸਾਰੂਪ੍ਪਾ ਹੋਤਿ। **ਨ ਚ ਪਾਦਲੋਲੋ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਤਤਿਯੋਤਿ ਏਵਂ ਗਣਮਜ੍ਝਂ, ਪਵਿਸਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਕਣ੍ਡੂਯਮਾਨਪਾਦੋ ਵਿਯ ਅਭਵਨ੍ਤੋ, ਦੀਘਚਾਰਿਕਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਾਰਿਕਵਿਰਤੋ ਵਾ। **ਗੁਤ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ**ਤਿ ਛਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਇਧ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਵਸੇਨ ਗੋਪਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। **ਰਕ੍ਖਿਤਮਾਨਸਾਨੋ**ਤਿ ਮਾਨਸਂਯੇਵ ਮਾਨਸਾਨਂ, ਤਂ ਰਕ੍ਖਿਤਮਸ੍ਸਾਤਿ ਰਕ੍ਖਿਤਮਾਨਸਾਨੋ। ਯਥਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨ ਵਿਲੁਪ੍ਪਤਿ, ਏਵਂ ਰਕ੍ਖਿਤਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ**ਤਿ ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਕਿਲੇਸਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਵਿਰਹਿਤੋ। **ਅਪਰਿਡਯ੍ਹਮਾਨੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਵਿਰਹਿਤਾ ਏਵ ਕਿਲੇਸਗ੍ਗੀਹਿ ਅਪਰਿਡਯ੍ਹਮਾਨੋ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਪਰਿਡਯ੍ਹਮਾਨੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੩)।

ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਕਾਰਣਵਸੇਨ ''ਚਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੇਨ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ। ਪੋਰਾਣਾ ਪਨਾਹੁ –

‘‘ਚਕ੍ਖੁ ਰੂਪਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਚਕ੍ਖੁਕਤ੍ਤਾ, ਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨੇ ਪਨ ਪਸਾਦਵਤ੍ਥੁਕੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਈਦਿਸੀ ਪਨੇਸਾ ‘ਧਨੁਨਾ ਵਿਜ੍ਝਤੀ’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਸਸਮ੍ਭਾਰਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ’’ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੫; ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੫੨)।

ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀਤਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਕਂ ਵਾ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਨ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। **ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਪਾਕਟਭਾਵਕਰਣਤੋ ‘‘ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨ’’ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਂ ਹਤ੍ਥਪਾਦਹਸਿਤਲਪਿਤਵਿਲੋਕਿਤਾਦਿਭੇਦਂ ਆਕਾਰਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨਨ੍ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਯਂਕਾਰਣਾ ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਸਂਵਰਸ੍ਸ ਹੇਤੁ। ਏਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਤਿਕਵਾਟੇਨ **ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸਂਵੁਤਂ** ਅਪਿਹਿਤਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ **ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ** ਏਤੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ **ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁਂ। ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਤਿਕਵਾਟੇਨ ਪਿਦਹਨਤ੍ਥਾਯ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂਭੂਤੋਯੇਵ ਚ **‘‘ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ’’**ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰੋ ਵਾ ਅਸਂਵਰੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਨ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਤਿ ਵਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਯਦਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਦਾ ਭਵਙ੍ਗੇ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਕਿਰਿਯਮਨੋਧਾਤੁ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਤੋ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚਂ ਤਤੋ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਕਿਚ੍ਚਂ ਤਤੋ ਵਿਪਾਕਾਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਸਨ੍ਤੀਰਣਕਿਚ੍ਚਂ ਤਤੋ ਕਿਰਿਯਾਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਵੋਟ੍ਠਪਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਜਵਨਂ ਜਵਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਨੇਵ ਭਵਙ੍ਗਸਮਯੇ, ਨ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸਮਯੇ ਸਂਵਰੋ ਵਾ ਅਸਂਵਰੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਸਚੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਂ ਵਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਵਾ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਾ ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਸਂਵਰੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਹੋਨ੍ਤੋ ਪਨ ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਅਸਂਵਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਅਗੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿਪਿ। ਯਥਾ ਕਿਂ? ਯਥਾ ਨਗਰੇ ਚਤੂਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਅਸਂਵੁਤੇਸੁ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋਘਰਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕਗਬ੍ਭਾਦਯੋ ਸੁਸਂਵੁਤਾ, ਤਥਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋਨਗਰੇ ਸਬ੍ਬਂ ਭਣ੍ਡਂ ਅਰਕ੍ਖਿਤਂ ਅਗੋਪਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇਨ ਹਿ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਚੋਰਾ ਯਦਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਹਰੇਯ੍ਯੁਂ। ਏਵਮੇਵ ਜਵਨੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਂਵਰੇ ਸਤਿ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਅਗੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿਪੀਤਿ।

ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤੀਤਿਆਦੀਸੁ **ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਵਂ ਸੇਸਪਦਾਨਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਥਾ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ‘‘ਜਵਨੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਂਵਰੇ ਸਤਿ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਅਗੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿਪੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਮਿਧ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਗੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿਪਿ। ਯਥਾ ਕਿਂ? ਯਥਾ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਸਂਵੁਤੇਸੁ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋਘਰਾਦਯੋ ਅਸਂਵੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋਨਗਰੇ ਸਬ੍ਬਂ ਭਣ੍ਡਂ ਸੁਰਕ੍ਖਿਤਂ ਸੁਗੋਪਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਿਹਿਤੇਸੁ ਚੋਰਾਨਂ ਪਵੇਸੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਮੇਵ ਜਵਨੇ ਸੀਲਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਗੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿਪਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੫੨; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੫)।

ਅਵਸ੍ਸੁਤਪਰਿਯਾਯਞ੍ਚਾਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਤਿਨ੍ਤਕਾਰਣਞ੍ਚ। **ਅਨਵਸ੍ਸੁਤਪਰਿਯਾਯਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਤਿਨ੍ਤਕਾਰਣਞ੍ਚ।

ਪਿਯਰੂਪੇ ਰੂਪੇਤਿ ਇਟ੍ਠਜਾਤਿਕੇ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ। **ਅਪ੍ਪਿਯਰੂਪੇ ਰੂਪੇ**ਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਸਭਾਵੇ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ। **ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਦੋਸਵਸੇਨ ਪੂਤਿਭਾਵਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। **ਓਤਾਰਨ੍ਤਿ** ਛਿਦ੍ਦਂ ਅਨ੍ਤਰਂ। **ਆਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਂ।

ਅਧਿਭਂਸੂਤਿ ਮਦ੍ਦੁਂਸੁ। **ਨ ਅਧਿਭੋਸੀ**ਤਿ ਨ ਮਦ੍ਦਿ। **ਬਹਲਮਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਦਾਨਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਮਾਯਿਕਾ ਬਹਲਮਤ੍ਤਿਕਾ। **ਅਦ੍ਦਾਵਲੇਪਨਾ**ਤਿ ਅਸੁਕ੍ਖਮਤ੍ਤਿਕਦਾਨਾ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਂ।

ਨਵਮਂ।

੧੫੦. ਦਸਮੇ **ਕਾਸਾਯਵਤ੍ਥੋ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਾਦਸ੍ਸ ਗੇਹਾ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਵਤ੍ਥੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਨ੍ਤਿ।

ਦਸਮਂ।

ਤਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੧. ਚਤੁਤ੍ਥਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਰਸੇਸੂ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਿਲਮਧੁਰਤਿਤ੍ਤਕਕਟੁਕਲੋਣਿਕਖਾਰਿਕਕਸਾਵਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਸਾਯਨੀਯੇਸੁ। **ਗੇਧਂ ਅਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਗਿਦ੍ਧਿਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਤਣ੍ਹਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਲੋਲੋ**ਤਿ ''ਇਦਂ ਸਾਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਇਦਂ ਸਾਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਰਸਵਿਸੇਸੇਸੁ ਅਨਾਕੁਲੋ। **ਅਨਞ੍ਞਪੋਸੀ**ਤਿ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬਕਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਾਦਿਵਿਰਹਿਤੋ, ਕਾਯਸਨ੍ਧਾਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਯ੍ਯਾਨੇ ਰਸੇਸੁ ਗੇਧਕਰਣਲੋਲੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਪੋਸੀ ਆਸਿਂ, ਏਵਂ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਯਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਲੋਲੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰਸੇਸੁ ਗੇਧਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਂ ਤਣ੍ਹਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਆਯਤਿਂ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਅਨਞ੍ਞਪੋਸੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਕਟ੍ਠੇਨ ਕਿਲੇਸਾ ''ਅਞ੍ਞੇ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਅਪੋਸਨੇਨ ਅਨਞ੍ਞਪੋਸੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਪਦਾਨਚਾਰੀ**ਤਿ ਅਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮਚਾਰੀ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਚਾਰੀ, ਘਰਪਟਿਪਾਟਿਂ ਅਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਡ੍ਢਕੁਲਞ੍ਚ ਦਲਿਦ੍ਦਕੁਲਞ੍ਚ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਮਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੁਲੇ ਕੁਲੇ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਾਦੀਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਅਲਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ, ਚਨ੍ਦੂਪਮੋ ਨਿਚ੍ਚਨਵਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੫; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੨੧)।

ਪਠਮਂ।

੧੫੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਆਵਰਣਾਨੀ**ਤਿ ਨੀਵਰਣਾਨੇਵ, ਤਾਨਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਰਗਸੁਤ੍ਤੇ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧ ਆਦਯੋ) ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਬ੍ਭਾਦਯੋ ਵਿਯ ਚਨ੍ਦਂ ਸੂਰਿਯਂ ਵਾ ਚੇਤੋ ਆਵਰਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਆਵਰਣਾਨਿ ਚੇਤਸੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਉਪਚਾਰੇਨ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਵਾ **ਪਹਾਯ। ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ**ਤਿ ਉਪਗਮ੍ਮ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਬਾਧੇਨ੍ਤੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ, **ਵਤ੍ਥੋਪਮਾਦੀਸੁ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੦ ਆਦਯੋ) ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਵਾ। **ਬ੍ਯਪਨੁਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਪਨੁਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗੇਨ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਸਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸੇ। ਏਵਂ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ **ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**। ਸੇਸਮਗ੍ਗੇਹਿ ਛੇਤ੍ਵਾ ਤੇਧਾਤੁਕਗਤਂ **ਸਿਨੇਹਦੋਸਂ,** ਤਣ੍ਹਾਰਾਗਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਿਨੇਹੋ ਏਵ ਹਿ ਗੁਣਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਸਿਨੇਹਦੋਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੬)।

ਦੁਤਿਯਂ।

੧੫੩. ਤਤਿਯੇ **ਵਿਪਿਟ੍ਠਿਕਤ੍ਵਾਨਾ**ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਕਤ੍ਵਾ, ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਜਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਖਂ ਦੁਖਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਂ ਸਾਤਾਸਾਤਂ। **ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਸਿਕਂ ਸਾਤਾਸਾਤਂ। **ਉਪੇਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਂ। **ਸਮਥ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਥਮੇਵ।

ਵਿਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਨੀਵਰਣਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਨਵਹਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਤਿਸੁਦ੍ਧੰ, ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਸੁਵਣ੍ਣਮਿਵ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਯਂ ਪਨ ਯੋਜਨਾ – ਵਿਪਿਟ੍ਠਿਕਤ੍ਵਾਨ ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਪੁਬ੍ਬੇਵ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰਭੂਮਿਯਂਯੇਵ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰਭੂਮਿਯਞ੍ਚ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪੁਨ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਚ**-ਕਾਰਂ ਪਰਤੋ ਨੇਤ੍ਵਾ ''ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਞ੍ਚ ਵਿਪਿਟ੍ਠਿਕਤ੍ਵਾਨ ਪੁਬ੍ਬੇਵਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ। ਤੇਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਞ੍ਚ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇਯੇਵਾਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਏਤਾਨਿ ਹਿ ਏਤੇਸਂ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਹਾਨਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ, ਸੁਖਸ੍ਸ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਪਹਾਨਟ੍ਠਾਨਂ। ਯਥਾਹ – ''ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ ਏਤ੍ਥੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੫੧੦)। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਰਤੋ **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਵਾਤਿ ਤੀਸੁ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਦੀਸੁ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਸੁਖਾਨਿ ਵਿਪਿਟ੍ਠਿਕਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਚ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਵਿਪਿਟ੍ਠਿਕਤ੍ਵਾ ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ **ਲਦ੍ਧਾਨੁਪੇਕ੍ਖਂ ਸਮਥਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਏਕੋ ਚਰੇ** ਇਤਿ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੭; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੨੩)।

ਤਤਿਯਂ।

੧੫੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਆਰਦ੍ਧਂ ਵੀਰਿਯਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ**। ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਂ ਆਦਿਵੀਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਪਰਮਤ੍ਥਪਤ੍ਤਿਯਾ**। ਏਤੇਨ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਫਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵੀਰਿਯੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਅਲੀਨਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਕੁਸੀਤਵੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਠਾਨਾਸਨਚਙ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨਵਸੀਦਨਂ। **ਦਲ਼੍ਹਨਿਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ''ਕਾਮਂ ਤਚੋ ਚ ਨ੍ਹਾਰੁ ਚਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੫; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੬) ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਦਹਨਵੀਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਂ ਤਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਪਦਹਨ੍ਤੋ ''ਕਾਯੇਨ ਚੇਵ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਨਂ ਅਤਿਵਿਜ੍ਝ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵੀਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਦਲ਼੍ਹਞ੍ਚ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਗਤਤ੍ਤਾ, ਨਿਕ੍ਕਮੋ ਚ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਦਲ਼੍ਹੋ ਨਿਕ੍ਕਮੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ''ਦਲ਼੍ਹਨਿਕ੍ਕਮੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਥਾਮਬਲੂਪਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਕਾਯਥਾਮੇਨ ਞਾਣਬਲੇਨ ਚ ਉਪਪਨ੍ਨੋ। ਅਥ ਵਾ ਥਾਮਭੂਤੇਨ ਬਲੇਨ ਉਪਪਨ੍ਨੋਤਿ **ਥਾਮਬਲੂਪਪਨ੍ਨੋ,** ਥਿਰਞਾਣਬਲੂਪਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸਮ੍ਪਯੋਗਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਪਦਹਨਭਾਵਂ ਸਾਧੇਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਜ੍ਝਿਮਉਕ੍ਕਟ੍ਠਵੀਰਿਯਵਸੇਨ ਵਾ ਤਯੋਪਿ ਪਾਦਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੮)।

ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੧੫੫. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਸਲ੍ਲੀਨਂ, ਏਕਤ੍ਤਸੇਵਿਤਾ ਏਕੀਭਾਵੋ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਝਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਝਾਪਨਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਤੋ ਚ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨੀਵਰਣਾਦਿਪਚ੍ਚਨੀਕਝਾਪਨਤੋ ਕਸਿਣਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਤੋ ਚ ''ਝਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਦਿਪਚ੍ਚਨੀਕਝਾਪਨਤੋ ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਤੋ ਚ ''ਝਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ । ਏਵਮੇਤਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਞ੍ਚ ਝਾਨਞ੍ਚ **ਅਰਿਞ੍ਚਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਜਹਮਾਨੋ ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਮਾਨੋ। **ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨੂਪਗੇਸੁ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਂ। **ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ**ਤਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਅਨੁਗਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਮ੍ਮਂ ਚਰਮਾਨੋ। ਅਥ ਵਾ **ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ** ਏਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਨਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾ, ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮੋ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਅਨੁਧਮ੍ਮੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਸੁਖਤ੍ਥਂ

ਵਿਭਤ੍ਤਿਬ੍ਯਤ੍ਤਯੇਨ ''ਧਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਿਯਾ। **ਆਦੀਨਵੰ ਸਮ੍ਮਸਿਤਾ ਭਵੇਸੂ**ਤਿ ਤਾਯ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰਿਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਾਕਾਰਾਦਿਦੋਸੰ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਏਵੰ ਇਮਾਯ ਕਾਯਵਿਵੇਕਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੰ ਅਰਿਞ੍ਚਮਾਨੋ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ **ਏਕੋ ਚਰੇ**ਤਿ ਏਵੰ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੯; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੨੫)।

ਪਞ੍ਚਮੰ।

੧੫੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਏਵੰ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਵਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਏਵ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ। **ਅਨੇਲ਼ਮੂਗੋ**ਤਿ ਅਲਾਲਾਮੁਖੋ। ਅਥ ਵਾ ਅਨੇਲ਼ੋ ਚ ਅਮੂਗੋ ਚ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਹਿਤਸੁਖਸਮ੍ਪਾਪਕੰ ਸੁਤਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸੁਤਵਾ,** ਆਗਮਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਸਤੀਮਾ**ਤਿ ਚਿਰਕਤਾਦੀਨੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਾ। **ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਪਰਿਕ੍ਖਾਯ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਧਮ੍ਮੋ। **ਨਿਯਤੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਨਿਯਾਮੰ ਪਤ੍ਤੋ। **ਪਧਾਨਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਏਸ ਪਾਠੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਮੇਤੇਹਿ ਅਪ੍ਪਮਾਦਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਿਯਾਮਸਮ੍ਪਾਪਕੇਨ ਪਧਾਨੇਨ ਪਧਾਨਵਾ, ਤੇਨ ਪਧਾਨੇਨ ਪਤ੍ਤਨਿਯਾਮਤ੍ਤਾ ਨਿਯਤੋ, ਤਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ। ਅਰਹਾ ਹਿ ਪੁਨ ਸਙ੍ਖਾਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋ ''ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾਸੇ, ਯੇ ਚ ਸੇਕ੍ਖਾ ਪੁਥੂ ਇਧਾ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੧; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੪੪; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ੬੩, ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੭; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੪; ਪੇਟਕੋ॰ ੪੫)। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭੦)।

ਛਟ੍ਠੰ।

੧੫੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਸੀਹੋ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੀਹਾ – ਤਿਣਸੀਹੋ, ਪਣ੍ਡੁਸੀਹੋ, ਕਾਲ਼ਸੀਹੋ, ਕੇਸਰਸੀਹੋਤਿ। ਤੇਸੰ ਕੇਸਰਸੀਹੋ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ, ਏਸੋ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਵਾਤੋ** ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧੋ। **ਪਦੁਮੰ** ਰਤ੍ਤਸੇਤਾਦਿਵਸੇਨ। ਤੇਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ ਵਾਤੋ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਦੁਮੰ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹੇਨ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹੋ ਚ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ, ਸੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਲੋਭੇਨ ਹੋਤਿ, ਸੋਪਿ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯੇਵ। ਸਜ੍ਜਨੰ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸ ਮੋਹੇਨ ਹੋਤਿ, ਮੋਹੋ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਮਥੇਨ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹਾਨੰ ਹੋਤਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਥੇਨ ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹੰ ਪਹਾਯ **ਸੀਹੋ ਵਿਯ ਸਦ੍ਦੇਸੁ** ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ**ਅਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤੋ,** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਮੋਹੰ ਪਹਾਯ **ਵਾਤੋਵ ਜਾਲਮ੍ਹਿ** ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਸੁ **ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ,** ਸਮਥੇਨੇਵ ਲੋਭੰ, ਲੋਭਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਏਵ ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਪਹਾਯ, **ਪਦੁਮੰਵ ਤੋਯੇਨ** ਸਬ੍ਬਭਵਭੋਗਲੋਭੇਨ **ਅਲਿਪ੍ਪਮਾਨੋ**।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਮਥਸ੍ਸ ਸੀਲੰ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ, ਸਮਥੋ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਪਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵੰ ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਿਦ੍ਧੇਸੁ ਤਯੋਪਿ ਖਨ੍ਧਾ ਸਿਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸੁਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਸੀਹੋਵ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੂਸੁ ਅਕੁਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਨ ਸਨ੍ਤਸਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਭਾਵੋ ਵਾਤੋਵ ਜਾਲਮ੍ਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਧਮ੍ਮਭੇਦੇ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ, ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਵੀਤਰਾਗੋ ਪਦੁਮੰਵ ਤੋਯੇਨ ਰਾਗੇਨ ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ। ਏਵੰ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਹਿ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਨੰ, ਤਿਣ੍ਣਞ੍ਚ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਨੰ ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਅਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤੋ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਲਿਪ੍ਪਮਾਨੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭੧; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੨੭)।

ਸਤ੍ਤਮੰ।

੧੫੮. ਅਟ੍ਠਮੇ ਸਹਨਾ ਚ ਹਨਨਾ ਚ ਸੀਘਜਵਤ੍ਤਾ ਚ **ਸੀਹੋ**। ਕੇਸਰਸੀਹੋਵ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਦਾਠਾ ਬਲਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਦਾਠਬਲੀ। ਪਸਯ੍ਹ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਉਭਯੰ **ਚਾਰੀ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਹ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ **ਪਸਯ੍ਹਚਾਰੀ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਚਾਰੀ**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਸਯ੍ਹ ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਪਵਾਹੇਤ੍ਵਾ ਚਰਣੇਨ ਪਸਯ੍ਹਚਾਰੀ । ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਾਸੇਤ੍ਵਾ ਵਸੀਕਤ੍ਵਾ ਚਰਣੇਨ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਚਾਰੀ। ਸ੍ਵਾਯੰ ਕਾਯਬਲੇਨ

ਪਸ੍ਸਚਾਰੀ, ਤੇਜਸਾ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਚਾਰੀ। ਤਤ੍ਥ ਸਚੇ ਕੋਚਿ ਵਦੇਯ੍ਯ ''ਕਿਂ ਪਸ੍ਸ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਚਾਰੀ''ਤਿ। ਤਤੋ **ਮਿਗਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਿਵਚਨਂ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਕਤ੍ਵਾ ''ਮਿਗੇ ਪਸ੍ਸ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਚਾਰੀ''ਤਿ ਪਟਿਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਪਨ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਦੂਰਾਨਿ। **ਸੇਨਾਸਨਾਨੀ**ਤਿ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਸੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭੨)।

ਅਟ੍ਠਮਂ।

੧੫੯. ਨਵਮੇ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਸੁਖਿਤਾ ਭਵਨ੍ਤੁ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਹਿਤਸੁਖੂਪਨਯਨਕਾਮਤਾ **ਮੇਤ੍ਤਾ**। ''ਅਹੋ ਵਤ ਇਮਮ੍ਹਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਹਿਤਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਕਾਮਤਾ **ਕਰੁਣਾ**। ''ਮੋਦਨ੍ਤਿ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ, ਮੋਦਨ੍ਤਿ ਸਾਧੁ ਸੁਟ੍ਠੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਹਿਤਸੁਖਾਵਿਪ੍ਪਯੋਗਕਾਮਤਾ **ਮੁਦਿਤਾ**। ''ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸਕੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨਾ''ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਸੁ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਤਾ **ਉਪੇਕ੍ਖਾ**। ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਸੁਖਤ੍ਥਂ ਪਨ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਮੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਮੁਦਿਤਾ ਚ ਪਚ੍ਛਾ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ। ਏਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਮੇਤ੍ਤਂ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਕਰੁਣਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ, ਆਸੇਵਮਾਨੋ ਮੁਦਿਤਞ੍ਚ ਕਾਲੇ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਆਸੇਵਮਾਨੋ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਭਾਵਯਮਾਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਭਾਵਯਮਾਨੋ। **ਕਾਲੇ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਕਰੁਣਂ, ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਮੁਦਿਤਂ, ਤਤੋ ਇਤਰਤੋ ਵਾ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਆਸੇਵਮਾਨੋਵ ''ਕਾਲੇ ਆਸੇਵਮਾਨੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਆਸੇਵਿਤੁਂ ਫਾਸੁਕਾਲੇ ਵਾ। **ਸਬ੍ਬੇਨ ਲੋਕੇਨ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੋ**ਤਿ ਦਸਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕੇਨ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੋ। ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਵਿਰੋਧਭੂਤੋ ਪਟਿਘੋ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਸਬ੍ਬੇਨ ਲੋਕੇਨ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੋ''ਤਿ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭੩)।

ਨਵਮਂ।

੧੬੦. ਦਸਮੇ **ਸਂਯੋਜਨਾਨੀ**ਤਿ ਦਸ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ **ਸਨ੍ਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾਨ। ਅਸਨ੍ਤਸਂ ਜੀਵਿਤਸਙ੍ਖਯਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਸਙ੍ਖਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਭੇਦੋ, ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਜੀਵਿਤਸਙ੍ਖਯੇ ਜੀਵਿਤਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭੪)।

ਦਸਮਂ।

੧੬੧. ਏਕਾਦਸਮੇ **ਭਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਰੀਰੇਨ ਅਲ੍ਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ। **ਸੇਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਾਦੀਹਿ ਕਿਂਕਾਰਪਟਿਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਚ ਪਰਿਚਰਨ੍ਤਿ। ਕਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਕਾਰਣਤ੍ਥਾ,** ਭਜਨਾਯ ਸੇਵਨਾਯ ਚ ਨਾਞ੍ਞਂ ਕਾਰਣਮਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਥੋ ਏਵ ਤੇਸਂ ਕਾਰਣਂ, ਅਤ੍ਥਹੇਤੁ ਸੇਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨਿਕ੍ਕਾਰਣਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਅਜ੍ਜ ਮਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਇਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਕਾਰਣੇਨ ਨਿਕ੍ਕਾਰਣਾ, ਕੇਵਲਂ –

> ''ਉਪਕਾਰੋ ਚ ਯੋ ਮਿਤ੍ਤੋ, ਸੁਖੇ ਦੁਕ੍ਖੇ ਚ ਯੋ ਸਖਾ।
> ਅਤ੍ਥਕ੍ਖਾਯੀ ਚ ਯੋ ਮਿਤ੍ਤੋ, ਯੋ ਚ ਮਿਤ੍ਤਾਨੁਕਮ੍ਪਕੋ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭੫; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੩੧; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੫) –

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਅਰਿਯੇਨ ਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਅਜ੍ਜ ਮਿਤ੍ਤਾ। ਅਤ੍ਤਨਿ ਠਿਤਾ ਏਤੇਸਂ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਤ੍ਤਾਨਂਯੇਵ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਨ੍ਤਿ **ਅਤ੍ਤਟ੍ਠਪਞ੍ਞਾ**। ''ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਥਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਕਿਰ ਪੋਰਾਣਪਾਠੋ । ਸਮ੍ਪਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇਯੇਵ ਅਤ੍ਥੇ ਏਤੇਸਂ ਪਞ੍ਞਾ, ਆਯਤਿਂ ਨ

ਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁੰ ਹੋਤਿ। **ਅਸੁਚੀ**ਤਿ ਅਸੁਚਿਨਾ ਅਨਰਿਯੇਨ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ। ਸੇਸੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਯੰ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਅਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨ ਨ ਵੁਤ੍ਤੁੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਪਾਠਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭੫; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੩੧)। ਏਕਾਦਸਮੰ।

ਚਤੁਤ੍ਥਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਚੂਲਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਗਮਨਕਥਾ

ਯੋ ਸੋ ਸੁਗਤਪੁਤ੍ਤਾਨੰ, ਅਧਿਪਤਿਭੂਤੇਨ ਹਿਤਰਤਿਨਾ।
ਥੇਰੇਨ ਥਿਰਗੁਣਵਤਾ, ਸੁਵਿਭਤ੍ਤੋ **ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਯਾ, ਪੁਬ੍ਬਟ੍ਠਕਥਾਨਯੰ ਤਥਾ।
ਯੁਤ੍ਤਿੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਯਾਰਦ੍ਧਾ, ਨਿਟ੍ਠਾਨਮੁਪਗਤਾ ਏਸਾ॥

ਯੰ ਪੁਰੰ ਪੁਰੁਤ੍ਤਮੰ, **ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਵ੍ਹਯੰ**।
ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖਿਣੇ ਭਾਗੇ, ਮਹਾਵਿਹਾਰੋ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ॥

ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਤਿਲਕੋ ਭੂਤੋ, ਮਹਾਥੂਪੋ ਸਿਲੁਚ੍ਚਯੋ।
ਯੰ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਭਾਗੇ, ਲੇਖੋ ਕਥਿਕਸਵ੍ਹਯਿਤੋ॥

ਕਿਤ੍ਤਿਸੇਨੋਤਿ ਨਾਮੇਨ, ਸਜੀਵੋ ਰਾਜਸਮ੍ਮਤੋ।
ਸੁਚਿਚਾਰਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਲੇਖੋ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਿਕੋ॥

ਸੀਤਚ੍ਛਾਯਤਰੁਪੇਤੰ, ਸਲਿਲਾਸਯਸਮ੍ਪਦੰ।
ਚਾਰੁਪਾਕਾਰਸਞ੍ਚਿਤੰ, ਪਰਿਵੇਣਮਕਾਰਯਿ॥

ਉਪਸੇਨੇ ਮਹਾਥੇਰੋ, ਮਹਾਪਰਿਵੇਣਵਾਸਿਯੋ।
ਤਸ੍ਸਾਦਾਸਿ ਪਰਿਵੇਣੰ, ਲੇਖੋ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਿਕੋ॥

ਵਸਨ੍ਤੇਨੇਤ੍ਥ ਥੇਰੇਨ, ਥਿਰਸੀਲੇਨ ਤਾਦਿਨਾ।
ਉਪਸੇਨਵ੍ਹਯੇਨ ਸਾ, ਕਤਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਜੋਤਿਕਾ॥

ਰਞ੍ਞੋ ਸਿਰਿਨਿਵਾਸਸ੍ਸ, ਸਿਰਿਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਬੋਧਿਨੋ।
ਛਬ੍ਬੀਸਤਿਮ੍ਹਿ ਵਸ੍ਸਮ੍ਹਿ, ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ **ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ**॥

ਸਮਯੰ ਅਨੁਲੋਮੇਨ੍ਤੀ, ਥੇਰਾਨੰ ਥੇਰਵਂਸਦੀਪਾਨੰ।

ਨਿਟ੍ਠੰ ਗਤਾ ਯਥਾਯੰ, ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਲੋਕਹਿਤਜਨਨੀ॥

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਅਨੁਲੋਮੇਨ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਹਿਤੰ ਪਰਹਿਤਞ੍ਚ ਸਾਧੇਨ੍ਤਾ।
ਨਿਟ੍ਠੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ ਤਥਾ, ਮਨੋਰਥਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ॥

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੇਤ੍ਥ ਗਣਿਤਕੁਸਲੇਹਿ।
ਗਣਿਤਾ ਤੁ ਭਾਣਵਾਰਾ, ਞੇਯ੍ਯਾਤਿਰੇਕਚਤ੍ਤਾਰਿਸਾ॥

ਆਨੁਟ੍ਠੁਭੇਨ ਅਸ੍ਸਾ, ਛਨ੍ਦੋ ਬਦ੍ਧੇਨ ਗਣਿਯਮਾਨਾ ਤੁ।
ਅਤਿਰੇਕਦਸਸਹਸ੍ਸ-ਸਙ੍ਖਾ ਗਾਥਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ॥

ਸਾਸਨਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥੰ, ਲੋਕਹਿਤਤ੍ਥਞ੍ਚ ਸਾਦਰੇਨ ਮਯਾ।
ਪੁਞ੍ਞੰ ਇਮੰ ਰਚਯਤਾ, ਯੰ ਪਤ੍ਤੁਮਨਪ੍ਪਕੰ ਵਿਪੁਲੰ॥

ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਤੇਨ ਲੋਕੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਰਸਾਯਨੰ ਦਸਬਲਸ੍ਸ।
ਉਪਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਮਲੰ, ਪਪ੍ਪੋਤੁ ਸੁਖੰ ਸੁਖੇਨੇਵਾਤਿ॥

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾ ਨਾਮ

ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।